Št. 10 (781) Leto XVI
NOVO MESTO, petek,
12. marca 1965

DOLENJSKI LIST

PRED V. KONGRESOM ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Človek — subjekt družbenega dogajanja in gospodar svoje usode

Centralni komite Zveze komunistov Slovenije je pred kratkim poslal vsem delegatom V. kongresa ZKS, ki se bo začel prihodnji teden v Ljubljani, poročilo CK Zveze komunistov Slovenije o delu med IV. in V. kongresom. Delegati so razen tega dobili poročila o temeljni problematiki na področju idejno-kulturnega delovanja komunistov, poročilo o delu, notranjih odnosih in organiziranosti ZK, referat o družbeno-ekonomskem razvoju in sistemu ter obsežne podatke o delavskem in družbenem samoupravljanju v naši republiki. Poročila obravnavajo vrsto vprašanj, ki bodo prav gotovo spodbudila delegate za aktivno delo na kongresu.

Delovni ljudje Slovenije pozdravljajo V. kongres ZKS, saj dobro vedo, da so bili komunisti tista organizirana idejna in politična sila, ki si je najbolj odločno prizadevala za uresničevanje in zagotavljanje smeri našega družbenega razvoja. Osnovno zamisel programa ZKJ in nove ustave: IZGRADITI SOCIALISTIČNO DRUŽBO, V KATERI POSTAJA ČLOVEK SUBJEKT DRUŽBENEGA DOGAJANJA IN GOSPODAR SVOJE USODE, ki je že postala last najširših delovnih množic, so tudi v tem obdobju komunisti dosledno uresničevali. Pri tem se zavedamo, da so programski nameni Zveze komunistov že postali sestavni del zavesti delovnih ljudi v njihovih družbenih prizadevanjih. Postali so najpomembnejši idejni činitelj in prevladujoča politična težnja v naši družbi.

Obdobje med IV. in V. kongresom Zveze komunistov Slovenije je značilno po dinamičnem razvoju, ki se kaže v obsežnih spremembah v materialni bazi, družbenih odnosih in zavesti ljudi. Zveza komunistov Slovenije je tudi v tem obdobju posvetila največjo skrb položaju delovnega človeka v sistemu družbenega samoupravljanja. Močni spodbudi za aktiviranje subjektivnih sil sta bila program ZKJ in nova ustava. Izražala sta temeljne značilnosti družbenih procesov tega časa in usmerjala celotno delo Zveze komunistov Slovenije. Pri tem je dobila naša socialistična revolucija nove razsežnosti — pogojilo jih je osvobajanje družbenopolitičnih odnosov etatističnih spon, sproščanje ekonomskih zakonitosti ter graditev novega družbeno-političnega in gospodarskega sistema, temelječega na načelih delitve po delu.

V tem času je v dejavnosti Zveze komunistov Slovenije imel vidno mesto tudi idejni boj proti ostankom preživelih nazorov v zavesti ljudi in družbeni praksi, kakor tudi boj za razreševanje protislovij ter premagovanje negativnih pojavov in napačnih pogledov, ki nastajajo v novih družbenih razmerah. Pri tem so se, poudarja poročilo CK ZKS, komunisti in njihove organizacije postopoma otresali starih načinov političnega vodenja. Prilagajali so svoje delovanje položaju delovnega človeka v našem družbenem sistemu. Resnično vodilna politična sila so bili toliko, kolikor so omogočali, da je bilo odločanje delovnih ljudi o individualnem in družbenem interesu vsakdanja resničnost, in kolikor so bili sposobni, da so praktične družbene izkušnje ljudi povezovali v družbeno spoznanje o smotrih in poteh socialističnega razvoja. Ta proces še ni končan, zato bo morala Zveza komunistov Slovenije še naprej razvijati vsebino in metode dela svoje dejavnosti v skladu z družbenimi procesi. Tako bo še z večjih uspehom vpálívala oblikovanje zavesti in na tok družbenih gibanj v novih razmerah.

Poročilo Centralnega komiteja ZK Slovenije obravnava nato v štirih poglavjih družbenoekonomski razvoj SRS, spremembe v njegovi strukturi, dinamiko gospodarske rasti in razvoj družbenoekonomskega ter političnega sistema. Posebej prikazuje idejnopolitična izhodišča, smotre in politiko CK ZKJ, nato pa posebej prikaže razvoj in dejavnost ZKS, delo vodstev ZKS ter idejno-politično izobraževanje komunistov. Četrto poglavje je namenjeno delu CK ZKS in njegovim organom (izvršnega komiteja, organizacijsko-političnega sekretariata, ideološke komisije, organizacijske komisije, komisije za kadre, kontrolne komisije, komisije za mednarodne stike in zgodovinske komisije). V prilogi so opisane strukturne spremembe v ZKS med IV. in V. kongresom. Z osnovnimi značilnostmi našega razvoja med obema kongresoma ZKS bomo bralce seznanili prihodnji teden.

Stali so pred zadružnim domom na Gori pri Sodražici. V domu je tudi šola in trgovina. Gorniki so pripovedovali, da so slišali nekaj o ukinitvi četrtega razreda, češ da se bodo četrtošolci prešolali v Sodražico. Pa so udarili po mizi in glasno povedali, da hočejo imeti popolne štiri razrede. — Tile malčki, ki smo jih dobili sredi snežnega marčevskega dne pred šolo, so povedali, da čakajo tovarišico. Naslednjo uro so imeli petje in pojejo radi. Tudi sicer se dobro uče, saj, kakor so nam dejali, nihče od njih v polletju ni imel slabe ocene.

Staršem v mesecu poklicnega usmerjanja

Bliža se čas, ko bo vaš otrok končal obvezno osnovno šolo in se bo moral odločiti za bodoči poklic. Ker svojega otroka poznate najbolj že od detinskih let in imate nanj najmočnejši vpliv, je vaša pomoč pri izbiri poklica nenadomestljiva. Da ne bi bilo pri tem odvečnih težav in da ne bi nehote napak ravnali, vam posredujemo nekaj nasvetov.

Otrokov uspeh v šoli je sila pomemben, zato ga ne dajmo v srednjo šolo, če je imel težave že v osnovni! Napačno je mišljenje, da se mu bo, ko bo starejši samo »odprlo«. Poiščimo torej otroku poklic, ki bo ustrezal njegovim sposobnostim in ga pri tem ne precenjujmo, ker mu bo to škodovalo! Boljše bo, če mu takoj najdemo ustrezno zaposlitev, kot pa da bi ga silili v šole, ki jih ne bo zmogel in bomo zapravili čas in denar, pa otroka nato še težko zaposlili!

Nemalokrat se zgodi, da želi otrok v poklic, ki staršem ni po volji. V takšnem primeru moramo ugotoviti predvsem to, ali je res prav, da njegovi želji nasprotujemo. Če so naši vzroki utemeljeni, se skušajmo z njim pogovoriti, če pa ne, ga bo boljše pustiti, da gre v poklic, ki ga zares veseli. Ne smemo pozabljati, da je veselje do poklica pomemben pogoj za zadovoljstvo in za uspeh na življenjski poti! Podobnih težav, na katere bomo naleteli pri izbiranju poklica za svojega otroka, je še več. Ko boste v dvomih, kaj storiti, vam bodo lahko koristno svetovali na osnovni šoli, kjer vašega otroka poznajo. Strokovno pomoč in nasvet lahko dobite tudi v poklicni svetovalnici, zlasti še, če ima vaš otrok duševne ali telesne pomanjkljivosti. Psiholog, zdravnik in socialni delavec vam bodo radi pomagali. Nasveti so brezplačni in neobvezni.

Svetujemo vam: že zdaj razmišljajte o otrokovem poklicu in ne odlašajte tega na jesen, ko bodo mesta za uk in za šolanje že zasedena. Pri tem imejte vedno v mislih to, da človeka ne sodimo po poklicu, ampak po tem, kako svoj poklic opravlja!

ANDREJ KOCE
mladinski svetovalec

Danes seja občinske skupščine Kočevje

Danes se bosta spet sestala oba zbora občinske skupščine Kočevje. To bo že 23. seja v tej mandatni dobi, obravnavali pa bodo poročilo o delu občinskega sodišča, poročilo komisije za družbeni nadzor o delu in problemih službe družbenega knjigovodstva v Kočevju, ustanovitev zavoda za stanovanjsko in komunalno gospodarstvo, predlog za spremembo odloka o urejanju in oddajanju mestnega zemljišča v občini ter predlog za spremembo odloka o pooblastitvi stanovanjskega sklada za nekatere stanovanjske zadeve. Več o seji bomo poročali prihodnjič.

Vreme

OD 11. DO 21. MARCA

Okrog 11. marca padavine s snegom do nižin, nato 4 do 5 dni lepo vreme z mrazom ponoči, čez dan postopno topleje. Nekako od 18. marca dalje razdobje nestalnega vremena s pogostnimi padavinami, deloma sneg do nižin. Dr. V. M.

Iz vseh krajev: dolga vrsta poročil o počastitvi 8. marca

Vsako leto dobimo po 8. marcu kopico pisem, dopisnic in drugačnih sporočil o številnih proslavah mednarodnega dneva žena. Tudi letos je bilo tako: dopisniki (stari in novi) nam poročajo iz vseh občin, številnih večjih in manjših krajev, delovnih organizacij ter krajevnih organizacij SZDL, kako so počastili dan žena. Poročila govore o dobro obiskanih akademijah, slavnostnih prireditvah v podjetjih in šolah, o prisrčnih pogostitvah delovnih žena in še posebej o družabnih srečanjih, ki so jih vodstva organizacij SZDL priredila ženam svojih terenov, kjer so zlasti počastili partizanske matere in vdove padlih borcev-junakov. — Veseli smo vseh teh poročil, čeprav žal vseh ne moremo objaviti. Ob njih pa lahko izrečemo iskreno željo vseh naših žena v mestih in vaseh: **občutje 8. marca in razumevanje za resnično velike težave zaposlenih žensk ter mater-vzgojiteljic naj se nikar ne manifestira samo enkrat na leto! Vseh 365 dni v letu naj bo podobnih 8. marcu: skrbimo z vsemi silami, da bodo uresničene naloge, ki naj olajšajo zaposleni ženi njen trud, odgovornost in pomen, ki ga ima v družbi!**

PRED UKINITVIJO OKRAJA LJUBLJANA

Nov korak za utrjevanje komunalnega sistema

Razgovor s podpredsednikom Okrajne skupščine dr. Viktorjem Damjanom

Za okrajno skupščino Ljubljana ukinitev okraja in s tem v zvezi razne reorganizacije služb ter prenosi pristojnosti na republiko oziroma občine ni novost, saj se je začela pripravljati na to spremembo že lani, zdaj pa se priprave bližajo h koncu. Zategadelj zakonska ukinitev okraja, ki bo (po sprejetju zakona) začela veljati 1. aprila letos, ne bo pomenila nekaj nepričakovanega. O tem nam je podpredsednik okrajne skupščine Ljubljana, *dr. Viktor Damjan* v razgovoru med drugim dejal:

»Okraji so v času izgradnje in utrjevanja komunalnega sistema opravili pomembno delo. S tem, ko so utrjevali v okviru komunalnega sistema samostojnost občin, so se te tolikanj uveljavile, da so lahko že same opravljale naloge, ki jim jih nalagata ustava in zakon, kajpak v okviru svojih materialnih možnosti.«

— Možnosti posameznih občin na območju okraja pa so dokaj različne. Doslej je zlasti materialno slabše razvitim občinam v marsičem pomenil okraj oporo. Kako bo poslej glede tega, smo vprašali tov. podpredsednika.

»Kolikor posameznih nalog občine ne bodo zmogle same opraviti, bodo morale iskati rešitve za pereča vprašanja v medobčinskem sodelovanju, bodi to na področju družbenih služb, gospodarstva ali uprave. Prav gotovo se bodo za tako sodelovanje najprej odločile tiste občine, ki jih povezujejo gospodarske, geografske, demografske in druge skupne značilnosti. To sodelovanje, ki se je tudi doslej razvijalo, bi moralo dobiti še večji odraz v ustanavljanju skupnih medobčinskih služb, v uspešnejšem združevanju sredstev za gradnjo ključnih objektov in cest ter v sodelovanju v medobčinskih skladih. Občine ljubljanskega okraja že sodelujejo v finansiranju strokovnega šolstva, ljubljanske bolnišnice in podobno. Razume se, da

(Nadaljevanje na 2. str.)

Letna skupščina Zveze borcev v Trebnjem

Danes dopoldne ob 9. uri se je v zadružnem domu v Trebnjem začela letna skupščina Zveze združenj borcev NOV trebanjske občine; o njenem poteku in sklepih bomo poročali prihodnji teden.

Nov korak za urejevanje komunalnega sistema

(Nadaljevanje s 1. str.)

gre tudi pri tem za prenos in da bodo morali biti republiški organi močnejši faktor razvijanja komunalnega sodelovanja«.

— Prenekaterih zdajšnjih okrajnih zavodov, ustanov in služb se utegnejo poslej braniti občine in nemara tudi republika? Kaj pa s tem, smo ga še povprašali.

»Prenos ustanoviteljskih pravic in dolžnosti iz okraja na občine oziroma na republiko bo urejeval zakon za izvedbo odprave okrajev, ki ga bo skupščina SRS v kratkem sprejela. Če se bo pokazalo, da neki zavod ali ustanova ne opravičuje svojega obstoja, ga bo moč brez škode ukiniti.

Povečana samostojnost občin bo nujno terjala močnejšo povezavo med občinami in republiko. Določitev mesta in vloge družbeno-političnih skupnosti, predvsem komune v okviru komunalnega sistema in povezava komunalnega sistema z gospodarskim sistemom pa bo med pomembnejšimi nalogami nadaljnjega razvoja našega gospodarskega sistema. To postavlja občine v vlogo osnovnih usmerjevalcev družbeno-ekonomskega razvoja. Občina nastopa kot činitelj, ki naj predvsem ustvarja pogoje, da bi proizvajalci v procesu proizvodnje lahko kar najproduktivneje proizvajali.

Občina se torej javlja predvsem kot faktor ustvarjanja pogojev za proizvodnjo v tem, da ustvarja pogoje za varstvo družine in otroka, skrbi za vzgojo in šolanje mladine, za zdravstveno varstvo občanov (predvsem preventivno), urbanizira prostor in življenje občana, skrbi za stanovanjsko-komunalno gospodarstvo, za socialno varstvo in podobno«.

— Vzporedno z ukinitvijo okrajev se bodo ukinile tudi okrajne gospodarske zbornice in družbeno-politične organizacije na ravni okraja. Kam bodo odšli potlej ljudje, ki so delali v teh organih? O tem nam je dejal republiški poslanec *Maks Klanjšek* takole:

»Okrajna skupščina Ljubljana je imela veliko dobrih kadrov in je med ljubljanskimi občinami zanje precej zanimanja. Slišati pa je, da druge občine v Sloveniji ne kažejo dovolj zanimanja za te kadre. Manj je po teh ljudeh povpraševala tudi republika; morda zato, ker je tudi republiška uprava v reorganizaciji. Toda eno je gotovo: te kadre bo potrebovala tudi republika, že zategadelj ker iz svojih izkušenj poznajo problematiko občin. Potrebo po takih kadrih bodo na republiki čutili brž, ko bodo imeli prve neposredne stike z občinami.

Naša kadrovska komisija je začela delati že lani, ko smo zmanjšali število ljudi v upravi okrajne skupščine, pri čemer pa nismo nikogar ponujali in je kljub temu dobi-

NAŠ AKTUALNI KOMENTAR

la večina ljudi iz te skupine, po neposrednih razgovorih z mestnimi občinami in delovnimi organizacijami, dobre zaposlitve. Tudi za ljudi, ki so zdaj še na okraju, posredujemo zveze z bodočimi delodajalci, pri čemer se zanje močno zanimajo tudi delovne organizacije. Seveda je ljudem dano na voljo, kje se bodo zaposlili.«

Medtem ko je predvideno, da se bodo pristojnosti okraja s področja odločanja na prvi stopnji prenesle na občine, pa bodo prešle pristojnosti organov za odločanje na drugi stopnji v upravno-kazenskem postopku na ustrezne republiške upravne organe. Na okraju bo po njegovi ukinitvi ostala še likvidacijska komisija, dokler ne bo opravila likvidacijskih poslov.

REM

● **Posvet na Leninskih gorah.** Na Leninskih gorah, kakor se imenuje del Moskve, je bil posvet 19 komunističnih in delavskih partij. Ob koncu so povedali le, da jih je bilo 19 in da bodo uradno sporočilo objavili 10. marca.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Zaostritev krize v Vietnamu

Krinka je padla. Pentagonskim strategom niti ni več do tega, da bi svojo intervencijo v Jugovzhodni Aziji odevali v plašč »strokovne« pomoči generalskim režimom v Južnem Vietnamu (česar jim tudi prej ni nihče verjel); zdaj korakajo kar z razvito ameriško zastavo.

Pretekli torek je 160 ameriških in južnovietnamskih letal bombardiralo mesti Quang Khe in Xom Bong v Demokratični republiki Vietnam. V četrt ure so zmetali nanju 170 ton bomb. In zdaj se izkrcujejo v Da Nangu, v pristanišču Južnega Vietnama, ki leži 88 kilometrov južno od 17. vzporednika in kjer imajo Američani vojno letališče in raketno oporišče, še enote ameriške mornariške pehote. Dejali so, da jih potrebujejo zato, ker se na južnovietnamske vojake ne morejo zanesti, in naj bi torej ti stražili ameriško vojaško oporišče v Da Nangu. Toda sami ameriški vojaški strokovnjaki povedo, da je toliko ljudi za »stražo« vendarle preveč, novinarji pa so izvohali, da so se te enote posebej urile za gverilsko vojskovanje.

In dalje: bombardiranje Severnega Vietnama niso več »povračilne akcije« temveč »uničevanje preskrbovalnih poti in skladišč Vietkonga«.

Naj vsa ta dejstva obračamo kakorkoli, očitno je le eno: Združene države Amerike odkrito razširjajo svojo intervencijo v Jugovzhodni Aziji, ameriški predsednik Johnson se je odkrito izneveril svojim predvolilnim obljubam, ko je govoril o miru in koeksistenci, saj zdaj postavlja v prvi plan vojaško rešitev vietnamske krize. Goldwater in njegovi, tisti, ki so se pred volitvami najbolj zavzemali za bombardiranje Severnega Vietnama, zdaj ploskajo in govore: poglejte, mi smo imeli prav, že takrat smo vedeli, da je moč v Aziji govoriti samo z orožjem.

Spopad se razširja, Američani odkrito napovedujejo, da bodo bombardirali sever vsaj po enkrat na teden, v Moskvi pa resno opozarjajo Belo hišo, naj se ne vara, da Sovjetska zveza morda ne bi branila Severnega Vietnama.

Svet je zaskrbljen. V tem vzdušju je predsednik Tito poslal poslanico ameriškemu predsedniku Johnsonu, v kateri izraža prepričanje, da vse te ameriške akcije v Vientamu nosijo s seboj resnično nevarnost razširjene vojne. In dalje pravi poslanica, da stališče, ki ga zastopa vlada ZDA, da je namreč vzrok za dolgotrajni spopad v Južnem Vietnamu v vmešavanju sosednje DR Vietnam ne pa v notranjih težavah, težnjah in razpoloženju ljudstva, očitno vodi do sklepa, da je rešitev v vojaških akcijah proti tej državi in nad njenim ozemljem. Ta sklep je po našem mnenju, pravi Tito, zelo nevaren, ker rozi, da pripelje do resne razširitve spopada z nedoglednimi posledicami. Ob koncu pravi poslanica, da je rešitev le v spoštovanju dogovorov ženevske konference in v pogajanjih vseh zainteresiranih strani.

Titova poslanica je naletela na velik odmev po vsem svetu. Poslal je ni le Johnsonu temveč tudi U Tantu in šefom nevezanih držav. Jugoslavija pa je tudi sicer sprožila pobudo med nevezanimi državami, ki se posvetujejo, kako bi po svoje prispevali k rešitvi vietnamske krize. Kakšne pa so zdaj možnosti za pogajanja? ZDA pravijo, so za pogajanja, toda najprej naj gredo vsi partizani v Severni Vietnam, Peking je za pogajanja, če prej Američani zapuste Jugovzhodno Azijo, DR Vietnam je najprej izrazil mnenje, da bi bil za pogajanja, potlej pa se je uradno pridružil pekinškim stališčem. Tudi osvobodilna fronta Južnega Vietnama je bila skraja za mirno rešitev krize, pa je kasneje, ko so Američani pokazali nespravljivo stališče, še sama spremenila mnenje. Tudi iz saigonske vlade je bilo slišati glasove za pogajanja, kar so morali potlej preklicati. Skratka, malo možnosti za pogajanja. Treba pa je reči, da jih je čedalje manj, kolikor bolj Američani razširjajo vojno v tem delu sveta.

Ob tako nespravljivem stališču Američanov se potlej ne smemo preveč čuditi, če so tudi na konferenci narodov Indokine, ki je ta teden zasedala v glavnem mestu Kambodže Phnom Penhu, bolj za vojaško rešitev krize, kakor je povedal šef Kambodže princ Norodom Sihanuk, kot pa za pogajanja, četudi je bilo v začetku slišati več glasov za njih.

Tako smo se znašli spet na robu prepada, tam, kamor so ameriški politiki Goldwaterjevega kova pripeljali svet že večkrat in kjer si ga na Kitajskem tako žele. Zato je torej akcija Jugoslavije in nevezanih držav toliko pomembnejša, ker kaže pot iz te svetovne zagate.

»Členarji« na osnovnih šolah so problem

35., 36. in 37. člen zakona o osnovni šoli dovoljujejo otrokom v osnovni šoli napredovanje v višji razred, če imajo eno ali dve negativni oceni konec šolskega leta. Letos se je v osnovne šole v krški občini vpisalo 4037 otrok, med njimi pa so bili 403, ki razred ponavljajo, in 341 otrok, ki so napredovali v višje razrede z negativnimi ocenami. Na seji občinske skupščne so 4. marca zlasti prosvetni delavci precej razpravljali o učencih, ki napredujejo v višje razrede z negativnimi ocenami (o »členarjih«), skupščina pa je zavzela stališče, naj bi se zakon izpremenil toliko, da bi bile dovoljene negativne ocene le iz stranskih predmetov in še za te predpisan popravni izpit.

Mladina o gospodarstvu in finančnih vprašanjih

19 članov občinskega komiteja ZMS je na seminarju v Šmarjeških Toplicah 6. in 7. marca obravnavalo nekatera pereča gospodarska in finančna vprašanja novomeške občine. Razen tega so se pogovorili o vlogi sindikatov v samoupravljanju, o nalogah komunistov po občinski konferenci in nalogah mladine. V razpravi so se zlasti zadrževali pri šolstvu in odnosih med posameznimi političnimi organizacijami. Članom občinskega komiteja ZMS so na seminarju predavali družbeno politični delavci: Slavko Zirkelbach, Rajko Grimšič, Adolf Šuštar, inž. Jože Tanko, Uroš Dular in Franc Lipar. Občinski komite ZMS bo organiziral še več takih razgovorov in razprav o perečih vprašanjih, ki zanimajo mladino.

KRATKE IZ RAZNIH STRANI

● Ranković se je vrnil iz ZAR. Podpredsednik SFRJ Aleksandar Ranković se je vrnil iz Združene arabske republike, kjer je bil gost podpredsednika Mohiedina. Rankovića je sprejel tudi predsednik Naser. Ob zaključku obiska so izdali uradno sporočilo, v katerem je izražena velika zaskrbljenost zaradi dogodkov v Vietnamu.

● **Delegacija SZDLJ na Japonskem.** Delegacija SZDLJ, ki se je te dni mudila v Kambodži, je odpotovala na Japonsko. Delegacijo vodi predsednik zveznega odbora SZDLJ Lazar Koliševski. V Tokiu je delegacijo sprejel predsednik japonske vlade Eisaku Sato, razgovarja pa se z voditeljem socialistične stranke Japonske.

● **Delegacija ZKJ je bila v Alžiriji.** Vodil jo je član izvršnega komiteja CK ZKJ Veljko Vlahović. Ob zaključku je bilo v Alžiru veliko zborovanje aktivistov FLN ter jim je Vlahović odgovarjal na številna vprašanja o tem, kako gradimo socializem pri nas, kako rešujemo posamezne probleme. Vprašanj je bilo toliko, da Vlahović ni mogel vsem odgovoriti, ker je zmanjkalo časa.

● **Odločitev v Bonnu.** Zahodnonemška vlada se dolgo ni mogla odločiti, kaj naj stori, ker je ZAR povabila predsednika državnega sveta Nemške demokratične republike Ulbrichta na obisk. Po daljšem posvetovanju so našli salomonsko rešitev: ukinili bodo ZAR gospodarsko pomoč, hkrati pa priznali Izrael. Če bo ZAR zaradi tega pretrgala stike z Zahodno Nemčijo, ne bo tega kriva bonska vlada, ampak kairska. Zares salomonska rešitev, toda slovita Hallsteinova doktrina je s tem pokopana. Arabske dežele pa že ukrepajo. Irak je odpoklical svojega veleposlanika iz Bonna, maroški kralj je odpovedal svoj obisk v Bonnu, Alžirija je izrazila vsestransko podporo Naserju, tudi Jemen se pridružuje ZAR ... Na Zahodu pa so jezni na Erharda, ker je pokvaril pozicije Zahoda v arabskem svetu.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

»Pri cenah malo manj demokracije«

● **Tovariš Tito je povedal tisto, kar vsi čutimo in kar nam vsem ni všeč: dirko s cenami je treba zavreti tudi administrativno, če ne gre drugače. Tovariš Tito je namreč pretekli teden potoval po Slavoniji in obiskoval delovne kolektive ter imel vrsto razgovorov z delavci, z vodstvi podjetij, z vodstvi občin in drugimi. Z njim je potoval tudi predsednik zveznega izvršnega sveta Petar Stambolić, se pravi tisti, ki da lahko neposredno pobudo, da o posameznem problemu razpravlja zvezni izvršni svet in sprejme tudi ustrezne ukrepe.**

Draže, je dejal tovariš Tito, tudi take stvari, ki jih sploh ne bi bilo treba podražiti. Osebni dohodki rudarjev so pri nas na 32. mestu, vtem ko so drugod po svetu med prvimi. Torej je treba popraviti cene premogu, da bodo lahko prišli rudarji do boljših prejemkov. Toda zaradi tega, ker se je podražil premog, ni treba podražiti krompirja, in ker se je podražil časopis, ni zaradi tega bicikelj nič dražji. »Hotel bi vas opozoriti,« je dejal tovariš Tito, »da letos ne bo lahko, da bo mnogo godrnjanja zaradi zvišanja cen.« So stvari, pri katerih je treba cene uskladiti, in so druge, ki s tem nimajo nikakršne zveze, pa je treba preprečiti, da bi tudi tam zrasle cene, kjer to ni upravičeno. Tam je treba poseči s predpisom. »To bomo tudi storili,« je dejal tovariš Tito. Dodal je še, da se moramo letos odločno lotiti usklajevanja v našem gospodarstvu, toda pri tem ne smemo pozabiti na standard naših občanov. V tovarni Borovo so mu na primer povedali težave, s katerimi se srečujejo med drugim tudi s tem, da jim bo letos trda predla in da bodo morali misliti tudi na znižanje osebnih dohodkov. Ko je tovariš Tito to slišal, je protestiral: naj se zgodi kar koli, tega ne smete storiti, plač ne smete znižati, rešujte to s krediti, razporedite nanj na sklade toda osebnih dohodkov delavcev letos, ko že tako računamo na draginjo, ne smete prizadeti.

● **Od torka do sobote je v Sarajevu zasedal IV. kongres Zveze komunistov Bosne in Hercegovine. Uvodni referat je prebral sekretar Djuro Pucar, razpravljali pa so po komisijah. Kongres je predvsem ugotovil nagel gospodarski in družbeni napredek dežele od zadnjega kongresa, poudaril pa je, da so bila marsikatera področja v tej pospešeni rasti zapostavljena, marsikdaj pa so bile tudi investicije bolj politične kot gospodarske, se pravi, da so si v marsikaterem kraju zgradili podjetje, za katerega ni gospodarskih pogojev pa so zdaj velike težave z njim. Posebej so še opozorili na to, da bi bilo treba hitreje vzgajati lastne kadre in zato nameniti več sredstev za izobraževanje kot doslej. Seveda so tudi potegnili črto pod dosedanjimi rezultati prizadevanj za čim neposrednejše samoupravljanje ter poudarili, da so ustvarjeni ugodni pogoji za še hitrejšo rast. Kongres je za novega sekretarja izvolil Cvijetina Mijatovića, dosedanjega veleposlanika v Sovjetski zvezi.**

● **V razpravi je osnutek resolucije o razvijanju stanovanjskega gospodarstva. Pretekli teden je o njem razpravljalo predsedstvo centralnega sveta sindikatov Jugoslavije pa tudi sekretariat glavnega odbora SZDL Slovenije. Sindikati menijo, da bi bilo treba poskrbeti za delavce z nižjimi osebnimi dohodki, sekretariat GO SZDLS pa predvsem ugotavlja, da sama resolucija ne bo prinesla nič več sredstev in da bo potrebna odločna usmeritev vseh subjektivnih sil za to, da bodo sredstva pravilno uporabljena in da bodo angažirali pri tem še več sredstev.**

Osnutek resolucije, ki naj bi jo sprejela zvezna skupščina, predvideva, da dosedanjega prispevka za graditev stanovanj ne bi več pobirali, ampak naj bi ostal podjetjem. To znese 4 odstotke dohodka podjetja, kar se je doslej zbiralo v raznih stanovanjskih skladih. Te sklade pa so dostikrat uporabljali za vse mogoče, samo za graditev stanovanj ne, pa si zdaj obetamo, da bodo sredstva ostala zares za stanovanja, saj si kolektivi iz njih prav gotovo ne bodo gradili razkošnih palač. V dosedanjih razpravah pa izražajo ponekod zaskrbljenost, kako si bodo pomagali majhni kolektivi, pa recimo prosvetni delavci in podobni, ki ne bodo mogli zbrati toliko sredstev, da bi si sami pomagali. Na to vprašanje doslej še ni bilo čisto jasnega odgovora in bo v razpravi brščas še razčiščeno.

● **Poseben del svoje seje je republiški izvršni svet posvetil problemom zaposlenih upokojencev. Ugotovili so, da bi bilo po novem zakonu prizadetih okrog 20.000 upokojencev samo v naši republiki ter tudi izvršni svet predlaga zveznemu izvršnemu svetu, naj predlaga skupščini, da izda ustrezno avtentično tolmačenje, in to tako, ki bo v prid zaposlenim upokojencem, ali pa naj spremeni ustrezni člen zakona. Naš izvršni svet se tudi povsem strinja s stališčem skupščine republiške skupnosti socialnega zavarovanja, po katerem naj upokojenci ničesar ne ukrenejo, dokler se stvar ne razčisti.**

● **Pretekli teden so bila pogajanja z delegacijama Madžarske in Bolgarije za ukinitev medsebojnih vizumov. Tako bi tudi v ti deželi lahko potovali brez posebnega njihovega potnega dovoljenja in kar z našim potnim listom.**

VPISOVANJE OTROK V NOVOMEŠKO OSNOVNO ŠOLO

Vpisovanje otrok v I. razred osnovne šole »KATJA RUPENA« v Novem mestu bo 16., 17. in 18. marca 1965 od 8. do 11. ure v pisarni tajništva.

Vpisovali bomo otroke — rojene v letu 1958.

Starši naj pri vpisu predlože izpisek iz rojstne matične knjige in potrdila o cepljenjih.

Ravnateljstvo

Več lesa je moč dobiti le od večjega prirastka

Na sedaj neplodnih površinah Bele krajine je moč pridobiti v 40 letih okoli 5 milijonov kubikov lesa! – Kako, pove skrbno izdelan elaborat Inštituta za gozdarstvo SRS – Kdo je predvsem dolžan skrbeti za uresničevanje tega načrta, če ne prav potrošniki lesa, ki zdaj čakajo na vsak kubični meter!?

V pisarni predsednika občinske skupščine Črnomelj so se zbrali predstavniki sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo SRS, Gozdarskega inštituta, občine in Gozdnega gospodarstva Novo mesto. Inž. Miklavc iz inštituta je pred vse razgrnil obsežen elaborat, rezultat dolgoletnega dela, študij, proučevanja, merjenja in poizkusov v praksi, uspešnega sodelovanja znanstveno raziskovalnega dela in prakse pod skupnim naslovom: »Premena belokranjskih steljnikov.«

Pričetek: v Belokranjskem tednu

Elaborat je dobil prve pobude v znanem Belokranjskem tednu, ko so številni kmetijski in drugi strokovnjaki obiskali domala vse vasi v Beli krajini in proučevali možnosti gospodarskega razvoja tega področja. Zlasti so se zanimali za slabo ali nič izkoriščene površine, imenovane steljniki. Teh površin so naračunali v Beli krajini kar 10.000 hektarov. Kmetijski in gozdarski strokovnjaki so potem delali skupno do ugotovitve, katere površine bi bile primerne za kmetijstvo in katere za gozdarstvo. Delitev gre nekako na polovico. Od te razdelitve površin na panoge so se gozdarski strokovnjaki lotili sistematičnega proučevanja možnosti gojitve gozdnega drevja na površinah, ki so primerne le za gozdarsko proizvodnjo. Plod tega dela je navedeni elaborat, ki zasluži, da bi se z njim seznanili prav vsi in da bi ga čimprej uresničili.

V Beli krajini uspeva po ugotovitvah 19 vrst gozdnega drevja. Na osnovi proučevanj priporoča elaborat zeleni in rdeči bor, rdeči hrast in druge vrste. Izredno uspeva akacija, ki zraste v 20 letih do 28 m visoko in dá eno drevo tudi do 1.10 kubika lesa. Načrt predvideva skupinske gozdove, to je gozdove z dobrim naravnim podrastom, izpopolnjene z drevesi žlahtnih vrst; dalje: dvostopenjski gozdovi iglavcev, dopolnjeni z listavci in pa tako imenovane zaščitne gozdove ali kot jih imenujejo: varovalno vegetativne. Tudi v teh je moč z vzgojo in nego povečati prirastek lesa. Med vrstami drevja daje elaborat razumljivo glavni poudarek iglavcem.

Praksa potrjuje realnost elaborata

Izkoriščanje tistega dela steljnikov in slabih gozdov, ki pridejo v poštev le za gozdarsko proizvodnjo, bi dalo v štiridesetih letih okoli pet milijonov kubikov lesa! V dvostopenjskih in drugih negovanih gozdnih sestojih je predvidena rast lesa do 40 let, kar pomeni skrajšanje za polovico. V takih sestojih je moč dobiti v štiridesetih letih najmanj 9.60 kubikov lesa na hektar površine. Pri sestojih akacije pa dobimo že v 20 letih najmanj 500 kubikov lesa na hektar!

Da to niso številke, postavljene v zrak, potrjujejo merjenja prirastka lesa posameznih vrst drevja v preteklih letih. V Beli krajini namreč ta načrt že tudi uresničujejo, čeprav zaradi premalo denarja le v manjšem obsegu. Okoli 130 hektarov imajo že zasajenih z zelenim borom, nekaj tudi z drugimi drevesnimi vrstami. Uredili so več sto hektarov intenzivnih gozdov. Pri tem je izredno važno upoštevanje tistih vrst drevja, ki samorastno najbolj uspevajo na določenih površinah. Tako narava sama kaže, kaj najbolj uspeva na eni ali drugi zemlji. Iz teh naravnih pokazateljev izhaja elaborat in njegovo uresničevanje v praksi.

Koliko bi uresničenje tega elaborata stalo in v kolikem času ga je moč uresničiti?

Za celotno izvedbo načrta, da bi v štiridesetih letih dobili okoli 5 milijonov kubikov lesa na površinah, ki sedaj ne dajejo domala nič, je potrebno okoli 2 milijardi dinarjev — ali skozi deset let vsako leto dvesto milijonov dinarjev. To ni velika številka, če upoštevamo, da so zadnja leta trošili v črnomaljski občini za napredek gozdarstva gotovo več kot polovico tega zneska, to je letno okoli 100 milijonov dinarjev. Zato imajo že okoli 400 hektarov plantažnih in intenzivnih gozdnih nasadov ter 12 hektarov drevesnic, v katerih vzgoje letno okoli 700.000 sadik. To zadostuje za pogozditev 200 hektarov letno.

Nekateri vzporedni problemi

Načrta ni moč uresničiti v tem času brez vzporednega reševanja nekaterih problemov, ki bi pri tem nastali. Predvsem gre za hitrejši razvoj kmetijstva. Glavni pomislek lastnikov steljnikov bo prav gotovo vprašanje nastilja. To je potrebno rešiti z večjim pridelovanjem žitaric, da bi slama nadomestila steljo. Druga, še lažja možnost, je usmeritev na listje, kot je to v vseh drugih področjih, kjer stelje domala ne poznajo. Delno bi pogozdovanje prizadelo tudi pašo. Vendar razen steljnikov je v Beli krajini še obilo tako imenovanih košenic, ki bi jih kazalo preurediti v pašnike, tisto malo krme, ki jo letno pridobe s košnjo na teh površinah, pa bi zlahka nadomestili z boljšim izkoriščanjem obdelovalnih površin. Sicer pa že sedaj ostaja v oddaljenih vaseh čedalje več slabo izkoriščenih površin, ki bi lahko služile vsaj za pridelovanje krme ali pašnike.

Kdo naj financira izvedbo načrta?

Kriza za les je vsak dan večja. Z lovom na tržišču in s preplačevanjem se količine lesa ne bodo povečale. Torej je izhod le v večjem prirastku. Hkrati s tem rešujemo ekonomski položaj gospodarsko najmanj razvitih predelov ter vključujemo v donosnost domala povsem mrtve površine. Gojitev gozdnega drevja v takem obsegu nudi nova delovna mesta ljudem, ki žive na tem območju.

Razumljivo: pri uresničevanju tega načrta morajo sodelovati vsi potrošniki lesa, predvsem pa lesno predelovalna industrija ki z odprtimi rokami že čaka na vsak kubik, enako pa tudi ostali večji potrošniki te surovine. Na sestanku v Črnomlju navzoči predstavniki so brez pridržka pozdravili ta načrt in dejali, da je uresničljiv ob sodelovanju vseh činiteljev. Lep dokaz temu so dosedanji uspehi gozdarjev v Beli krajini, ki si jih prihajajo ogledovat številni tuji strokovnjaki celo iz Amerike! Načrt sam pa ni interesanten le za Belo krajino, marveč tudi za druga področja, kjer je prav tako še veliko površin, ki bi jih bilo moč izkoristiti za intenzivno gozdarstvo.

Skoraj 10.000 hektarov pravzaprav neplodnih steljnikov — od lepih brez, kakor jih vidite na sliki, naše gospodarstvo in kmetje nimajo posebne koristi! — V Beli krajini bi lahko pogozdili in že v 40 letih bi nam te površine dale 5,000.000 kubikov lesa! In potrebna sredstva? Skozi 10 let vsako leto samo po 200 milijonov din. Že zdaj jih daje revna črnomaljska občina sama skoraj polovico toliko na leto. In če priskoči na pomoč še industrija? Ne, morala bo pomagati, če hoče dobiti les!

Oblike gozda, prilagojene pogojem terena

Težko bi našteli vse sestavne dele tega elaborata, od letalskih posnetkov do pedološke, geološke in drugih kart, podatkov o lastnosti in sestavinah zemlje, podnebja, vlage, kamenin in drugih. Hkrati so skozi več let proučevali na terenu rast posameznih drevesnih vrst na raznih tleh, vse v sodelovanju Društva inženirjev in tehnikov Bele krajine ter gozdarjev. Na osnovi tega predvideva elaborat vrste gozdnega drevja, ki ga kaže gojiti kot tudi oblike gozdov.

Obrtno gradbeno podjetje

REMONT

STRAŽA

pri Novem mestu

razpisuje

naslednja prosta delovna mesta:

1. **GRADBENEGA TEHNIKA**
2. **VEČ KVALIFICIRANIH ZIDARJEV**
3. **VEČ NEKVALIFICIRANIH DELAVCEV**

Nastop službe takoj. — Plača po pravilniku o osebnih dohodkih.

V vsako hišo: DOLENJSKI LIST!

JAMSTVO

— in pravite, da so kreditno sposobni ...

»BOR« JE REŠILA PREŠIVALNICA

Čevljarski industriji Bor v Dolenjskih Toplicah bi prav gotovo že odbila zadnja ura, če ne bi razširili prešivalnice in zaposlili mlado žensko delovno silo. V času največjega odliva delovne sile iz manjših in navidezno neperspektivnih podjetij je Bor nabavil nove stroje in sprejel na delo 25 deklet v priučitev; prešivalnica ustvarja danes podjetju jedro prometa.

Na zeleno vejo pa je podjetju pomagala tudi kooperacija s tržiško industrijo Peko, za katero izdeluje Bor v drugi izmeni. Letos so za Peko že napravili 30.000 parov izdelkov, zdaj pa se pogajajo za nadaljnje količine. Boru je s kooperacijo uspelo znižati stroške režije, ki je bila prej velika hiba proizvodnosti.

Finančni plan so v Dolenjskih Toplicah dosegli že oktobra, še boljša pa je bila vnovčena realizacija. V Boru ne skrivajo zadovoljstva, da bodo letni plan presegli za 30 ali 40 odst. Tolikšnega uspeha pa podjetje od leta 1957 še ni doseglo.

Letos so začeli razmišljati tudi o izvozu. Žal podjetje ne more biti konkurenčno med izvozniki. Tudi v čevljarski industriji velja, da gre lahko na zunanji trg prodajat samo tisti, ki vsestransko ugodi zahtevam kupcev. Zato pa mora biti že doma pripravljen, se pravi, da mora proizvajati hitro, kvalitetno in poceni. Manjša podjetja, ki si — taka kot so — še dolgo ne bodo priborila izstopne vize, seveda ne morejo konkurirati sodobno urejenim, ker bi bil njihov devizni dinar precenen.

Na novomeškem sejmišču precejšen promet

Na sejmu za prašiče v Novem mestu je bil 8. marca precejšen promet. Kupci iz Dolenjske in Bele krajine so pokupili 705 pujskov, naprodaj pa jih je bilo 785. Od 6 do 12 tednov stari so veljali 8.500 do 13.500 din, za večje pa so zahtevali od 14.000 do 25.000 din.

Dobra kupčija na brežiškem sejmu

6. marca je bilo na brežiškem sejmu naprodaj 975 manjših pujskov in 30 večjih. Pokupljenih je bilo 655. Cena: manjši 560—600 din kilogram žive teže, večji največ 400 din kilogram.

DELAVCI IZ DOLENJSKE

ki si v Ljubljani lahko sami priskrbijo stanovanje ali bi se na delo vozili, lahko dobijo zaposlitev z možnostjo kasnejše priučitve v

TOVARNI KLEJA – LJUBLJANA

ŠMARTINSKA 50

Interesenti naj se pismeno ali osebno zglasijo v tovarni.

KLOPOTEC

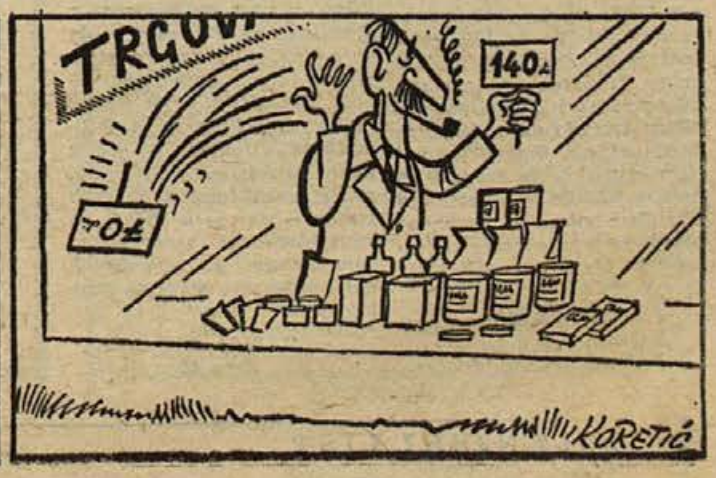

Andrej Zajc iz Ribnice:

„Ponosen sem na moped in televizor"

»Ponosen sem na moped, ki sem si ga prislužil v zadnjih dveh mesecih z zbiranjem novih naročnikov na Dolenjski list,« je pred dnevi ves ginjen pripovedoval **pismonoša Andrej Zajc iz Ribnice.** »Takega uspeha, uspeha zame namreč, nisem pričakoval, trdno pa sem bil prepričan, da bom dobil vsaj eno od številnih lepih nagrad, ki so čakale nas poštarje...«

Andrej Zajc, ki smo ga našim bralcem že predstavili nekoč lansko leto, ni zadnja dva meseca zamudil nobene priložnosti, da ne bi poagitiral za naš list. Ljudi pozna, kakor sam pravi, kot lasten žep; ve, kaj bero in kaj jim manjka in vedno je znal »pritisniti na pravi gumb«, kakor se temu reče. Naročnike je nabiral po domovih, na cesti, kjerkoli — in vneto pošiljal naročilnice naši upravi.

»Ni bila lahka stvar, zbrati toliko naročnikov. Marsikatero popoldne in skoro vse nedelje sem se posvetil temu delu. Ne toliko zaradi nagrad, pač pa tudi zato, da bi se naš Dolenjski list čim bolj razširil, da bi ga lahko redno prebiralo čim več naših občanov. Saj končno 100 dinarjev naročnine na mesec res ni veliko, iz lista pa zvemo veliko zanimivih reči, ne le od nas, ampak tudi iz drugih krajev...

Moped mi bo zelo prav prišel, saj z njim veliko lažje »obletim« svoj teren kot s kolesom ali peš. Posebno na naši pošti, ko dostavljamo pošiljke tudi v vse bližnje vasi.

Še bolj kot na moped«, pravi naprej, »pa sem ponosen na televizor, ki ga bo dobila krajevna organizacija Socialistične zveze iz Ribnice, ker je bilo na njenem terenu zbranih največ novih naročnikov. Kar zdi se mi, da sem za našo skupnost priboril lepo nagrado, seveda ne sam, pač pa v sodelovanju z ostalimi kolegi — pismonoši in pa vsemi tistimi, ki so naročili list...«

— In kaj boš napravil z mopedom, ko ga boš dobil?

»I, kaj, vozil se bom,« veselo odvrne in kar predstavljam si njegovo prvo vožnjo skozi Ribnico.

F. G.

V RIBNICI

bomo priredili ustni časopis kolektiva dolenjskih novinarjev in ob tej priložnosti izročili KO SZDL televizor – nagrado za najvišje število novo pridobljenih naročnikov! Kdaj in kje: berite v prihodnjem Dolenjskem listu.

Zaključen tečaj za poklicne voznike v Novem mestu

Pod okriljem šole za voznike motornih vozil na Ježici pri Ljubljani je podružnica Združenja šoferjev in avtomehanikov v Novem mestu priredila dvomesečni tečaj za poklicne voznike motornih vozil. Tečaj je bil zaključen v soboto z razrednimi izpiti in s praktično vožnjo, v nedeljo pa so tečajniki odgovarjali še na vprašanja komsije za diplomski izpit. Ta tečaj je na splošno eden izmed najboljših v Sloveniji, ker tečajniki ves dan prisostvujejo predavanjem, ne pa tako kot v drugih krajih, ker pridejo samo ob večerih. Tečaja se je udeležilo 32 šoferjev in avtomehanikov iz Dolenjske, nekaj pa tudi iz Ljubljane. Mnogi so v sestavku »Zakaj sem postal šofer?« poudarjali, da jim je JLA dala možnost za pridobitev tega poklica in veselje do avtomobilizma.

m.

Alojz Ivanetič – 70 - letnik

7. marca je v krogu domačih praznoval 70-letnico Alojz Ivanetič iz Novega mesta. Jubilant je nosilec spomenice 1941, vse svoje življenje in delovanje pa je posvetil Dolenjski.

1895. se je rodil v kmečki družini v Črešnjevcu v Beli krajini. Kot reven študent se je prebijal skozi nižjo gimnazijo v Novem mestu in skozi učiteljišče v Ljubljani in nato začel učiteljevati v Beli krajini. Od tam je bil čez nekaj let premeščen v Novo mesto. Jubilant je kot šolnik deloval na vseh področjih prosvetljevanja in družbenega življenja že v predvojnem času. Dal je pobudo za ustanovitev Sokolske knjižnice v Novem mestu, ki je bila zatočišče Silihove in Osolnikove skupine, bil je režiser in masker, zborovodja, glasbeni organizator, udejstvoval se je kot sadjar in vrtnar, bil je pobudnik turizma na Dolenjskem in graditelj koče na Gospodični na Gorjancih pred vojno, skratka — deloval je res vsestransko. Ker je bil pri delu vedno napreden in iskren, je bil trn v peti klerikalnemu režimu. Ta ga je zato poslal na šolo v Slatnik.

Kot avstrijski prebežnik je Alojz Ivanetič že v času oktobrske revolucije v Rusiji sodeloval v vrstah Rdeče armade in je, kot sam pripoveduje, v svojem življenju služil 7 vojska... Ob zlomu stare Jugoslavije je brez mnogih ugibanj takoj našel svoj prostor. V letu 1941 je bil eden prvih organizatorjev OF na Dolenjskem. Okupator ga je zaradi njegovega dela v OF spomladi 1942 poslal v internacijo v Renici. Spomladi 1943 Ivanetič od tam pobegne in se v Toscani bori v vrstah

italijanskih partizanov. Nato pride na predstavništvo nove Jugoslavije v Rim, odkoder ga pošljejo v jugoslovansko bazo v Gravino. Od tam odide preko Visa s IV. armado na pohod proti Trstu. Po vojni je jubilant do upokojitve služboval pri Državni založbi Slovenije in je bil tam prvi predsednik DS. V Novem mestu je bil nekaj časa predsednik ObLO, sodeloval pa je v vseh akcijah za obnovo domovine. Poleg mnogih odličij, ki ga spominjajo nanje, je v povojnem času prejel še 7 odlikovanj. Jubilantu, ki je ob pogledu na prehojeno pot lahko ponosen, želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Gospodinje smo s trgovino zadovoljne

Letošnji občinski praznik je minil. Vsi občani so znova ugotavljali uspehe, dosežene v preteklem letu, hkrati pa ugotavljali pomanjkljivosti, ki bi jih morali še odpraviti. Kaj menijo o tem gospodinje, je povedala Anica Benčič iz Črnomlja:

— Gospodinje smo za cene najbolj občutljive, zato menim, da bi morali kaj več storiti za ustalitev cen. Lani zgrajena cesta od Metlike do Črnomlja pa je ena največjih pridobitev, katere smo vsi veseli. Želimo si le to, da bi čimprej z gradnjo ceste nadaljevali vse do Vinice.

S preskrbo smo zadnje čase gospodinje zadovoljne. Na zborih volivcev smo vrsto let razpravljali o tem, da manjka zelenjava, zdaj pa je ima jo v trgovini dovolj. Trgovine so vedno bolj založene z blagom, ki ga potrošniki zahtevamo in potrebujemo, pa tudi postrežba je solidna.

J. Š.

PISMA UREDNIŠTVU

UKREPATI, PREDEN BO NESREČA!

Tovariš urednik!

Avtobus, ki vozi na progi Preloka-Adlešiči-Črnomelj, je posebno v zimskih mesecih tako poln, da si tega ne more nihče predstavljati, če sam ne vidi. Največ se vozi delavcev v službo, šolskih otrok je dosti in tudi ljudi, ki gredo v Črnomelj po opravkih. Že na postaji Dolenjci je avtobus tako poln, da sprevodnik komaj zapre vrata, ustavi pa se še na štirih postajah.

Čudno, da se doslej še ni zgodila nesreča, saj bi se na tako slabi cesti prav lahko. Prebivalci teh krajev se sprašujemo, če se res ne da kaj ukreniti, da bi lahko potovali tako kot potniki na drugih avtobusnih progah. Zakaj ne bi vozil še en avtobus ali pa naj bi ta iz Črnomlja prišel še enkrat nazaj po ljudi? Vsak bi raje počakal, da bi se potem udobno peljal, kot pa da vsakič postavlja svoje življenje na tehtnico.

NEŽKA RAZTRESEN

SLABA ZAHVALA

Tovariš urednik!

V prvi letošnji številki ste objavili pismo uredništvu z naslovom »Za nekatere ustavlja avtobus po želji, za druge pa ne«. 12. decembra sem se peljal s tovarišem Francem Županom, piscem omenjenega pisma, v istem avtobusu iz Brežic. V pismu navaja, da avtobus drugim ustavlja kjerkoli, njemu, invalidu, pa ni hotel ustaviti. To pa ni res. Ker sem imel veliko prtljage, sem res prosil šoferja, naj mi ustavi pred hišo — vendar ni ustavil in izstopila sva skupaj s tovarišem Županom pred postajo. S sprevodnikom sva mu še pomagala vzeti kovčke in izstopiti. To je bilo pred postajo in bliže njegove hiše kakor iz avtobusne postaje, tako da tovariš Župan neupravičeno trdi, da mu avtobus ni hotel ustaviti. Ustavil je tudi na njegovo željo in sam se je strinjal, da tam izstopiva oba. Prav gotovo pa Županovo pismo ni lepa zahvala za uslugo, ki sta jo naredila šofer in sprevodnik.

FRANC JORDAN
Dobrava 9,
Kostanjevica

DVAKRAT PLAČANA VOŽNJA

Tovariš urednik!

12. februarja sem se peljala z avtobusom, ki odhaja ob 9. iz Krškega proti Leskovcu-Veliki vasi-Kostanjevici-Šentjerneju do Novega mesta. Ko je sprevodnik izdajal vozovnice, sem jo zahtevala do Velike vasi. Dala sem mu 100 din, nato so ljudje še vstopili in izstopili, zato sem se odmaknila na prvi prosti sedež. V gneči vozne karte nisem dobila. Kasneje je sprevodnik zahteval, naj vnovič plačam. Mislila sem, da se šali, a je mislil resno, zato sem morala ponovno plačati, tokrat 70 din. Sopotnice so videle, da sem res že prej plačala in so to sprevodniku povedale, a ni vse skupaj nič zaleglo.

Sto dinarjev danes ni veliko in se ne oglašam zaradi denarja, temveč zaradi nepravilnega poslovanja. Želim, da se kaj takega na avtobusih ne bi več dogajalo in menim, da je sprevodnik sicer dober fant, pošten pa le mora biti!

ANICA ŽIBERT
Ardro pri Raki

VPRAŠANJE DIMNIKARJEM

Tovariš urednik!

Radovedna sem, kako dolgo bodo še dimnikarji tako poredko prihajali k nam na Vidmu pri Krškem ometat dimnike in štedilnike. Poleti ni tako nujno kot zdaj pozimi, ker veliko kurimo z drvmi in premogom. Plačani so za vsak mesec, pridejo pa po navadi vsak drug mesec. Danes smo 4. marca, dimnikar pa je bil pri nas letos samo enkrat in to 19. januarja. Pihati moram na vso moč v štedilnik, da mi vsaj malo gori. Jaz pa imam že stara pljuča in ne morem več pihati. Tudi druge moje bližnje sosede se pritožujejo nad dimnikarji. To vemo, da jih je malo; potem pa tudi ne bi smeli jemati plačila za vsak mesec — saj je krivično, jemati plačilo za neopravljeno delo. Prosim, da nam dimnikarji pojasnijo, zakaj ne ometajo redno?

MARIJA ŽUPANČIČ,
Resa 48

ČRNOMELJ: kandidati za občinski zbor

Kandidacijski zbori za volitve v občinski zbor so bili zaključeni že prejšnji teden. Volivci so izbrali kandidate večinoma iz vrst že prej evidentiranih ljudi, nekaj pa so jih izbrali na novo.

En sam kandidat kandidira le v črnomaljski volilni enoti št. 2, kjer so občani soglasno predlagali inž. Rada Dvoršaka, povsod drugod pa so izbrali dva, tri ali celo štiri kandidate.

Črnomelj — volilna enota št. 3: Štefka Pahulje, uslužbenka iz Črnomlja; Niko Selakovič, uslužbenec iz Črnomlja, in Janko Stariha, uslužbenec iz Črnomlja.

Črnomelj — volilna enota št. 4: Vladka Vanovič, učiteljica iz Črnomlja; Rade V-lič, [illegible]benec iz Črnomlja; Janez Vitkovič, upokojenec iz Črnomlja.

Črmošnjice: Anton Hutar, kmet iz Rožnega dola; Jože Sever, kmet iz Pribišja; Janez Lavrin, kmet iz Rožnega dola; Ivan Venetič, kmet iz Vrčic.

Črešnjevec: Žan Škrinjar, kmet iz Črešnjevca; Milan Jurajevčič, delavec iz Stranske vasi; Martin Radoš, kmet iz Cerovca.

Semič: Jože Kočevar, uslužbenec iz Semiča; Anton Lukežič, upokojenec iz Vavpčje vasi.

Marindol: Jovo Milič, kmet iz Marindola; Janko Starešinič, delavec iz Žuničev; Jože Požek, kmet iz Gorenjcev; Peter Dragičevič, delavec iz Miličev.

Dragatuš: Leopold Bečaj, uslužbenec s Pustega gradca; Vlado Žepič, delavec iz Obrha; Janez Butala, kmet iz Šipka; Alojz Juršak, delavec iz Zapudja.

Belčji vrh: Alojz Panjan, kmet iz Malega Nerajca; Franc Flajnik, kmet iz Belčjega vrha; Alojz Štajdohar, logar iz Vel. Nerajca; Franc Hudelja, kmet iz Knežine.

Preloka: Franc Balkovec, kmet iz Preloke; Stane Novak, kmet iz Preloke; Franc Starešinič, kmet iz Preloke; Franc Starešinčič, kmet iz Žilj.

Stara Lipa: Vincenc Flajnik, kmet iz N. Lipe; Ivan Lasič, kmet iz Gor. Suhora; Mirko Videtič, kmet iz Stare Lipe; Matija Kobetič, kmet iz Drežnika; Jože Sladič, kmet iz Hrasta.

Učakovci: Matija Simčič, kmet iz Vrhovcev, Mirko Špehar, kmet iz Učakovcev; Janko Moravec, delavec iz Učakovcev; Jure Hudak, delavec iz Sečjega sela.

Griblje: Alojz Željko, kmet iz Cerkvišč; Danijel Šimec, kmet iz Gribelj; Janez Štrucelj, kmet iz Gribelj.

Tribuče: Rudolf Habe, delavec iz Tribuč; Ana Šikonja, delavka iz Tribuč; Peter Prijanovič, kmet iz Tribuč; Niko Vrlinič, kmet iz Bojancev.

Dobliče: Stanko Držaj, kmet iz Jerneje vasi; Janez Kocjan, uslužbenec iz Doblič; Lojze Pezdirc, delavec iz Jelševnika; Anton Cerar, kmet iz Doblič.

Kanižarica: Anton Dvojmoč, uslužbenec iz Kanižarice; Janez Klobučar, kmet iz Kočevja.

Petrova vas: Jože Šprajcer, kmet iz Lokev; Jože Plut, delavec iz Petrove vasi; Stanko Grahek, uslužbenec iz Lokev.

Vojna vas: Anton Švajger, kmet s Čudnega sela; Stanko Vajs, uslužbenec iz Vojne vasi; Stanko Banovec, kmet iz Desinca; Anton Butala, delavec iz Vranovič.

-lš

KRI, KI REŠUJE ŽIVLJENJE

Zadnjih 14 dni so darovali kri na novomeški transfuzijski postaji: **Rozi Medle, Feliks Glivar, Ivan Turk, Karel Barbič, Alojz Avbar, Jože Kralj, Jože Murn, Jože Mikec, Ivan Zupančič, Ivan Gregorčič, Martin Jordan, Stanko Papež, Janez Jalovec Jože Berkopec,** člani kolektiva IMV Novo mesto; **Marjan Krštinc, Jože Tomažin, Jože Meglič, Valentin Dobnikar,** člani kolektiva PLM Novo mesto; **Marija Pureber,** član kolektiva TNZ Novo mesto; **Janez Gornik,** član kolektiva Krka Novo mesto; **Lado Rauh, Franc Ogrinc, Vida Pucelj, Martina Likar, Martina Bračko, Alojz Fink,** člani kolektiva Plohir Novo mesto; **Jože Cirnski,** član kolektiva Kurilnica Novo mesto.

Anton Srebrnjak, Alojz Pavček, Franc Pavlenič, Jože Kulavic, Tone Turk, Ciril Parkelj, Franc Lobe, Štefan Horvat, Miha Papež, člani kolektiva IMV Novo mesto; **Ivanka Malnarič, Angela Kisovec, Anica Boljka,** iz Narodne banke Novo mesto; **Viljem Fortun, Jože Tavčar, Ivan Hrovat, Jože Prosinečki, Zvone Bečaj,** iz Postaje LM Novo mesto; **Marjan Pureber,** član kolektiva TNZ Ljubljana; **Ladislav Brulc, Marija Kos,** člana kolektiva Osnovna šola Brusnice; **Slavko Paderšič,** član kolektiva Splošna bolnica Novo mesto; **Vlado Mali,** član kolektiva Zapori Novo mesto; **Alojz Božič,** upokojenec iz Brusnic; **Franc Gazvoda,** upokojenec iz Brusnic; **Martin Rukše,** član kolektiva Droga Portorož; **Franc Jenič,** posestnik iz Velikih Brusnic; **Angela Košmrlj,** gospodinja iz Potovrha; **Jožefa Mavsar,** gospodinja iz Velikega Slatnika; **Ana Berkopec,** gospodinja iz Brusnic; **Marija Drganc,** gospodinja iz Velikih Brusnic; **Martina Gazvoda,** gospodinja iz Velikih Brusnic; **Jože Malnarič,** član kolektiva Cestno podjetje Novo mesto; **Marjan Turk,** član kolektiva Elektrotehnično podjetje Novo mesto; **Martin Vidmar,** član kolektiva VP 4879 Novo mesto; **Franc Brudar,** posestnik iz Potovrha; **Miha Brulc,** posestnik iz Stopič, **Pavla Penca,** gospodinja iz Malega Slatnika; **Ana Prešern,** gospodinja iz Potovrha; **Ana Pavlin,** gospodinja iz Potovrha; **Marija Seničar,** gospodinja iz Smolenje vasi; **Francka Slejkovec,** gospodinja iz Malega Slatnika; **Jožefa Gregorčič,** gospodinja iz Smolenje vasi; **Alojzija Seničar,** gospodinja iz Smolenje vasi.

Letošnji piknik bo v Grobljah

Že desetič bo letos Slovenska izseljenska matica priredila izseljenski teden, osrednje srečanje rojakov pa bo tokrat na pikniku v Grobljah pri Domžalah. Predvsem v Ljubljani bo v okviru tega tedna tudi vrsta lepih kulturnih prireditev. Razen srečanja v Grobljah bodo tudi lokalne prireditve izseljencev v Gorici, Trbovljah in v Prekmurju. Iz Evrope in Amerike že prihajajo prve prijave skupin naših rojakov. Iz ZDA imajo do sedaj prijavljene štiri skupine izseljencev: tri bodo potovale z letalom, ena pa z ladjo. Iz Kanade pridejo rojaki z letali v treh skupinah, iz Nemčije pa bo pripeljalo več posebnih vlakov, medtem ko bodo imeli redni vlaki za izseljence posebne vagone.

Seveda pričakujejo glavne prijave šele pomladi. Lani je obiskalo stare kraje okoli 2500 naših izseljencev, predvsem iz Evrope, medtem ko je prišlo rojakov iz ZDA na obisk okoli 500.

Predpisi niso vse — so šele začetek!

Komisija za vprašanja borcev NOV pri izvršnem svetu skupščine SR Slovenije je na podlagi poročil »s terena«, dolgotrajnih izkušenj in opazovanj pripravila za poslance izčrpno »Informacijo o problemih borcev NOV«.
Neposredni povod za sestavo tega informativnega gradiva je bila brez dvoma tudi potreba, da se ob pripravi novih zakonskih določil, ki se nanašajo na borce in njihove življenjske razmere, poslanci kar moč nazorno seznanijo z vprašanji, o katerih bodo odločali z glasovanjem.

Igo Tratnik, ljubljanski dopisnik mariborskega VEČERA, je v sobotni številki VEČERA objavil naslednji razgovor s tovarišico Majdo Gaspari, članico izvršnega sveta SRS in predsednico posebne komisije za ureditev najvažnejših vprašanj članov Zveze borcev. Razgovor v celoti ponatiskujemo, zlasti še zato, ker bodo ljudski poslanci republiškega zbora Skupščine SR Slovenije že danes dopoldne med drugim na svoji seji v Ljubljani razpravljali tudi o predlogu zakona o zdravstvenem varstvu kmetov — borcev NOV in njihovih družinskih članov. Govorili bodo tudi o predlogu zakona o dodatku zaposlenim udeležencem NOV, na dnevnem redu zbora pa je tudi razprava in sklepanje o predlogu priporočila o dajanju stalnih priznavalnin bivšem borcem NOV. Vsa ta vprašanja zanimajo neštete bralce našega lista in z dovoljenjem ter tovariško naklonjenostjo uredništva dnevnega lista VEČER iz Maribora objavljamo intervju s tov. Gasparijevo v celoti.

V zvezi s tem izredno pestrim in razgibanim dogajanjem (ki zajema na primer tudi novi temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju) smo naprosili predsednico komisije Majdo Gaspari za razgovor o stvareh, ki bodo borce najbolj zanimale.

● Kakšno mesto zavzema vaša »Informacija« v sklopu reševanja borčevskih vprašanj?

O.: Napak bi bilo, če bi »Informacijo« ocenjevali v stilu »doslej ni bilo nič, zdaj bo pa vse«. Želim poudariti, da je zbrano gradivo, ki smo ga predložili republiški skupščini, samo pregled dosedanjega (kontinuiranega) dela in okvirni program za vnaprej. Gre torej za nadaljevanje pobude, ki jo je začel GO SZDL Slovenije v zavesti, da organizacije ZB ne zmorejo vsega same in je potrebna široka zavzetost vseh družbenih činiteljev, v prvi vrsti občinskih skupščin in — seveda — republiške skupščine.

● Katero izboljšanje bodo borci najbolj pozdravili?

O.: Zaposleni borci prav gotovo nov zakon o borčevskem dodatku. Za zdaj je ta še v obdobju »predloga« oziroma v »pripravljanju predloga zakona«, vendar menim, da bodo poslanci novi zakon prav gotovo izglasovali, kar lahko sklepamo po dosedanjih razpravah v skupščinskih odborih. Kaj bo prinesel nov zakon? Na kratko povedano: povišanje borčevskega dodatka v naši republiki od dosedanjih 46 tisoč (polni znesek za borce iz leta 1941) na 59 tisoč dinarjev.

● Kakšni problemi se postavljajo pred borce v zvezi z novim pokojninskim zakonom?

O.: Pravzaprav isti kot pred druge, vendar je treba pripomniti, da je nekaj točk novega zakona, ki borce prav posebej neprijetno prizadenejo. Naj pripomnim, da se pri tej sodbi naslanjam na tolmačenja, ki imajo ta čas največjo veljavo. Pri nas menimo, da ni pozitivno če borci izgube pravico do pokojnine v primeru, ko izpolnijo potrebne pogoje zanjo, vendar ostanejo še naprej v delovnem razmerju.

To velja pravzaprav za vse, in ne samo za borce. Po naših podatkih je veliko borcev, ki jih bo ta določba prizadela. Podoben položaj je tudi z borčevskim dodatkom, ki naj bi ga zaposleni borec izgubil, če ostane v delovnem razmerju, ki si je že pridobil pogoje za pokojnino. Vzemimo, da gre borčevski dodatek vsakemu zaposlenemu borcu, ne glede na delovno dobo. Sicer pa — kolikor vem, so slovenski predstavniki že začeli v zvezni skupščini in drugih pristojnih zveznih organih postopek za spremembo nekaterih določil v novem pokojninskem zakonu.

● Slišati je, da lahko tudi Maistrovi borci pričakujejo premik na bolje?

O.: Točno! Gre za to, da se udeležencem I. svetovne vojne prizna višji pokojninski razred, kar pa po sedanjih določilih ne bi veljalo za Maistrove borce, ki niso bili v I. svetovni vojni. Mi smo se zavzeli za to, da bi imeli pravico do višjega pokojninskega razreda tudi borci za našo severno mejo. Zakaj bi jih zapostavljali! Moralno pravico imajo, da se izenačijo s tistimi, ki so bili aktivni udeleženci svetovne vojne!

● Po zadnjih razpravah v skupščinskih odborih kaže, da se bo dvignila spodnja meja priznavalnin. Kakšno vlogo sploh prisojate priznavalninam?

O.: Rada bi poudarila, da je priznavalnina tisti regulator, s katerim lahko rešujemo vse pereče probleme, ne glede na borčev staž in status. Pri presoji priznavalnine naj bi bil odločilen dejanski socialni položaj borca. Bistveno je, da bodo priznavalnine — ta bo znašala najmanj 10 tisoč dinarjev — dodeljevale občine, in prav zato morajo občinske skupščine spoznati svojo polno moralno in dejansko odgovornost pri reševanju borčevskih vprašanj.

Prav gotovo izgovor na pomanjkanje finančnih sredstev ne bo utemeljen, ker so slabo razvite občine dobile od republike precejšnja dopolnilna sredstva, s katerimi bodo prav pri borčevskih priznavalninah pokazale svoje razumevanje. Seveda, dopolnilna sredstva niso bila dodeljena namensko in se bo lahko zgodilo, da bodo odšla drugam . . .

Prav zato sem tako poudarila moralno odgovornost občinskih skupščin in mislim, da bo treba odločno nastopiti proti takim skupščinam, ki bi s premajhno mero te odgovornosti izneverile pričakovanja.

Pri dodeljevanju priznavalnin so doslej veljala zelo ostra merila, kar se mi ne zdi prav. Treba je podrobno proučiti vsak primer posebej in ne biti skop tedaj, kadar gre za dejansko potrebo in kjer lahko borcu pomagamo do dostojnih življenjskih razmer. Ne razumimo se napak! Priznavalnina ni podpiranje tistih, ki ne bi marali delati, če lahko! Poudarila sem dejansko potrebo, vendar tako, da prideta čut do človeka in humanizem do polnega izraza.

Republiška skupščina bo poslala vsem občinskim skupščinam priporočilo, da do 1. maja urede vprašanja priznavalnin in tudi kasneje posvete borcem polno skrb.

● Po zadnjih podatkih so borci-kmetje v zdravstvenem pogledu na najslabšem med vsemi udeleženci NOV. Lahko prav zato pričakujejo kakšne izboljšave v zdravstvenem varstvu?

O.: Zdravstveno zavarovanje za borce-kmete bo v kratkem urejeno tako, da bodo tisti, ki bodo imeli urejeno pravico do dvojne dobe, polno zdravstveno zavarovani, s tem da bo družba nadomestila manjkajoči del prispevka. Po naših podatkih je v naši republiki okoli 28.000 kmetov-borcev in od teh bi jih lahko uveljavilo dvojno dobo okoli 15.000.

Treba je reči, da je le majhno število kmetov doslej doseglo priznanje dvojne dobe, kar je razumljivo, saj jim ta ni prinesla koristi kot zaposlenim borcem. Občinske komisije bodo morale krepko prijeti za delo, da bodo ti borci-kmetje (in seveda tudi drugi, ki še niso uveljavili pravic) uredili te odnose najkasneje v 2 letih, kar bo bistvenega pomena pri zdravstvenem zavarovanju zanje in za njihove svojce.

Za konec bi poudarila naslednje: predpisi sami od sebe ne bodo rešili ničesar. Ne smemo se suženjsko oprijemati mnenja, da smo že vse storili, če smo sprejeli predpise. To je šele začetek! Na nas ljudeh je, da jim damo kri in življenje!

(Iz VEČERA)

Zahvala rojaka iz Argentine

Čutim se dolžnega, da se vam zahvalim v imenu članstva Slovenskega podpornega društva EDINOST v Cordobi, jugoslovanske kolonije, zlasti pa v svojem imenu za vse, kar ste naredili za nas pri Slovenski izseljenski matici v Ljubljani. Posebno se moram zahvaliti predsednici Zimi Vrščajevi in tajniku Tonetu Brožiču kakor tudi vsem drugim pri Matici za tako prisrčen in ljubezniv sprejem, ko sem se po 37 letih vrnil v dragi rojstni kraj. Zahvaljujem se tudi vam, ki ste mi dali šoferja in finančno pomoč ter nudili priporočila za ogled raznih zanimivosti kot: ljubljanski LITOSTROJ, kranjsko ISKRO, jeseniško ŽELEZARNO in svetovali izlet na Jadran. Zahvaljujem se vodstvom tovarn in drugih objektov, ki so bili ljubeznivi ob mojem obisku in mi pojasnjevali, kar me je zanimalo. Rad bi se zahvalil vsem, toda v teh skromnih vrsticah je to nemogoče. Ob njihovi pomoči sem videl v naši novi Jugoslaviji veliko zanimivosti in napredek, bodite pa prepričani, da bom o vsem z veseljem pripovedoval rojakom in drugim, kako se živi v državi, kjer si narod sam gradi svojo prihodnost.

Iz domovine sem odšel z najlepšimi vtisi in spomini, ki jih bom nosil v srcu vse življenje. Vam v imenu vseh tukajšnjih rojakov iskreno čestitam in vas pozdravljam.

ANTON GOVEDNIK
predsednik društva
EDINOST

■ Celjska cinkarna je lani izvozila v tujino za 4,7 milijona dolarjev (namesto 3,3 planiranih) izdelkov. Letos namerava izvoziti za 4,9 milijona dolarjev izdelkov in povečati uvoz surovin na 2,2 milijona dolarjev.

■ Po družbenem planu za leto 1965 bo trgovina povečala promet za 11 odst., trgovina na debelo pa za 12 odst. V velike detajlistične trgovine v Jugoslaviji bodo letos investirali 75 milijard dinarjev.

Ljubljansko zborovanje — manifestacija samoupravljanja

8. maja bo v novi športni dvorani v ljubljanskem Tivoliju zborovalo 6.000 samoupravljavcev iz vse Slovenije – Ljubljana se temeljito pripravlja na praznik – Kulturne nagrade mesta Ljubljane ob 20-letnici osvoboditve slovenskega glavnega mesta – Proslave po vsej Sloveniji

V delovnih organizacijah, zavodih, šolah, krajevnih skupnostih, družbeno političnih organizacijah in društvih po vsej Sloveniji se že pripravljajo na proslavljanje 20-letnice osvoboditve. Razen teh proslav, ki bodo izraz pobud in delovne vsebine najširšega kroga delovnih ljudi, se Slovenija pripravlja na centralno republiško proslavo z več prireditvami. O tem so v imenu odbora za praznovanje 20-letnice poročali na tiskovni konferenci 8. marca v Ljubljani dr. Marijan Brecelj, inž. Marijan Tepina in drugi člani odbora.

Ob proslavi bo Glavni odbor SZDL Slovenije izdal brošuro »Dvajset let razvoja SR Slovenije«, ki bo obravnavala družbeni razvoj po osvoboditvi. Na konferenci so poudarili, naj bo težišče proslav ocena celotnega povojnega razvoja, pri čemer mora obravnavanje življenjskih vprašanj prevevati dejstvo, da je razvoj samoupravljanja delovnih ljudi podlaga družbeno političnega in ekonomskega sistema pri nas.

27. aprila bo v Ljubljani plenarna seja GO SZDL Slovenije, posvečena spominu na Osvobodilno fronto in vstajo slovenskega ljudstva proti fašističnemu in nacističnemu nasilju. Ob tej priložnosti se bodo pogovorili o sklicanju kongresa SZDL Slovenije.

5. maja bo velika slovesnost v Ajdovščini, kjer je bila pred 20. leti ustanovljena prva slovenska vlada. Tu bodo počastili spomin na velikega revolucionarja in predsednika prve slovenske vlade Borisa Kidriča. Slovesnosti se bodo udeležili med drugim člani republiškega izvršnega sveta, preživeli člani prve slovenske vlade in predsedstva SNOS.

Do 7. maja bodo na ljubljanskih Žalah uredili spominski park padlih borcev in talcev. 8. maja pa bo v novi športni dvorani v Ljubljani (Tivoli) zborovanje okoli 6000 predstavnikov — samoupravljavcev iz vse Slovenije. To bo osrednja republiška proslava, ki bo tudi delovne narave. Samoupravljavci bodo na zborovanju obravnavali samoupravljanje na prehojeni poti in v prihodnosti.

8. maja, zvečer pred obletnico osvoboditve slovenskega glavnega mesta, bo slavnostna seja za odbornike vseh ljubljanskih občin, borcev in aktivistov okupirane Ljubljane in za predstavnike osvoboditeljev Ljubljane. Isti večer bo v Ljubljani splošno ljudsko veselje. Naslednji dan, 9. maja, bo tradicionalni pohod po poteh partizanske Ljubljane. Ob 20-letnici osvoboditve slovenskega glavnega mesta bodo podelili tudi nagrade mesta Ljubljane kulturnikom za njihova najboljša dela. Ljubljančani in gostje si bodo lahko v prazničnih dneh ogledali razstavo o razvoju in elementih za generalni urbanistični načrt Ljubljane.

Na tiskovni konferenci so tudi povedali, da bodo imela pečat 20-letnice tudi vsa prvomajska praznovanja ter teden mladosti.

V slovo Janezu Težaku

Prejšnji teden nas je zapustil Janez Težak, 78-letni kmet iz Bereče vasi, znan daleč naokrog. Množica domačinov ga je pospremila do njegovega poslednjega doma, kjer je ob odprtem grobu osvežil spomine na njegovo težko življenjsko pot Jože Mihelčič v imenu občinskega odbora ZZB Metlika.

Janez Težak je moral še mlad po svetu in si služiti kruh v tujini. Kot vojak v prvi svetovni vojni je okusil vse tegobe fronte, nazadnje pa je bil še ujetnik v carski Rusiji.

Vedno je bil naprednih misli in tako je vzgajal tudi svoje otroke. Pet njegovih sinov je šlo v partizane, od teh pa se trije niso več vrnili. Pokojnik je začel že leta 1941 sodelovati z osvobodilnim gibanjem. Pri njem je bila javka za borce in aktiviste, prinašal je hrano na Gorjance ter vzdrževal z borci stalne zveze. Da njegov delež v NOB ni bil majhen, pričajo številna odlikovanja, ki jih je prejel za svoje zasluge.

Vsem, ki smo ga poznali, bo ostal za vedno v lepem spominu!

Pokojni Janez Težak med tovarišem Aleksandrom Rankovićem ter Krašovčevo mamo iz Bušinje vasi; slikali smo jih junija 1960 v Dolenjskem muzeju, ko je bil v Novem mestu velik Zlet bratstva in enotnosti. Tovariš podpredsednik republike se je takrat na pobudo okrajne Zveze borcev sestal z mnogimi zaslužnimi starimi partizani, partizanskimi materami in aktivisti

KA-CETNIK 135633

baraka s punčkami

12

Udarci padajo proti zemlji, vlečke njihovih pelerin se vlečejo po vrhu streh in pokrivajo rožnate barake kot črni mrtvaški prt. Tema. A Danijela čuti, da jo gledajo udarci na gong skozi okno barake skupaj z nemškimi glasovi. Krohočejo se... dekliške glave se vrtijo pred njenimi očmi kot kolesa... kolesa nočnega tramvaja na zaspanih kongresnih ulicah... kolesa lokomotiv... ZMAGI NAPROTI!... Rogajoči se obrazi sprevodnikov... Danijela je v svoji sobi... in zdaj je na postaji v Metropoliju med dekleti tega transporta... »Zakaj odhajaš, Dani?« »Da ti prinesem darilo, srček.« Kolesa bobnijo po tračnicah. Noži prebadajo kolesa — da, vzela bo nož in ga zabodla v Nemca, ko bo ležal na njej. Nož reže in para in nemška kri privre na njene prsi, teče po njeni vžgani številki. Noč. Škrlatna noč. Ulice v Kongresii trdno spijo, toda železna kolesa nočnega tramvaja vozijo s strašanskim hruščem po tirih. Danijela zabada in para z nožem tako, da je modri napis FELD-HURE rdeč, preplavljen z nemško krvjo. Njeni prsti so lepljivi od krvi in oči vidijo črke FELD-HURE krvavo, tako kot je iz besede JUDE na čelu Šlamkovega očeta kipela kri. Kri za kri. Nemška kri...

Vrata so se na stežaj odprla. Baraka se polni z Nemci. Trušč. Zmeda. Nešteti črni škornji. Kipeč kotel. Nemščina. Kriki. Krohotanje. Ni več rešetk. Ni več kletk. Vse je razpadlo. Ni več koles. Okrogla dekliška glava je padla na posteljno vzglavje...

Zabavanje gostov.

Ob Danijelini postelji obeša neki Nemec svoj suknjič v omaro. Na sosednji postelji gleda dekle naravnost Nemcu v oči. Smehlja se — a smeh joka, kakor da bi ga bila potegnila iz vrča s solzami. Dekletove oči preiskujejo Nemčev obraz in skušajo uganiti po izrazu: kaj ji danes obeta ta obraz? Ali je iskrica človečnosti v njem? Dekle išče to iskrico. Želi jo najti, se je oprijeti, stegniti k njej roko kot utopljenec. Njeno življenje je zdaj v njegovih rokah. Zdaj je njegova. Vsa. Povedal bo svoje mnenje o njej in njegovo mnenje je nepreklicna obsodba. Se bo nasitil kakor zver, ko požira svoj plen in odide kruleč svojo pot, ali pa jo bo poslal na ponovni »raport« — kar tako za šalo?

Danijelina ušesa so zamašena. Razuzdani Nemec kriči vanjo kot iz velike daljave. Divji odmevi ljudožerske pesmi. Ve, da jo je potegnil za lase, a ne čuti bolečine. Njene oči so zaprte, vendar vidi čipkaste zavese na oknih barake z izrezljanimi podobami na sredi. Figurice so bele od dnevne svetlobe. »Nemški vojaki vas bodo naučili!« Med glasnim jemanjem sliši raskavi, grobi glas Nemca, ki kraka v njeno uho. Njene oči so zaprte. Glas ima rdečkast, pijan obraz in usnjen jopič: »13«... Enake zavese... kot v Baraki za raziskovanja... Nemški vojaki vas bodo naučili... Obraz neandertalske mumije leži na njej, grebe po njej, ji liže obraz. Danijela leži zvezana kakor v kletki, z razkrečenimi nogami in ne more ganiti z roko. Ne more zbežati. Iskre. Rumene iskre švigajo iz rdečih kolobarjev. Mumija jo pokriva. Danijela čuti Nemčev vonj. Njegova usta so na široko odprta. Veliki zobje — zobje zveri. Njegovi prsti so se zarili v njeno telo kakor rakove klešče. Glavni zdravnik jo opazuje v kletki. Njegove oči se dobrohotno smehljajo. Danijela je privezana k mizi. Ne more se premakniti. Schultze bo zdaj zdaj zadegal svojo dolgo palico vanjo. Gumijasta konica doseže njeno oko, vsak trenutek ga bo prebodla, izsesala njeno življenje. Schultze se hihita. Na glavi ima črno SS-ovsko čepico. Schultze — saj to je glavni zdravnik. Njegov obraz je sila resen, ko se obrne k Nemcem v jablovskem gozdu in pravi: »Die Jungen bodo zadovoljni z njo.« Dekleta v nasproti ležečih kletkah vezejo rdeče cvetove v platnene prte. Tamle je neizgotovljena roža — videti je kakor zmečkana glava učitelja zgodovine v krvavi mlaki... Danijela hoče zakričati. Njena glava se premetava po blazini — kakor glava tiste deklice, ki so ji iztrgali iz trebuha organ in ga dali v posodo. Danijela odpre usta, hoče zakričati, pa ne more. Boji se. Strah ji je začepil grlo. Spodaj v trebuhu ji vzplamti bolečina kot zubelj, ki se je dvignil iz kupa pepela... Slovaška zdravnica drži v rokah iglo. V stekleni cevki se dviga njena kri. »Nemški vojaki vas bodo naučili.« »Die Jungen bodo zadovoljni z njo.« Rdeči cvetovi so malomarno raztreseni po belem prtu. »Dani je kot popek. Ko se bo razcvela, bo njena lepota jemala človeku vid...«

»Seveda sem rekel, da si moj prelepi cvet...«

Na zavesah, ki zagrinjajo okna barake, igra nebo čudno laterno magico: ljudje, ki bežijo v goščavo...

V sosednji postelji je Nemec vstal. Zdaj se pripravlja na odhod. Dekletove roke, bele, gole roke se ga oprijemajo. Na njenem obrazu se prikaže smehljaj in njene ustnice šepetajo: »Prosim, gospod, ste bili zadovoljni?«

Nemec jo odrine, pljune in odide. Dekle obsedi, bele, gole roke ji malodušno visijo ob nogah. Gleda za njim, ki odhaja in nosi v žepu usodo njenega oskrunjenega življenja. V mislih vidi morišče. Gleda, gleda. Nemec je bil že odšel, ona pa še vedno strmi za njim —. Ali je bil?...

2.

... Danes zvečer... po poslednjem udarcu na gong... Mora biti danes! se je odločila Danijela.

Baraka je pospravljena, tiha, prazna, kakor da ni v njej žive duše. Vsak trenutek bodo ugasili luči. Vsak trenutek se bo razlegel zadnji udarec na gong. Potem mora vsakdo spati. To je pač eno izmed taboriščnih pravil. Nemci skrbijo za njihovo blaginjo. Dekleta morajo biti ob dveh krepke in sveže.

Dve vrsti postelj segata na sredo barake dve vrsti otrplih trupel, ko so jih položili ob stene s stegnjenimi nogami.

Spati!

A prav zdaj se morišče najraje prikazuje pred očmi. Prav zdaj, ko je vsaka sama v svoji postelji, ko se pogovarja sama s seboj, je srce polno preteklega dne in čuti strahoto »raporta«, ki preži zanjo jutri.

Spati!

Po zadnjem udarcu na gong morajo vse zaspati. Toda kako podrediti spanec nemški odredbi? Kako predpisati spancu, naj pride in zakrije s svojimi krili predstavo Nemcev in morišča, saj neprestano mrgolijo pod zaprtimi vekami? Kako naj spanec uspava smrtni drget telesa?

... Čeprav je vse skupaj slepomišenje z usodo. Tu so dekleta z dvema »raportoma«. Tem pravijo »srečnice«. Že dolgo so tu. Preživele so mnogo deklet, ki so prišle sem, ko so one že imele svoja dva »raporta«. Izročilo v taborišču pravi, da bodo »srečnice« dočakale svobodo. Kljub temu se ponoči v svojih posteljah tresejo in boje jutrišnjega dne bolj kot druge. Preiskujejo, vedno znova preiskujejo Nemčev obraz. Z vso močjo si hočejo priklicati v spomin vsako njegovo besedo, kretnjo, pogled ob odhodu: ali bodo živele? Je bil zadovoljen?...

Lahko verjameš v ljudsko izročilo, če ne gre za tvoje življenje.

... Danes ponoči! Po zadnjem udarcu na gong, ko bodo v barakah ugasili luči. Odšla bo ven na stranišče. Od tam ni več daleč do jezera. Zagrnila jo bo voda, jo umila in očistila njeno telo. Voda bo splahnila njene oči in pogasila ogenj, ki razsaja v njeni glavi. Ležala bo globoko na dnu jezera, tako kot leži tukaj na postelji, le da bo tam mir, tišina, svoboda. Jezerska voda bo tekla po njenem telesu in ga očistila od zunaj in znotraj. Čista bo, lahka in svobodna.

Zdaj je prepovedano zapustiti barako. Med drugim in zadnjim gongom je celo prepovedano iti v latrino. Stražar jo bo ustrelil in prejel svojo nagrado — tri dni dopusta. »Neka punčka je bežala proti bodeči žici«, bo poročal. Ne, za nič na svetu noče biti ustreljena pred barakami!... Neko dekle je nekoč ležalo pred barako št. 8 do zore in zaradi njenega stokanja se je ponoči skoraj vsem zmešalo. Paziti mora, da je ne ustrelijo pred barakami...

Vse, kolikor jih je tu, bodo dobile svoje »raporte«. Vse bodo odvlekli na morišče. Nobena ne bo ostala živa. Nemci jih bodo ubili zadnjo minuto in nihče ne bo nikdar izvedel, kakšo taborišče je bilo tukaj. Jutri ali pojutrišnjem bodo tudi njo odgnali k »očiščevanju« Od kod le jemljejo vse tiste, ki jih vržejo na tovorni avto? Kaj naredijo z njimi na kraju, kamor jih odpeljejo? Kakšno smrt so jim namenili tam? Danes ponoči! Ne bo počakala, da jo odpeljejo na morišče in jo vržejo na tovornjak. Še to noč se mora zgoditi! A tudi danes tega ne bo storila. Ne bo izpeljala stvari do kraja. Kot je ni doslej še nobeno noč. Podobno kot druga dekleta bo tudi ona počakala, da pride ponjo tovorni avto in jo odpelje. Ko ji ne bi bil takrat Vevke preprečil kupiti cianka!ija v kantini, bi se splazila na ulico med 1. in 3. židovsko četrtjo ter ga pojedla v eni izmed jam v hribu — in bilo bi končno! Kakšen mir je bil tam! Kako svetlo! Bilo bi lepo, če bi zgolj sedela tam v skritem kotičku in gledala ven. Ko bi jo vsaj pustili živeti tam, bi lahko ostala na istem kraju za zmeraj. V vsem getu ni bilo podobnega skrivališča. Sama bi sedela tam. Samo ona. Nikoli se ne bi naveličala. Toliko usmiljenja in razumevanja je zunaj v jamah na hribu. Nikoli ne bi pozabila, kaj ji je nudil hrib. In ko bi bilo vojne konec, bi stopila iz svojega skrivališča ter šla peš vso pot do Kongresie. Svobodna po svobodnih cestah. Prijela bi Monija za roko in odšla z njim nazaj k hribu ter mu pokazala. Naj vsi vidijo hrib, ki ji je nudil zavetje, ki jo je skril. Ki se ni zadrl nanjo »Židinja!« in je ni napodil. Tam, poleg hriba, bi se zopet vsi srečali: Harry, očka in mama. Peljala bi jih v 3. židovsko četrt. Še bolje bi bilo, ko bi stala na dvorišču menze in čakala, da pridejo. Že od daleč bi jih zagledala in spoznala, kdo je katera pika. Potem bi jim stekla naproti.

Janko Kersnik:

TESTAMENT

14

»To ni za nič!« rekel je mešetar hladnokrvno, stisnil papir v kepo in ga vtaknil v žep. »Kos klobase bom zavil vanj, če jo dobim pri Topolščaku.«

»Ne, daj sem! Jaz tudi lahko kaj vanj zavijem,« vzkriknil je jezno Omahnè.

»Če pa ne dam?«

»Daj sem, pravim!«

»Ne dam!«

Kresal je vtem gobo ter jo tlačil v pipo.

Tomaž pa je v svoji jezi zagrabil težak stolec in ga zavihtel nad Klandrom.

»Še enkrat ti pravim, daj sem!« kričal je na ves glas. Klander je bil sicer močnejši od Omahneta, toda sedel je na klopi pri peči in nobenega orodja niti orožja ni bilo blizu.

Z zlobnim nasmehom je segel v žep, izvlekel kepo in jo vrgel v kot za mizo.

»Si li zblaznel ali kaj? Menda si ukral tisti papir in kar je bilo v njem, ali si pa koga oropal? No — čakaj — mrcina! —«

Rekši, je zaloputnil duri, odšel in grozil še s ceste s pestjo; tako je plačal Tomažu gostoljubnost in zajtrk.

V.

»Pražnjega prta ne zabi, Urša, in srebrne žlice, one težke, položi na mizo; vina pa natoči v tisto laško majoliko!«

Tako je ukazoval Topolščak sestri, ki je pripravljala v eni gorenjih sob obširne domače hiše mizo k slovesnemu obedu.

Ker se je bil Miklavžev oklic z Brnotovo Metko tako hitro zvršil, le-ta in njeni redniki niti utegnili niso priti enkrat na ogledi, kakor veleva to potrebni in spoštovani običaj; a sredi prvega tedna po oklicu se je namenil Brnot z ženo in rejenko v Ljubljano kupovat, kolikor niso doma imeli potrebnega za balo in svatovanje. Napovedali pa so se ženinu, da se pri vrnitvi oglasijo pri njem, in temu pohodu so veljale gori omenjene priprave v Topolščakovi niši.

Tujih ljudi danes ni bilo mnogo in zato je Urša tem laže pripravljala obed; za silo pa sta bila Tomaž in dekla tu. Prvi je nosil sicer čuden obraz, kakor bi mu ne bilo vse to po volji. A kdo se je zmenil zanj?

Proti poldne so se pripeljali napovedani gostje. Stari Brnot je vodil sam težkega, nizkega konja, kakor jih od nekdaj prirejajo in rabijo v teh krajih; za njim na vzvišenem, rdeče prekritem sedežu pa sta sedeli žena in rejenka.

Prihod in sprejem je bil hladen. Brnot je pomagal konja izpreči, Miklavž je oblastno kričal za hlapcem, ženski pa sta stali molče ob strani. Šele Urša, ki je, opravljena z novim predpasnikom, obrobljenim z belimi, majhnimi čipkami, prihitela iz hiše, povzročila je gorkejši razgovor.

»Dolgo ste se mudili, dolgo,« klicala je že v veži, »jaz sem skoro mislila, da tudi danes ostanete še v mestu. No, to je lepo, mati Brnotova, da prihajate enkrat k nam; pa ti, Metka, saj te komaj poznam, tako dolgo te nisem videla. Kje imate pa Gotarda, zakaj ni prišel? Prišel bi vam lahko naproti!«

Tako je tekel curek besedi iz Uršinih ust, ko je pozdravljala goste. Brnotovka se je prijazno smehljala in odgovarjala v naglici. Metka je le molče stisnila roko teti Urši; lahka rdečica ji je pa vendar silila v lice.—

»To bom še letos stran vrgel,« govoril je glasno Miklavž, kažoč na leseno kolibo poleg hleva, kjer so hranili drva, »napoti nam je tukaj in novo drvarnico napravim zadaj za hišo, na kamnitih stebrih in z opeko krito.«

Brnot je pazno ogledaval prostor.

»Da, da, potem bo lepše tukaj!« pritrdil je Miklavžu.

»In tale svinjak tudi prestavim. Sedaj imajo že zidane in pravijo, da so boljši. Zidanega bom del tja na konec hleva.«

»Oj, nikar, nikar, Miklavž,« oglasi se Brnotovka, »leseni so boljši; le starega se drži! V zidanih ti bodo uročni in, če ne boš imel brinjevega porezanca pod njimi, ne pomore ti ni oglje ni ogljena voda.«

»Jaz sem tudi čul, da se v zidanih ne rede!« dejal je Brnot.

»Ne vem — pa kaj tudi; poskusiti se mora,« menil je Miklavž in z levico, katero je tiščal v žepu, rožljal po srebrnjakih, da se je čulo.

Prišli so do hlevnih vrat, katera je Topolščak odprl naglo na stežaj ter potem razkazoval svojo živino, govedino in teleta in v spodnjem koncu konje in dvoje žrebet, ki sta stali v posebnih, z deskami obitih hlevcih. Tudi na drugo stran širokega dvorišča je vedel družbo, v lepo urejeni vrtič, pod košato, že z zorečim sadjem napolnjeno drevje; spodaj pod bregom pa je stala lepa, zidana sušilnica. Vse je bilo videti v dobrem redu in Brnot je le prikimoval z glavo, Brnotovka pa tudi ni več oporekala tej ali oni nameri, katero je izustil gostobesedni Topolščak.

Edina Metka je molčala. A kdo se je brigal zanjo!

»Ali gremo malo po polju?« vprašal je ženin.

»Vroče je,« menila je Brnotovka.

OB IZIDU NOVE KNJIGE O NOVEM MESTU

Dolenjska v zrcalu romanov Ilke Vaštetove

Ilka Vaštetova je tipična Dolenjka; pred 74 leti je bila rojena v Grmovi hiši na novomeškem Glavnem trgu. Njen oče je bil davčni uradnik in tajnik napredne novomeške Čitalnice. Ker je prišel v spor s takratnim avstrijskim glavarjem Westeneckom, ga je ta nasilni novomeški tiran prestavil v Kostanjevico. Nadaljnja življenjska pot je Ilko Burgerjevo vodila v Ribnico, Ljubljano, v Trst in še v druge kraje.

Zdaj nam je ta vrla, odlična slovenska pisateljica nasula knjigo svojih pestrih spominov, kjer govori o svojih mladih letih, o intimnostih svojega življenja, o šolanju in službovanju. Skratka: prikazuje nam svoje življenje; vesele, pa tudi senčne strani svojega doživetja.

Precej strani nas vodi do ustvarjanja: v teh stolpcih nam prikazuje priprave in delo pri svojih knjižnih delih.

Ilka Burgerjeva, ki je poročila Zagorjana učitelja Gusteljna Vašteta, je napisala po prvi svetovni vojni najprej knjigo »Pravljice«. Te so izšle doslej že v dveh natisih in avtorica pripravlja zdaj novi, tretji natis.

Učiteljica Ilka se je v svojem šolskem delu poglobila v zgodovino in je slovenski mladini v takratnih »Razorih«, dijaškem mesečniku, ki ga je urejal pisatelj tone Gaspari (brat slikarja Maksima, danes živi v Radovljici), podala več romanov iz splošne slovenske zgodovine, tako »Zahod v Emoni«, »Svet v zatonu« in »Mejaše«.

Ilka Vaštetova pa se je hotela oddolžiti še posebej svoji preljubi Dolenjski, zato je proučevala zgodovino Dolenjske in zlasti Novega mesta.

Pisateljica Ilka Vašte

Doslej je napisala že več romanov iz raznih dob. Njen roman »Gričarji« se dogaja v času Primoža Trubarja, ob reformaciji in protireformaciji. Iz časa Francozov in uporov proti pariškim okupatorjem nam pripoveduje njen roman »Upor«. Valvasorja in njegovo dobo, grad Bogenšperk in Krško nam je prikazala v zgodbi »Vražje dekle«. Dolenjskega barda Janeza Trdino, ki je bil prijatelj njenega očeta in ga je sama poznala, nam je prikazala v romanu »Izobčenec«.

Razen teh nam je dala Ilka Vašte še več drugih del, tako roman o Prešernu in igro Visoka pesem in dr.

Ljubljanska založba Mladinska knjiga nam je izročila zdaj 200 strani Ilkinih spominov pod naslovom Podobe iz mojega življenja.

Bralci, zlasti Novomeščani in drugi Dolenjci, bodo z užitkom sledili njenemu pripovedovanju, saj nam odkriva dogodke iz krajev ob Krki prav iz njenih prvih let. V »Podobah iz mojega življenja« bomo spoznali Novo mesto, Kostanjevico in ostalo Dolenjsko še v skromnih razmerah pred več kakor pol stoletjem. Memoarske literature nam zelo primanjkuje in Ilka Vašte je zdaj malce zakrpala to praznino, zato bodo bralci radi segli po njenem najnovejšem delu. Znabiti bo Ilka svoje spomine še nadaljevala.

Jože Zupančič

Dolgoročne potrebe po investicijah v šolstvu krške občine

Po dolgoročnem načrtu investiranja v šolstvu za razdobje od 1964 do 1970 bi potrebovali v krški občini 1 milijardo 692 milijonov dinarjev. Ta sredstva so v programu porazdeljena takole: za novogradnjo šole v Brestanici 303 milijone, za novogradnjo v Krškem 432 milijonov, za dozidavo šol v Koprivnici, Senovem, Leskovcu, Kostanjevici, Pobočju, Raki, Zdolah in Gor. Leskovcu 122 milijonov 700 tisoč din, za dozidavo vzgojno - varstvenih ustanov na desnem bregu v Krškem in v Leskovcu 10 milijonov 750 tisoč, za novogradnje in povečanja vzgojno-varstvenih ustanov na levem bregu v Krškem, v Kostanjevici in na Senovem 129 milijonov 200 tisoč din, za dozidavo in povečanje tehniške srednje šole in internata v Krškem 55 milijonov ter za dozidavo in povečanje tehniške srednje šole in vajeniške šole v Krškem 635 milijonov din.

Celjani so nam pokazali VIHAR

Zadnji obisk Ljudskega gledališča iz Celja v Novem mestu je bil za gledalce nenavadno žlahten dogodek. Saj so nam celjski gledališčniki posredovali eno najlepših in najbolj poetičnih stvaritev vse svetovne dramske književnosti — Vihar Williama Shakespeara.

V tem zadnjem delu, svojem »labodjem spevu«, je Shakespeare strnil vse najlepše in najglobljе, kar je bil nagrmadil s svojih tragedijah, komedijah in v svoji poeziji o življenju, usodi in človeku. To je velika pesem lepoti in etičnemu smislu življenja, njegovi nadčasovnosti, njegovim sanjam. Saj so prav v Viharju tisti čudoviti verzi: »... Vse mine. Iz take smo snovi kot sanje, in drobno to življenje obkroženo je s spanjem,« v katerih je zgoščena misel vseh velikanov duha o najglobljі skrivnosti naše usode, od Ajshila do Calderona (»življenje je sen«) do našega Cankarja (»le v sanjah je resnica«).

Res je Vihar rahlo vezan na čas in okolje (kot vsaka umetnina), res je star že nad tristo let, vendar se zdi, kot da je napisan včeraj, ali pred tri tisoč leti, tako rahle so mu časovne omejitve. Lahko bi ga igrali v grških tunikah ali v sodobnih salonskih suknjah, pa bi ničesar ne izgubil od svoje bistvenosti, tako je dvignjen nad čas, tako večno človeški, stkan iz resničnosti in sanj, kot življenje. Vse v Viharju je dvignjeno v simboliko. Človek si s svojim znanjem in plemenitim hotenjem podjarmlja dobre in zle moči navare (ponazorjene z Arielom in Kalibanom), da bi v kaos vnesel red in ustvaril srečo sebi in drugim. Da bi pomiril neurja zla in človeških strasti in dal življenju pravi smisel. Da bi našel pravšno povezavo stvarnosti z najlepšimi sanjami, ki jih človek (in človeštvo) nosi v sebi kot cilj in luč v vseh viharjih.

Veseli smo bili te predstave Celjanov, saj je bila tudi v odrskem smislu resnično prijetno doživetje. Pretehtana in domiselna režija (Gombač) se ni izneverila avtorju, sledila mu je modro in razsodno, kot je ob tako organsko zgrajeni umetnini edino prava pot. Režiser je dobro vigral ves ansambel, in očitno je bilo tudi, da so se igralci z ljubeznijo in zanosom skušali čimbolj vživeti v duha in smisel te prelepe Shakespearove umetnine. Nemara je treba posebej poudariti (govor in igranje) tri osebe, ki so tudi sicer središče Viharja: zračnega duha Ariela (Marjanca Krošlova), Kalibana (Janez Škof), ki ponazarja ukročeno zlo, in vojvodo Prospera, ki ga je z umetniško prepričljivostjo igral Pavle Jeršin.

Hvaležni smo Celjanom za umetniški užitek ob njihovem Viharju! Pa tudi zavodu za kulturno dejavnost v Novem mestu, ki jih je povabil.

S. Š.

Švicarske grafike v Mariboru

V mariborski umetnostni galeriji so nedavno razstavili serijo grafik znanega švicarskega slikarja Fritza Paulija. Obiskovalci in ljubitelji likovnih del so z zanimanjem sprejeli grafiko, kakršno predstavlja Paulijev stil.

Najlepše darilo
za 20-letnico osvoboditve:
DOLENJSKI ZBORNIK
1963
Dobite ga v knjigarnah. —
Cena 1500 dinarjev

Zdenka Golob-Borčič: Ilustracije iz knjige KAMEN RESNICE

Ob 60-letnici PD Dolenjske Toplice

Topličani so bili že od nekdaj zavedni in dobri pevci, tako da je prišlo že v pregovor, češ da topliški otrok po notah joka. Radi so prepevali domače pesmi, vendar organiziranega pevskega zbora niso imeli. Šele leta 1904 so se pričeli pripravljati na ustanovitev pevskega društva. Ko so to sporočili takratnemu šolskemu upravitelju Martinu Matku, je namero z veseljem pozdravil. Na sestanku v šoli je Matko predlagal, naj bi ne ustanovili le pevskega društva, temveč bralno in pevsko društvo s čitalnico, kjer bi se mladina vsesplošno izobraževala. Izvolili so pripravljalni odbor, ki naj bi oskrbel potrebna društvena pravila.

Pravila so bila ob koncu januarja 1904 potrjena in 5. februarja 1905 je bil ustanovni občni zbor v takratni občinski pisarni. Izvolili so upravni odbor in sprejeli sklepe za pričetek delovanja. Kmalu se je izoblikoval močan pevski zbor, delati pa je pričela tudi knjižnica. Precaj knjig so darovali prijatelji kulturnega napredka, nekaj pa jih je kupilo društvo samo. Knjižno omaro, ki je še zdaj uporabna, je dobilo društvo za darilo. Vaje so bile v šoli, knjižnica pa v Pelkovi gostilni. Društvo je imelo v očeh nasprotnikov naprednega gibanja le to napako, da ni prosilo za odobritev cerkvenih oblasti. Napadi in klevete so bili povod, da je društvo izgubilo nekaj članov. Večina je ostala.

Društveno delo je lepo napredovalo, knjižnica je redno poslovala, med članstvom pa se je okrepilo tovarištvo. Prišlo je do prvega pevskega nastopa, ki je pokazal, da je društvo na pravi poti. To nasprotnikom očitno ni bilo všeč. Dosegli so, da je krajevni šolski odbor prepovedal vaje v šoli na šolskem harmoniju, s čimer je bilo onemogočeno nadaljnje delovanje. G. Giosento je društvu brezplačno odstopila sobo v svoji hiši. Kasneje so si omislili oder, za katerega je prispeval les trgovec Javornik, in začeli študirati dramska dela. Igre so pozimi redno prirejali, prav tako tudi pevske nastope.

Tako razigrano delovanje je trajalo do prve svetovne vojne, ko je kulturno delo skoraj ponehalo. Po vojni si je društvo spet opomoglo in leta 1920 ob svoji 15-letnici ustanovilo sokolsko društvo. Živahno prosvetno delo je bilo zlasti potem, ko je dobilo sokolsko društvo v najem zidano barako, v kateri je bila med vojno bolnišnica. V najemu so jo imeli do leta 1931, ko so jo morali po pogodbi z lastnikom zemljišča podreti. Delovanje obeh društev je zavoljo tega trpelo, ni pa prenehalo. Leta 1936 so dogradili stavbo, v kateri so še danes vse kulturne prireditve v Dolenjskih Toplicah.

DRAGO GREGORC

ZENIT - nova žepna knjiga MK

Vsestranska prizadevnost Mladinske knjige v Ljubljani je bila te dni deležna novega priznanja: izšla je prva knjiga njene nove zbirke ZENIT. »Žepna knjiga ZENIT 1« nam je v prevodu Silvestra Škerla prinesla roman NOČ V LIZBONI, ki ga je napisal znani sodobni nemški književnik Erich Maria Remarque (pisec protivojnega romana »Na zahodu nič novega«, knjige, ki je doživela 8 milijonov izvodov!). Od Remarquea imamo tudi v naš jezik prevedeni roman »Slavolok zmage,« z »Nočjo v Lizboni« pa smo dobili v roke pretresljivo zgodbo, ki govori o grenki usodi nemških emigrantov, ki so bežali pred nacizmom (v Švico, Francijo, Španijo, Portugalsko). Upamo, da ni slučaj, da je prav ta knjiga izšla kot prva v novi zbirki. V času, ko je vsek glas proti dvigajočim se revanžistom na Zahodu in ostankom nacizma treba samo še ojačati, je Remarquov roman na našem knjižnem trgu sprejet s pohvalo in priznanjem.

Slednje velja tudi založbi, ki se je odločila za novo žepno zbirko; njena urednica je pisateljica Mira Miheličeva. Na televizijski oddaji je med drugim dejala, da naj bi se sredi vsakega meseca, v »zenitu«, pojavila na trgu nova žepna knjiga zbirke ZENIT. Tako so za letos napovedane v njenem okviru naslednje knjige: T. Williams: Rimska pomlad gospe Stonove; Miško Kranjec: Povest o dobrih ljudeh; J. Steinbeck: Ulica ribjih konserv, A. France: Kuhinja pri kraljici Gosji nožici; R. Lehman: Vabilo na ples; Mladen Oljača: Molitev za brate; T. Capote: Zajtrk pri Tiffaniju; V. Aksjonov: Pomaranče iz Maroka; Smiljan Rozman: Brusač; W. Golding: Gospodar muh in J. Iwasziewicz: Mati Ivana Angelska. V letu dni torej 12 knjig. »Noč v Lizboni« je opremil Jože Ciuha; tudi drugih 11 knjig bo dobilo njegovo likovno obleko. Lakiran ovitek in kvalitetna vezava (ZGP Mladinska knjiga) sta prijetno presenečenje za naš knjižni trg, medtem ko je knjigo tiskalo ČP Delo.

Vse kaže, da si bo žepna knjiga na Slovenskem s tako kvaliteto, z znanimi imeni in dostopno ceno kmalu utrla pot med široke množice bralcev. To pa je tudi eden izmed namenov živahne izdajateljske vneme MK. Njeno prvo knjigo »žepne knjige ZENIT 1« lahko vsem našim bralcem samo priporočimo! Dobite jo v vsaki knjigarni.

Točno 15. februarja se je pojavila na knjižnem trgu druga knjiga nove zbirke: RIMSKA POMLAD GOSPE STONOVE, ki jo je napisal Tennessee Williams, prevedla pa Maša Golob. Ljubezenska zgodba, ki smo jo videli tudi v filmu, je vzbudila po svetu precej pozornosti — in kako spet lahko ugotovimo aktualnost žepne knjige ZENIT. Ni strahu, da ZENIT ne bi redno prihajal med nas.

TG.

Aktualno o črnomaljskem muzeju

– Kje imate muzej? – sprašujejo tujci v Črnomlju.

– Nimamo ga. Peljite se četrt ure po asfaltni cesti v Metliko. Tam je muzej, odgovarjajo Črnomaljci.

Čeprav v Črnomlju nimajo s tem v zvezi še kaj pokazati, pa je čedalje bolj blizu čas, ko bodo muzej le imeli. Zdaj je samo predlog za ustanovitev muzeja, toda predlog je tako narejen, da je že kar zahteva. In ta zahteva iz dneva v dan bolj prepričuje Črnomaljce, da si morajo že skoro omisliti za kulturo, zgodovino, turizem in folkloro nepogrešljivo ustanovo.

Po predlogu, ki se je rodil na eni izmed sej sveta za turizem in blagovni promet občinske skupščine, bi bil v Črnomlju oddelek Belokranjskega muzeja iz Metlike. Imel bi NOB, etnograsko in lovsko gozdarsko zbirko.

JANEZ ŽUNIČ, bivši črnomaljski predsednik, ki vodi svet za turizem in gostinstvo meni, da je zamisel, predvidena po predlogu, uresničljiva. »Toda zdaj nimamo niti prostora. V kolikor bo skupščina zgradila za svojo upravo novo stavbo, bi se muzej naselil v njenih sedanjih prostorih. Kot kaže, pa to še ne bo tako kmalu.«

»Občinska skupščina bi morala imenovati odbor, ki bi se ukvarjal s pripravami za osnovanje muzeja, hkrati pa zagotovil nujno potreben denar,« tudi predlaga predsednik Žunič.

Ko sva razgrinjala načrte, na podlagih katerih bi Črnomelj dobil muzej, sva s tovarišem Žuničem ugotovila, da se Črnomaljcem ne bi bilo treba sramovati muzeja, ki bi ob takih prizadevanjih nastal, najsi bi bil na zunaj še tako skromen. Važno je, kaj bi hranil. Tega pa ne bi bilo tako malo. — Metliški muzej hrani več zgodovinskih kopij, ki bi jih dobili v Črnomelj. To zavoljo tega, ker je tu gimnazija in bi muzej dijakom precej pomagal pri študiju.

Veliko je že zbranega, pretežno pa gradivo še ni zbrano. Poglejmo katerokoli področje, pa se bomo prepričali, da je res tako.

Lahko bi uredili bogato NOB zbirko. Odveč je poudarjati, da je Bela krajina kot zibelka slovenskega partizanstva zakladnica najrazličnejšega gradiva. Če bi se posrečilo osnovati lovsko gozdarsko zbirko bi bila to prva taka zbirka na Dolenjskem. Še noben dolenjski muzej je nima. Zato bi brez dvoma ne zmanjkalo predmetov. Zbirka bi poleg lovskega orožja in raznih pripomočkov vsebovala vso favno (s prikazom preparirani živali), ki prebiva v Beli krajini. Še najmanj bi bila v zadregi etnografska zbirka, saj ima Bela krajina tako pestro in značilno folklorno preteklost kot nobena slovenska pokrajina. Toda kdo še dela belokranjsko platno? Kdo od mlajših še pozna belokranjsko ljudsko nošo. Muzej bi lahko vse to ohranil in spodbujal prebivalstvo k oživanju mnogočesa, kar je samo belokranjsko. Poleg tega bi skrbel, da napredek, ki z naglimi koraki prodira v sleherno naselje, ne bi izmaličil pristne belokranjske podobe. Naloga muzeja bi bila med drugim, da bi zaščitil razna hišna pročelja, značilne stavbe in podobno. Dejavnost bi bila torej dovolj pestra. Pred uničenjem naj bi muzej zaščitil vse tisto, kar naredi Belo krajino belokranjsko in kar privablja turiste in krepi tujski promet.

Preden bi se muzej sploh osnoval, bi v Črnomlju potrebovali prostor, kjer bi uskladiščili dragocenio že zbrano muzejsko gradivo.

IVAN ZORAN

ZA INVESTICIJE V KMETIJSTVO PREMALO SREDSTEV

Na svetu za kmetijstvo in gozdarstvo občine Črnomelj so 20. februarja razpravljali predvsem o družbenem planu kmetijstva v letošnjem letu, o linearni obdavčitvi, pogojnih olajšavah v III. proizvodnem okolišu, hkrati pa so obravnavali pritožbe vaščanov glede na razporeditev vasi v posamezne proizvodne okoliše.

Ko so razmotrivali predvidenih 10 milijonov investicij v družbeni sektor, ki jih je planirala domača zadruga, so bili člani sveta mnenja, da ta vsota ne bo zadostovala za kritje veh nujnih potreb, zlasti še zato, ker bi morali letos narediti to, česar lani niso mogli.

V prvi vrsti naj bi uredili okolico zadružnih posestev. Na vsakem posestvu naj bi asfaltirali vsaj eno cesto, da bi lahko sproti odvažali gnoj, kar zdaj zaradi blata ni bilo mogoče. Tudi traktorji dostikrat niso mogli obratovati samo zavoljo tega, ker so obtičali v blatu in jih niso mogli potegniti ven, dokler se ni osušilo. Nadalje je bil svet mnenja, da bi bilo treba dograditi oziroma betonirati silose, ker se je izkazalo, da samo vkopani v zemljo ne ustrezajo. Razen tega bi se morali na kmetijskih posestvih zavzeti za odpravo pomanjkljivosti v tehnoloških postopkih.

Kar zadeva arondacijske postopke, so menili, da letos ne bi kazalo nadalje širiti obratov v družbeni lasti in da v kmetijstvu ne bodo šli na nadaljnji odkup zasebne zemlje, razen v nekaterih izjemnih primerih v okolici Dragatuša, kjer so arondacijski postopki že v teku. Tudi lani začeto gradnjo skladišč na Vinici in v Adlešičih naj bi letos po možnosti dokončali, ker so ta skladišča nujno potrebna za gnojila, odkup in delo s kooperanti. O vsem tem bo razpravljal še zadružni svet in bo glede na pomanjkanje sredstev za izvedbo celotnega načrta določil prioritetni red investicij

Ko so razpravljali o pogojnih olajšavah v III. proizvodnem okolišu, so se zedinili za to, da bo olajšavo dosegel lahko le tisti kmetovalec, ki bo prodal po kooperacijski pogodbi zadrugi najmanj 100 kg goveda ali več kot 66 kg žive teže telet ali 110 kilogramov žive teže prašiča na 1 ha njivske ali travniške površine. Za pogodbeno oddajo živine preko te količine se kmetovalcu prizna olajšava za vsak kg žive teže govedi 50 din, telet 75 din, prašiča 45 din od predpisanega davka na osebni dohodek od kmetijstva. Te olajšave pa ne smejo preseči 70 odstotkov letne odmere prispevkov od kmetijstva. Podrobnejša navodila za tehnično izpeljavo tega predloga bo svet sestavil na eni prihodnih sej.

Pritožbe vaščanov glede na razporeditev v posamezne proizvodne okoliše pa je svet zavrnil, ker bo vsak kmetovalec plačal davek le po legi parcele ne glede na to, v katerem okolišu ima svojo domačijo.

Mladina pred velikim vprašanjem: KAM V ŽIVLJENJE?

V marcu, mesecu poklicnega usmerjanja mladine, naj bi se starši, šole in strokovnjaki zavzeli, da bi mladim, ki končajo letos učno obveznost, nudili resnično pomoč pri izbiri poklica.

Starši so otrokom najbližji, zato naj bi otroku najprej svetovali, za kateri poklic naj se odločijo, pri tem pa se morajo zavedati, da vsak poklic ni za vsakogar. Danes je dejavnost poklicnega usmerjanja mladine organizirana že na vseh šolah v Beli krajini, vendar ta dejavnost ni razvita povsod do iste stopnje. Naloga vseh, ki so dožni pomagati mladini, je, da mladino vzgajajo v pravilnem vrednotenju dela, da odkrivajo v njej interese in sposobnosti ter da mladino usmerjamo tja, kjer jo naše gospodarstvo najbolj potrebuje.

Zavod za zaposlovanje delavcev Črnomelj je že zbral podatke o prostih učnih mestih na področju Bele krajine. Te podatke bomo posredovali osnovnim šolam oziroma učencem, ki bodo letos zapustili šolske klopi. Da se bodo mladi laže odločili za poklic, bodo sodelavci zavoda za zaposlovanje Črnomelj obiskali vseh devet popolnih osnovnih šol v Črnomlju, Dragatušu, na Vinici, v Starem trgu, Adlešičih, Semiču, Metliki, na Suhorju in v Podzemlju. Ob tej priložnosti bomo učencem predvajal dva filma »Izbiram si poklic« in »Poklici v proizvodnih procesih«. Hkrati bomo mladim odgovarjali na vsa vprašanja v zvezi s poklicno odločitvijo. Razen informacij o prostih učnih mestih jim bomo posredovali tudi podatke o štipendijah v novem šolskem letu.

DANICA TODOROVSKI

Najmlajši predsednik SZDL: v Adlešičih

Na občinskem odboru SZDL Črnomelj smo zvedeli, da je LUDVIK ADLEŠIČ iz Adlešičev najmlajši predsednik krajevne organizacije SZDL v občini. Star je 35 let, v javnem in političnem življenju se udejstvuje že vsa leta, kar je zapustil osnovno šolo. Najprej je aktivno deloval v mladinski organizaciji, nato v gasilskem in prosvetnem društvu, po poklicu pa je kmet in dela na domačem posestvu. Pred kratkim sta se pogovarjala o delu Socialistične zveze v Adlešičih:

— Pred dvema letoma je bila organizacija SZDL v Adlešičih najboljša v bivšem novomeškem okraju. Kako danes ocenjuješ njeno delo?

— Mislim, da smo tedaj zasluženo prejeli 250.000 din nagrade. Pri volitvah leta 1963 smo imeli 99.8-odstotno udeležbo, kar je nad republiškim povprečjem. Vsekakor tega in še drugih uspehov ne bi mogli doseči, če ne bi bile aktivne vse vaške organizacije in tudi prebivalstvo. Mislim, da tudi danes ne manjka dobre volje in da so vsi še prav tako kot leta 1963 pripravljeni delati.

— Ali je čutiti aktivnost med prebivalstvom za prihodnje skupščinske volitve in kaj je s tem v zvezi storila Socialistična zveza?

— Naša krajevna organizacija je poslala občinski volilni komisiji predloge za nove kandidate, prav tako je po-

stopal vaški odbor Zveze borcev. Od volivcev pa je odvisno, ali bodo med našimi evidentiranimi predlogi izbrali kandidate ali bodo predlagali druge. Naši ljudje se zavedajo, da je odborništvo odgovorno delo, zato bodo s premislekom izvolili takega človeka, ki bo kos svoji nalogi.

— Kaj smatraš za največje probleme kraja?

— O tem je bilo že veliko govora, pa tudi precej napisanega. Nujno bi potrebovali dvorano za kulturne prireditve in sestanke, pereč problem je vodovod, restavriranje gradu Pobrežje ter popravilo ceste Žuniči—Preloka. Za to cesto so ljudje pripravljeni prispevati za več kot milijon dinarjev vrednosti prostovoljnega dela. Kritiziramo prevoz šolskih otrok v Črnomelj, želimo pa si tudi zdravstvene postaje.

ALOJZ CVITKOVIČ

Ribiči bodo nadzorovali lov ob Kolpi

21. februarja je imel v Starem trgu letni občni zbor pododbornik črnomaljske ribiške družine. Pododbor šteje 11 članov, strinjali pa so se, da še nadalje ostanejo pri črnomaljski družini. Ugotovili so, da potrebujejo poklicnega čuvaja, za zdaj pa bi imel vsak član pravico legitimirati ribiča — tujca, ki bi lovil v Kolpi ali njenih pritokih. Letos bodo v vodo spustili podmladek in ga ščitili pred krivolovom. Za predsednika pododbora je bil izvoljen Peter Madronič iz Prešesja.

R. K.

Matični urad Stari trg ob Kolpi

Januarja ni bilo rojstev, porok, niti smrti. Februarja je rodila Karolina Petrovčič iz Dečine — Dragico. Porok in smrti ni bilo.

Razveselite znance in prijatelje z DOLENJSKIM LISTOM!

Naloge krajevne skupnosti v Adlešičih

V krajevno skupnost v Adlešičih so se vključili vaščani od Pribincev pa vse do Žuničev. Ta novi organ naj bi čimprej zaživel, saj ga čakajo odgovorne naloge. Celotno območje krajevne skupnosti je pasivno in zaradi kamnitega terena malo donosno. Svet krajevne skupnosti bo moral skrbeti predvsem za razvoj gospodarstva in večjo kmetijsko proizvodnjo, ki bi spričo odpisa davkov IV. kategorije morala priti vse bolj do izraza. Najuspešnejša in tudi najlažje izvedljiva naj bi bila akcija za številčno povečanje živine, saj je zagotovljen reden odkup. 17-članski svet naj bi tudi izdelal plan za razvoj gospodarstva in predlog dohodkov, s katerimi bi krili potrebe skupnosti. Skupnost ni oblastni organ, statut, ki so ga tudi sprejeli pa ji daje široko samoupravo. Prav tako bodo lahko rešili nekatere komunalne probleme. Potrebno bo le nekaj lastnega prizadevanja, dobre volje in pomoči širše skupnosti.

Ustava nalaga naši družbeni skupnosti skrb za človeka, zato mu je treba posvečati vso pozornost. Dohodki krajevnih skupnosti so predvideni od dotacij občinske skupščine, od prispevkov podjetij in od krajevnega samoprispevka občanov. Spodbudno je, da je občinska skupščina pripravljena prispevati enak znesek, kolikor bodo prispevali občani. Krajevna skupnost bo morala ustanoviti tudi nekatere obrate, na primer žagarskega, saj bi bilo to za občane precejšnjega pomena, razen tega pa bi tudi smotrno izkoriščali les.

Tudi turizem ima v tej okolici zelo dobre pogoje za razvoj. Svet skupnosti naj mu da več poudarka. Tako bodo z dohodki od turizma in z ostalimi sredstvi lažje reševali finančne probleme skupnosti.

V. P.

V prvem polletju slab učni uspeh

Na črnomaljski osemletki v letošnjem prvem polletju niso zadovoljni z učnim uspehom, saj je od 1016 otrok izdelalo razred le 609 otrok ali okoli 60 odstotkov. 127 dijakov je imelo po 1 slabo oceno, 82 otrok po 2 slabi oceni, 175 otrok pa je imelo v spričevalu po 3 in tudi več slabih ocen.

Prosvetni delavci menijo, da je tako slab učni uspeh v glavnem posledica voženj v šolo, preobremenjenosti učencev z delom doma, slabe prehrane in napredovanja otrok v višji, razred, četudi imajo slabo oceno in snovi ne obvladajo.

V dokaz za to trditev so podatki o učnem uspehu v razredih, kjer se šolajo pretežno otroci iz Črnomlja. Tu je učni uspeh mnogo boljši. Na roditeljskih sestankih učitelji vedno prepričujejo starše, naj puste otrokom dovolj časa za učenje in naj jih ne obremenjujejo z delom!

Odgovor se glasi: »Na belokranjskih kmetijah tako manjka delovne sile, da jo morajo nadomestiti otroci! Vsi mladi ljudje so odšli za zaslužkom v tovarne, na poljih in v vinogradih pa morajo delati starci in otroci.«

ČREŠNJEVEC: industrijski tok in avtobusna proga

Med razpravo o družbenem planu so na nedavnem zboru volivcev v Črešnjevcu povedali, da bi radi industrijski tok in transformator, za katerega so načrti v Črnomlju. Počutijo se od sveta popolnoma odrezani, zato bi radi, da bi skozi kraj vozil avtobus. Eden izmed avtobusov, ki vozijo iz Črnomlja, naj bi v Gradcu zavil še proti Stranski vasi in Črešnjevec ter od tu v Metliko. Ugodno bi bilo, če bi ta avtobus iz Črešnjevca odpeljal okoli 6. ure in se vračal ob 15. uri. Predstavnik občine je povedal, da bodo za komunalno dejavnost dobili toliko, kolikor bodo sami prispevali s prostovoljnim delom ali v denarju. Sprejeli so sklep o krajevnem samoprispevku, ki ga bodo plačevali v višini 1 odstotka od kmečke dohodnine. Na ta način bodo zbrali sredstva za popravilo pokopališča, vaških poti in pomoč pri napeljavi industrijskega toka.

JOŽE ŠKOF

Samoprispevek v Poljanski dolini

21. februarja so bili zbori občanov v Starem trgu, Zagozdcu in Radencih. Starotržani so povedali, da bi radi obrat finomehanike, s čimer bi nekako zajezili nadaljnje odhajanje delovne sile iz Poljanske doline. Sprejeli so samoprispevek za krajevno skupnost in sicer 2 odstotka od katastrske osnove vsakega gospodinjstva. Sredstva bodo letos predvsem potrebovali za zgraditev prosvetne dvorane, na katero mislijo že več let. V Zagodcu so se odločili, da bo vsako gospodarstvo dva dni pomagalo pri popravilu ceste v Podgoro, medtem ko bodo Radenčani za popravilo ceste proti Sodevcem prispevali tri dni svojega dela. Poleg Predgrada je to druga največja vas v Poljanski dolini, vendar do zdaj ni bila dostopna niti z osebnimi avtomobili. Na vseh zborih so občani pripominjali, da so nespremenjene cene lesa krive, da so prazna lesna skladišča. Za kandidata v zvezni zbor je bil soglasno predlagan Ludvik Golob.

R. K.

Matični urad Vinica

Februarja je bila doma rojena 1 deklica. — Poročila sta se: Jože Čadonič, kmetovalec iz Balkovcev, in Marija Grdun, kmetovalka s Preloke. — Umrla je Ana Simič, gospodinja s Preloke, 78 let.

NOVICE črnomaljske komune

»Kdo je odgovoren za tako vzgojo vajeniške mladine?«

Čeprav vsebina članka, ki je bil pod gornjim naslovom objavljen v Dol. listu 7. januarja 1965, nima nobene prave zveze z naslovom, je razveseljivo dejstvo, da se je za vzgojo vajenske mladine končno zavzela tudi mladinska organizacija v Črnomlju. Sedaj nas bo več, ki se bomo v prihodnje ukvarjali s tem problemom in upati je, da uspeh ne bo izostal. Toda če zapis »Sj« analiziramo, vidimo, da nam razen senzacionalnega člančiča ne nudi prav ničesar, s čimer bi si v bodoče lahko pomagali v že tako težavnih pogojih izobrazbe in vzgoje vajenske mladine na splošno. Razen tega, da je članek, vsaj kar zadeva »BELT«, netočen in nenačelen, ni v njem ničesar, kar bi dalo slutiti na določeno izboljšanje ali vsebovalo vsaj kak predlog za to.

Kdaj bomo končno opustili obrabljene fraze in kampanjsko reševanje teh problemov, pa čeprav prihaja »iniciativa« kot v tem primeru celo od občinskega komiteja mladine? Ali piscu članka in tistim, ki stoje za njim, ni znano, da poudarjanje enostranske in povrh neresnične plati vajenskega življenja, kot npr.: »kam naj gremo po osmi uri žvečer... ne smemo v kino... ne smemo v gostilno, ne na cesto itd....« samo škoduje vzgojnemu delu v šoli, ki je že tako težavno? Kje so napori in delo učiteljev, kje prizadevanja podjetja »BELT« za čim boljšo strokovno izobrazbo vajencev? O tem verjetno ni bilo »vredno« govoriti.

Zanimivo je, da pisec članka in mladinski komite sploh nista zainteresirana za osnovo dejavnost šole, tj. za strokovno izobrazbo in vzgojo, temveč ju zanima le tisto, kar je v tem slučaju podrejenega pomena z ozirom na specifičnost šole. Pisec članka in člani komiteja so imeli npr. čas obiskati »dekletce v gostilni«, niso pa imeli časa in ne potrebe, da bi pred javno obravnavo predmetnih problemov obiskali vodstvo šole in odgovorne ljudi v »BELTU«, kjer bi slišali, tudi drugo plat problemov, ki zadevajo celoten kolektiv vajenske šole.

Kot rečeno, je glavna naloga šole strokovno izobraževanje in vzgoja vajencev. V tem pogledu sta šola in podjetje storila veliko, še posebno, če upoštevamo delovne in materialne pogoje. Šola se trudi za čim kvalitetnejši strokovno-teoretični pouk, podjetje pa je uredilo primerno delavnico, kjer vodijo praktično delo instruktorji. Strokovno-teoretični in praktični pouk potekata v skladu s programom in z učnim načrtom za vajenske šole, predpisanim od republiških organov, pristojnih za šolstvo. Šolsko delo je precej naporno tako za učitelje kot za učence, kar je razumljivo, saj morajo učenci absorbirati snov enega letnika v treh mesecih. Kar zadeva »horo legalis«, je to ukrep, ki ni novost in bi mladinski komite moral zanj vedeti, ne da bi ga to motilo. Jasno, ni pa popularen pri mladini, čeprav je zelo potreben.

Glede vajencev - vozačev je resnica malo drugačna, kot jo navaja Sj. Vsem vajencem - vozačem je bilo vedno dovoljeno čakanje v razredu; seveda smo pri tem zahtevali disciplino. Vendar nekateri med vozači zahtev šole niso upoštevali. S svojim vedenjem v razredu (beri: razgrajanjem) so motili druge vajence in stanovalce. Vodstvo šole je te vajence - vozače večkrat opozorilo na posledice, če ne bodo disciplinirani, vendar beseda ni dosti zalegla. Pritožilo se je tudi vodstvo gimnazije, od katere ima vajenska šola razred v najemu in prepovedano je bilo razgrajačem ostajanje v razredu, kajti za to je v resnici škoda elektrike. Na srečo je bilo takih vajencev malo in se jih je šola tudi kmalu znebila. Novi vajenci - vozači pa so spet v razredu (že mesec in pol), so pa disciplinirani, se učijo in so na toplem.

Ravno tako je bilo pred uvedbo strožjih disciplinskih ukrepov opaziti, da so nekateri vajenci v večernih urah posedali po lokalih, kvartali, popivali in se celo pretepali, kar ni bilo na čast ne njim samim, ne šoli in ne tistim, ki se potegujejo za takšno »zabavo«! Tem nekaterim vajencem (na srečo jih je zelo malo) ni pomagala ne prijateljska beseda, ne svarilo, ne kazen!

Prav gotovo tudi trenutno stanje ni brez napak. Toda ali sta samo šola in podjetje odgovorna za vse? Ali ni za vzgojo in razvedrilo vajencev, ki so tudi mladinci, odgovorna tudi mladin-

Ključ do standarda: izobraževanje!

V metliški BETI, tovarni trikotaže in pletenin je zaposlenih več kot 300 žensk in 100 moških. Delavci in delavke, ki hodijo na delo v BETI, so doma iz bližnje okolice Metlike, precej pa jih je tudi iz sosednjih hrvaških vasi. To so ljudje, ki so še včeraj bili vajeni samo ravnanja s plugom in z živino, danes pa smo jih postavili v lepe tovarne za sodobne in zamotane stroje. Navadno traja več mesecev, preden se delavec stroju privadi in preden ga dodobra spozna.

Ker je delo plačano samo po učinku, so seveda v dobi, ko delavec ali delavka stroj spoznava, zaslužki nizki, proizvodnja pa je manjša. V tovarni so že večkrat poizkusili novo delovno silo kar najhitreje priučiti delu. Tako so že leta 1959 organizirali prvi tečaj za prekvalifikacijo, leta 1962 je bil v tovarni podoben tečaj, vendar za člane Zveze borcev, lani organizirani tečaj pa ni uspel. Priredili so ga spomladi, ko imajo ljudje največ dela doma, zato ni bilo prijavljencev.

Z novo organizacijo tečaja so v BETI znova poizkusili v letošnjih zimskih mesecih. Tokrat je udeležba presenetljiva. Delavke so se same prijavile in več kot 30 jih redno obiskuje tečaj vse od 11. januarja dalje.

Ženske v tečaju ne bodo pridobile višjega naziva ali posrednih materialnih koristi, pač pa se seznanjajo z organizacijo podjetja, delavskim samoupravljanjem, zakonom o delovnih razmerjih, z delitvijo osebnega dohodka, računovodstvom in s slovenščino. Največ koristi bodo imele obiskovalke tečaja od snovi, s katero jih uče tehnologijo šivanja in krojenja. Spoznale bodo svoj stroj in se mu naučile streči, tako da jim izbira primernega sukanca ali zamenjava igle ne bo več vzela tolikо časa kot doslej.

Ko bodo dodobra poznale stroj, ki jim daje kruh, jim bo šlo delo mnogo hitreje od rok, norme bodo lahko dosegle in presegale — to pa je pot do boljšega zaslužka. Hkrati bodo v tečaju pridobile splošno razgledanost, zato bodo lahko v organih upravljanja mnogo uspešneje sodelovale kot doslej.

Vesti iz BETI

■ V bližini tovarne naglo raste novo naselje zasebnih hišic. Graditelji so večinoma delavci ali uslužbenci tovarne BETI. V dve novi hiši so se stanovalci že vselili, nekaj pa jih bo v kratkem dograjenih. Tovarna doslej ni mogla dajati svojim zaposlenim kreditov v pomoč pri gradnji. Letos, ko bo v te namene več sredstev na razpolago, nameravajo članom svojega kolektiva pri gradnji stanovanj tudi finančno pomagati.

■ BETI bo letos pridobila 14 novih stanovanj v novem bloku, kupili pa so tudi zasebno hišo, v kateri urejajo 6 stanovanj. Tako bo občutno zmanjšan stanovanjski problem kolektiva. Vsi najbolj pereči problemi bodo s tem rešeni. Pri komisiji za skupno porabo sredstev je vloženih še okoli 20 stanovanjskih prošenj — te pa bodo reševali postopoma v prihodnjih letih.

■ Tovarna ima lastno menzo, v kateri dobe delavci topel obrok hrane za 70 din. Ker se je izkazalo, da je sedanja kuhinja premajhna, jo bodo letos preuredili in modernizirali, tako da bodo kuhali tudi kosila. Pravi gotovo bodo delavke novo pridobitev z veseljem pozdravile, saj bodo z dela lahko odnašale domov kosilo za vso svojo družino.

■ Pepca Jelenič, delavka v krojilnici, je bila na občinski partijski konferenci izvoljena za delegatko na V. kongresu ZKS v Ljubljani. Kolektiv je nanjo zelo ponosen.

Matični urad Metlika

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Jožef Režek, posestnik, in Ana Golobič, gospodinja, oba s Krašnjega vrha; Niko Badovinac, mesarski pomočnik z Dol. Suhorja, in Martina Gornik, predilka iz Bušinje vasi; Anton Sever, posestnik z Brezove rebri, in Antonija Plut, šivilja s Trnovca; Danijel Starec, predilec iz Rosalnic, in Kristina Žugelj, predilka iz Metlike; Božidar Pečavar, šofer iz Hrasta, in Ana Frlič, gospodinjska pomočnica iz Šimuncev; Anton Nemanič, poljedelec, in Marija Bajuk, poljedelka, oba iz Drašič; Ivan Slanc, posestnik z Berčič, in Marija Molek, poljedelka iz Slamne vasi; Jožef Videtič, delavec, in Ana Milek, pletilja, oba iz Bereče vasi; Milan Plavac, računovodja iz Karlovca, in Jožefa Rauh, šivilja iz Metlike; Martin Šavorn, posestnik iz Bušinje vasi, in Martina Štefanič, šivilja iz Malega Lešča. — Umrli so: Marija Bravc, oskrbovanka iz Metlike, 80 let; Franc Hrovat, oskrbovanec iz Metlike, 67 let, in Franc Zupanič, upokojenec iz Radoš, 61 let.

Jamarska sekcija v Črnomlju

14. februarja se je zbralo v Črnomlju v občinski dvorani preko 50 mladincev iz vajeniške šole, gimnazije ter nekaj starejših ljubiteljev kraških lepot, ki so prisostvovali ustanovnemu občnemu zboru jamarske sekcije v Črnomlju. Ob tej priložnosti je imel zanimivo predavanje, spremljano z diapozitivi, predsednik DZRJS — dr. Gams.

Na občnem zboru je bil izvoljen upravni in nadzorni odbor nove sekcije, ki bo skupno z jamarji iz Novega mesta vodil raziskovalna dela v Beli krajini. Mladim jamarjem iz Črnomlja so obljubili pomoč občinska skupščina, rudnik Kanižarica in TD Črnomelj.

Ker je kraško področje Bele krajine še skoraj neraziskano, čaka jamarje mnogo dela. V prvih akcijah bodo raziskovali področje Adleščev in okolico Črnomlja.

NIKO PAULIČ

Zmagoslavje metliških gadov in beloušk

Na pustni torek popoldne se je v Metliki zbralo okoli 5.000 »firbcev« iz bližnjih in daljnjih krajev, ki so s svojimi avtomobili zasedli vse parkirne prostore v mestu in še cesto tja do bencinske črpalke.

Ob treh je pred zbrano množico na trgu godba gadje zalege oznanila začetek prireditve. Na vozovih so v mesto prihajale najprej delegacije tujinvi, ter predstavništvo metliških gadov in beloušk, katerim so sproti dovajali sile iz sodčka s kačjo slino. Dolgemu in duhovito zasnovanemu sprevodu, v katerem je bila zastopana še vrsta drugih dejavnosti, je sledil napad Turkov.

narodnosti, zatem pa so Metličani v sprevodu prikazali stanovanjsko skupnost, razvoj obrti od leta 1925, ko je bilo v mestu več kot 20 čevljarjev, vse do današnjih dni, v katerih je ostal v Metliki en sam primerek tovrstne obrti. Razprave o kmetijstvu so predstavili tako, da so štirje strokovnjaki s

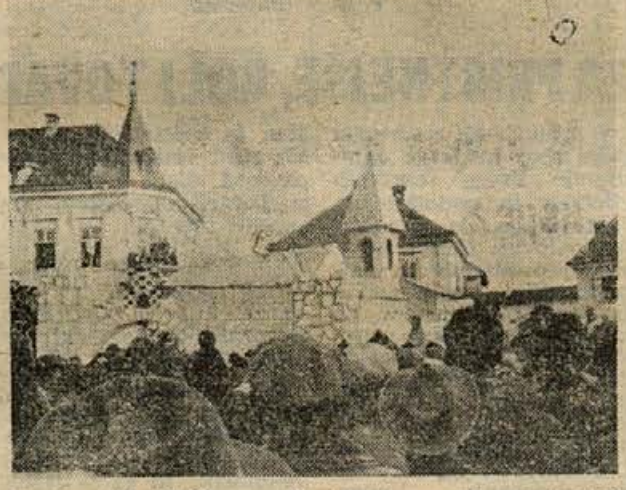

Grad sredi Metlike so Turki ob napadu na pustni torek seveda zažgali ...

cepci mlatili prazno slamo. Videli smo Pata in Patašona, turški harem z 12 lepoticami, razvoj prometnih sredstev, turško vojsko, oboroženo s topo-

V trdnjavi je bilo plat zvona, nakar je številna turška vojska na konjih s pomočjo topov in ukrivljenih sabelj osvojila gradič, odgnala v suženjstvo domače lepotice, nazadnje pa trdnjavo zažgala. Vse dogodke je ves čas snemala TRV Gradac, ki je ta dan poslala v Metliko vse razpoložljive novinarje in fotoreporterje ...

S prireditvijo so bili gostje na moč zadovoljni, zato v imenu vseh navzočih čestitamo glavnemu štabu kačje zalege in vsem Metličanom z željo, da bi tudi druge prireditve v sklopu praznovanja 600-letnice mesta prav tako uspele!

Matični urad Gradac

Februarja sta bili doma rojeni 2 deklici. — Poročili so se: Alojzij Kastelec, teracer s Plemberka, in Križan Jožefa, trgovska pomočnica z Otoka; Ignacij Zalokar, kmetovalec, in Marija Bahor, poljedelka, oba iz Gribelj; Anton Šegina, traktorist iz Prilozja, in Ivanka Brodarič, delavka iz Boginje vasi; Anton Govednik, avtotapetnik iz Novega mesta, in Amalija Stipanič, pletilja iz Kloštra. — Umrl je Nikolaj Starašinič, kmetovalec z Otoka, 66 let.

metliški tednik

ska organizacija? In če je tako, se nehote vprašamo, če ni takšna kritika, ki jo je Šj. enostransko usmeril, samo spretno prikrivanje tistih, ki stoje za člankom in piscem? Ali je mladinska organizacija oz. občinski komite kdaj poizkusil izboljšati navedene razmere? Ali je kdo predlagal ali ponudil prostor vajencem, kjer naj bi prebili svoj prosti čas? Ali je občinski komite ZMS kdaj posvaril npr. vajence - mladince, ki so kvarili ugled mladinski organizaciji s svojim nedostojnim vedenjem? Na žalost so bili med njimi tudi mladinski funkcionarji in tako so dajali slab vzgled ostali večini dobrih mladincev. Občinski komite je imel celo v razredu svojega člana, ki pa, žal, ni mogel sklicati niti enega sestanka mladincev - vajencev na šoli, kjer naj bi se skupno pogovorili o težavah, o njihovih morebitnih predlogih, skratka o vsem, kar teži učence in učitelje ter poizkušali najti skupno pot. Kot rečeno, kljub večkratni iniciativi šole za skupne razgovore se ni storilo nič.

Ali je potem na mestu in pošteno prikrivanje resnice in lažno informiranje javnosti, pa čeprav izhaja od članov občinskega komiteja mladine? Ali ni to omalovaževanje truda in skrbi vzgojnega osebja in podjeta »BELT« s tako cenenimi podtikanji, da vajenci ne smejo v kino, gostilno, na cesto itd.?

Zaradi izključno honorarnih učiteljev, ki imajo svoje obveze z zvezi z rednim delovnim razmerjem do 14. ure, ima vajenska šola pouk lahko edino od 13. ure dalje. Ker traja pouk do 19.50, enkrat na teden pa do 20.35, vajencem res ne preostane dosti časa na razpolago. Kino predstave si lahko ogledajo ob nedeljah popoldne.

Neresnična je tudi navedba, da vajenci v »BELTU« delajo po 8 ur in več na dan. V resnici vajenci zaključijo svoje delo okoli 12. ure, nato pospravijo za seboj in ob 13. uri zapustijo podjetje, kar znaša, če odštejejo malico, vsega 5 ur in pol efektivnega dela, pri katerem se ne pretegnejo, pa tudi ne izkorišča jih nihče. Vsem pa mora biti jasno, da kovinarsko-metalurška stroka ni otroški vrtec in se doseže uspeh samo s trdim delom, z vztrajnostjo in disciplino. Odnos učiteljev strokovno teoretičnih predmetov kakor tudi instruktorjev praktičnega dela do vajencev je na mestu. Prost dan uživajo vajenci v skladu s predpisi. Vajenci so tudi zdravniško pregledani.

Če se še nekoliko povrnemo k vzgoji vajencev v šoli, moramo priznati, da imamo zlasti z nekaterimi velike težave. So to fantje osemnajstih let, imuni za besede in prošnje svojih staršev. In učitelji res niso in ne morejo biti taki umetniki, da bi v treh mesecih »popravili« vse, kar je bilo napačno storjenega v 17 letih in od česar lastni starši dvigajo roke! Vzgoja v praksi je le nekoliko težja od vzgoje na papirju. Tisti, ki hočejo o vzgoji pisati, morajo imeti le malo več izkušenj, kot jih ima verjetno pisec članka »Šj«.

Vse, kar je tu napisanega in še kaj drugega, bi lahko izvedel vsakdo, ki bi hotel iskreno pomagati in če bi hotel vprašanja osvetliti z vseh strani, ne pa kot je to storil Šj.

Kot vsaka šola tudi naša nima nepremostljivih težav. Podjetje »BELT« se trudi, da bi se stanje še izboljšalo in v tem zasluži samo pohvalo. Šolanje vajenca stane lepe denarje. Če vzamemo v obzir število vajencev in dejstvo, da mnogi po končanem šolanju podjetje zapustijo, ker jih pač pritegnejo ugodnejši pogoji glede zaslužka in splošnega standarda drugam, v večja podjetja, potem je treba podjetju izreči le zahvalo za materialna sredstva, brez katerih bi bil obstoj šole nemogoč. Specifičnost naše šole je v tem, da traja pouk za en letnik le tri mesece, ostali čas so vajenci v delavnici, kjer praktično delajo. V teh treh mesecih se morajo pošteno potruditi, če hočejo predpisano snov obvladati. Res jim preostane le malo časa za ostale aktivnosti izven šole.

Šola, razen vodje šole, nima stalnih učnih moči. Na njej poučujejo le honorarno profesorji, predmetni učitelji, ekonomisti, pravnik in tehniki, od katerih se vsak po svoje trudi, da bi posredoval učencem predpisano snov razumljivo in koristno za življenje. Za svoje delo zaslužijo malo več priznanja in zahvale tudi s strani vajencev! Upamo, da bo verjetno edina koristna posledica članka »Šj«, da bodo morda službe, ki so v omenjenem članku klicane na pomoč, le prišle na šolo in v podjetje, z njimi morda kak član občinskega komiteja mladine ter se bodo skupaj prepričali o resničnem stanju in o škodljivih posledicah enostranske ocene.

JOŽICA STARIHA
vodja vajenske šole »BELT«
Črnomelj

Jože Dular:

SOSESKE ZIDANICE V VZHODNI BELI KRAJINI

Oba dotedanja šekutorja sta morala prinesti na sestanek ključe od zidanice pa tudi obračunsko knjigo in denar. Pri volitvah so pazili, da je bil tisti, ki so ga predlagali za novega šekutorja, trden gospodar, pošten, pameten; zadnje čase pa je moral znati vsaj malo pisati in računati, da je lahko zapisoval dolg v denarju. Bili so šekutorji, ki so svojo službo opravljali nepretrgoma dolga leta, tudi taki, ki so se menjavali vsako leto. Dostikrat so koga prosili, naj še obdrži šekutorstvo, čeprav mu je ta posel, kot smo videli, jemal precej časa. Če pa so starega šekutorja le razrešili službe, je moral ponekod dati za pijačo. Tako je na Grabrovcu razrešen cegmešter dal za kabel vina (12 litrov), »ker se je rešil zla«, novi cegmešter pa prav tako za kabel vina, »ker si je zlo nakopal«, obenem pa tudi »čast«.

Glavno delo šekutorjev je bilo pač posojanje in pobiranje vina in žita, sicer pa so nadzorovali delo mežnarjev, vodili skupna dela in sploh skrbeli za red in napredek vasi.

ne tudi nekatere ugodnosti ali olajšave. Tako si je v Bojanji vasi vsak od obeh šekutorjev lahko izposodil 30 firklov (kasneje 30 litrov) vina, ne da bi jima bilo treba plačati pudrščino. Čežmešter v Bereče vasi si je na enak način izposodil 50 firklov, na Radovici pa celo 100 firklov vina. Skromnejši so bili na Boldražu, kjer so šekutorju dovolili, da je brezplačno izpil 5 firklov (litrov) vina. Na Božakovem šekutorjem ni bilo treba dati jeseni 10 litrov članarine in tudi podržije od izpitega vina niso plačali. Drugod šekutorji niso bili oproščeni pudrščine, pač pa sta šekutorja, kadar sta komu izposojala vino, lahko brezplačno izpila svoj polič oziroma maseljc vina (Bušinja vas, Drašiči, Vidošiči). V soseskah, ki so izposojale denar, so si šekutorji za svoje potrebe lahko brez obresti izposodili seseski denar. Vendar so morali dolg vrniti do glavnega sestanka soseske, da so bili računi čisti.

Spričo izgubljenega časa, poti, dela in jeze, ki jo je včasih šekutor imel s sosesko, so bile to razmeroma skromne ugodnosti. Šekutorstvo je bilo torej v glavnem le častna služba.

Glavni sestanek soseske

Glavni sestanek soseske (sosedska ali račun) je bil navadno na domu starejšega šekutorja, zlasti če je bilo to pozimi in je bilo v soseski zidanici premrzlo. Če je imela soseska v zidanici sobo, je bil sestanek seveda tam, na Božakovem pa so se dolga desetletja zbirali kar v šoli.

Na šekutorjevem domu so pred sestankom iz hiše ostranili postelje, tla poribali, potem pa prinesli notri mize, klopi in stole. Kot je bilo že povedano, se je sosedske udeležil iz vsake hiše po eden. Navadno gospodar, če tega ni bilo, pa gospodinja, najstarejši sin ali kak drug zastopnik hiše.

Cinast firkel soseske zidanice v Rosalnicah

Na sestanku so najprej ugotovili, kdo še ni vrnil ali plačal pudrščine in vrnil dolga. Pregledali so dohodke in izdatke, se pogovorili o tekočih zadevah, potrdili morebitni sprejem novih članov, nato pa izvolili mežnarja in za njim še dva ali tri šekutorje.

Po volitvah je bila vinska pokušnja. Običajno sta šekutorja na račun soseske prinesla iz kleti vina in so potem skupaj pili. Na Božakovem je bilo določeno za člana po fircla (litra) vina, ki ga je ta lahko odnesel tudi domov, če ga ni hotel popiti v zidanci. Na Boldražu in na Dobravicah je zadnje čase dobil vsak član liter vina, na Radovici pa dva litra. Prigrizek si je vsak prinesel od doma, če je še hotel kaj jesti. V Vidošičih so navadno ta dan zapili vedro vina, ki ga je dal v sosesko novi prikupljenec. (Od tega izpitega vina je moral prikupljenec jeseni odriniti še pol vedra podržije, tako da ga je prikupnina veljala pravzaprav poldrugo vedro mošta). Če tisto leto ni bilo nobenega prikupljenca, je smel vsak član na račun soseske izpiti polič vina. Na Krivoškem vrhu je baje ta dan vsak izpil v hramu pijače, kolikor jo je hotel, dobil pa je še pol hleba kruha.

Soseska hiša v Slamni vasi

ZAPISKI Z OBČINSKE KONFERENCE ZVEZE BORCEV V KOČEVSKI OBČINI

VSE TEŽAVE BIVŠIH BORCEV ŠE NISO UREJENE

Minuli četrtek je bila v Kočevju v hotelu Pugled občinska konferenca Zveze borcev, ki so se je poleg številnih delegatov krajevnih organizacij udeležili tudi tov. Kovačič z okrajnega združenja ZB. Obširno poročilo o delu občinskega vodstva in vodstev krajevnih organizacij v minulem obdobju je podal predsednik Anton Štimec, nato pa so v razgibani razpravi številni delegati spregovorili o najvažnejših problemih bivših borcev. Na konferenci so tudi ostro obsodili namero zahodnonemške vlade o prenehanju preganjanja vojnih zločincev po 8. maju letos.

Komisije pri občinskem odboru ZB (komisija za priznanje dvojne dobe, zgodovinska komisija, sekcija internirancev idr.) so vse leto zavzeto delale, zavedajoč se odgovornosti svojega početja. Problemov in težav bivših borcev ni malo in jih doslej, kljub velikemu prizadevanju in izdatni podpori občinske skupščine še ni bilo moč vseh rešiti. Občina že vrsto let daje v poseben sklad za borce precejšnja sredstva, vendar pa so še vedno premajhna. Občinske priznavalnine prejema sedaj 62 upravičencev, okrajno pa 22. Lani so porabili za priznavalnine nad 6 milijonov din, letos pa predvidevajo sklad za borce občutno povečati, saj bodo prešle na občino tudi okrajne priznavalnine. Višino priznavalnin je treba močno dvigniti, tako da bi bile od približno 10.000 do 18.000 din mesečno. Da bi to željo uresničili, je potrebnih najmanj 15 milijonov dinarjev, ki jih bo morala občina zagotoviti v svojem proračunu.

Posebno težak je položaj borcev — kmetov, ki jih je v občini še 229. Nad 60 let jih je starih 90, 75 do 60 let, 37 do 50 let in le 27 do 40 let. Še bolj zaskrbljujoč je podatek o dohodkih kmetov — borcev: na 125 kmetijah je mesečni dohodek na člana družine do 5000 din, na 89 kmetijah do 10.000 din, na 14 kmetijah do 15.000 din in le na eni kmetiji do 20.000 dinarjev mesečno. Po podatkih krajevnih organizacij je še 36 kmetov — borcev potrebnih družbene pomoči, večinoma v Kolpski in Poljanski dolini.

Komisija za pomoč borcem je lani obravnavala 240 prošenj za priznanje posebne dobe, ker je težko preverjati izjeve prič, ki večkrat niti niso resnične. Od 240 prošenj za posebno dobo je bilo ugodno rešenih (dvojno ali enojno štetje) 183.

Precej neurejene so tudi stanovanjske razmere nekaterih, saj je še 37 članov organizacije brez primernih stanovanj. Omeniti pa velja, da so prav v zadnjih letih dodelili članom ZB precej stanovanj (Rudnik, KGP, Obs), medtem ko v nekaterih delovnih orgnizacijah za stanovanjske probleme ZAPOSLENIH borcev nimajo pravega razumevanja.

V občini je 2264 članov organizacije, od tega je 457 delavcev, 308 uslužbencev, 229 kmetov, 22 zasebnih obrtnikov, 746 upokojencev, 455 gospodinj in 47 preužitkarjev. Zadnji dve leti je bilo zdravstveno pregledanih okrog 700 članov organizacije, kar je omogočil komunalni zavod za socialno zavarovanje. Z zdravstvenimi pregledi bodo v prihodnje še nadaljevali, tako da bodo imeli kartoteke za vse člane organizacije, vendar pa za to občutno primanjkuje sredstev. Člane, ki bodo zdravljenja najbolj potrebni, bodo pošiljali na okrevanje, vendar pa so pri tem najbolj prizadeti borci — kmetje, ki nimajo splošnega zdravstvenega zavarovanja, oddiha in zdravljenja pa bi bili najbolj potrebni.

Na konferenci so govorili med drugim še o prenašanju borbenih tradicij na mladi rod, o spomeniškem varstvu oz. postavljanju novih spominskih obeležij, družbeni aktivnosti članov ZB in drugem.

F. G.

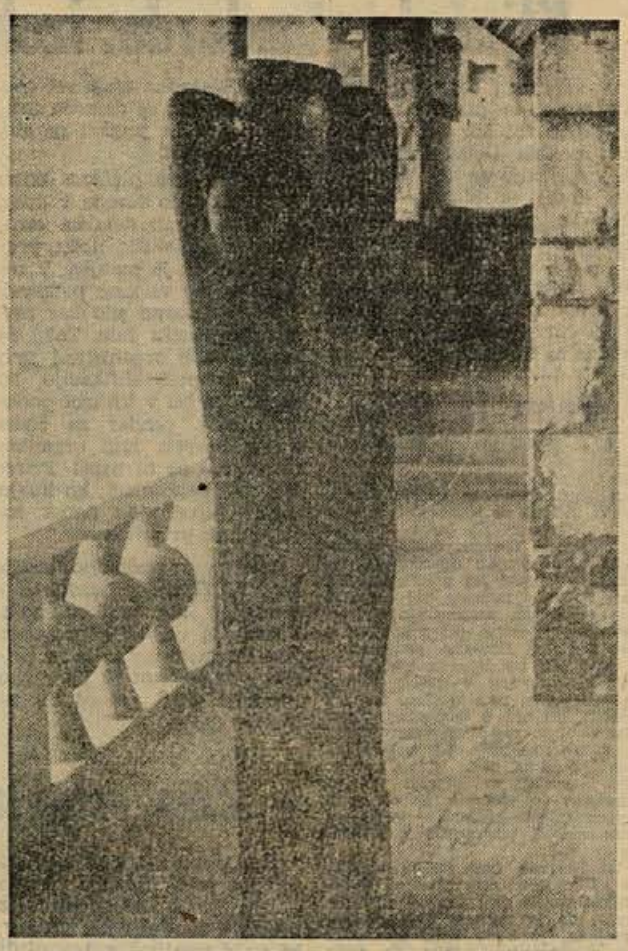

V Papežih ob Kolpi so Italijani med vojno na zidu požgane hiše križali nekaj ujetih partizanov, hoteč »civilizirati« preprosto ljudstvo, ki je zakrivilo samo to, da je ljubilo svobodo in svojo domovino. Dejanje nosilcev tisočletne kulture je turobno odjeknilo po obkolpskih vaseh, katerih trpljenje in pehanje za vsakdanjim koščkom kruha z veliko ljubeznijo upodablja kipar Stane Jarm iz Kočevja. Morda je plastika TALEC, napravljena poleti lani, vznikla iz spomina na pošastno križanje ujetih partizanov v Papežih?

ZBOROVANJE INVALIDOV

Pred kratkim je bila v Kočevju letna konferenca združenja vojaških vojnih invalidov. Za razliko od prejšnjih let je bila tokrat razprava lepa, objektivna in je obdelala vrsto problemov članov organizacije. Med drugim so obravnavali vojaški invalidi kopališko — klimatsko zdravljenje. Na tako zdravljenje je treba pošiljati invalide poleti, če naj bo zdravljenje uspešno, vendar pa se sedaj vse prepogosto dogaja, da gredo v kopališča zdravljenja nujno potrebni invalidi v zimskih mesecih, ko je v zdraviliščih več prostora. Tak način prav gotovo ni najboljši, zato je morda upravičena zahteva invalidov, naj bolne in zdraviliškega zdravljenja potrebne člane pošiljajo na okrevanje poleti, ko bo tudi uspeh boljši.

Na konferenci so tudi ugotovili, da predpisi invalidskega zakona prepočasi dohajajo življenjske razmere. Prejemki invalidov (to niso pokojnine!) so tako nizki, da komaj zadoščajo za najnujnejše potrebe. V razpravi so spregovorili še o pripravah na proslavo 20-letnice osvoboditve. Posebej velja pohvaliti dejavnost invalidske športne sekcije, ki je dosegla v minulem obdobju prav lepe uspehe; ne sicer toliko na športnem področju, kakor v zbliževanju z invalidi v drugih krajih in z vključevanjem domačih invalidov v sekcijo. Invalidi upokojenci so izrazili željo vseh upokojencev po ureditvi družbenega upokojenskega prostora, koder bi se shajali, razgovarjali, brali časopise ipd. V Kočevju je pač res že nujno potrebno dobiti in urediti tak prostor. Tudi zaradi tega, ker je nad polovica upokojencev članov organizacij Zveze borcev ali kake druge borčevske organizacije.

Po 20 letih bi že bil čas . . .

Če vas pot zanese skozi Dolgo vas v kočevski občini, boste na nekaterih hišah poleg vhodnih vrat še opazili pribite tablice, ki jih je zavarovancem v času okupacije delila zavarovalna družba Emona. Mar ni po 20 letih skrajni čas, da bi tudi ta žalostni spomin na okupacijo odstranili z naših hiš?

A. S.

Za spomenik padlim pri Livoldu

Na sestankih krajevne skupnosti, članov Zveze borcev in na zborih volivcev so letos prebivalci iz vasi Livold, Črni potok in Zajčje polje ponovno načeli pogovore o postavitvi spomenika padlim, ki naj bi stal ob križišču poti v omenjene vasi. S pripravami so že pričeli in v kolikor ne bo posebnih ovir, bodo spomenik odkrili 3. oktobra letos, za praznik kočevske občine.

A. P.

GIBANJE CEN

Služba družbene kontrole cen pri občinski skupščini Kočevje že nad leto dni zasleduje gibanje cen nekaterih prehrambnih artiklov in pomembnejših uslug. V trgovini na drobno so v zadnjem letu cene narasle takole: krompir za 83 odstotkov, fižol za 11 do 30 odst., zelena solata — 80 odst., jajca 60—92 odst., goveje meso 61 odst., teletina 53 odst., svinina 42 odst., mleko 38 odst., čebula 22 odst., kislo zelje 33 odst., sir 27—36 odst., piščanci 7 odst., črn kruh 30 odst., olje 19 odst., sladkor 28 odst., moka 17—27 odst., premog 33 odst. in bukova drva 12—38 odstotkov.

Cene uslug so naraščale počasneje. Krojaške, šiviljske, čevljarske in frizerske cene se v glavnem zadnje leto niso spremenile, občutneje pa so narasli stroški za čiščenje oblek — za 67 odst., pleskanje stanovanj 9—50 odstotkov, rezanje drv 67—83 odst., voda za gospodinjstva 17 odst., celodnevni obrok v menzi za 21 odst. in vstopnice za kino za 20 odstotkov.

Ljudska prehrana v škripcih

Najvažnejši obrat družbene prehrane v Kočevju je Ljudska restavracija, ki je zadnje čase zaradi nenehnih podražitev prehrambenih artiklov v vedno večjih težavah. Preteklo leto so zabeležili okrog 800 tisoč din primanjkljaja, s 1. februarjem letos pa so bili prisiljeni podražiti celodnevni obrok za 60 din, tople malice pa za 40 din. Zaradi podražitve se je zmanjšalo število abonentov za okrog 20 odstotkov, za tople malice pa jih je skoro za dve petini manj. Z marcem, ko se je meso podražilo za 130 do 150 dinarjev, mleko pa za 15 dinarjev, bo ljudska restavracija spet prisiljena podražiti obroke, zaradi česar bo še manj abonentov. Zaradi vseh teh težav bodo verjetno morali ukiniti en obrat ali pa ga dati v upravljanje delovnim organizacijam, ki ga sedaj uporabljajo. Ljudska restavracija pripravlja o svojih problemih posebno analizo, o kateri bodo razpravljali pristojni občinski organi.

Ali za nas ni boljše elektrike?

Kadar pride v Črni potok potujoči kino, je v enajstih hišah tako slaba elektrika, da se komaj vidimo, radijski sprejemniki pa sploh ne delajo. Radi bi električni tok, kakršnega imajo drugi vaščani. Menimo, da so na našo fazo priključeni elektromotorji v Zajčjem polju in pri livoldski vodovodni črpalki. Morda bi zadevo rešili z novim transformatorjem? Omenim naj še, da je drog med hišama št. 23 in 24 tako slab, da ga samo še žica drži pokonci.

AVGUST PLENIČAR

Matični urad Loški potok

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročila sta se Alojz Strle, delavec s Travnika, in Francka Mohar, kmetovalka iz Malega loga. — Umrli so: Janez Lavrič, osebni upokojenec iz Srednje vasi, 81 let; Marija Samsa, užitkarica iz Malega loga, 94 let, in Ivana Benčina, užitkarica s Travnika, 89 let.

ZA PRISTNEJŠE, BOLJ TOVARIŠKE ODNOSE

V petek je bil v Kočevju občni zbor krajevne organizacije Zveze rezervnih oficirjev in podoficirjev. Ugotovili so, da je nekaj nad polovica članov organizacije aktivnih v najrazličnejših organizacijah in društvih, medtem ko ostali bolj ali manj neprizadeto stoje ob strani. Raznih sestankov, predpisanih vaj ipd. se udeležujejo vedno isti člani. V razpravi so veliko govorili v glavnem o strokovnem izpopolnjevanju članov. Nekateri so predlagali, naj ne bi imeli vedno vsi rodovi vojske skupnih vaj, pač pa tudi ločeno, čeprav morajo biti nekatere skupne zaradi koordinacije dela. Zavzeli so se, da bi med drugimi predavanji za člane organizirali tudi predavanja za prvo pomoč, saj morajo tudi oficirji znati nuditi prvo pomoč, če je potreba.

Nekateri člani ZROP so spregovorili tudi o tovarištvu in pristnejših odnosih med ljudmi, posebno pa med člani organizacije. Tovarištvo, pristno, toplo, človeško jih je med vojno družilo in vlivalo še večjo voljo, večji pogum, da so lažje prenašali vse tegobe. Takega tovarištva, so menili, dandanes ni več in treba ga je spet oživeti.

Tudi pisanje spominov na vojna leta zamira, čeprav s tem tone v pozabo nadvse dragoceno gradivo, dokument, ki ga je treba na vsak način ohraniti, za nas in naslednje generacije. Ko so govorili o pripravah na proslavo 20-letnice osvoboditve, so menili, da bi skušali izdati nekakšen zbornik spominov na partizanska leta in na ta način počastiti 20-letni jubilej.

Na občnem zboru so govorili med drugim še o vzgoji in sodelovanju z mladino, ostro pa so tudi obsodili sklep zahodnonemške vlade o zastaranju vojnih zločinov po 8. maju letos.

Olajšajmo zdravnikom njihovo težko delo!

Vsem tistim sosedom Mozeljčanom, ki so mi poslali pozdrave in želje za skorajšnje okrevanje, se iskreno zahvaljujem. — Ob tej priložnosti se čutim dolžnega, da se v imenu vseh dobro mislečih pacientov tudi toplo zahvalim vsem zdravnikom in strežnemu osebju pljučnega oddelka novomeške bolnišnice za ves njihov humani odnos do bolnikov.

Žal pa moram hkrati povedati, da nekateri pacienti prav ta humani odnos izrabljajo v svoje nelepe namene in ne upoštevajo reda in predpisov, ki veljajo za vse enako. — Prav bi bilo, da bi se mi vsi, ki se zdravimo na TBC oddelku v Novem mestu, vedno zavedali, da so zdravniki in vsi, ki skrbijo za naše zdravje, naši najboljši prijatelji. Hočejo nam samo dobro, zato pa so vredni, da jih spoštujemo in ubogamo in da jim za njihovo trudapolno delo izkažemo tudi hvaležnost. Po bolnišnicah si iščemo zdravje različni ljudje z različnimi značaji in boleznimi; včasih pa so posamezniki med njimi le nevzdržni in delo z njimi je naravnost obupno. Vse to morajo zdravniki s potrpežljivo vztrajnostjo prenašati. Zato jim bodimo hvaležni in jim tako olajšajmo njihovo nelahko delo!

Pacient IVAN STANIČ

S kočevskih vertikal in diagonal

■ **Amatersko gledališče Jože Seško.** — Občinski svet zveze kulturno prosvetnih organizacij je sklenil poživiti kulturno dejavnost ne le v mestu, pač pa na področju vse občine. Dramski odsek kočevske Svobode, ki se je nedavno preimenoval v amatersko gledališče Jože Seško, bo do srede marca pripravil nedokončano dramo Prežihovega Voranca v priredbi Herberta Grüna Pernjakovi. Gledališče bo za vsako premiero izdalo tudi poseben gledališki list. Vodstvo gledališča — predsednik je Karel Mohar, tajnica Nevenka Rovšek — je pred kratkim poslalo vsem sindikalnim organizacijam, osnovnim organizacijam ZK, mladinskim aktivom in drugim organizacijam obširno vabilo za sodelovanje, bodisi pri urejevanju odra v Seškovem domu ali za pomoč pri ostalih organizacijskih delih. Sklenili so organizirati posamezne predstave za sindikalne podružnice, manjši kolektivi pa bi se združili. Tako bi lahko v dvorani, ki sprejme 407 gledalcev, vsako delo prikazali devetkrat in s tem bogato izpolnili svoje kulturno poslanstvo. Devet razprodanih predstav pomeni 3663 gledalcev, kar je nad polovico vseh zaposlenih občanov v Kočevju. — Prepričani smo lahko, da bo odziv na vabilo prizadevnega vodstva in članov mladega amaterskega gledališča velik in da se je kultura v Kočevju — vsaj kar zadeva gledališko udejstvovanje — končno le premaknila s slepega tira.

■ **Dražja kava.** — S 1. marcem so v kavarni Zvezda in vseh drugih enotah gostinskega podjetja Hotel Pugled podražili turško kavo za 10 dinarjev — od 50 na 60 din. Pravijo, da je bila podražitev glede na višjo ceno elektrike nujna, odlašali pa so, kolikor se je največ dalo. V kavarni skuhajo dnevno povprečno po 120 turških.

■ **Ogledalo huliganstva.** — Stranišča so najboljše ogledalo kulture, to je znano dejstvo. In če stopimo v stranišče v hotelu, vidimo slike številnih uporabnikov. Kmalu potem ko so zaradi nedostojnih risb po zidovih prebelili sanitarije, se je slika ponovila. V upravi podjetja so brez moči, saj sanitarije niso namenjene samo hotelskim gostom, pač pa vsem, ki pridejo slučajno mimo. Precej podobna huliganstva se dogajajo tudi v sanitarijah v kavarni. Neznani storilci so že razmontirali ogledalo, ga razbili, brisače sproti pokradejo, kadar jo dajo poleg umivalnika, obešalno palico za brisačo pa so pritrdili s ključavnico. Kmalu zatem je nekdo — morda iz same objestnosti ali pa iz potrebe — strgal ključavnico skupaj z vijaki. Neznane tatove so zamikale tudi medeninaste kljuke v straniščih, tako da so nazadnje montirali navadne železne, ki verjetno ne bodo nikomur prišle prav. Nič kaj razveseljiva in spodbudna slika za dostojnega gosta!

■ **Avtobus manj.** — V jutranjih urah do pol osmih odpelje proti Ljubljani povprečno po šest avtobusov, ker pa nekateri vozijo napol prazni, so v začetku marca ukinili direktni avtobus Grčarice—Ljubljana, ki vozi v Ribnico otroke. Zdaj avtobus do pol dvanajstih stoji v Ribnici, potem pa odpelje proti Kočevju.

KOČEVSKE NOVICE

S KONFERENCE ZVEZE BORCEV V RIBNICI

Član organizacije naj bo le tisti, ki to zasluži!

Pred dnevi je bila v Ribnici občinska konferenca Zveze borcev, ki se je je udeležilo 78 delegatov iz organizacij v Grčaricah, Dolenji vasi, Ribnici, Sodražici in Loškem potoku. Referat predsednice občinskega odbora ZB Ančke Pakiževe je prikazal pestro dejavnost organizacije v preteklem letu, predložila pa je tudi okviren načrt dela v tem letu. Poseben poudarek delu organizacije naj bi dajale prireditve v počastitev 20-letnice osvoboditve.

V začetku maja bodo po vseh krajih politična zborovanja, mladina pa naj bi priredila pohode po zgodovinskih krajih v občini. Več ekip iz občine se bo udeležilo tudi pohoda ob žici okupirane Ljubljane. Večji poudarek kakor doslej bo dan tudi proslavam krajevnih praznikov v Dolenji vasi, Sodražici in Loškem potoku ter občinskemu prazniku 26. marca. Sekcija internirancev bo, kakor že lani, organizirala srečanje internirancev.

Komisija za borce je obravnavala 15 prošenj za dodelitev kredita za gradnjo stanovanj, rešenih pa je bilo 9 vlog. Komisija za uveljavitev posebne delovne dobe je obravnavala 270 prošenj, 14 predlogov za priznanje priznavalnine, 11 za priznanje invalidnine in 14 za socialno pomoč. Doslej je uveljavilo posebno delovno dobo 366 članov, enojno 103, vsega skupaj pa je bilo upokojenih 295 borcev.

V razpravi so med drugim govorili o zaposlenih borcih, do katerih imajo ponekod še neprimerne odnose, njihovi osebni dohodki pa so večkrat nižji od drugih, enakovrednih delavcev. Menili so, da bi morale posebne komisije pri delovnih organizacijah skrbeti za problem zaposlenih borcev. Veliko so tudi govorili o preživninah, podporah in poudarili, da je 1200 dinarjev, kolikor dobijo matere za padle otroke, smešno malo in je treba tak — skoro že ponižujoč odnos — čimprej spremeniti.

Precejšen del razprave je bil posvečen tudi sprejemanju novih članov v organizacijo — predvsem na primeru Dolenjske vasi, o čemer smo nedavno že pisali. Delegati so poudarili, naj bo član organizacije samo tisti, ki to zasluži, ki je resnično sodeloval z osvobodilnim gibanjem v borbi za svobodo. Kdor vidi organizacijo šele po dvajsetih letih, ima prav gotovo samo željo po materialnem okoriščanju in je treba take prošnje posebej kritično obravnavati. Posebna komisija pri krajevni organizaciji v Dolenji vasi, naj o sicer že sprejetih ponovno razpravlja in zasliši priče.

Z občinske konference ZB v Ribnici so poslali tudi protestno pismo, v katerem so ostro obsodili sklep zahodnonemške vlade o prenehanju preganjanja vojnih zločincev po 9. maju 1965.

Na koncu so izvolili nov 19-članski upravni odbor, kaeremu še naprej predseduje Ančka Pakiževa.

»Urban« Krpan iz Ribnice...

Da izgublja dežela suhe robe nekdanji sloves šegavosti in pristne ljudske šaljivosti, je bilo že ponovno ugotovljeno. Zadnji pustni torek je to resnico znova potrdil in dokazal, da ni več mogoče pripraviti tradicionalen sprevod maškor z burovžem na čelu in Uršami z metlami pa vaškimi skupinami, ki so med seboj tekmovale z duhovitimi domislicami, katera se bo v sprevodu bolje izkazala. Letos so se vse te značilne podrobnosti morale umakniti Urbanu, ki se je v skromni osebici našemil v Martina Krpana in jezdil na svoji kobilici, obdan od dveh vitezov na konjih brez sedel. Sledil je dvor pod razpetim baldahinom s cesarjem Janezom, cesarico, dvornimi damami in ministrom Grego, ki si je vso pot nekaj zapisoval v svoj notes. V znatni razdalji se je pomikala suita dunajske gospode, opravljene po različnih datumih svetovne mode in seveda s krinkami na obrazih, skratka — našemljeni Martin Krpan v ribniški izdaji na pustni torek popoldne!

Gre za važno vprašanje, ki ga prireditelji kakor sodelujoči Urbana Krpana niso imeli v mislih. Marsikdo od domačih in tujih gledalcev sprevoda se je moral vprašati, če smemo naše obče kulturne vrednote izrabljati za ponesrečene maškarade in jih smešiti na način, ki žali naš narodni čut in ponos? Že samo dejstvo, da je Levstikov Martin Krpan preveden v 42 tujih jezikov, mu daje najvišjo vrednost in priznanje. Številno občinstvo, ki je prihitelo od blizu in daleč, da bi videlo ribniško ljudsko pustovanje, se je upravičeno čudilo letošnji prireditvi in jo obsojalo. Po tej poti lahko prihodnje leto pričakujemo v ribniškem pustnem sprevodu Hlapca Jerneja kakor tudi druge literarne veličine? To daje ribniškim kulturnikom kaj revno priznanje, samemu trgu pa vse prej kakor kulturni sloves.

JANKO TROST

Letošnja zima je zaradi nizkega snega in zmrzali kar pripravna za gozdna dela, posebno za spravilo lesa, ki je v Gozdnem obratu Grčarice neprekinjeno. Na sliki: prenos drv na cesto

Renault in Zastava

V ponedeljek, 8. februarja ob 14,20 uri, sta v Žlebiču pri Ribnici trčila Renault-Major, ki ga je vozil 31-letni Janez Arko, in dostavni avto Zastava 1300, ki ga je vozil 33- letni Ivan Rebolj. Arko je vozil proti Ribnici, pred križiščem v Žlebiču pa je opazil nasproti vozeč avto, kateremu se je umaknil skrajno desno. Ko je nato spet zavil nazaj proti levi, ga je zaneslo in obrnilo, da je trčil v dostavni avto, ki je prav tedaj pripeljal nasproti. Ranjen ni bil nihče, škode pa je za okrog 400.000 din.

Zbor volivcev v Sušjah

Pred kratkim so imeli v zadružnem domu v Sušjah zbor volivcev, na katerem so govorili o družbenem planu ribniške občine. Občani so se živo zanimali za razne dejavnosti, ki so navedene v družbenem planu, posebej še za kmetijstvo in komunalne zadeve. Zanima jih tudi usoda zadružnega doma. Svet krajevne skupnosti je predlagal ribniški občinski skupščini, naj bi zadružni dom dali v upravljanje svetu krajevne skupnosti, ki ga bo tudi popravil. Zdaj se praktično za zgradbo malo ali pa nič ne zanimajo.

R

VEDNO VEČ TELEFONOV

— Ko je bila pred poldrugim mesecem montaža avtomatične telefonske centrale končana, smo že vedeli, da je 160 telefonskih priključkov občutno premalo, nam je povedala upravnica ribniške pošte Zora Nosanova. Najprej so nameravali celo montirati ATC s 100 priključkov. Zdaj bo pa že 160 priključkov vsak čas premalo. Trenutno je že skoro 150 telefonskih naročnikov, interesentov je pa vedno več. To pa pomeni, da ob odločitvi, kakšno centralo bodo montirali v Ribnici, niso upoštevali dejanske možnosti za tako hiter porast naročnikov, pač pa je ocena temeljila zgolj na prejšnjem številu (60). Prav hitro bo treba misliti na razširitev ATC vsaj na 250 telefonskih priključkov, je še povedala tov. upravnica.

Ortnek ima spet kovača

Že lep čas ni bilo videti konj pred kovačijo, zdaj pa se kar drenjajo in mladi kovač hiti, da bi obul čimveč konj, saj je zima. Dolgo smo pogrešali tudi varilni aparat; opazili smo, da ga novi kovač nima. — Želimo, da se bo mladi kovač privadil našega kraja, mi pa njega. Pozdravljamo ga in mu želimo veliko dela in uspeha!

Poljanci in Ortnečani

Prispevajmo vsi za novo šolo v Ribnici!

V Ribnici je premalo šolskih prostorov, kar občutijo tako šolarji kot učiteljstvo. Problema ne bo moč rešiti drugače kakor zidati novo šolo. In kje dobiti potrebna sredstva? Treba bo globoko seči v žep! In kako? Od tu dalje se je začela splošna akcija za zbiranje sredstev. Ne samo iz občinskega proračuna, ki ne zmore vsega, tudi vsak občan mora prispevati svoj delež za našo mladino. Tu ni izgovorov, vsi moramo sodelovati, eni denarno, drugi materialno in če bomo vsi pomagali, bo delo prav gotovo kronano z lepim uspehom.

Vsi torej brez negodovanja prispevajmo svoj delež po svojih močeh, zavedajoč se lepega slovenskega izreka: kdor hitro da, ta dvakrat da!

V. P.

In če bi se prenatrpani avtobus prevrnil?

Avtobusno podjetje SAP ponovno opozarjamo, naj malo bolj skrbi za varno vožnjo potnikov, ki se mu zaupajo! Že nekajkrat smo grajali nemogoče razmere na nedeljskih dopoldanskih vožnjah avtobusa na odseku Žlebič—Ribnica. Že dobro napolnjen avtobus, ki prihaja iz Ljubljane, čaka na avtobusni postaji v Žlebiču po najmanj 20 potnikov, nova skupina pa se gnete »Pri rokah«, tako da jih sprevodnik s silo rine v avtobus. V avtobusu si potniki stojijo na nogah in sedijo drug na drugem. Na Bregu se prizor ponovi, tako da pripelje avtobus v Ribnico do 100 potnikov hkrati. In koliko je dovoljeno? Kaj bi bilo, ko bi se avtobusu zlomila os, ko bi se v kaj zaletel ali podobno? Pri vsem tem pa do Vel. Lašč vozita iz Ljubljane dva avtobusa, eden od njiju pa ostane tam in se vrača nazaj. Zakaj ne bi ob nedeljah peljal vseskozi do Ribnice in se vračal za rednim avtobusom, ki odide ob 10.39?

Čestitam za dan žena

V mnogih državah ženske svobodno sodelujejo v družbenih dejavnostih, v drugih pa so še v zelo slabem položaju, saj nimajo nobenih pravic. Posebno zatirane so žene v državah, kjer prevladuje muslimanska vera. Tu so žene še vedno skoraj sužnje.

V naprednih državah pa je emancipacija že zelo razvita in ženske so enakopravne članice družbe, tako tudi pri nas. Ženam, ki so si z velikimi napori priborile enakopravnost, iz vsega srca čestitam. Posebej velja ta čestitka bralkam Dolenjskega lista, še prav posebej pa Ribničankam.

IRENA SELŠEK,
Ribnica

Zakaj na deželi ni tako kot v Ljubljani?

Vsako avtobusno in trolejbusno postajališče v Ljubljani je opremljeno z voznim redom, ki potniku pove vse o odhodih in prihodih avtobusov ali trolejbusov. Nekaj takega ne bi bilo odveč za naša podeželska postajališča, kot na primer za ono v Žlebiču »Pri rokah« in v Ortneku »Pri drevoredu«. Na obeh je toliko potnikov, da bi avtobusno podjetje pač lahko tvegalo skromen izdatek za to uslugo ljudem, katere prevaža. Star slovenski pregovor pravi: »Ne samo grablje, tudi vile!«

VP.

Mladina bo taka, kakršno bomo vzgojili!

Kakšna je današnja mladina? Zakaj raste mladinski kriminal? Zakaj mladino bolj malo zanima delo v družbenem in delavskem samoupravljanju? Takih vprašanj, ki jih v vsakdanjem življenju srečujemo, bi lahko našteli še vrsto. Na občinski konferenci ZK v Ribnici so jim posvetili posebno pozornost in prav je tako. Mladi ljudje bodo taki, kakršne bomo vzgojili!

Iz vse razprave, ki se je vrtela okoli tega problema, ne bi mogli izluščiti nekega recepta, kako delati z mladino, slišali pa smo več zanimivih predlogov, katere bi kazalo upoštevati.

Mlad človek se hoče izživljati. Če ta njegova hotenja ne znamo usmerjati, ga lahko prej ali slej zanese na kriva pota. V Ribnici bi bil zelo potreben klubski prostor, kjer bi mladi ljudje lahko prirejali razne športne in kulturne prireditve. Ker takega prostora ni, hodijo v gostilne, vsaj nekateri.

Če pa mladina aktivneje ne sodeluje v družbenem in delavskem upravljanju, smo za to v glavnem odgovorni mi, starejši. Od mladih ne moremo zahtevati, da bi sami posegali v naše vrste, zato je naša dolžnost, da jih pripravimo za bodoče naloge. Vključiti jih moramo v organe upravljanja in jih preko njih usposobiti za dobre upravljalce .

Morda smo včasih tudi nestrpni in preveč slabo ocenjujemo mladino in njeno delo. Mlade ljudi moramo opozarjati na napake, obenem pohvaliti dobre strani njihovih prizadevanj, hkrati pa jim moramo vsestransko pomagati pri premagovanju zaprek na njihovi poti.

-r

Drobne z Gore in o Gornikih

Pred dnevi nas je zaneslo, potem ko smo dolgo odlašali in načrtovali pot, na Goro nad Sodražico. V kraje, kamor zelo poredko zaidemo, je pa naš list reden tedenski gost in v marsikateri hiši edini časopis in morda tudi edina vez s svetom, edini informator in branje. Stari Arko iz Kržetov, ki je menda skoro tri desetletja odbornikoval v različnih odborih in šele pred kratkim »spregel«, je dejal, da v našem časopisu pogreša več člankov o zunanjepolitičnih dogodkih in dogajanjih po naši domovini, češ da je Dolenjski list — posebno na podeželju — največkrat edini časopis. Pohvalil pa je uradni vestnik, ki jim posreduje vse važnejše sklepe in odloke, ki jih sprejme občinska skupščina.

■ Konec januarja je trgovsko podjetje Jelka iz Ribnice ukinilo trgovino na Gori zaradi manjka in neurejenega poslovanja. Vaščani, ki bi morali hoditi v trgovino v oddaljeno Sodražico, so se ukinitvi uprli in nazadnje zadolžili odbornika Franceta Čampo, da bo opravljal posle prodajalca. Podjetje se je s tem strinjalo, prostovoljnemu trgovcu zagotovilo minimalni osebni dohodek 25.000 din in s tem so zadovoljni tudi prebivalci gorniške vasi. Pravijo, da se njihov sovaščan ne obnese le kot občinski odbornik, pač pa tudi ' ' trgovec.

■ Pred leti je bila na Vagovki, kjer se z glavne ceste odcepi pot v goriške vasi, gostilna, zdaj pa vsa Gora, ki šteje okrog 270 duš, ne premore gostilne. Pijačo dobijo v trgovini, nekaj žganega pridelajo sami, vendar vse to ne odtehta gostilne, koder bi možje in mladina ob nedeljah in tudi druge dni pomodrovali. Zdaj pravijo, da bodo morda gostilno spet kmalu dobili, vendar na Vogovki ni elektrike.

■ Na Gori je še okrog 15 suhorobarjev. Največ delajo škafe in čebre, ki jih prodajajo Domu v Sodražici. Eden takih je tudi Anton A:.o iz Kržetov, ki poleg vsega predseduje tudi gorniški krajevni organizaciji Socialistične zveze. Povedal je, da s suhorobarstvom ni moč obogateti, če pa drugega zaslužka ni, je tudi to dobo. Za škaf dobi 800 din, od tega pa je treba odšteti 12,4 odstotka občinskega davka, vrednost lesa in drugo. Na dan napravi povprečno 4 škafe, nekateri tudi 6—7, iz kubičnega metra lesa pa lahko naredijo nekaj čez 40 škafov.

■ Velikokrat so že razpravljali o zaposlitvi. Morda bi bilo dobro, če bi organizirali kakšno dejavnost v stari šoli, ki bi jo bilo treba še nekoliko popraviti in preurediti.

■ Gorniki so napravili že veliko prostovoljnega dela: zgradili so lep zadružni dom, napeljali telefon in drugo. Tudi gozdne poti popravljajo prostovoljno, ker iz gozdnega sklada ne dobijo sredstev. Gozdne poti pa so potrebne popravila, prav tako, kot so potrebne za nemoteno spravilo lesa iz gozdov.

■ Nedavno so imeli Gorniki zbor volivcev, na katerem so razpravljali o družbenem planu občine. Največ so govorili o davkih (letos jih ne bodo plačevali, ker živijo v 4. proizvodnem okolišu), o prispevkih na les in drugem. Glavni vir dohodkov jim je les, zato so predlagali zvišanje cen lesa. Za kubik lesa dobijo po 12.000 din, od tega pa je treba odšteti pogozdovanje, prevoz in še kaj.

■ Gora je zaokrožena geografska celota, ki jo tvori pet vasi: Kržeti, Kračali, Petrinci, Janeži in Betonovo, in meji že na Notranjsko. Nedavno so za teh pet vasi v hribih nad Sodražico ustanovili krajevno skupnost. Le-to čakajo številne naloge, ki jih bo morala urediti v sodelovanju z vsemi prebivalci, predvsem pa ob izdatni podpori občine.

REŠETO

Ko je Robert Marchand prišel domov, je njegova žena sedela v dnevni sobi in milo jokala. »Kaj je,« se je začudil Marchand, »kaj se je zgodilo?«

»Še vprašuješ,« je hlipala žena, »pa si vsega sam kriv!«

»Jaz?« se je čudil Marchand. »Čemu neki?«

»Naša Sofija je dala odpoved,« je sledilo pojasnilo ob spremljavi solz.

Zgodba našega časa

»Bila je tako pridna in zmožna. Sedaj odhaja in vse bo ostalo na mojih ramenih. Vedno ko najdem dobro gospodinjsko pomočnico, jo ti preženeš iz hiše.«

»Toda kako?« je hotel vedeti Marchand. »Ničesar takega nisem storil, moja vest je popolnoma čista.«

»Tvoja vest je čista kot vedno,« je jezno ponavljala soproga. »Ti si užalil Sofijo. In sicer po telefonu danes zjutraj, ko si klical iz pisarne! Ali nisi kričal, zakaj se pol ure nihče ne oglasi pri aparatu? Ali nisi preklinjal žensko lenobo in udobje? Ali si vse to rekel ali nisi?«

»Sem,« je zagodrnjal Marchand, »toda nisem vedel, da se pogovarjam s Sofijo. Bil sem prepričan, da si ti pri telefonu.«

M. R.

Izžrebanci nagradne križanke

V ponedeljek popoldne smo v uredništvu lista opravili žrebanje nagradne križanke, objavljene v jubilejni številki našega lista 18. februarja. Ker je bila križanka po izjavah bralcev malce težja kot običajno, smo prejeli le nekaj čez 600 rešitev, med temi pa je bilo precej nepravilnih.

Prvo nagrado — 20.000 din prejme **Matija Miklič** s Čateža 14 p. Velika Loka;

drugo nagrado — 10.000 din dobi **Sonja Bezenšek** iz Metlike;

tretjo nagrado — 8.000 din: **Martina Rešetič**, Prečna 14, p. Novo mesto;

četrto nagrado — 6.000 din: **Franc Doki**, Hladnikova 1 — Novo mesto;

peto nagrado — 4.000 din: **Frančiška Janc**, Trška gora, p. Otočec ob Krki.

Šesto do osmo nagrado po 2.000 din dobe: **Jože Marn**, železniška postaja Brestanica; **Anica Rostohar**, Brege 3, p. Leskovec pri Krškem, in **D. Tomažin**, blok v Kettejevem drevoredu, Novo mesto.

42 knjižnih nagrad pa je žreb razdelil med naslednje reševalce:

Metka Aš, Straža pri Novem mestu; **Franc Pipan**, Podgorje 1, p. Zabukovje; **Anica Pipan**, osnovna šola Zabukovje nad Sevnico; **Rozi Kraševec**, Volčičeva 13, Novo mesto; **Marija Hudoklin**, Šolska ul. 15, Novo mesto; **Majda Ocepek**, osn. šola Gor. Leskovec, p. Blanca; **Alojz Zakrajšek**, Dol. Podboršt 5, p. Trebnje; **Dušan Slana**, Majde Šilc 14, Novo mesto; **Franc Požun**, Boštanj 23; **Anica Redenšek**, osn. šola Zabukovje nad Sevnico; **Jože Popelar**, Žabjek 5, p. Sevnica; **Marija Zakrajšek**, Dol. Podboršt 11, p. Trebnje; **Blanka Jarc**, Valvazorjeva 5, Ljubljana; **Anica Papež**, Vel. Strmica 12, p. Mokronog.

Marija Zveglič, tovarna zdravil KRKA, Novo mesto; **Jernej Metelko**, Pečje 2, p. Sevnica; **Stanko Požun**, Heroja Maroka 11. p. Sevnica; **Marija Pajič**, Bukovica 18, p. Ribnica; **Blanka Janc**, Zagradec, poštno ležeče; **Fani Pavlin**, Krimska 10, Ljubljana; **Marija Vetrih**, Loka 34, Črnomelj; **Marija Golija**, Ribnica na Dol. 119; **Alojz Dernač**, Kal 14, p. Dol pri Hrastniku; inž. Rznožnik Tone, Bokalce 4, Ljubljana; **Marinka Rihter**, Klavniška ulica, Sevnica; **Janko Poje**, Padovo 4, p. Osilnica; **Antonija Koleto**, Šmarje 3, Sevnica.

Anica Šporar, Češnjice 4, p. Otočec; **Marija Mavrovič**, Dilančeva 1, Novo mesto; **Angela Popov**, Cigaretova 1, Ljubljana; **Tončka Košiček**, Erjavčeva 18, Nova Gorica; **Franc Bojc**, Dolenja vas pri Ribnici; **Jože Štirn**, pošta Črnomelj; **Albina Mahorčič**, Kidričev trg 1, Novo mesto; **Milan Rihtar**, Klavniška 52, Sevnica; **Rok Gunde**, Jenkova 1, Novo mesto; **Vinko Pavlin**, Krimska 10, Ljubljana; **Stane Špehar**, Mirana Jarca 6, Črnomelj; **Milan Badovinac**, Jugorje 5, p. Suhor; **Milan Šobar**, Ragovska 2, Novo mesto; **Milojka Jereb**, Majde Šilc 13, Novo mesto; **Marta Sila**, Kastelčeva 3, Novo mesto.

Vsem izžrebanim reševalcem čestitamo in jih obveščamo, da bodo nagrade te dni prejeli po pošti.

Rešitev nagradne križanke

KRIŽANKA. Vodoravno: 1. maklen, 7. karat, 12. tankist, 19. metronom, 21. podplat, 23. Dordogne, 24. aneks, 25. rimesa, 27. bravina, 29. slak, 30. rasa, 31. smreka, 32. diafragma, 34. aga, 35. Art, 36. poanta, 37. ko, 38. Tana, 39. Li, 41. A(nton) Č(ehov), 42. TT, 43. metla, 44. tulec, 47. Ga, 48. biro, 50. kahla, 51. propeler, 54. Senegal, 57. konta, 58. Pletenina, 59. norec, 60. PU, 61. ladja, 62. drevo, 63. Joe, 64. Marta, 65. laz, 66. area, 67. krema, 68. ost, 69. sonda, 70. Jaro, 71. bar, 72. draže, 73. Krk, 74. Verdi, 75. Leman, 76. OF, 77. aroma, 78. polivanje, 80. salut, 81. davnina, 83. stoletje, 84. devet, 85. kasa, 86. SA, 88. Anita, 89. Niven, 90. PS, 92. P(ietro) M(ascagni), 94. M(arjan) K(ozina), 95. Balt, 97. SO, 98. Skader, 100. sla, 101. rek, 103. analfabet, 107. karter, 108. stan, 109. Atri, 111. ekvator, 112. panter, 113. Olint, 114. diastola, 116. akacija, 118. Gorjanci, 120. oljarna, 121. sraka, 122. trepak.

»Mlin spominov na težke čase« — Ostal pa bo v legendi mnogih Po[...] življenje, ko so kot trudni popotn[...] žita k njemu, da bi jim zmlel tist[...] potoški zemlji. Bilo ga je malo i[...] praznikih. — Že pred mnogimi [...] mlinska kolesa; voda, ki je dajal[...] sam ob potoku, malokdo ga obišč[...] nom«, ki ležijo pri Travniku ob

Kaj obeta Koper?

20. februarja so se že petič zbrali predstavniki dijaških domov iz Kopra, Tolmina, Murske Sobote, Kranja, Celja in Novega mesta na posvet o srečanju mladink in mladincev iz teh krajev. Srečanje bo 17. aprila v Kopru. Na posvetovanju so sklenili, da se bodo mladi športniki pomerili med seboj v vseh panogah. Glavni namen srečanja pa ni v športnem tekmovanju. Predviden je še skupni ples in kulturni program, za katerega bo vsak dijaški dom prispeval nekaj točk. Ob koncu bo izlet z ladjo v Piran.

Mladinci in mladinke iz Novega mesta so že začeli misliti na srečanje in se v domu Majde Šilc marljivo pripravljati na razne prireditve. Tako lahko pričakujemo v Kopru poleg športnih dogodkov tudi prijetno zabavo in več novih poznanstev. Predstavniki dijaških domov bodo predvsem izmenjali izkušnje domskih skupnosti.

TONI FABJAN

ZA VOJAKE: višji standa[...]

V zagrebškem vojaškem območju bodo vojaki že[...] vojaških kovčkov – Nove uniforme borcev – Bol[...] obroki hrane

Na nedavni tiskovni konferenci v Zagrebu, na kateri so govorili o izboljšanju, življenjski ravni naših vojakov, je general podpolkovnik Vlado Mutak povedal med drugim, da bodo v vseh enotah zagrebškega vojaškega območja dobili vojaki nove obleke za nedeljski obisk v mestu že od 20. marca dalje. Poleg tega bo v osebni garderobi vojakov: bluza z odprtim ovratnikom, srajca z ovratnikom, majica in nizki škornji, kar je novost. Ko pa bo v jeseni ta komplet nove garderobe dopolnila še kravata, bo naš sodržavljan vojak predstavljal tudi s svojo elegantno obleko vojaka sodobne armade.

V začetku leta so spremenili tudi strukturo prehrane naših vojakov. Čeprav je bila kalorična vrednost prehrane v armadi že doslej nad jugoslovanskim povprečjem, pa bodo sedaj hrano še popestrili in izboljšali. Namesto sladkega zelja, ričeta in podobnih jedi bodo dobivali vojaki več živil, ki imajo več beljakovin. Novi obroki vojaške hrane bodo vsebovali več si[...] mleka, sadja i[...] no je povelj[...]

POPUSTNI SPOMINI — »Ti [...] kaj se pravi zbežati pred [...] ljanja!«

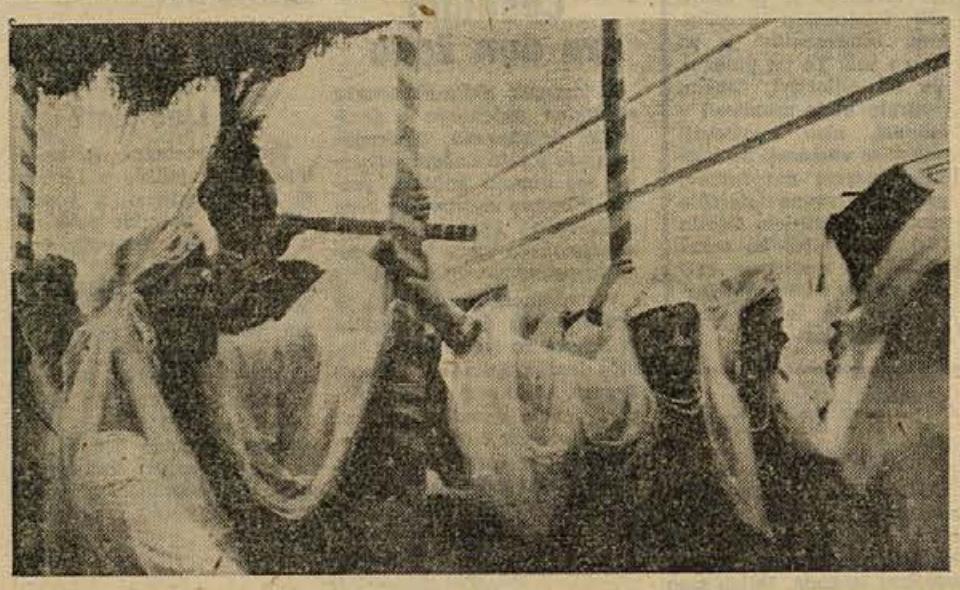

Za lepoticami predrznega Udri-paše se je na metliškem pustovanju ozrlo prenekatero oko... No, z lepimi dekleti in ženami Metlika tako nikoli ni bila v zadregi! — Organizatorji pustovanja pa bi lahko z malce domiselnejšimi prijemi imeli od odlične prireditve tudi večjo materialno korist: milijon dinarjev bi lahko dale samo takse za parkiranje in vstopnina na trg; vsak bi rad odrinil stotak, blagajna glavne Gadje zalege pa bi imela trdnejšo podlago za prihodnje leto!

Pripravlja se VESELA JESEN

Mariborčani bodo poslej vsako jesen, na zadnjo soboto v septembru, začeli veliko turistično prireditev *»Vesela jesen«*. Letošnja bo trajala od 25. septembra do 10. oktobra. Prireditev bo ob točenju najboljših vin in nastopih folklornih skupin vseh podonavskih držav zbrala v Mariboru lovce, ribiče, vinogradnike in številne turiste. Za zabavo bodo poskrbeli tudi kvalitetni mednarodni luna parki in drugi zabaviščni objekti.

VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLAD ★ VIHARNA POMLA[...]

37. — V zasedi ob cesti sta malo pod Črnilcem ležala dva terenca. »Nismo storili prav, da smo poslali tega fanta,« je dejal prvi. »Ne skrbi,« se je nasmehnil drugi. »Fant je pogumen in premeten kot malokdo. Nič se mu ne bo zgodilo. Poglej!« Po cesti je prihajal Rudi, za njim sta stopala vermana. »Kaj neki je zdaj skuhal stari gornjegrajski lopov?« je zamrmral terenec.

38. — »Kaj pa zdaj? Ali naj ju pobijeva?« — »Ne, predaleč sta. Počakajva!« je dejal drugi. Vermana sta se nenadoma ustavila, dala Rudiju nahrbtnik, se obrnila in odšla po cesti nazaj proti Gornjemu gradu. Terenca sta se spogledala. »Dali so mu spremstvo skozi svoje postojanke.« Počakala sta, da sta vermana izginila za ovinkom, potem pa sta stopila na cesto. Rudi ju je takoj opazil.

39. — Županove cigarete so prišle kot nalašč in partizani, ki jim je tobaka vedno primanjkovalo, so jih veselo popuhali, Rudi pa je bil za svoj pogum in pametno ravnanje deležen pohval in priznanj iz vseh strani. Župan je še isti dan poslal svojega odposlanca, toda svojo hčer je dobil nazaj šele potem, ko so Nemci iz celjske ječe, znanega Starega piskra izpustili dva ujeta partizana.

40. — [...] dile [...] Nems[...] plesal[...] briga[...] sko [...] izgubi[...] konec

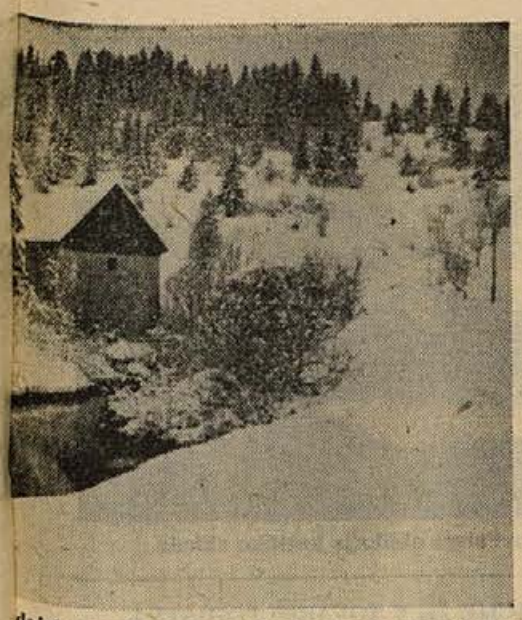

dejal marsikateri prebivalec Loškega potoka. nov, saj jih je spremljal skozi njihovo težko rihajali z otovorjenimi nahrbtniki in vrečami lo rumenega zlata, ki so ga pridelali na skopi h je bil na mizi samo ob nedeljah in večjih pa so utihnili mlinski kamni in se ustavila ljenjsko moč mlinu, ga je zapustila. Ostal je se spomni starih časov ter težke poti »K mal-du v Loškem potoku (Foto: Drago Mohar, tibnica).

l in lepša obleka

mesec brez n bolj pestri

aštete, sladkorja, late, margarine, ugega. Pomemb-, da bodo lahko enot samoini-

že pokazala, kom poljub-

ciativno povečali dnevni obrok hrane glede na fizične napore ob posameznih vojaških vajah.

Mladeniči, ki bodo letos marca pričeli služiti vojaški rok v zagrebškem vojaškem območju, ne bodo potrebovali težkih in nepriljubljenih lesenih vojaških kovčkov, ampak bodo do vojašnice prinesli osebne stvari v civilnih kovčkih, potovalnih in športnih torbah, v vojašnici pa bo dosedanji vojaški kovček zamenjala omarica.

Med novosti sodita tudi dva plašča, ki jih bo dobil odslej vsak vojak, enega za delo, drugega pa za obisk v mestu. V vojašnicah zagrebškega vojaškega območja so že lansko leto izločili slamarice iz »oborožitve«.

»Čeprav so vse to za koga »malenkosti«, morda tudi nepomembne, pa pomenijo te novosti v okviru vse armade zelo velike dinarske in celo devizne vsote,« je dejal general Vlado Mutak.

Pozdravite svojce v tujini z Dolenjskim listom! Hvaležni vam bodo za pozornost!

★ VIHARNA POMLAD ★

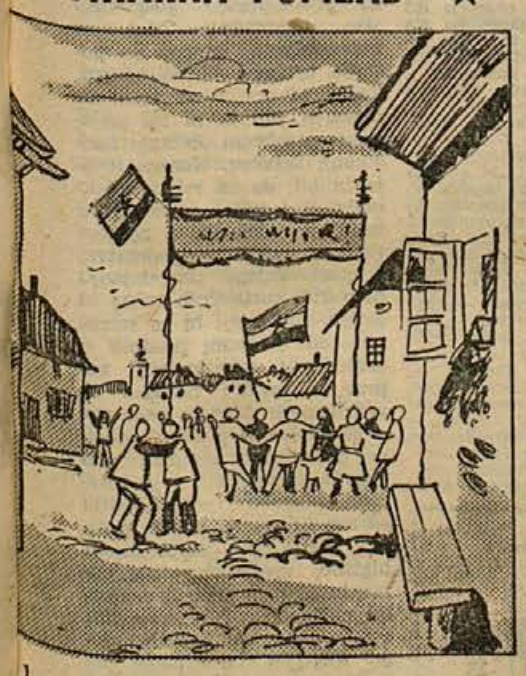

1. avgusta 1944 so štajerske brigade osvobo- Savinjsko dolino in sosednje hribovje. stojanke po vaseh so bile razbite, ljudje so cestah, prepevali in se veselili. Partizanske osvobojenih krajih vzpostavile novo, ljud- krajevne odbore. Nemci so na frontah itko za bitko in ljudje so upali, da bo skoraj

Saša Dobrila: ARGONAVTI

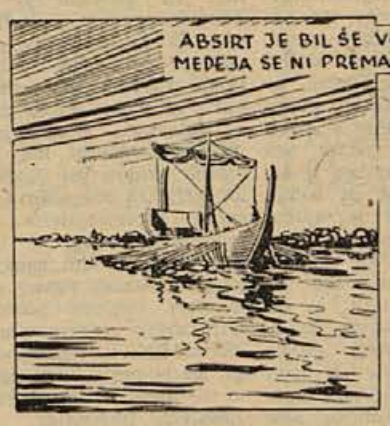

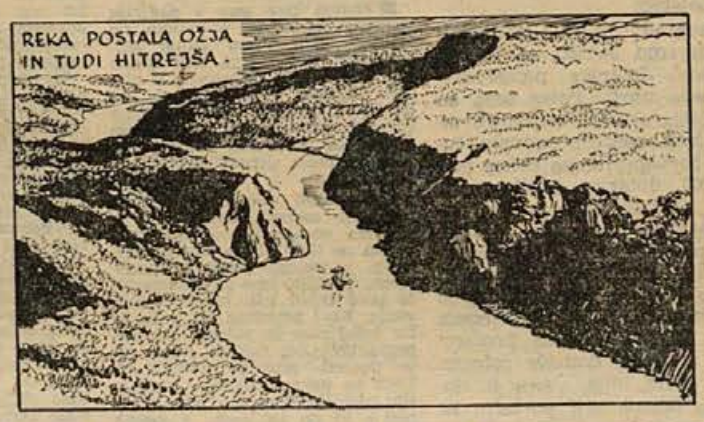

SMEH STOLETIJ

Veliki fizik in matematik Newton je bil zelo raztresen. Ko je bil ves zatopljen v svoj študij, mu je gospodinja prinesla za zajtrk presno jajce, ki bi ga morala še skuhati. Newton pa bi bil prav tisti hip rad sam in je gospodinjo odslovil, češ da bo jajce že sam skuhal. Gospodinja ga je poučila, da sme jajce vreti največ tri minute in je nato odšla.

Ko se je čez pol ure vrnila, da bi videla, ali je učenjak že zajtrkoval, je presenečena obstala; učenjak je stal ob mizi in strmel v jajce, ki ga je držal v roki, v ponvi pa je ležala njegova žepna ura.

– • –

Starejši gospod je obiskal Newtona tik pred večerjo. Raztreseni učenjak je nanj pozabil in ker so medtem prinesli večerjo, se gost ni obotavljal: pojedel je pišče in pokril kosti s krožnikom.

Ko je fizik prišel na večerjo in dvignil krožnik, se je nasmehnil in rekel:

»Vidite, gospod, kakšni smo mi znanstveniki! Popolnoma sem pozabil, da sem že večerjal!«

– • –

Mrzlega zimskega večera je Newton sedel v svoji sobi in bral. Ker ga je začelo zebsti, je naročil, naj zakurijo v kaminu. Pomaknil je stol v neposredno bližino kamina, katerega so pravkar naložili. Ko se je ogenj razgorel in je začela vročina fiziku presedati, je poklical slugo.

»Vzemi vendar kamin proč, ti lenuh ti!« je razjarjeno zaklical skoraj spečeni iznajditelj integralnega računa in jezno zacepetal z nogami.

»Kaj pa, gospod,« se je tiho smejal sluga, »če bi raje vi odmaknili stol?

Zdaj šele se je Newton zavedel in prijazno pokimal slugi:

»Saj res, na to pa sploh nisem pomislil.«

— Zakaj mi nisi prej povedala, da si punčka?

— Tako, dragi, zdaj greva domov, v trezno realnost...

PO LETOŠNJEM 8. MARCU:

Volivke – ne manj žena v skupščino!

Pisati ob 8. marcu je več ali manj vsakoletna navada — napisati nekaj v imenu brežiških odbornic ženam za njihov praznik pa pomeni dotakniti se njihovih vsakdanjih in družbenih dolžnosti, pravic in težav.

Zaradi pomanjkanja sredstev nimamo razvitih varnostnih ustanov, ki bi kmečke in ostale žene razbremenile vsakodnevnih skrbi z varstvom otrok. Tudi servisna služba, ki bi morala olajšati delo zaposleni ženi, nima dovolj kapacitet, da bi zadostila vsem potrebam — pa tudi predraga je, da bi se je družine z nižjimi osebnimi dohodki lahko posluževale. Organizirana je tako samo v Brežicah. Problemi šolstva, pouk v izmenah, nefunkcionalni prostori in ostalo mučijo občane, posebno pa žene, ki žele svojemu naraščaju čimbolj popolno izobrazbo.

Z mrežo zdravstvenih ustanov sicer ni težav, saj je v naši komuni dokaj razvita, nujno pa je treba odpreti šolske ambulante. Samo sistematični pregledi otrok niso dovolj, če ne začnemo po pregledu s terapijo, posebno v zobozdravstvu, saj vemo, da imajo [illegible] otroci zelo slabo zobovje.

Še bi lahko naštevali probleme, s katerimi se morajo žene-odbornice vsak dan spoprijazniti. Zastopati morajo tako rekoč dva interesa: svoje območje v okviru komune in probleme, ki tarejo žene vsak dan.

Prepričani ste lahko, da se mnoge stvari reši bolj življenjsko, bolj človeško, ko skupščina prisluhne mnenju o d b o r n i c, ki so za dosego svojih ciljev često bolj vztrajne od moških tovarišev.

Smo v času volitev. Polovica odbornic bo zamenjanih. Žene-volivke, ne dopustite, da bi v novi mandatni dobi prišlo v skupščino manj žensk! Več ko bo žena v raznih organih oblasti, bolj se bodo problemi reševali življenjsko, bolj bo olajšana vsakdanja skrb našim ženam za delo, dom in družino.

Ko se bodo žene prepričale, da družba skrbi za to, da jih razbremeni, bodo z veseljem sodelovale v družbeno političnih organizacijah. Potem ne bodo več dovolile, kot se dogaja še marsikje na vasi, da je samo gospodar član SZDL, in bodo svoje probleme še bolj pogumno povedale.

Posebno skrb je treba posvetiti letos vključevanju žena v delo krajevnih skupnosti, kjer je njihova pomoč nujna.

Vemo, da vseh težav v bližnji prihodnosti ne bomo odpravili, s sodelovanjem kmečkih in tistih žena, ki so v delovnem razmerju, pa bomo marsikatero stvar rešili bolj humano in z več po[illegible] na kot sicer.

ZLATA BUTARA

O lončarju Antonu Petaciju

Sredi prejšnjega stoletja se je v Rajhenburgu lončarju očetu rodil lončar, sin Anton, ki je imel sedem otrok. Ovdovel se je v drugo oženil, in prvi sin Anton Petaci se je napotil (na začetku stoletja atomskega straha) s spretnimi lončarskimi rokami peš po svetu. V Vitanju ga je zapeljalo dekle Ana in rodila sta pet otrok. Prvi je zajokal naš brežiški lončarski in pečarski mojster Tone Petaci.

Prastar lončarski rod so rajhenburški Petaciji, ki so morda potomci kakega Napoleonovega grenadirja galske krvi. Mojster Tone in žena Angelca imata sedaj dva otroka, Marjetko in Tončka. Ako bo tudi mali Tonček lončar, bi bil četrti lončar Anton.

Vitanjski Petaci se je zaposlil v slovenjgraški manufakturi Lobeja Franca, kjer je delalo kakih 40 lončarjev. Tam se je izučil tudi naš mojster Tone. Ko je postal pomočnik, je odšel v partizane in bil leta 1945 kurir v II.

bataljonu Tomšičeve brigade. Po vojni so se svojci iskali. Mladenič Tone je obiskal starega strica v Artičah. Naneslo je tako, zaposlil se je v Brežicah.

Keramika, lončarstvo je umetna obrt, ki ji zgodovina oblikovanja posveča vso pozornost. Lončar, katerega k delu poleg življenjske nuje žene še skrivnostna prasila ljubezni do oblik, je umetnik. Ta ljubezen je nemir Tonetovega srca. Zaradi mnenja, da je lončarstvo v eri našega sijajnega industrijskega razvoja kar sramotna obrt, ni uspel dobiti prostor za delavnico. Nemir je sem in tja preganjal kot preganjamo nemire vsi. Sedaj ima lončarijo in hrepenenje se je začelo spreminjati v oblike, mladostna težnja se uresničuje. Prav te dni samostojni mojster Anton Petaci izdeluje prve lončene posode za ljubljansko veletrgovino SUPERMARKET. Opazoval sem ga, ko je prvič kuril peč. Oči so se smejale in neprestano opazovale pirometer.

Skoraj iz nič začeti obrt ni majhna reč, še posebno, če je življenje grizlo in še grize, ker ta in oni »trompetengoldni« trgovski »šefić« ne vidi svojega pustovskega, srakastega okusa v zrcalu resnične lepote, če so posredi »fičoistični« nazori. Vse to naj ne moti mojstra! Njegovo znanje in spretnost njegovih rok mu omogočata doseči najvišjo kakovost izdelkov. V bodočnost naj gleda vedro, da se izpolni želja glede stanovanja, ki bo postala nujna potreba, če družina poraste.

Da je težnja po obnovi domače obrti pravilna, dokazuje dejstvo:

Beograd 21. 2. (Tanjug): »Lani smo izvozili za 10 milijonov dolarjev proizvodov domače obrti. Poleg tega so podjetja v naših največjih turističnih centrih prodala tujim turistom še za nekaj nad 500.000 dolarjev takih izdelkov. Strokovnjaki zvezne gospodarske zbornice sodijo, da bi se lahko v tej gospodarski dejavnosti zaposlilo okoli 600.000 ljudi (sedaj je zaposlenih 150.000) ... V enem letu je prodaja teh proizvodov iz šibja, domače volnene niti, gline, ličja, slame in domače lanene niti porastla za 30 odst.«

Ako se bodo odgovorni zavedali, da mlado drevo ne da takoj obilen plod, da je Petacijevi delavnici potrebno še to in ono, da mojster preživlja družino, da mora poravnati obveze in predvsem ozdraviti svojo kar prenežno čustvenost, bo uspeh tu. Tisto človečno, humano v socializmu je menda posameznikova sreča, je razumevanje in odpravljanje globljih vzrokov morebitnih napak in ne sodba. Mojster Tonček, malo stisni in poslušaj nasvet, kadar občudujem plemenito spretnost Tvojih rok!

MIRO KUGLER

Mojster Petaci oblikuje kmečko skledo

S KONFERENCE OSNOVNE ORGANIZACIJE ZK V TOVARNI POHIŠTVA

„Naredimo red v domači hiši!"

Nujno bo treba začeti z načrtnim vzgojnim delom med mladimi delavci – Komunisti v tovarni mladini niso odrekli zaupanja

Ko so se komunisti iz Tovarne pohištva v Brežicah zbrali na letni konferenci osnovne organizacije ZK, so v kritičnih razpravah osvetlili mnogo tistega, kar v podjetju ni urejeno. Začeli so torej pri domačih razmerah. Za boljšo predstavo navajamo nekaj najznačilnejših odlomkov iz omenjene razprave:

■ **Zadnje čase smo v podjetju prepozno obveščeni o vsebini sestankov, zato nismo nanje pripravljeni. Razen tega tudi nismo bili pravočasno seznanjeni s planom za 1965. leto. Ni dovolj, da obravnavajo plan podjetja samo upravni odbor, delavski svet in morda še strokovni kolegij, poznati ga mora sleherni delavec do potankosti.**

■ **Pripravili smo nov pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, po katerem ocenjujemo delovna mesta in ne ljudi. Ta način nagrajevanja je mnogo boljši od prejšnjega. Vpeljati smo ga nameravali že pred tremi leti, vendar kolekvanja. Novi pravilnik bo treba še tiv tedaj zato ni pokazal razume-popravljati, ker delovna mesta niso povsod pravilno normirana. Tako na primer delavci v nekaterih oddelkih dosegajo normo komaj s 95 do 100 odst., v drugih oddelkih pa jo presegajo kar za 50 odst. Že samo to kaže, da je treba temeljitih korektur.**

■ **Z disciplino se v našem podjetju ne moremo pohvaliti. Zadnje čase je stanje obupno, ker se večina mladih ljudi ne zmeni za splošna pravila o redu pri delu. Mojstri sicer delajo z mladimi ljudmi, vendar sami te naloge ne zmorejo. Vprašanje mladine je pri nas specifično in komunisti do sedaj žal niso pokazali dovolj razumevanja in pripravljenosti za urejanje teh stvari.**

V podjetje smo s posredovanjem zavoda za zaposlovanje sprejeli 80 mladih ljudi. To so v glavnem mladinci, ki niso dokončali osnovne šole in so jim bila vrata v poklice zaprta. Za vse na novo sprejete mlade delavce smo pripravili uvajalni seminar. Za prvi takšen seminar se je prijavilo 37 kandidatov. Po obisku sodeč tega niso vzeli resno. Komaj 8 ali 10 jih je držalo besedo in seminar smo morali zaradi tega prekiniti.

Mladinski aktiv je bil tu brez moči, čeprav je imel o tem napisane sklepe. Vsekakor bo treba, da bodo z mladino delali na delovnih mestih posebni inštruktorji in da bomo tudi po delovnem času vključili to mladino v različne aktivnosti.

*

Najbolj problematično je v Tovarni pohištva torej delo z mladino. Ti mladi ljudje, ki so prišli komaj iz šole, potrebujejo vodstvo močne vzgojne roke, ki jih bo usmerjala v normalne okvire dela in življenja v tovarni. Velike težave so verjetno nastale v podjetju zaradi tega, ker so naenkrat dobili toliko mladine skupaj nepripravljeni. Ta mladina še ni dozorela, dokončala ni niti osnovne šole, prišla je s podeželja, bila je brez življenjskih izkušenj in brez priprave prestavljena v popolnoma novo okolje. **V njem je večina kaj hitro iztirila. Potrebno ji je torej veliko vzgojnega dela, ker zgolj strokovno usposabljanje nikakor ne zadostuje.**

V poročilu so komunisti pravilno ugotovili, da je mladini potrebna večja pomoč, da je treba razviti pestre oblike dela z vsemi mladimi ljudmi v podjetju. Na konferenci je bilo izrečenih več ostrih pripomb na račun političnih organizacij izven tovarne, češ da le-te zagovarjajo nedisciplinirane mladince. Po njihovem mnenju bi bilo treba ukrepati ostreje. To je verjetno le delna rešitev. Prav gotovo bo veliko bolj uspešno sistematično vzgojno delo, ki ga v tovarni najbrž sami ne bodo zmogli. Tu bi lahko prosili za pomoč Delavsko univerzo. Ta ustanova ima v rednem delovnem programu razne oblike šol za življenje ipd.

Člani ZK v Tovarni pohištva mladini kljub vsemu niso odrekli zaupanja. Na konferenci so sprejeli v organizacijo 4 člane iz mladinskih vrst in jim ob tem naložili veliko odgovornost do dela s svojimi vrstniki. Konferenca je uspela predvsem zaradi tega, ker komunisti ne zatiskajo oči pred problemi, ki jih čakajo nerešeni. Kritično vzdušje, v katerem je potekala, je usmerilo kažipot želja k naporom za ureditev razmer v domači hiši.

J. T.

Kakšno bo delo krajevne skupnosti Vel. Doline

Na svoji prvi seji je svet krajevne skupnosti Vel. Dolina izvolil za predsednika Franca Vinetiča za tajnika Andreja Rostoharja in sprejel program dela za tekoče leto. V programu so zajeli rešitev najbolj perečih komunalnih problemov: 30-letni vodovod na Vel. Dolini je nujno potreben popravila. Zanj bi potrebovali 400.000 din. Podobno je tudi v naselju Koritno, saj morajo vaščani nositi vodo skoraj pol ure daleč. Da bi se iznebili tega težkega dela, so sami izkopali 16 m globok vodnjak za zajetje bodočega vodovoda. Zgraditi morajo še zbiralnik in cevovod, za kar bi vaščani potrebovali pomoč 1,000.000 din, predvsem za nabavo materiala in strokovne sile. Tudi v Gaju in v bivši Zgornji Ribnici je voda pereč problem. Seveda pa ga ne bodo mogli rešiti v enem letu, saj samo za delno rešitev predvidevajo kar 3 milijone din. Letos upajo, da bodo dokončno uredili pokopališče na Ponikvah in si priskrbeli primeren mrliški voz. Za oboje predvidevajo 700.000 din izdatkov.

Niso pozabili tudi na izboljšanje vaških poti. Dela na cesti Ponikve in Laze so že v teku, nameravajo pa urediti še pot Rajec—Periščе—Brezje in cesto do Cirnika, za kar bodo porabili 1,700.000 din. Razen omenjenih del bodo opravili še nekaj manj pomembnih, tako da krajevna skupnost potrebuje za izvršitev svojega delovnega programa 6,950.000 din. Vprašanje je, če bo občinska skupščina lahko dala toliko sredstev, problemi pa vseeno terjajo hitro rešitev.

Šm.

Na Jesenicah so izglasovali samoprispevek za šolo

Na Jesenicah so se volivci odločili za krajevni samoprispevek, ki ga bodo vplačevali za gradnjo nove šole na Veliki Dolini. Kmetje bodo prispevali 1 odst. od lanskoletnega katastrskega dohodka, obrtniki 1 odst. od davčne osnove, delavci in uslužbenci pa 1 odst. od osebnega dohodka. Krajevni samoprispevek bodo občani plačevali 3 leta.

Njihovi sosedje iz okoliša Velike Doline so jih pri plačevanju samoprispevka prehiteli za leto dni. Do sedaj so zbrali 600.000 dinarjev. Denar je deloma namenjen šoli, deloma pa dograditvi Prosvetnega doma. Zaradi tega plačujejo tam kmečki posestniki po 2 odst. od katastrskega dohodka, prispevek uslužbencev pa je enak, kot so ga sprejeli na Jesenicah.

Nova šola bo dograjena do jeseni. Veljala bo 71 milijonov din. Občani bodo s l[illegible]evnim samoprispevkom zbrali okoli 3 milijone dinarjev.

Ogled počitniškega doma v Savudriji

Skupina predstavnikov ObSS, ZB, DPM, rudnika Globoko in občinske skupščine je bila minuli teden na ogledu Počitniškega doma v Savudriji. Njena naloga je bila, ugotoviti možnost ustanovitve občinskega centra počitniške skupnosti. V ta namen so se oglasili na občini v Umagu in pri podjetju Istra-turist ter se pogovarjali s tamkajšnjimi predstavniki. Že prvi stiki so pokazali dobre rezultate: te dni bodo govorili o finančnem sodelovanju za ureditev tega centra. Poudariti velja, da je ob teh pogovorih prišlo do predloga, da bi med obema komunama vzpostavili prijateljske odnose za izmenjavo izkušenj. Predlog so načelno sprejeli in upamo, da bodo novi stiki prinesli nekatere sklepe, koristne za turizem in ostalo gospodarsko politiko obeh občin.

Večerna osnovna šola v Cerkljah

V Cerkljah se je začela večerna osnovna šola za vse tiste, ki iz kakršnegakoli vzroka niso mogli dokončati 7. in 8. razreda osnovne šole. Doslej se je prijavilo že skoraj 30 slušateljev iz raznih krajev. Organizator šole je preko brežiške delavske univerze osnovna šola Cerklje. Vsak slušatelj bo moral odšteti 30.000 dinarjev. Pouk bo štirikrat na teden; trajal bo do junija in bo obsegal preko 300 učnih ur.

Matični urad Kapele

Februarja ni bilo rojstev, niti porok. — Umrli so: Martin Urek, kmet iz Kapel, 80 let; Ivan Kežman, kmet iz Slogonskega, 91 let, in Ivan Vogrinc, kmet z Vrhja, 79 let.

■ V bivšem gostišču na Držičevem, kjer je začasno gostovala pošta, bo kmetijska zadruga Brežice uredila sodobno prodajalno mesa in mesnih izdelkov. Mestni prebivalci takšen lokal že dolgo pogrešajo. Mesnih izdelkov marsikdaj zmanjka, takšna specializirana trgovina pa bi lahko poskrbela za trajnejšo zalogo.

Kaj je novega v Kapelah

■ Rdeči križ je 23. februarja priredil zanimivo predavanje o raku. Pred okoli 140 ljudmi je predaval dr. Glušič iz Brežic. Po predavanju je bil občni zbor društva, na katerem so izvolili nov odbor: Franc Vogrinc je predsednik, Frančiška Pohar pa tajnica in Minka Vahen blagajničarka.

■ Tudi v Kapelah bodo žene proslavile dan žena. Pionirji osnovne šole bodo z deklamacijami in dramskimi prizori izpopolnili program, po katerem bo zabava, ki bo namenjena le ženam in dekletom.

■ Zbora volivcev, ki je bil v petek, 26. februarja, se je udeležilo 117 občanov iz območja KS Kapele. Občinsko skupščino sta zastopala Jože Urek in Lojze Vučajnk, zbor pa je vodil Anton Pohar. Kandidata za odbornika v ObS Brežice sta Vinko Zupančič in Ivan Stanič, ker je Drago Vidmar zaradi prezaposlenosti umaknil kandidaturo. Jože Urek je nato govoril o gospodarskem načrtu občine in ugotovil, da je plan presežen. Kapele bodo spadale po novi ureditvi v drugo skupino, tisti, ki pa so v IV. skupini in bi bili prosti prispevkov, bodo dajali 6-odstotni samoprispevek kot pomoč KS. V svet KS so iz Kapel izvolili Franca Vogrinca, Jereslavčani pa še niso izvolili novega kandidata. Govorili so tudi o mostovih. Oba mosta preko Sotle bosta železobenska in bosta stala okrog 120 milijonov dinarjev. — Upajmo, da bodo volivci vsi prišli na volišče in še naprej z zanimanjem sledili delu.

■ PGD Kapele je izvolilo nov odbor: predsednik je Franc Kežman, tajnica Marija Vogrinc, blagajnik pa Vinko Zupančič. Sklenili so, da bodo dvorano gasilskega doma lahko uporabljale vse množične organizacije. Zastavili bodo vse sile, da bi izpopolnili gasilski kader.

D. V.

ZA PITANJE PRASIČEV

samo

ker pospešuje debelenje!

Proizvaja Drogerija Ljubljana

Tečaj za občane, ki bodo dajali privatne usluge turistom

Referat za turizem pri ObS Brežice namerava na osnovi programa okrajnega zavoda za pospeševanje gospodinjstva organizirati tečaj za usposabljanje kadrov za potrebe turizma v naši občini. Tečaj bi trajal od treh do dvanajst dni in bi bil prilagojen posebnim oblikam turističnih društev. Namen tečaja bi bil, da se vsi, ki bodo oddajali ležišča, seznanijo z razvojem turizma, o njegovi vlogi v našem gospodarstvu, s poslovanjem pri dajanju privatnih turističnih uslug in drugo. Slušatelji bi se seznanili tudi z vsemi predpisi o urejevanju komunalnih naprav, o zaščiti nasadov in vzdrževanju javnega reda ter s turističnimi področji občine, področja in republike. Ob tem bi se spoznali s praktičnim delom pri pripravljanju zdrave hrane za turiste, s samo postrežbo, vzdrževanjem higiene, urejanjem sob, pomenili bi se o estetskem okolju naših domov in sprejemu gostov. Interesenti lahko dobe točnejše informacije pri svojem turističnem društvu ali neposredno pri referatu za turizem ObS Brežice.

■ Po podatkih 37 najvažnejših slovenskih krajev se je turistični promet lani zelo povečal. Število nočitev se je povečalo za 14 odst., od tega število nočitev tujih gostov za 22 odst.

Matični urad Velika Dolina

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Dragotin Novak, mizar iz Bregane, in Pavla Skrlec, trgovska pomočnica z Brezja; Ernest Račič, šofer iz Stične, in Angela Gajski, knjigovodkinja iz Koritnega; Milan Bajs, poljedelec iz Nove vasi, in Martina Unetič, poljedelka iz Velike Doline; Peter Majer, kovinostrugar iz Vrhpolja, in Cecilija Matkovič, bolniška strežnica z Brezja. — Umrli sta: Alojzija Gajski, upokojenka iz Zagreba, 61 let, in Amalija Stefanič, užitkarica iz Rajca, 73 let.

BREŽIŠKE VESTI

Kandidati za občinski zbor v Sevnici

Na nedavnih zborih volivcev so občani iz vrst predvidenih (evidentiranih) tovarišev in tovarišic izbrali kandidate za občinski zbor občinske skupščine v Sevnici. Kandidati so postali:

Alojz Flajs, kovač pri KREMENU, iz Hinj 16 pri Šentjanžu; **Marija Justinek**, gospodinja iz Šentjanža 16; **Jernej Zupan**, upokojeni električar iz Potoka 39; **Jože Urbančič**, mesar iz Vel. Cirnika 12; **Franc Škrjanc**, kmetovalec iz Roženberka 7; **Jože Zupan**, poljedelec iz Podboršta; **Leopold Veber**, uslužbenec iz Loke 65; **Jože Močnik**, kmet iz Radeža 16; **Alojz Zalašček**, kmet iz Boštanja 53; **Alojz Zakrajšek**, ključavničarski mojster v JUGOTANINU, iz Dol. Boštanja 8; **Jože Kmetič**, delavec v Konfekciji LISCA, iz Dol. Boštanja 50; **Jože Kopar**, gozdni delavec pri KGP Brežice obrat Boštanj, iz Križa 33; **Ivan Šalamon**, posestnik iz Gaberja 2; **Ivan Jene**, posestnik iz Križa 34; **Franc Dolenšek**, kmet iz Jeperjeka 2; **Franc Povšič**, kmet iz Gornje Stare vasi 9; **Martin Slapšak**, kmet z Telč 15; **Ivan Jazbec**, kmet s Podvrha 24, p. Zabukovje; **Ivan Golob**, kmet z Vranja 30; **Marija Valant**, uslužbenka z Sevnice, Glavni trg 2; **Anica Kragl**, uslužbenka iz Brezovega 3; **Marija Pavlovič**, uslužbenka v JUTRANJKI iz Sevnice, Florjanska 44; **Franc Divjak**, skupinovodja v tovarni JUGOTANIN, iz Orešja 7; **Franc Kranjc**, delavec v Kopitarni Sevnica, iz Ledine 2/a; **Janko Pinoza**, kmet iz Ledine 59; **Silvo Žičkar**, kmet iz Prešne Loke; **Ivan Kranjc**, kmet z Metnega vrha 24; **Ivan Salamon**, posestnik iz Gaberja 2; **Ivan Jene**, posestnik iz Križa 34; **Leopold Krnc**, kmet iz Gor. Impolja 3; **Jože Rak**, kmet iz Češnic 2; **Ivan Vintar**, kmet s Primoža 4; **Kristjan Janc**, kmet iz Studenca; **Rudolf Kokove**, kmet iz Rovišča 21, in **Franc Bizjak**, kmet iz Arta 12.

Kandidat sevniške občine za republiški zbor

BOŽIDAR GORJAN-BOGO je bil rojen 30. januarja 1924 v Premu pri Ilirski Bistrici, okraj Koper. Študiral in živel je v Ljubljani. Zdaj je sekretar izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije, pred tem pa je bil republiški sekretar za informacije.

V SKOJ je bil sprejet v Ljubljani leta 1940, v ZK septembra 1941, organiziral je srednješolsko mladino v Ljubljani, v ilegali je bil od 1941, v partizane pa je odšel junija 1942. Je nosilec »Spomenice 1941«. Bil je v II. grupi odredov na Štajerskem; septembra 1942. leta je bil poslan na Kozjansko, kjer je bil komisar čete, kasneje bataljona in odreda do leta 1943, ko je bil imenovan za namestnika komisarja IV. operativne cone, namestnik komisarja koroških odredov. Demobiliziran je bil 1951. leta kot podpolkovnik in poslan v inozemstvo (V Trst in London). Vrnil se je leta 1959.

Tovariša Božidarja Gorjana so volivci sevniške občine izbrali za kandidata v republiškem zboru skupščine SR Slovenije.

Matični urad Studenec

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Umrl je Jakob Zupanc iz Arta, 71 let.

Presladola. — Umrli so: Janez Barbič, užitkar iz Presladola, 86 let; Marija Glogovšek, upokojenka iz Brestanice, 73 let; Franc Čučnik, kmetovalec iz Stolovnika, 64 let, in Viktor Zupanc, upokojenec iz Brestanice, 65 let.

Matični urad Šentjanž

Februarja so bile doma rojene 3 deklice in 1 deček. — Porok ni bilo. — Umrli so: Ana Filip, užitkarica iz Potoka, 86 let; Marija Bec- užitkarica iz Gareja, 76 jet; Janez Metelko, kmetovalec iz Roženberka, 81 let, in Franc Uršič, upokojenec iz Koluderja, 80 let

Iz Zabukovja nad Sevnico

Že nekaj let smo poizkušali poživiti mladinsko organizacijo v Zabukovju nad Sevnico, vendar noben organizator zaradi prezaposlenosti ni mogel biti z mladinci in mladinkami v dnevnem stiku.

V jeseni pa je pri nas nastopil službo Martin Jazbec kot pismonoša na tukajšnji pošti. Takoj je začel delati z mladino in uspeh je bil presenetljiv. Mladina je tudi v hribovitih predelih, samo poiskati jo je treba in ji nuditi nekaj vzgojnih nasvetov in razvedrila.

Vso zimo so se zbirali mladinci ob nedeljah na sestankih, kjer so poslušali politične in gospodarske informacije, potem pa so še zaplesali in šahirali.

Zimsko delo mladincev je doživelo tudi svoj nastop v javnosti, ko je dramska družina pod vodstvom Anice Pipan uprizorila v zadovoljstvo polne dvorane veseloigro »Pogospodena butica«.

Zelo delavna je tudi naša lovska družina. Lovci so si uredili Lovski dom, ki so ga odprli na Silvestrovo. V tej prostorni stavbi imajo tudi mladinci lahko sestanke in zabave. Vse priznanje lovcem in lastniku hiše za razumevanje in pomoč mladinski organizaciji!

LEOPOLD KOČEVAR

Ne jezite se, če ga v trafiki zmanjka: DOLENJSKI LIST si naročite na svoj naslov!

V podjetjih so bili premalo pripravljeni

V nedeljo so bili zaključeni kandidacijski zbori v podjetjih sevniške občine. Na njih so razpravljali predvsem o kandidath in vlogi odbornikov. Probleme delovnih organizacij so pretresali na nedavnih občnih zborih sindikalnih podružnic.

Kolektivom KOPITARNE, JUGOTANINA in METALNE se je predstavil tudi tov. Božidar Gorjan, ki kandidira v republiški zbor skupščine SRS. Ob teh obiskih je zbranim volivcem obrazložil trenutni gospodarski položaj in opisal vlogo skupščinskih organov.

V podjetjih na kandidacijske zbore niso bili dovolj pripravljeni. Ponekod niti niso vedeli, koga bodo kandidirali. Potem so seveda zadnji dan spraševali, kdo je zadolžen za tolmačenje v njihovem kolektivu. Zanašali so se torej na aktivista od zunaj, kot da zbor ni njihova lastna zadeva. Morda je tu pogrešila tudi občinska skupščina, ker za to priložnost ni poskrbela, da bi odborniki zbora delovnih skupnosti obiskali podjetja in obrazložili volivcem potek volilnih priprav in kandidiranja. Razen tega bi lahko ti odborniki spregovorili o dosedanjem delu skupščine in gospodarskih problemih v občini.

Zbori so minili tudi brez tega, vendar je to šola za prihodnjič. V podjetjih pa se bodo morali bolj opreti na svoje ljudi, ker ni vedno potrebno, da prihajajo k njim zunanji aktivisti!

Koristno spoznanje za bodoče delo z mladino

V Sevnici veliko razmišljajo o mladini in njeni organizaciji. Anketa med člani ZMS je pokazala, da je mladina zelo samostojna, razgledana, kritična in zahtevna. Zato ni čudno, če se ne zadovolji z okorelim aktivizmom svoje organizacije. Mladi ljudje hočejo nove oblike sestajanja in dela in zaradi tega odklanjajo nepripravljene in dolgočasne sestanke brez prave vsebine.

Očitki, da mladini ni za delo, so večkrat krivični in za njimi se skriva premajhna pozornost do nje. Niti v podjetjih niti na vasi ne odmerijo starejši dovolj časa mladini. Brez zadostne pomoči odraslih se mladi ne znajdejo pri vključevanju v samoupravo. V kolektivih se čutijo zapostavljene in za marsikaj prikrajšane. Takšni občutki pa navajajo mladino na drugo, stranska pota. To je povsem razumljivo, saj je celo Zveza mladine brez privlačnosti zanjo. V ZMS se vse prepogosto odražajo sicer dobronamerne, a pretežno papirnate težnje posameznih vodstev.

Kulturno prosvetne organizacije prav tako ne znajo pridobiti mladih v svoje vrste. Ob mrivilu zadnjih let se niti odrasli niso kaj prida vključevali v njihovo delo. Zadnja konferenca Zveze komunistov v občini je tudi za to področje sprejela nekaj pomembnih sklepov in obeta se več živahnosti v kulturnem življenju.

Spoznanje o vzrokih za nedejavnost mladine skušajo zdaj v Sevnici pravilno izkoristiti za bodoče delo z njo. V kolektivih so že z večjim razumevanjem prisluhnili težnjam mlade generacije in tudi v raznih organizacijah že spreminjajo odnose do mladine. Pomagali ji bodo pri izpolnjevanju vsakdanjih nalog, da se bo lahko hitreje znašla v življenju.

J. TEPPEY

■ **Na naftnih** poljih v Banatu so načrpali januarja nad 53.000 ton nafte, kar je več kot v prvem četrtletju prejšnjih let. Letos bodo črpali nafto tudi na področju Kikinda–Varoš, kjer bi načrpali okoli 50.000 ton nafte na leto.

■ **Izvršni svet SRS** je nedavno sprejel sklep o ustanovitvi Pedagoškega inštituta v Ljubljani. Inštitut bo pospeševal znanstveno dejavnost in pospeševal pedagoško teorijo in prakso. Razen tega bo pospeševal znanstveno delo tudi v ustanovah, ki se bavijo izključno z raziskovalnim delom vzgoje in izobraževanja.

■ **Kombinat konservne industrije DELAMARIS** je lani izvozil za 3,523.294 dolarjev izdelkov, kar je precej več kot leto dni prej. Svoje izdelke je prodal v Zahodni Nemčiji, Italiji, Franciji, Belgiji, Švici in Avstriji.

BREŽICE: 636 milijonov za kmetijstvo

Investicije so namenjene za razširitev čateške vrtnarije, za obnovo bizeljskih vinogradov, za nakup plemenske živine in mehanizacije – KZ Brežice bo v kooperaciji vzredila 700 telet in 500 plemenskih svinj – Letos bo vpeljana tudi rodovniška služba

Kmetijska panoga ustvarja v brežiški občini nekaj nad 30 odst. vrednosti celotne proizvodnje. Za njen nadaljnji razvoj bodo potrebne še precejšnje investicije. Letos je predvidenih za te namene 636 milijonov. S temi sredstvi bodo razširili vrtnarski obrat v Čateških Toplicah, obnovili sadovnjake v Artičah in vinograde na Bizeljskem, zgradili mešalnico močnih krmil, nabavili stroje ter uredili zemljišče ob Gabernich. Ded teh sredstev bodo uporabile tudi za nakup plemenske živine.

Kmetijska zadruga Brežice bo razvila letos pogodbeno proizvodnjo z zasebniki na 2.000 ha obdelovalnih površin. Razen tega bo v kooperaciji spitala 500 telet do 200 kg teže in 200 telet do 400 kg. S kmeti se bo pogodila tudi za vzrejo 500 plemenskih svinj.

Lansko proizvodnjo bo zadruga povečala za 100 odst. in njena vrednost bo znašala 612 milijonov dinarjev. V Brežicah bo podjetje uredilo svoj lokal za prodajo mesnih izdelkov in v načrtu ima tudi ureditev mesnice v Globokem. V Artičah bo začela začela zadruga pripravljati nasade hrušk.

Kmetijska zadruga na Bizeljskem bo še naprej obnavljala vinogradniške površine, ki obsegajo zdaj 20 ha. Letos bo začela graditi proizvodno klet ter stanovanjski blok za svoje delavce in uslužbence.

Kmetijsko gozdarsko podjetje v tem letu prav tako povečuje svojo kmetijsko proizvodnjo. Za prodajo sadi podjetje samo krompir, vse ostale poljske pridelke pa porabi doma za vzrejo živine. Za plantažne nasade topolovih dreves bodo odkupili še 100 ha zemljišč. Podjetje zaposluje 50 odst. sezonske delovne sile in si tako učinkovito pomaga v obdobju največjega dela.

Za pospeševanje živinoreje nameravajo letos v brežiški občini vpeljati rodovniško službo. Financirali jo bodo iz sredstev kmetijskega sklada in iz prispevkov kmetijskih organizacij. Najprej bodo to službo organizirali v Cerkljah ob Krki.

KULTURNA DEJAVNOST V OBČINI

Pred dnevi se je sestalo predsedstvo občinskega sveta Zveze kulturno-prosvetih organizacij. Razpravljali so o organizaciji kulturnih revij ob 20-letnici osvoboditve. Medobčinska revija bo v Novem mestu, kjer bodo sodelovala tudi naša prosvetna društva s pevskimi zbori, z dramskimi skupinami, domačimi ansamblj in likovnimi dosežki. Pričakujemo tudi sodelovanje občinskega sveta, ki ga bodo ustanovili v Sevnici po ukinitvi celjskega okraja.

Na dan osvoboditve Brežic bo na grajskem dvorišču večja kulturna prireditev, z občinsko revijo pa bi pričeli 15. maja v Dobovi, kjer bodo nastopili pevski zbori in recitatorji. Ostale dejavnosti naj bi se odvijale v Brežicah, Globokom, Artičah, Cerkljah in Veliki Dolini. Tako bo kulturna dejavnost prenesena iz mesta tudi v krajevne centre, kar je zanimiva novost.

P.

Prvi sestanek aktiva ZK v Artičah

Te dni so v brežiški občini potekali zbori volivcev in aktivi ZK so pokazali, kako so lahko v teh akcijah koristni. Tudi novi vaški aktiv v Artičah se je pogovoril o vlogi in delu komunistov pred volitvami. Pogovorili so se o kandidatih, volilnih komisijah in pripravi volišč v Artičah, Dečnih selih in Trebežu. Sklenili so, da bodo v primeru dovolj velike udeležbe na nedeljskem zboru poizkušali izglasovati uvedbo 1 odstotnega krajevnega samoprispevka za dokončno adaptacijo prosvetnega doma v Artičah.

P.

Matični urad Artiče

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Slavko Slak, varilec, in Milena Cerjak, poljedelka, oba iz Dečnih sel; Anton Bogovič, traktorist iz Arhovih sel, in Mara Šaflin, delavka iz Gor. Lenarta; Anton Rožman, kmetovalec iz Trebeža, in Pavla Zorko, poljedelka iz Dolenje vasi. — Umrla sta: Marija Zorko, kmetovalka iz Arnovih sel, 70 let, in Janez Pečnik, kmetovalec iz Križ, 82 let.

IZDATKI VEČJI OD DOHODKOV

Proračun občine Sevnica se bo letos povečal za 30 odstotkov: od lanskih 486,000.000 na 634,000.000 dinarjev. V tej vsoti so upoštevana tudi dopolnilna sredstva, ki jih odstopa občini republika. Kljub temu, da je povečanje razmeroma visoko, bo občina le s težavo izpolnila vse obveznosti.

Prevzela je financiranje nekaterih novih služb, ki do sedaj niso bile v njeni pristojnosti. Sem sodi vzdrževanje cest III. reda, izplačevanje okrajne in republiške priznavalnine borcem NOB, povečani prispevek v medobčinski sklad za šolstvo II. stopnje in še nekatere druge obveznosti. Za vse te dodatne obremenitve potrebuje občina 100 milijonov 719 tisoč dinarjev. V tej vsoti so upoštevane tudi obveznosti od najetih posojil za gradnjo nove šole v Sevnici. Letos znašajo anuitete kar 70,000.000 dinarjev.

Večina posojil je kratkoročnih. Zaradi tega so pogoji za vračanje izredno težki. V sevniško osnovno šolo je bilo investiranih 300 milijonov, kar pomeni za občino velико obremenitev. Lani je občinska skupščina kupila tudi nov avtobus za prevažanje otrok v šolo in se prav tako zadolžila.

Iz proračuna bo treba letos povečati tudi prispevek za zdravstveno zavarovanje kmetijskih proizvajalcev in njihovih družin. Lani je bil ta prispevek 15,000.000, letos pa bo za 12,000.000 višji.

Izdatki za najnujnejše potrebe presegajo predvideno proračunsko vsoto za 50,900.000 dinarjev. Občinska skupščina je na zadnji seji pretresala potrebe in možnosti za pokritje najnujnejših obveznosti in ugotovila, da to lahko reši le s pomočjo delovnih organizacij, ki naj bi vsaj z 1—odst. dopolnilnim prispevkom od bruto osebnih dohodkov zbrale manjkajoča sredstva.

OLAJŠAVE ZA KMETE - BORCE

Ko je občinska skupščina v Sevnici obravnavala odlok o prispevkih in davkih občanov, se je odločila za drugo varianto olajšav za kmete borce. Po prvi naj bi se aktivnim udeležencem NOB priznala za vključitev v narodnoosvobodilno gibanje do konca leta 1943 15-odstotna oprostitev prispevkov iz kmetijske dejavnosti, za leto 1944 10 odst. in za sodelovanje v letu 1945 5 odst.

Druga varianta predvideva za vključitev v NOB v 1941. letu 50 odstotno olajšavo, za sodelovanje v 1942. letu 40 odst., za sodelovanje v 1943. letu do 9. sept. 35 odst., po tem datumu 30 odst., za 1944. leto 20 odst. in za 1945. leto 10 odst.

Tisti kmetje, ki so med vojno moralno ali materialno podpirali NOB, imajo prav tako pravico do davčne olajšave. Za podporo do konca 1943. leta znaša ta olajšava 10 odst., za podporo v letu 1944 pa 5 odst.

Matični urad Sevnica

V februarju ni bilo nobenega rojstva izven bolnice.

POROČILI SO SE: Košar Alojz, delavec z Žigarskega vrha, in Kragl Ana iz Sevnice, šivilja. Popelar Anton, kmetovalec z Meten vrha, in Kozinc Jožefa, poljedelka z Meten vrha. Ogorevc Miha, upokojenec, in Kokove Marija, gospodinja iz Rovišč. Erjavec Božidar, šofer iz Loga, in Duh Angela, šivilja iz Rovišč. Mešiček Jože, delavec z Žigarskega vrha, in Božič Frančiška, poljedelka z Žigarskega vrha. Černič Miha, radiotehnik iz Ledine, in Podlipnik Alojzija, šivilja z Vrha. Zelič Božidar, tov. delavec iz Križa, in Gorenc Alojzija, poljedelka iz Križa. Kuhar Alojz, delavec iz Boštanja, in Mastnak Marija, šivilja iz Ledine. Gabrijel Leopold, stroj. ključavničar iz Dol. Boštanja, in Pajk Marija, kuharica iz Trnovca. Seničar Jože, tov. delavec z Žig. vrha, in Mirt Rozalija, poljedeljka iz Stranja. Starina Vincenc, kovač iz Leskovca, in Repše Marija, šivilja iz Srednika.

Drmelj Karel, delavec s Cerovca 10, in Knavs Marija, poljedelka iz Njivice. Škoda Stanislav, poljedelec, ni Vovk Karolina, poljedelka, oba iz Svinjskega. Tihole Stanislav, poljedelec, in Imperl Karolina, poljedelka, oba iz Ledine. Jankovič Karel, tov. delavec iz Hinjce, in Repovž Jožefa iz Vidma pri Šentjanžu. Divjak Jože, poljedelec iz Gor. Leskovca, in Dasovič Marija, poljedelka iz Čanja. Krevelj Dominik, kmet iz Vranja, in Župevc Alojzija iz Povrha. Urbančič Vincenc, kmet iz Pokleka, in Zemljak Jožefa iz Trnovca, poljedelka. Kolman Ernest, lesnoindustrijski tehnik iz Sevnice, in Martinc Jožefa, uslužbenka iz Razborja. Teraž Jože, poljedelec iz Sp. Brezovega, in Divjak Marija, poljedelka iz Pokleka, nad Blanco.

UMRLI SO: Kunšek Ivan, upokojenec iz Sevnice, 78 let. Gabrič Amalija, gospodinja z Meten vrha, 61 let. Perdec Jože, prevžitkar iz Žurkovega dola, 94 let. Romih Jernej, prevžitkar iz Žurkovega dola, 82 let. Šalamon Karl, mizarski mojster iz Šmarja, 60 let

SEVNIŠKI VESTNIK

Za šolstvo primanjkuje sredstev

Iz zahtevkov šol po sredstvih bo, kot vse kaže, treba črtati marsikaj, kar je namenjeno dodatnim dejavnostim – Letošnje proračunske težave opozarjajo, da družbenih služb ne moremo reševati samo na ramah občine – 2 milijardi republiških investicijskih sredstev za šolstvo, ki se bosta delili preko Gospodarske banke po konkurzni sposobnosti, sta kaplja v morje, če so potrebe povsod takšne kot v krški občini – S čim bomo prihodnje leto gradili stanovanja za delavce iz družbenih služb, če bodo stanovanjski skladi ukinjeni?

4. februarja je družbenopolitični zbor občinske skupščine, ki ga sestavljajo odborniki ObS in člani občinskega odbora SZDL, ob prisotnosti predstavnikov šol razpravljal o poročilu sveta za šolstvo. Razprava je bila kritična in priznati moramo, da je bila njena ost naperjena tako v napake, ki jih bo moč odpraviti v mejah komune, kot v one, ki so posledica politike širših družbeno-političnih skupnosti. Poročilo sveta je postreglo z mnogimi zanimivimi podatki, ki kažejo, da je šolstvo v občini skušalo kljub obilici težav materialne narave svoje obsežno poslanstvo, ki mu ga nalaga reforma, opravljati kar najbolj uspešno.

Zatika se že pri kadrih, prostorih, učilih itd.

4037 otrok obiskuje letos pouk v 8 popolnih šolah, v eni nerazviti šoli (na Vel. Trnu), v 6 podružničnih šolah (v Gor. Leskovcu, Zdolah, Dol. vasi, Vel. Podlogu, v Gradcu-Brezjah in Černeči vasi), v 12 kombiniranih oddelkih pa je bilo v šoli 253 otrok. Na vseh šolah je bilo letos 7 učiteljev manj kot v lanskem šolskem letu (!), manjkajo pa 3 učitelji za razredni in 31 učiteljev za predmetni pouk.

Nič čudnega ni, če je treba k naštetemu dodati še težave, ki se pojavljajo v šolah pri prilagajanju k organiziranemu varstvu otrok, pri dodatni pomoči slabšim učencem, pri modernizaciji pouka, ki naj zajema vedno več sodobnih pomagal in učil, pri šolanju prosvetnih kadrov, pri organiziranju malic za učence, prevozov oddaljenih šolarjev in podobnem. Poglavje zase pa so investicije v šolstvo, saj bi morali graditi novo šolo v Brestanici, dograjevati šolo v Koprivnici, povečati šolo v Krškem in poleg tega preurediti domala vse šole.

V razpravi so ugotovili, da smo šolsko reformo doslej zastavili le z načrti, materialne osnove, ki bi zagotavljala uresničitev reforme, pa ni. Osnovno šolstvo je kljub temu delovalo uspešno: kar 77,2 odst. otrok je bilo konec lanskega šol. leta pozitivnih, 9,55 odst. pa jih je napredovalo z eno ali dvema slabima ocenama. V letošnjem polletju je uspeh nekoliko slabši, upoštevati pa moramo, da se ocenjuje v polletju strožje kot konec leta.

Kritične pripombe odbornikov v razpravi

Odborniki so v razpravi poudarjali, da je bil skrajni čas razpravljati na seji skupščine o tako pomembni zadevi, kot je šolstvo. V razdobju od 1964 do 1965 je planiranih 1 milijardo 600 milijonov din za investicije v šolstvo, od tega 900 milijonov za osnovno šolstvo. V razpravi so opozorili, da so zneski, namenjeni gradnjam z enakim številom sedežev, preveč različni, zato je treba stremeti za cenejšimi, paviljonskimi gradnjami. V nagrajevanju šolnikov so po posameznih šolah precejšnje razlike, nič čudnega pa ni, če ni predmetnih učiteljev, saj so primeri, ko je predmetni učitelj pripravnik na isti šoli slabše plačan kot pripravnik učitelj. Glede predloga, naj bi učenci prejemali šolske knjige zastonj, so menili, da je treba prej zagotoviti sredstva za ostalo. Odborniki so opozorili tudi na to, da je v razredih danes po manj učencev, kot jih je bilo pred vojno, na srednje in višje šole pa kljub temu prihaja mladina, ki zna manj, kot je znala včasih. Menili so, naj bi šola posvečala več časa in pažnje osnovnim predmetom, ker so predmetniki z raznimi dodatnimi predmeti prenatrpani. Dodatno znanje si bo lahko vsakdo dobil sam, če bo le čutil potrebo!

Težko bo ustvariti objektivna merila za dodeljevanje sredstev iz šolskega sklada

Po 4-urni razpravi so med drugim izluščili več ugotovitev. Vse zahteve v šolstvu morajo imeti materialno osnovo, zato jim bomo lahko zadoščali le postopoma. Ker sta za investicije v vsej republiki na voljo le 2 milijardi, bo najbrž prišla v poštev kot najbolj pereča samo gradnja šole v Brestanici. Vsa razpoložljiva sredstva za gradnjo stanovanj bo treba uporabiti v Kostanjevici, v Krškem in na Senovem, kjer najbolj primanjkuje stanovanj za šolnike.

Pri osebnih dohodkih šolnikov je poleg tega, koliko sredstev je na voljo zanje, zelo pomembno tudi to, kako jih delimo. Tu bo zato treba zagotoviti merila, ki bodo upoštevala prave odnose med šolami in med kategorijami šolnikov. Prevozi šolarjev so brez dvoma velik problem in kazalo bi razmišljati o vozilih, ki bi bila last šol, vendar jih bo moč kupovati samo postopoma. Tam, kjer je mogoče, bo treba urejati to tudi tako, da bi oddaljenejši šolarji med šolskim letom stanovali v bližnjih naseljih. Posebna šola je v Krškem potrebna, še prej pa je treba zagotoviti internat zanjo.

Predpis o »členarjih« je treba izpopolniti

Glede »členarjev«, to je šolarjev, ki lahko po predpisih napredujejo z dvema negativnima ocenama, so na seji menili, da bi bilo predpis treba izpopolniti. Dovoljeval naj bi samo eno negativno oceno iz stranskih predmetov in še zato naj bi bil predpisan popravni izpit.

Šole svojih nalog pri varstvu otrok ne bodo mogle kmalu uresničiti v celoti, saj bi za organizirano celodnevno varstvo šolarjev potrebovali enkrat toliko prostora, kolikor ga imajo vse šole skupaj. Najprej je treba začeti z varstvom otrok, ki se v šolo vozijo, delovne organizacije pa naj pri tem pomagajo, kolikor le morejo. Skupščina je poročilo sveta z vsemi do[illegible] iz razprave sprejela ter naložila svetu za šolstvo, Zavodu [illegible]lam, naj ga skušajo uresničiti v čim krajšem času.

MILOŠ JAKOPEC

Letos je 7 šolnikov manj, kaj pa bo drugo leto

Lani je na osnovnih šolah v krški občini poučevalo 5 profesorjev, 25 predmetnih učiteljev, 4 strokovni učitelji in 11 honorarnih učnih moči ali skupaj 154 predavateljev. Letos poučujejo 4 profesorji, 24 predmetnih učiteljev, 111 učiteljev, 5 strokovnih učiteljev in 3 honorarne moči, kar je 7 predavateljev manj kot lani. V občini manjkajo 3 učitelji in 31 predmetnih učiteljev. Koliko več morajo poučevati in koliko bolj se potruditi učitelji, ki na šolah so, si lahko mislimo. Poudariti pa velja, da utegnejo nastati prihodnje leto pri pouku na posameznih šolah velike težave, če bodo učitelji zapuščali krško občino še naprej tako, kot je bilo to od lani na letos.

521,000.000 je potrebnih v šolstvu

Iz gradiva, ki ga je občinski skupščini v Krškem predložil svet za šolstvo, je razvidno, da bi letos potrebovali za šolstvo okoli 521 milijonov din. Za osnovno dejavnost šol je po predračunu potrebnih 359 milijonov, za razširjeno dejavnost 9 milijonov in za dodatno dejavnost 9 milijonov. Poleg tega bi potrebovali za razne nujne investicije v šolstvu, za nakup opreme in gradnjo učiteljskih stanovanj skoraj 81 milijonov, za šolske mlečne kuhinje 35 milijonov in pol, za prevoze šolarjev 8 milijonov, za brezplačne učbenike blizu 9 milijonov ter za štipendiranje in izredni študij prosvetarjev nekaj čez 10 milijonov din. Potrebe so vsekakor večje od možnosti v občinskem proračunu, zato so odborniki na seji 4. marca menili, da bo treba letos omejevati dodatno dejavnost v šolstvu in še nekatere druge postavke, ki niso nujne.

4. marca so na seji občinske skupščine sprejeli odlok o prispevkih in davkih občanov. Zaradi težavnega stanja, v kakršnem je občinski proračun, je bil predlagan odbornikom v potrditev odlok, ki določa 18 odst. prispevek iz osebnih dohodkov od delovnega razmerja (od tega pripada občini 7,3 odst., republiki 7,7 odst. in zvezi 3 odst.)

Odborniki so v razpravi izražali pomisleke proti tolikšni stopnji in opozarjali, da bodo podjetja prizadeta pri skladih. Poudarjali so, da so investicijski krediti vedno teže dostopni, skladi podjetij pa se vrhu vsega zmanjšujejo, čeprav smo od novega gospodarskega sistema pričakovali vse kaj drugega. Pri enaki storitvi kot lani bo ostalo Rudniku na Senovem letos za 52 milijonov din manj sredstev, skladov sploh ne bodo ustvarili, nastaja pa vprašanje, kako povečati osebne dohodke, ki bi morali biti po sprejetih stališčih za 30 odst. višji kot v ostalih panogah.

ODLOK O PRISPEVKIH IN DAVKIH OBČANOV

Po drugi strani spet pa bi se v primeru, ko bi odlok določil 17,5 odst. prispevek od osebnih dohodkov od delovnega razmerja, povečal primanjkljaj v občinskem proračunu od planiranih 100 milijonov na 130 milijonov. Pri glasovanju se je odločilo 21 odbornikov za 18 odst. prispevek, 10 jih je glasovalo proti, 6 pa se jih je vzdržalo. S tem je bil sprejet 18 odst. prispevek iz osebnih dohodkov od delovnega razmerja.

O proizvodnih okoliših so razpravljali pri sprejemanju členov, ki določajo prispevek od kmetijske dejavnosti. Skupščina bo predlagala zveznim organom, naj izpremenijo razvrstitev katastrske občine Senovo tako, da bodo vsa zemljišča te občine razen gradbenih, razvrščena v nižji okoliš kot zdaj. Besedilo odloka so dopolnili še toliko, da prizna davčne olajšave lastnikom intenzivnih sadnih nasadov in nasadov ribeza. S temi dopolnitvami so na seji odlok o prispevkih in davkih občanov sprejeli. M. J.

Boljše bo počakati na reorganizacijo bank

Na seji občinske skupščine v Krškem se je bilo 25. februarja treba med drugim odločiti tudi za to, ali skupščina prenese vse kredite, ki so bili odobreni iz občinskega investicijskega sklada za investicije v kmetijstvo, v okrajni sklad za pospeševanje kmetijstva v Celju. Skozi več let se bo iz teh virov zbralo za 246 milijonov din ali po 17,500.000 din na leto. Ker bi se s prenosom ta sredstva izpremenila v bančna sredstva, skupščina pa nima zagotovil, da lahko pričakuje naložbe iz sredstev novega okrajnega sklada, so sklenili raje počakati na reorganizacijo bank. Nato bo vse jasnejše, skupščina pa se bo laže odločila, ali naj prenese ta sredstva v celjsko, novomeško ali kako drugo banko.

Na Senušah želijo imeti svojo KO SZDL

»Do Leskovca imamo daleč, tam pa imajo tudi čisto svoje skrbi in naloge...« se zadnje čase ljudje pogovarjajo na Senušah in v okolici, ko nanese beseda na delo v vrstah Socialistične zveze. In res imajo Senušani svoje komunalne probleme; »zanje pa bomo sami najbolj skrbeli!« — so dejali predstavnikom občinskega odbora SZDL in izrazili željo, da bi ustanovili za Senuše, Ivandol, Kobile in vso njihovo okolico samostojno krajevno organizacijo Socialistične zveze. — V kratkem bodo zbori občanov in na svojem bodo prebivalci Senuš dokončno odločili glede osamosvojitve nove KO SZDL. Prepričani smo, da bodo sposobni organizacijo dobro voditi, zanimanje za delo pa se bo samo še povečalo.

Matični urad Leskovec pri Krškem

Februarja sta bila doma rojena 1 deček in 1 deklica. — Poročili so se: Nikola Haralović in Ana Mustar, oba z Gorice; Alojz Pavkovič iz Vrbine in Antonija Račič iz Dmovega; Franc Pacek in Elizabeta Strle, oba iz Pristave. — Umrli sta: Vera Rolih, uslužbenka iz Leskovca, in Ana Škrbina, gospodinja z Mrtvic.

Veterinarska postaja Brestanica odgovarja

Na odstavek »Veterinarska služba ni opravičila zaupanja občanov« v članku POGOVOR O SKUPŠČINI IN OBČANU, ki smo ga objavili v zadnji številki na strani krške občine, je Veterinarska postaja iz Brestanice poslala zelo dolg odgovor, ki močno presega obseg omenjenega odstavka. Na izrecno željo kolektiva Veterinarske postaje v Brestanici objavljamo bistveni del odgovora, s katerim veterinarji pojasnjujejo svoja stališča in delo postaje. Poudarjamo, da smo zaradi pomanjkanja prostora morali članek ustrezno skrajšati.

UREDNIŠTVO

»Res je, da so veterinarji odgovarjali na pozive z izjavami: ‚če pridete pome z avtom, grem, drugače pa ne'; res je tudi, da ni bilo umetnega osemenjevanja 19., 20., 22. in 23. februarja 1965. Vse to drži, vendar zakaj? Zato, ker Veterinarska postaja ni izplačala svojim veterinarjem in veterinarskemu tehniku osebnih dohodkov za januar in februar ter ni povrnila potnih stroškov in materialnih stroškov za prevoz z lastnimi osebnimi avtomobili od 20. 11. 1964 dalje. Tako postaja še zdaj dolguje veterinarskemu tehniku približno 280.000 din, veterinarju iz Brestanice pribl. 350.000 din, drugim veterinarjem pa nekaj manj. Vsakomur je lahko jasno, da brez denarja ne more nihče vzdrževati in popravljati avtomobila, niti ne more dobiti bencina.

Postaja ni poravnala svojih obveznosti do uslužbencev zaradi enostavnega vzroka, ker pač ni imela sredstev. Zakaj jih ni imela, bomo še skušali objasniti.

Popolnoma razumljivo je, da mora stranka, ki naroči intervencijo, plačati poleg dela in zdravil tudi prevoz od sedeža veterinarja do svojega bivališča in nazaj. Plačilo prevoza je označeno na finančnem bloku in o plačevanju prevozov »mimo blokov« ni bilo nikoli govora, čeprav je upravniku naše postaje to predlagal načelnik oddelka za finance ObS Krško, ker tak način poslovanja ni v skladu s finančnimi predpisi.

O gospodarsko-družbeni vlogi in o tem, da se postaja premalo zaveda svojih dolžnosti, naj spregovorijo številke. V naši postaji so lani delali štirje veterinarji in 1 veterinarski tehnik. Pet ljudi je torej skrbelo za reprodukcijo 3000 krav, za zdravljenje in za zdravje 13.500 govedi, 1700 konj, 13.800 prašičev starih nad 3 mesece, za 25.000 prašičkov do 10 tednov ter za 60.000 kokoši. Lani je teh pet ljudi zaščitno cepilo 10.610 prašičev, 1537 psov, 669 kokoši ter umetno osemenilo 277 krav. Razen tega so veterinarji intervenirali pri bolnih živalih v 3327 primerih. S tem so živinorejcem in vsej družbi rešili najmanj 280,000.000 dinarjev. Toliko so veterinarji dali, zdaj pa še poglejmo, koliko so za to dobili, ker se je govorilo o tem, da si je kolektiv povečal osebne dohodke. Povprečni OD štirih veterinarjev in enega vet. tehnika je znašal lani 1,314.600 din, vštevši pri tem osebni dohodek iz kilometrine, brez tega pa 1,128.837 din. V tem dohodku so všteta tudi nedeljska dežurstva, nočna služba — skratka vse, kolikor so veterinarji in vet. tehnik dobili izplačanega OD v letu 1964. Mislimo, da so ti dohodki še vedno prenizki, če pa smo lani zabeležili porast osebnih dohodkov, je to samo znak, da so bili osebni dohodki v letu 1963 naravnost porazni.

Zakaj in v katerem primeru smo se preveč zavedali samoupravnih pravic, ne vemo — morda pa je greh v tem, ker se zaradi strokovnih, organizacijskih in morda še drugih razlogov ne želimo pripojiti h KZ Krško.

Kar zadeva lastno financiranje, pa samo to: postaja bi morala (če bi se hotela sama vzdrževati) dvigniti cene uslugam za 156 odst. pri zdravljenju in za 100 odst. pri zaščitnih cepljenjih. Ker pa je za zdravo živino zainteresirana celotna družba — tako vsaj mislimo — ne pa samo vsak posamezni živinorejec, je postaja zagovarjala stališče, da naj družba (občinska skupščina) za zdravljenje in zaščito živali tudi nekaj prispeva, kar tudi je. Zaradi tega je postaja tudi pokazala »zelo malo pobud« za lastno financiranje (beri: za dviganje cen uslugam).

Izjava, da veterinarska postaja o svojem težavnem finančnem stanju ni obvestila občinske skupščine, je neresnična. 20. aprila 1964 je bila seja delavne skupnosti Veterinarske postaje Brestanica, katere so se udeležili tudi predsednik ObS Krško, načelnik oddelka za gospodarstvo krške ObS, tajnik in načelnik oddelka za gospodarstvo sevniške skupščine ter vsi člani delovne skupnosti postaje. Računovodkinja in upravnik postaje sta prisotne seznanila s težkim finančnim stanjem postaje ter predlagala ukrepe, ki bi stanje lahko ublažili. Postaja je po mnogih ustnih dogovorih in predlogih poslala obema občinskima skupščinama poročilo o finančnem stanju postaje z dne 30. 9. 1964. 16. 11. 1964 je bila seja strokovnega kolegija, katere sta se udeležila tudi podpredsednika občinskih skupščin Krško in Sevnica. Predstavnike obeh skupščin smo torej sproti obveščali o našem finančnem stanju.

Zakaj je finančno stanje naše postaje tako kritično? Lani je znašala izguba 1,959.786 dinarjev. — Predvidena dotacija za 1964 je znašala 3,758.133 din, od občinskih skupščin Krško in Sevnica pa smo dobili 3,315.000 din. Aprila 1964 je pregledala SDK poslovanje postaje za 1. 1963. Pri tem je ovrgla občinski odlok o izplačevanju potnih stroškov 45 din za kilometer kot materialne stroške, priznala pa je samo 25 din od kilometra. Zaradi tega smo plačali za to 1963 541.205 din, za leto 1964 pa 655.560 din neplaniranih obveznosti na osebni dohodek.

Osemenjevalna proga traja od 7. do 15. ure; ker pa se osemenjevalec med progo vozi skozi kraj prebivanja, je SDK smatrala dnevnice na osemenjevalni progi kot osebni dohodek, ne pa kot materialni strošek. Obveznosti na te »dnevnice« v letu 1964 znašajo 300.938 din nepredvidenih izdatkov. Naša postaja je izvršila popis živine na območju krške občine; pri tem smo imeli 327.013 din stroškov, od sklada za pospeševanje živinoreje pa smo dobili samo 200.000 din. — Po nalogu SDK smo morali obveznosti na OD vet. inšpektorjev ObS Krško in Sevnica obračunavati po stopnji 108 odst., ne pa 75 odst., kot smo računali pri sestavljanju lanskega proračuna. Dohodek postaje se je zaradi tega zmanjšal za 317.000 dinarjev.

20. 4. 1964 je postaja seznanila predstavnike ObS Krško in Sevnica z zapisnikom SDK.« — Pismo veterinarske postaje navaja nato podrobno, kakšni sklepi so bili na predlog ObS Krško sprejeti glede obračunavanja kilometrine v bodoče, glede nadaljnjega obračunavanja storitev veterinarskih inšpektorjev in da bi bila izguba za lani lahko za 740.000 din manjša, če bi uresničili samo ta dva, na sestanku DS 20. 4. 1964 sprejeta sklepa. Pismo nato navaja, da bi bila izguba lahko še za 127.013 din manjša, če bi popis živine organizirala krška občinska skupščina, ne pa postaja. Še podrobneje navaja pismo nato druga dejstva, ki so po mnenju uslužbencev veterinarske postaje vplivala na lansko izgubo.

Pismo so zaključili z ugotovitvijo, da občina ne kaže ravno najboljšega odnosa do veterinarske postaje in do te službe kot celote, pri čemer je treba upoštevati dejstvo, da znaša vrednost živalskega fonda na območju postaje približno 4 milijarde in 800,000.000 din.

»Kljub vsemu navedenemu pa veterinarji in vet. tehnik spet redno delajo. Za službene vožnje uporabljajo lastne avtomobile, čeprav jim postaja še ne more povrniti potnih stroškov in izplačati OD za januar in februar. To se pravi: dobra volja pri uslužbencih postaje je, če pa bi bilo še malo dobre volje in razumevanja tudi pri uslužbencih občinskih skupščin, bi zadevo lahko lepo in za živinorejce kot za vso družbo najugodneje rešili.«

Pismo sta podpisala predsednik DS vet. postaje Franc Rumpret in upravnik postaje Miroslav Mikeln.

Mirenčani so za nov spomenik

Krajevni odbor Zveze borcev na Mirni je zelo delaven, saj je imel po rednem letnem občnem zboru že pet sej. Pred kratkim je bila razširjena seja odbora, kateri so prisostvovali tudi člani komisije za varstvo spomenikov in predstavniki domačih gospodarskih organizacij. Skupno so se pomenili o gradnji spomenika padlim borcem na Rojah, kjer počiva več kot 100 borcev in aktivistov iz okolice Mirne in drugod.

Člani komisije so poročali, da so bili glede postavitve spomenika v Ljubljani in se dogovorili za izdelavo načrta za spomenik. Strokovnjaki predvidevajo, da bo postavitev spomenika veljala okoli 5 milijonov dinarjev. To je precej denarja, katerega krajevni odbor ZB gotovo ne bo mogel zbrati sam. Nekaj pomoči so obljubili v Ljubljani, precejšnje vsote pa bodo darovala domača podjetja. Destilacija pijač DANA je predvidela v ta namen 1 milijon dinarjev, v tovarni šivalnih strojev pa so tudi že sklenili prispevati. Upamo, da njihova pomoč ne bo manjša, kot jo je obljubila DANA. KPD Dob bo prispeval potrebne količine peska in kalna, pomoč pa so obljubili tudi Remontno opekarsko podjetje, društvo upokojencev in še nekateri drugi kolektivi.

Krajevna organizacija ZB trdno računa na razumevanje v vseh gospodarskih in drugih delovnih organizacijah, pa tudi na pomoč posameznikov, ki čutijo spoštovanje do padlih tovarišev. Spomenik bo odkrit letos za dan borca, ko praznujemo 20-letnico osvoboditve.

JOŽE JAKIČ

Amaterjev šestkrat več

V trebanjski občini je okoli 600 registriranih in blizu 150 neregistriranih motornih vozil. Lani je imela občina 20 odstotkov več avtomobilov kot predlanskim, s takšnjo stopnjo porasta motornih vozil pa je na petem mestu v Ljubljanskem okraju. Voznikov je v tej občini že 1034; samo lani je opravilo vozniški izpit 284 ljudi. Amaterjev je šestkrat več kot poklicnih voznikov, ki so jih lani našteli 164. Razen tega je imela občina na koncu leta 1964 208 mopedistov. Največ tečajev za voznike so organizirala avto-moto društva.

Profilnega jekla ni

Zaradi pomanjkanja reprodukcijskega materiala pričakujejo letos v trebanjskem LITOSTROJEVEM obratu 10-odstotni izpad. Trenutno bistvenega zastoja nimajo. Zatrjujejo, da bi lahko ustvarili najmanj za 20 odstotkov več, če bi ne bilo težav z materialom.

Najbolj občutno je pomanjkanje pločevine oziroma profilnega jekla, ki ga v trebanjskem obratu najbolj potrebujejo. Tudi z drugimi materiali ne kaže najbolje. Tako elektrod, ki jih porabijo okoli 2 toni na mesec, krogličnih ležajev in podobnega.

Obrat je planiral proizvodnjo, ki bo za okoli 18 odstotkov večja kot lani, vendar malce z negotovostjo spremljajo izpolnjevanje plana. Bistvenega zastoja trenutno res ni, ker obrat »rešuje« matično podjetje. Kako dolgo bo tako, pa v obratu ne vedo povedati, ker tudi še ne kaže, da bi se stanje izboljšalo.

Namesto obveznega pouka: javne oddaje

Letos bo javna oddaja »POKAŽI, KAJ VEŠ O PROMETU!« v Mokronogu

Na predlog komisije za prometno varnost v Trebnjem je sprejel lani svet za šolstvo pri občinski skupščini odlok o obveznem pouku prometne vzgoje v vseh osnovnih šolah v občini. Pouk bi imeli vsi sedmi in osmi razredi osnovnih šol. Ker pa so učenci zaradi prenatrpanih predmetnikov že zdaj preveč obremenjeni in ker marsikje sploh ni pogojev za poučevanje o prometu, so prvotno zamisel opustili. Da pa prometna vzgoja le ne bi šla čisto mimo šol, so se odločili za druge, prostovoljne oblike takega pouka. Tako so učenci že lani pisali naloge o prometu. Vrhunec je bila občinska javna oddaja v Trebnjem, na kateri so osnovnošolci tekmovali v znanju o prometni varnosti in drugih vprašanjih iz prometa. Natečaja za najboljšo nalogo o prometu se je lani udeležilo sedem šol (od enajstih), katerih učenci so napisali nad 450 nalog. Okrajne nagrade so prejeli trije najboljši učenci, občinska komisija pa je nagradila najboljšo nalogo vsake šole.

Letos so se šole bolje odzvale, učenci pa se že dalj časa marljivo pripravljajo na občinsko javno oddajo »Pokaži, kaj znaš o prometu«, ki bo v prvih spomladanskih mesecih v Mokronogu. Tudi za tokrat je občinska komisija pripravila nagrade, ki ne bodo manjše od lanskih.

Na kandidacijskih zborih volivcev v trebanjski občini, ki so bili te dni, so bili občani pretežno zadovoljni z izborom kandidatov za občinske odbornike, ki so jih predvidele politične organizacije. Poleg evidentiranih kandidatov so v več krajih predlagali in potrdili dodatne kandidate. Čeprav bodo volili le po enega odbornika, so ponekod vpisali na kandidatno listo tudi po štiri kandidate. Občani so se večinoma odločali za mlajše kandidate. Žensk in mladincev kandidira manj. Marsikje so ženske predlagali, kandidirali pa jih niso.

Pester izbor kandidatov

Ugotavljali so, da ženske kot odbornice »ne bi mogle zadovoljivo opravljati nalog, ker so preveč obremenjene z domačim gospodinjstvom. Kot odbornice se ne bi mogle popolnoma uveljaviti tudi zavoljo tega, ker še ni zadovoljivo rešeno otroško varstvo...« Taka stališča seveda niso ne napredna, ne pametna — saj bodo drugi za ženske še manj skrbeli kot bi lahko to same v okviru občinske skupščine!

Pri predlaganju kandidatov za republiške poslance in zvezni zbor so se občani omejili na ožji izbor, v glavnem pa so potrdili kandidate, ki so jih evidentirale politične organizacije.

Na teh zborih so občani razpravljali tudi o ustanavljanju krajevnih skupnosti. Povsod so poudarjali, da so krajevne skupnosti zelo potrebne, ker bodo le tako lažje in hitreje rešili krajevne probleme. Krajevno skupnost bi radi imeli tudi v posameznih krajih, predvsem pa nekaj krajev skupaj. Ponekod so tudi že imenovali iniciativne odbore. Tako vse kaže, da ne bo obveljala nobena od prejšnjih variant (10 ali 19), o čemer je pred dnevi razpravljala tudi občinska skupščina, temveč bo treba verjetno obravnavati ustanavljanje krajevnih skupnosti po novi, popestreni varianti.

Zelo obiskana razstava

Razstavo službe notranje varnosti v Trebnjem — odprli so jo 2. marca v zadružni dvorani — je v nekaj dneh obiskalo nad 800 ljudi. Zanimanje zanjo pa še ni pojenjalo. Med obiskovalci so predvsem mlajši občani. Največ je šolarjev, opredali pa so si jo tudi številni odrasli, kmetje, gospodinje, kakor tudi zaposleni — tudi iz najbolj oddaljenih krajev. Na razstavi je v prerezu prikazana dejavnost službe notranje varnosti, kakor tudi vrsta napak, spričo katerih pride do nesreč v prometu in na drugih področjih.

27 milijonov v nesrečah

Na cestah trebanjske občine je bilo lani 55 hujših nesreč. Bilanca je takale: eden mrtev, 33 ranjenih, 27 milijonov dinarjev škode. Najtežje breme v prometnih nesrečah nosi avtomobilska cesta. Kljub strožjim ukrepom v zadnjih letih so lani v tej občini zalotili pri vožnji 15 takih voznikov, ki so preveč srknili iz kozarčka. Stopnjo pijanosti so ugotovili z alkotestom, nato pa so pijanim voznikom vzeli še kri.

Matični urad Vel. Loka

Januarja sta bila doma rojena 1 deček in 1 deklica. — Umrli so: Janez Grden, socialni podpranec iz Vel. Loke, 74 let; Anton Kastelic, kmetovalec iz Iglenka, 64 let; Marija Godec, gospodinja iz Korenitke, 73 let, in Amalija Lenart, osebna upokojenka iz Razbora, 82 let. — Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Umrla sta: Leopold Gliha, ušitkar iz Vel. Loke, 63 let, in Janez Novak, kmetovalec z Dolge njive, 69 let.

Matični urad Šentrupert

Februarja je bil doma rojen 1 deček. — Smrti ni bilo.

Trebnje dobi parkirišče za tovornjake

Že dalj časa ugotavljajo, da na trebanjskih cestiščih ni dovolj prostora za počivanje tovornjakov in avtobusov, saj primanjkuje že prostora za osebne avtomobile, ki jih je v tem kraju čedalje več. Ker pa je v Trebnjem precej podjetij, ki imajo živahen promet s tovornjaki, so začeli pogosteje misliti na prostor, kjer bi lahko počivala vsa večja tovorna motorna vozila. Počivanje avtobusov bo rešeno, ko bo Trebnje dobilo avtobusno postajo, medtem ko bo treba za vsa ostala vozila najti primerna parkirišča v sedanjih pogojih. S tem vprašanjem se prav posebno ukvarja komisija za prometno varnost, ki ima med drugim letos v načrtu parkirne prostore z boksi, v prvi vrsti pa za tovornjake.

Komisija za prometno sprejela načelni program za delo v letu 1965. Tako namerava poleg uvedbe temeljitejše vzgoje o prometu v osnovnih šolah in vzgoje odraslih za cestni in železniški promet izboljšati cestno signalizacijo. Prometne znake je treba po mnenju komisije postaviti zlasti v večjih naseljih, kjer je promet z motornimi vozili največji. S postavitvijo prometnih znakov bodo tudi zmanjšali možnost nevarne vožnje v ostrih ovinkih. Letos bodo predvsem dopolnili cestno signalizacijo. Komisija posveča veliko skrb tudi propagandi (stalne razstave dokumentarnih slik s cestnega prometa v Mokronogu, Trebnjem in na Mirni) in se zavzema za sodelovanje pri vseh večjih prometnih akcijah.

Povečan izvoz KZ Trebnje

Kmetijska zadruga v Trebnjem je lani izvozila na tuja tržišča za 91.000 dolarjev svojih pridelkov in živine, letos pa se bo izvoz povečal na 130.000 dolarjev. Kot je na seji občinske skupščine povedal njen direktor inž. Branko Voljč, bo zadruga izvažala preko svojega posrednika zlasti na tržišča stabilne in čvrste valute.

NOVOTEHNA
NOVO MESTO

obvešča vse koristnike
TOMOSOVIH MOTORNIH KOLES
da je odprla

SERVISNO DELAVNICO V TREBNJEM
ŠTEVILKA 32

Servis bo opravljal popravila v garancijskem roku in izven garancijskega roka.

Na Mirni še eno samostojno podjetje

Te dni so na Mirni krstili še eno podjetje. To je bivši obrat III Tovarne šivalnih strojev, kjer so do zdaj izdelovali nalivna peresa. Začasno bo podjetje vodil Franjo Bulc.

Ideja o osamosvojitvi obrata nalivnih peres nikakor ni včerajšnja, saj je občinska skupščina Trebnje o takem podjetju razpravljala že lani. Zamisel pa so lahko uresničili šele te dni oziroma 25. februarja, ko je občinska skupščina o zadevi spet razpravljala in sprejela odločbo o ustanovitvi samostojnega podjetja na Mirni. S tem je občinska skupščina tudi potrdila sklep delavskega sveta Tovarne šivalnih strojev, da se obrat III s 15. februarjem izloči in oblikuje v samostojno podjetje.

V novem podjetju bodo izdelovali nalivna peresa, kemične svinčnike ter plastično in kartonsko embalažo. Kvalitetna mirenska nalivna peresa so se že do zdaj močno prikupila kupcem in so tako domači trg že osvojila.

TREBANJSKE NOVICE

Bo Džakarta spoznala »KEMO-OPREMO«?

Pomanjkanje reprodukcijskega materiala – Damoklejev meč nad manjšimi kovinskimi podjetji – KEMO-OPREMA med roki in posredništvom, ki podražuje reprodukcijski material – Pogodba z Džakarto: DA ali NE

V trebanjski KEMO-OPREMI zadnje čase tuhtajo predvsem to, ali bi podpisali pogodbo o prodaji svojih izdelkov v Indoneziji ali bi se odpovedali izredno ugodni priložnosti, da se prvič predstavijo na tujem trgu in pri tem iztržijo okoli 12,000.000 deviznih dinarjev.

Pogoji za izpolnitev naročila, ki je prišlo iz Džakarte, so zelo ugodni in bi ne bilo pomislekov proti podpisu pogodbe, če bi bile razmere na jugoslovanskem tržišču urejene. Te razmere pa so take, da KEMO-OPREMA ne dobi najnujnejšega reprodukcijskega gradiva, na priliko črne pločevine, brez katere ne bi bilo možno ugoditi indonezijskim naročnikom. V take škripce so zašla domala vsa kovinska podjetja, zlasti manjše delovne organizacije, kot je KEMO-OPREMA. Razen tega so te na slabšem tudi zato, ker niso neposredno vezane na proizvajalce, kot so velika podjetja, ampak so odvisne od trgovine! V tej igri posredništva so stroški reprodukcijskega materiala večji; med drugim so pri KEMO-OPREMI izračunali, da se preko posrednika dobljeni material podraži za 20 odstotkov. Razumljivo je, da je ta pot največkrat zgolj lov na srečo, ker so prva le velika podjetja in pobero, kar potrebujejo. Na splošno pa ni materiala, ki ga kovinska podjetja potrebujejo v času, ko jim potekajo roki za izročitev izdelkov, ali pa pride z zakasnitvijo. Naročniki postavljajo kratke roke in ne marajo slišati o kakšnih težavah. V nasprotnem se raje odpovedo naročilu in se zatečejo k tistemu, ki lahko prej ugodi njihovi želji.

KEMO-OPREMO take težave ne tarejo šele od nedavnega, ko se je odločila za izvoz. Težave z reprodukcijskim materialom pozna podjetje že od prej, ko je delalo le za domače naročnike. Za mlado podjetje je to hud udarec, ker nikoli ne ve, kako bo živelo.

Seveda so v KEMO-OPREMI mislili, da so težave le začasne in se za letošnjo proizvodnjo kar se da dobro pripravili, strokovno in organizacijsko. Dobičku so se lani trikrat odpovedali. Vedeli so, da je koristneje porabiti ta denar za opremo nove proizvodne dvorane, kamor so se preselli lansko jesen. V novih prostorih bi lahko ustvarili 400,000.000 dinarjev bruto prometa na leto, zaradi težav, ki so prišle najbolj do izraza takrat, ko so delali letni proizvodni plan, pa bodo predvidoma naredili le za 21 odstotkov več kot lani. Potrebno se zdi pripomniti, da tak plan nikakor ne ustreza storilnosti, ki se je med tem povečala za 20 odstotkov.

Če se spet vrnemo k osrednjemu problemu — pomanjkanju reprodukcijskega materiala in poskušamo v tej luči prikazati izpolnjevanje letnega plana, opazimo pri KEMO-OPREMI svojevrstno stanje. Specifičnost tega stanja je v tem, da podjetje plan zelo vestno izpolnjuje, kar pomeni, da mu dela ne zmanjka, dohodkov pa nima, ker izdelkov ne more prodati. Denar je tako rekoč »zamrznjen« v nedokončanih izdelkih, katerim manjkajo nekateri deli. Teh delov pa ne morejo izdelati in pripojiti, ker ne dobijo ustreznega materiala. Podjetje je tako prisiljeno, da dela hkrati po vseh naročilih, torej za več kupcev hkrati in izdelke v različne namene. Roki za izročitev teh so različni, v glavnem pa vsi kratki. Podjetje je tako med dvema ognjema.

Izvoz v Indonezijo bi KEMO-OPREMI pripel etiketo novega jugoslovanskega izvoznika, oziroma tretjega iz trebanjske občine, zato je razumljivo, da se bo pogodbi z Džakarte težko odpovedati. Pa ne samo to. Podjetje samo potrebuje devize, s katerimi bi lahko na tujem trgu kupilo material, ki ga potrebuje za izdelavo kemičnih reaktorjev in drugih naprav za kemično industrijo.

Rok, v katerem naj bi KEMO-OPREMA izpolnila indonezijsko naročilo, bo potekel ob koncu julija, pogodba pa še ni podpisana. Kdaj jo bodo lahko podpisali, je težko reči, še težje ugibati. Če bodo čakali, da se bodo razmere povsem uredile, verjetno ne bodo nikoli izvažali v Džakarto, ker na obzorju še ni znakov izboljšanja. Če pogodbo podpišejo, bi to storili z velikim rizikom. In vendar je tudi od te pogodbe odvisno življenje marljivega kolektiva trebanjskega podjetja.

Novomeščani Z VSEGA SVETA

V Novem mestu ne žive samo Novomeščani in ne samo Slovenci. Precej je takih, ki so se priselili iz drugih krajev naše ožje domovine, mnogo pa tudi Srbov, Makedoncev, Bosancev in drugih Jugoslovanov, ki sta jim podnebje in življenje v Novem mestu tako všeč, da so pustili domače kraje in se preselili k nam. Nekateri to še kažejo z navadami in drugim jezikom, nekateri pa so se dobesedno naturalizirali in postali pravi Novomeščani. Dosti težje kot njim pa se je vživeti v novo domovino ljudem, ki so prišli iz tujih dežel. V novem mestu žive Poljaki, Nemci, Italijani, Romuni, Američani, črnci in drugi; nekatere od teh, »ki so prišli z vsega sveta«, smo obiskali tokrat in jih povprašali, katere stezice so jih privedle prav v naše mesto. Poslušajmo:

Pan Malasek, po rodu Čeh z velike kmetije pri Brnu na Moravskem, je ležal, ko sem ga obiskal.

»Ko sem šel po karte za kino, mi je na ožini pri Industriji obutve, prav ko je zapadel tisti novi snežec, tako spodrsnelo, da sem padel kakor sem dolg in širok... Jokal in stokal sem po tleh, dva mlada fanta, ki sta šla za menoj, sta se hihitala in smejala, nobeden pa mi ni pomagal, da bi vstal. Ko sem se spravil pokonci, me še ni toliko bolelo in sem šel potem vseeno gledat tiste gangsterje v kino — med predstavo pa se je noga tako razbolela, da so me komaj spravili domov...«

František Malasek bo 14. marca star osemdeset let. Po srednji šoli v Chrudimu in kmetijski strokovni šoli v Pragi je služboval 8 let na veliki graščini na Češkem. Lastnik je imel ogromna lovišča, polna divjačine, kjer je vsako leto priredil 4 velike love na angleški način. Za vodstvo posestva je imel Malasek plačo od čistega dobička; ker pa so fazani, zajci in jerebice vse posevke sproti požrli, nista z gospodarjem nikoli prišla na čisto. František se je razjezil, mu vrnil ključe rekoč: »Jaky pan — takovy kram!« (kakršen gospodar, taka kramarija!) in odrajžal s prihranki po svetu, »na lumparijo«, kot sam pravi.

»Ko je začelo zmanjkovati denarja, sem pričel iskati službo po dunajskem časopisu in dobil ponudbo za oskrbnika na Vrhniki, Oberlaibach. Odpeljal sem se na jug čez Dunaj — ko je vlak puhal skoz Kranjsko, mi je srce kar poskakovalo od veselja: tako lepi kraji, sadovnjaki, hiše...! Dve leti sem ostal na Vrhniki in se tam zaljubil v gostilničarjevo hčer Francko, takoj ko mi je prišla pred oči, čeprav sem bil na Češkem že zaročen z bogato punco.

Ko je Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisala mesto predavatelje, so mi prijatelji rekli: ‚Kar pojdite v deželno službo, tam boste gospod...?' V Ljubljani so me še opozorili, naj jim v Novem mestu ne kvarim njihove klerikalne politike, ker so vedeli, da sem Sokol še s Češkega in tako sem se znašel na Dolenjskem. Po svetovni vojni sem gospodaril v Srebrničah in 1932. leta mi je bila priznana visokošolska izobrazba. Bil sem spet profesor na grmski šoli, pa kmetijski referent okraja in višji kmetijski svetnik. Po zadnji vojni sem bil pri okrožnem odboru referent za kmetijstvo in končno spet profesor na šoli...«

»Kako ste pa kaj z Novim mestom zadovoljni?«

»V Novem mestu sem zelo srečen. Ker sem bolj vesele narave, imam dosti prijateljev. Vsi Dolenjci me dobro poznajo, saj sem imel več tisoč predavanj tod okoli...«

»In domovina? Vam je dolgčas po njej?«

»Po Češkem mi ni dolgčas, čeprav grem rad gor. Leta 1962 sem bil z vso družino tam — za vedno pa ne bi šel tudi za zlate češke krone ne! Domači so mi rekli: ‚Frantiku, pridi gor, pa boš spet naš... Imaš peneze, lepo boš živel!' Pa ne grem: tam bi se mučil kot konj, tukaj pa sem sam svoj!«

Franjo Malasek je bral v postelji, ko smo ga doma obiskali

Ruriko Cepuder

»V Novo mesto sem prišla 1. junija 1963 iz Beograda, kjer sem živela pri očetu, ki je tam v službi. Sicer pa sem doma iz Tokia.

Z možem sem se spoznala v Beogradu, ko je služil vojaški rok...«

Stanujeta v naselju Nad mlini. Seveda že prvi pogled pove, da slike po stenah in predmeti po policah niso samo spominčki z izleta na Daljni vzhod, ampak da celo stanovanje izžareva dobršno mero karakterističnega japonskega okusa. Folklorne figurice, obeski v kotu pri oknu dnevne sobe in vzorec na pregrinjalu opozarjajo, da gospodinja ni iz naših krajev.

»Novo mesto mi je še kar všeč, navadila sem se na ljudi in na okolico. Jezik razumem kar dobro, govorim pa tudi, če ni preveč zvanično,« se je nasmehnila. »Mož je zdravnik na kirurškem oddleku, jaz pa

Ruriko Cepuder v svojem novomeškem domu

delam biokemične preiskave v bolniškem laboratoriju na internem oddelku. Farmacevtka sem že od doma.«

»Kako pa ste zadovoljni z družabnim življenjem v Novem mestu?«

»Včasih mi je kar dolgčas — Novo mesto je le zelo miren kraj. Vseeno pa hudega domotožja po domovini še nimam, saj je moderno življenje podobno tukaj in tam. Nekaterih običajev sicer tukaj nimate, za Novo leto ali na primer za pusta pa se podobno zabavamo. Oblečemo posebne obleke in tudi narodne noše so ob vseh takih svečanostih zelo priljubljene. Japonskih radijskih postaj čez dan ne slišimo, ob treh zjutraj, ko jih je mogoče ujeti, pa tudi ne vstanemo...«

»In kako sestavite jedilnik?«

»Včasih kuham tipično japonske jedi, največkrat pa pomešam slovensko, srbsko in japonsko kuhinjo in upam, da je mož zadovoljen?« Mož je pokimal — jugoslovansko-japonska kuhinja je torej izpit dobro prestala.

»Na Japonskem jedo več rib,« je nadaljevala Ruriko, »riž, alge in školjke. Tudi zelenjave pojedo več — tudi poznajo jo več vrst kot v Jugoslaviji.«

»Ali nameravate kdaj obiskati domovino?«

»Letos še ne!« sta oba hkrati povzela. »Pozneje pa prav gotovo. Zdaj imam stike s svojimi v Beogradu in sorodniki na Japonskem,« je povedala naša mednarodna Novomeščanka.

Zdaj živi v Jugoslaviji blizu 300 Japoncev, nekaj v diplomatski službi, pa tudi kot predstavniki japonskih industrijskih podjetij. Ruriko Cepuder pa vežejo na našo domovino bolj trdne vezi...

Adela Bock

Adela Bock živi sama v podstrešni sobi v Vrhovčevi ulici. V Novo mesto je prišla z možem in sinom leta 1941.

Adela Bock pozdravlja vse Novomeščane, tudi tiste, s katerimi se le malokdaj sreča, pa jih pozna kot dobre ljudi

V Slovenijo smo prišli leta 1932 z Dunaja, ko še ni bilo vojske. Ker sva bila oba z možem Žida, nisva mogla pričakovati mirnega življenja v takratni Avstriji. Da sva imela prav, se je izkazalo leta 1941, ko je moža takoj po okupaciji pričel preganjati gestapo. Umaknili smo se v Novo mesto, mož je šel v partizane, sina pa so internirali v Gonars. Ko se je vrnil, je šel tudi on v partizane. 1943. leta je padel pri Šentjerneju...«

Pred leti ji je umrl še mož in zdaj je — sama:

»Sorodnikov nimam in večkrat mi je težko. Štirikrat sem bila že operirana na očeh, pa še vedno zelo slabo vidim. No, če ne bi imela toliko prijateljev, sploh ne vem, kako bi živela. Sem največ v postelji, ker me bole noge, pa tudi jezika ne znam. Pomaga mi sosedova punčka, ki gre z mano v trgovino, kadar greva kaj kupit.«

»Kaj pa Novo mesto?«

»Novo mesto pa mi je zelo všeč in tudi ljudje so dobri. Saj bi šla lahko tudi v Maribor, tam pa so bolj žleht ljudje. Rada bi šla v dom za stare in onemogle, če bi bil v Novem mestu kakšen. Drugam pa ne grem. Tukaj imam grobove in Novo mesto je tako lep kraj...«

Na mizi pred seboj je imela zloženih nekaj stotakov, tisočak in pest drobiža. Nekaj je računala po koščku papirja, ko smo jo obiskali.

»Ali lahko živite s pokojnino?«

»Dobivam 18.000 dinarjev. Saj ni veliko — vendar se bo že nekako preživelo, ker ne kupujem oblek in drugih stvari, ki jih imam že od prej.«

Ob slovesu je poprosila:

»A, Dolenjski list? Schreiben sle: Lepo pozdravila vsi prijatelji iz Novo mesto...« Solze med nasmehom in sončni žarek na suhih rožicah v lončku, pa spet svinčnik v roke...

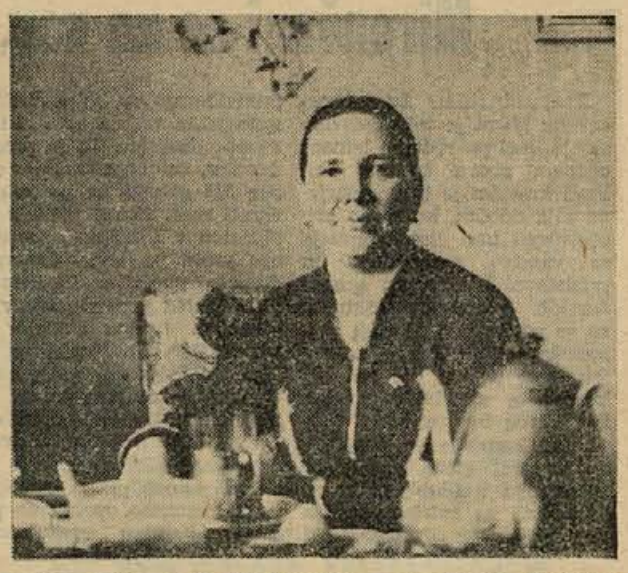

Sofija Jakopec bi brez ruskega samovarja verjetno imela še večkrat domotožje po svoji domovini...

Sofija Jakopec

Še preden sem se sploh lahko izprsil z ruščino, mi je ljubezniva tovarišica Sofija prestregla besedo z mehko slovenščino:

»Lahko postrežem z ruskim čajem?«

»Čaj mora biti močan, kot kava,« me je poučila trenutek za tem in že postavila na mizo vroč samovar, zraven pa rusko domače pecivo — medenjake in skodelico s »sladkim« — posebnim češpljevim džemom, brez katerega pri njih ni sprejema. »Vi Slovenci pa pijete nekakšno vodo,« se je nasmejala, ko sem se čudil aromi in okusu njenega čaja ter nadaljevala:

»Pri nas ga spijemo po pet ali šest velikih kozarcev drugega za drugim in brisačo imamo čez ramo, da se lahko obrišemo, ko nam stopijo potne kapljice na čelo. Kuhamo ga celo poleti pod jablano in dve ženski, ki prideta takole na klepet skupaj, ga spijeta tudi po 8 litrov!«

»Katere pa so še druge tipične ruske jedi, ki jih pripravljate svoji družini?«

»Najbolj znani sta juhi šči in boršč. Radi pa imamo tudi polpete in pražen krompir ali pa bolj debele palačinke iz kvašenega testa.«

Sofija Jakopec je doma iz Penze (1.2 milijona prebivalcev) v Centralni republiki. Študirala je geografijo v Moskvi in v Rigi, kjer je tudi spoznala moža, ki je tam študiral vojaško akademijo. Zdaj je skoraj že šest let v službi v Dijaškem domu v Šmihelu. Tukaj je njena diploma priznana in Sofija je zadovoljna, ker dela z mladino.

»In tudi, ker lahko po svoje pomagam graditi socializem,« pravi. »Veseli me tudi, ko vidim, koliko je bilo v tem času v Novem mestu zgrajenega. Novo mesto je sicer majhno, vendar so ljudje zelo vljudni — tako sem se privadila, da si želim priti čimprej nazaj, kadar grem poleti kam na dopust.«

»Domotožje?«

»Domotožje se me poloti, če poslušam ruske pesmi. Saj je bilo z možem ravno tako, ko sva bila še v Rigi. Ponoči je vstajal in kar skakal okrog radioaparata, če je ujel Ljubljano. Tudi slike in knjige me spominjajo na domovino. Zdaj že štiri leta nisem bila tam. Po šolskem letu bova šle s hčerko na obisk k stari mami v Penzo. Jezi me samo, ko mala ne zna ruščino tako kot bi jaz rada. Saj veste... Drugače je pridna in odlično izdeluje v šoli.«

»Kako pa vam ugaja Slovenija?«

»Najbolj všeč mi je vaša folklora. Pa tudi kamor pridem, so ljudje zelo prijazni in odkriti. Ugaja mi klima, laže pa prenašam mraz kot toploto. Rada jem kostanj in krvavice, še posebej pa so mi všeč vaše maškare.«

☆

Za danes dovolj, prav gotovo pa je med nami še več prebivalcev našega mesta, ki so »uradno« še vedno tujci, po srcu, življenju, navadah in svojem delu pa že več ali manj — skoraj Novomeščani...

M. M.

ŠESTSTO LET NOVEGA MESTA

Medobčinska revija kulturnih dejavnosti

V okviru proslav 600-letnice Novega mesta in 20-letnice osvoboditve pripravlja Zveza kulturno prosvetnih organizacij v Novem mestu medobčinsko revijo kulturnih dejavnosti. Revija naj bi bila od 11. do 15. maja v Domu kulture v Novem mestu. Nastopale bodo kulturne skupine iz vseh devetih dolenjskih občin.

Predvidevajo, da bodo prvi večer na programu pevski zbori in recitatorji, drugi večer dramska dela, tretji folklora, četrti spet dramska dela in lutkovna gledališča, zadnji večer pa zabavni ansambli. Če bo prijavljencev več, kot pričakujejo, se bo revija začela že v ponedeljek, 10. maja.

Do sedaj so prijavili Brežičani mladinski in moški pevski zbor, recitatorje, dramsko delo in zabavni ansambel. Iz Krškega bodo prišli recitatorji, mladinski pevski zbor, gledališčniki in zabavni ansambel. Metlika se bo predstavila z »Belo krajino v besedi, pesmi in plesu«, Trebnje z zabavnim ansamblom, moškim pevskim zborom iz Mokronoga in recitatorji, Novo mesto pa je za sedaj prijavilo samo zabavni ansambel glasbene šole in oktet iz Šentjerneja. Pričakujejo, da bodo Novomeščane zastopali tudi moški pevski zbor, mešani zbor in gledališka družina. Iz Črnomlja in Sevnice še nimajo prijav. Komisija bo ocenila in izbrala skupine, ki bodo nastopale v reviji.

Naslednji dan, 16. maja, bo v Novem mestu še občinska revija mladinskih pevskih zborov, za katero imajo že tudi nekaj prijav. Pričakujejo, da bo prišlo okrog 900 otrok, ki bodo ob spremljavi godbe na pihala zapeli tudi nekaj skupnih pesmi na prostem.

Sklad za proslavo prenesen v proračun

Zaradi zveznega zakona o novem načinu financiranja družbeno-političnih skupnosti je bil tudi sklad za proslavo 600 letnice Novega mesta preneseni v proračun občine Novo mesto. Zaradi splošno skrčenega proračuna pa je tudi sredstev za te namene zelo malo, tako bo gospodarska komisija odbora za proslavo vedela, s kakšnimi sredstvi razpolaga, šele, ko bo občinska skupščina sprejela proračun za leto 1965.

Poseben žig za začetek proslav

Filatelistična zveza Slovenije pripravlja s Turistično zvezo Dolenjske in filatelističnim društvom v Novem mestu za proslavo 600-letnice Novega mesta in 20-letnice osvoboditve posebne pisemske ovojnice, posvečene temu jubileju. Novomeška pošta bo na dan ustanovitve mesta, 7. aprila, potiskala na te ovojnice poseben spominski žig. Opozarjamo tiste, ki žele žig dobiti, da ga je pošta pooblaščena uporabljati samo ta dan.

Plakat umetniške vrednosti

Komisija za propagando odbora za proslavo 00 letnice je sprejela načrt za plakat. To je Jakčeva grafika Novega mesta z vzhodne strani. Plakat tiska tiskarna Ljudske pravice v Ljubljani v sivorjavi sepiji v nakladi 1500 primerkov in v dveh formatih. Plakat bo izšel ob koncu marca.

Program proslav dobiva končno obliko

Predsednik komisije za program v odboru za proslavo 600-letnice Novega mesta in 20-letnice osvoboditve Jože Suhadolnik nam je pred dnevi povedal, da je večina prijav organizacij in šol za njihovo proslavljanje obeh obletnic že zbrana. Šole bodo ob koncu šolskega leta pripravile več prireditev in razstav likovnih del, druge organizacije pa bodo sodelovale z nastopi skozi vso sezono. Poudarek bo na svečanem začetku proslav, 6. in 7. aprila, na dan ustanovitve mesta, potem pa bodo večje prireditve še ob drugih važnejših dnevih: 27. aprila, 1. maja, 8. maja (osvoboditev Novega mesta), 25. maja, 4., 13. (republiška proslava šoferjev v Žužemberku) in 22. julija — vse tja do 29. oktobra in 29. novembra, ko bomo proslavljanje zaključili. Ves ta čas pa bodo morali za podobo mesta skrbeti tudi meščani, da vsaj ulice ne bodo umazane in zaraščene — k svečanemu vzdušju bomo morali skratka vsi prispevati svoj delež.

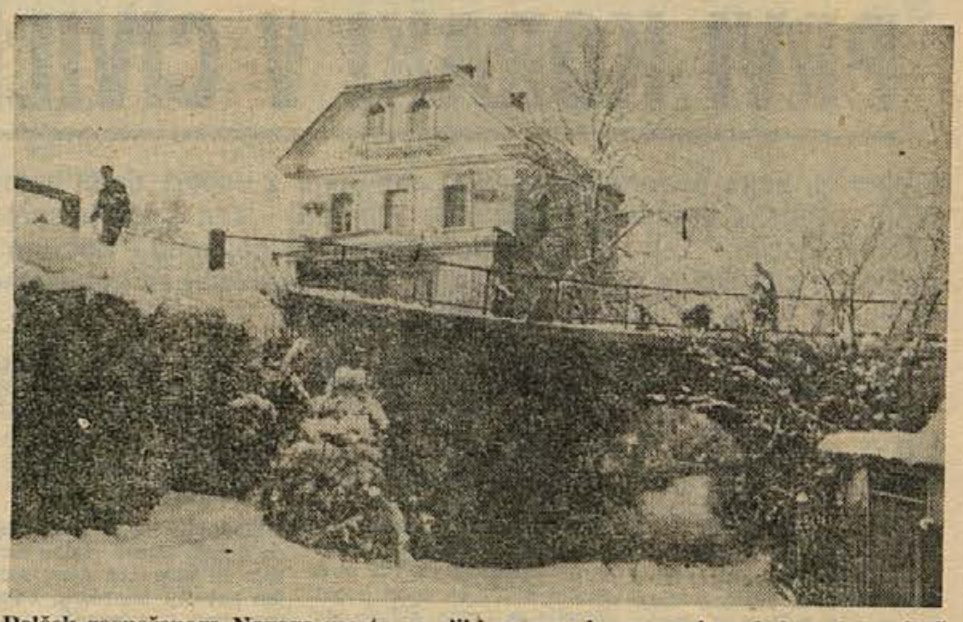

Delček zasneženega Novega mesta na sliki se vam bo na prvi pogled zazdel najbrž neznan. Na sliki je prodajalna novomeške ŽELEZNINE v Kandiji (Foto: Branko Lukić)

Obisk pri zavodu za požarno varnost

Novomeški zavod za požarno varnost je bil ustanovljen lani in je že po enem letu opravičil zaupanje. Lani je bilo v novomeški občini 26 požarov. Zasluga za to, da so bili požari pravočasno omejeni, gre novomeškemu gasilskemu društvu in gasilski četi, prav tako pa tudi vsem enotam na tem področju. Skupna škoda znaša 12 milijard dinarjev, več požarov pa je bilo v privatnem kot družbenem sektorju. Lani je imel zavod precej težav z materialom. Letos pričakuje od republiškega sklada dva moderno opremljena gasilska avtomobila. Delo pa bi bilo usmerjeno tudi v pomoč pri elementarnih nesrečah.

Zavod ima tudi mehanično delavnico za popravila »fičkov«. Prav s temi sredstvi krijejo polovico mesečnih dohodkov. Drugo polovico prispeva OS. Trenutno je v zavodu zaposlenih 17 uslužbencev, ki imajo precej obširne naloge: pomagajo gospodarskim organizacijam pri uvajanju preventivnih služb, prirejajo seminarje HTV tehnikov in podobno.

Februarja so začeli z enomesečno šolo za gasilske podčastnike. Vanjo hodi 30 tečajnikov, med njimi sta dve dekleti, kar je spodbudno za vključevanje žena in ženske mladine v gasilske vrste. Finančne stroške krije OS Novo mesto, tečaj pa je v gasilskem domu, kjer predavajo predavatelji z zavoda, občinske zveze in zavoda za izobraževanje. Takih zavodov je v Sloveniji zdaj pet: v Kranju, Celju, Mariboru, Kopru in Novem mestu, pripravljajo pa ga še v Trbovljah. Organizirali bodo še tečaj za industrijske nočne čuvaje, o prvih ukrepih pri izbruhu požara in druge. Ob 600-letnici Novega mesta nameravajo prirediti veliko gasilsko vajo in pripraviti razstavo gasilskega orodja, ki so ga izdelale naše tovarne. Zavod je dobro zastavil delo, če mu bodo priskočili na pomoč občinski odbori, bo delo nemoteno steklo.

In še nekaj o letošnjih požarih: prvi je bil na Zajčjem vrhu, kjer je gorelo gospodarsko poslopje, druga dva pa sta bila 3. februarja. V upravi gozdnega podjetja je gorela heraklitna stena, v prostorih Ele in Pionirja, kjer je bila prej tovarna igrač, pa je gorelo nekdanje skladišče lakov. Sodelovalo je 40 gasilcev, ki sta jih vodila E. Janežič in F. Salmič, najbolj pa so se izkazali Marjan Pilih, Vinko Frideršek, Stanko Kunc in Mirko Teropšič. Eden izmed gasilcev je bil poškodovan. Škodo zadnjega požara cenijo na preko milijon dinarjev. V zavodu pravijo, da so največja ovira pri gašenju ljudje, ki so preveč radovedni. Dobro bi bilo, če bi v bodoče priskočili gasilcem na pomoč še organi, ki skrbijo za red.

MARJAN GREGORČIČ

Matični urad Dol. Toplice

Februarja ni bilo rojstev izven bolnišnice. — Poročili so se: Franc Škedelj, tovarniški delavec, in Albina Strnad, tovarniška delavka, oba iz Gor. Straže; Franc Čelič, strojni mizar, in Lidija Škedelj, prešivalka, oba z Uršnih sel; Janez Janežič, tovarniški delavec iz Podhoste, in Francka Tekavčič, tovarniška delavka iz Gor. Straže. — Umrl je Jože Kapš iz Dol. Toplic, 65 let.

Šola za zdravstvene delavce v nevarnosti

V Novem mestu je šola za zdravstvene delavce, ki že drugo leto dela z lepim uspehom in je zanjo med dekleti veliko zanimanje. Škoda le, da šola nima lastnih prostorov, da bi mogla sprejeti še več gojenk. Ravnateljstvo šole se tega dobro zaveda in se že ves čas po svojih najboljših močeh trudi za nove prostore. Zdaj se namreč ta šola stiska v prostorih gimnazije in tako ovira ne samo svoj normalni razvoj, temveč povzroča nepotrebno stisko še v gimnaziji. Tudi pristojni organi so razumeli potrebo po novi stavbi za omenjeno šolo in iz sklada za šolstvo že odobrili del sredstev, potrjen pa je tudi stavbni in lokacijski načrt.

In zakaj še ne zidajo? Samo zaradi predpisa, ki strogo določa, da morajo biti za take investicije v celoti zbrana vsa sredstva, še preden se sme začeti z deli. Ali ni tak predpis prestrog in v tem konkretnem primeru povzroča preveliko škode, ki jo bomo boleče občutili? Ne gre samo za to, da stiska s prostori zelo ovira pouk v obeh šolah, kjer trpita oba profesorska zbora in dijaki in gojenke, ampak tudi normalni razvoj šole za zdravstvene delavce ni mogoč, saj spričo sedanje stiske s prostorom šola praktično ne more tvegati vpisa novih gojenk v prvi letnik. To pa pomeni, da bo dotok strokovno usposobljenega kadra po bolnicah in zdravstvenih ustanovah še manjši, čeprav ga že sedaj primanjkuje.

Pričakujemo torej, da bodo pristojni organi takoj priskočili na pomoč omenjeni šoli in poiskali najboljšo rešitev, bodisi v hitri dodelitvi potrebnih dodatnih sredstev ali pa z omiljenjem pretogega predpisa o investicijah. To jim narekuje predvsem skrb za človeka, ki je prva naloga omenjene šole!

ANICA MODER

Živahna gledališka sezona

Prva etapa gostovanj gledališčnikov v Novem mestu je bila zaključena z nastopom celjskega gledališča. Videli smo Shakespearov »Vihar«. Med drugim smo zadnje tedne videli igralce ljubljanske Drame v »Kdo se boji Virgineje Wolf?«, člane Mestnega gledališča ljubljanskega v »Ponižanih in razžaljenih«, domače društvo pa je ponovilo »Samorastnike«. Gostovanja so bila podprta s sredstvi občine, republike in podjetij.

Počitniška zveza v KRKI

Na letni konferenci družine počitniške zveze v tovarni »Krka« v Novem mestu so ocedili delo organizacije v preteklem letu. Organizirali so tridnevni avtobusni izlet z ostalimi člani kolektiva po Primorski z obiskom v bolnišnici Franji in enodnevni izlet s tovarniškim kamionom po turističnih krajih Gorenjske. Novi odbor naj skrbi za povečanje števila članov, mimo izletov pa naj priredi predavanja z diapozitivi o lepotah naše domovine in tesneje naj sodeluje z ostalimi družinami v občini. V hodniku v tovarni bodo obesili desko za sporočila o delu in prireditvah organizacije.

M. G.

VSAK PO SVOJIH MOČEH

Odbor za proslavo 600 letnice Novega mesta in 20 letnico osvoboditve je razposlal vsem organizacijam v občini okrožnico, v kateri jih vabi k sodelovanju pri proslavah. Vsaka organizacija naj bi se vključila v proslavljanje po svojih močeh. Pripravljenost za sodelovanje in programe svojih akcij je poslalo že več kot 20 šol, organizacij in društev iz vse občine.

Bogata dejavnost novomeškega FOTO KLUBA

Te dni je tudi novomeški fotoklub ob sicer skromni udeležbi članstva polagal letni obračun dela. Člana kluba Polde Grahek in Branko Lukič sta lani sodelovala s svojimi izdelki kar na 12 fotografskih razstavah, dvakrat celo v tujini in prinesla novomeškemu klubu lepa priznanja. Redni stenčasi na Glavnem trgu privabljajo marsikoga, da občuduje lepe umetniške in reportažne posnetke. Veliko dela pa so lani vložili tudi v priprave za 600 letnico Novega mesta in 20 letnico osvoboditve. Za razstavo »Novo mesto skozi 600 let« so zbrali že več kot 300 posnetkov, izmed katerih bo posebna komisija izbrala najboljše. S posnetki na to temo bodo polnili tudi stenčase. Člani kluba bodo pomagali pri prvi fotografski razstavi dolenjskih pionirjev, ob zaključku proslav pa nameravajo prirediti medklubsko razstavo.

Še več skrbi bodo posvetili vzgoji naraščaja, sodelovanju z drugimi klubi v občini, s fotokrožki na šolah, ustanovili pa bodo tudi kinosekcijo, saj je v Novem mestu že precej 8 milimetrskih kamer. Skupno nameravajo posneti film o Novem mestu — jubilantu. V svoje vrste vabijo vse »divje« amaterje, ki bi se v klubskih krožkih lahko naučili boljše in racionalnejše streljati s svojimi kamerami. Amaterji naj začutijo, da je klub res matica za nasvete, pomoč in izpopolnjevanje!

—mrt—

KRKA
TOVARNA ZDRAVIL
NOVO MESTO

IŠČE SAMSKE (OPREMLJENE) SOBE ZA ČLANE KOLEKTIVA

Nangerjeva — 417 kegljev!

Na kegljišču Gradisa v Ljubljani je bilo pretekli teden prijateljsko srečanje ženskih kegljaških ekip novomeškega PIONIRJA in večkratnega slovenskega prvaka Gradisa. Čeprav je Pionir izgubil srečanje za 65 kegljev, je dosegel zelo dober rezultat, Nangerjeva pa je kar za 15 kegljev popravila stari rekord Jermanove. Nov dolenjski rekord je torej 417 kegljev. Izkazala se je še Oražnova s 386 keglji. Pri domačinkah je bila s 417 keglji najboljša bivša svetovna prvakinja Erjavčeva.

Gradis 2283 (Rus 376, Erjavec 417, Sonenwald 399, Bergant 365, Remec 392, Duhovnik 334) — Pionir 2218 (Oražem 386, Simc 347, Nanger 417, Železnikar 351, Jerman 376, Osolnik 341).

Vodi Barbič

V nadaljevanju dolenjskega prvenstva za člane je najboljši rezultat dosegel z 890 keglji Barbič. Trenutni vrstni red je po dveh nastopih: Barbič 1726, Mrzlak 1664, Turk 1533, Židanek in Rodič 1617, Krušič 1614, Hren 1600, Stepec 1570, S. Vesel 1569. Do konca morajo tekmovalci imeti še dva nastopa, s čimer bomo dobili novega dolenjskega prvaka in 4 zastopnike za republiško prvenstvo posameznikov v Ravnah. Najresnejši kandidat za prvaka je Barbič. (en)

NOVOMEŠKA KOMUNA

PRVI KORAKI V CIVILIZACIJO

Preberite, kako novomeška občina nadaljuje z napori, da bi humano, kulturno in vzgojno rešili cigansko vprašanje – Diploma v baraki – Cegelnica je spremenila mnenje o svojem novem sosedu – Lep zgled iz Škocjana na Dolenjskem – Načrtno in vztrajno prizadevanje občinske skupščine in vodstev političnih organizacij za konkretno pomoč Ciganom v naši občini že kaže prve zelo razveseljive uspehe.

Prvo »pravo« stanovanje — prvi koraki v civilizacijo. Takšne domove imajo zdaj Cigani v Jedinščici, Cegelnici in drugod. V njih bodo stanovali vse dotlej, dokler ne bodo zgradili zidanih domov.

ZIMSKI DAN v JEDINSŠČICI

Zasnežena pot proti Jedinščici se je naglo zožila. Naprej je bila steza. Steza je bila gladka kot pravo drsališče. Klanec se je nenadoma stegnil v ravan.

»Glej, kako se kadi!«

Sprva ni bilo videti, odkod dim, nekoliko korakov dalje pa sta se prikazali baraki, ena od druge kakšnih trideset korakov.

»Torej tu imajo Cigani svoj novi dom!«

»Stopiva noter!« je rekel Ljubo Milošević, referent za cigansko vprašanje pri občinski skupščini v Novem mestu.

Potrkala sva na kuhinjska vrata v baraki, kjer stanuje Drago z družino. Pri toplem štedilniku je stala dekle in poskušala skriti zadrego tako, da je vtaknila roke v predpasnik.

»Si iz te družine?«

»Ne, gospod, tu sem kar tako.«

»Kje je Drago?«

»V Novem mestu. Rekel je, da se kmalu vrne.«

V kuhinji se je nateplo kakšnih šest fantičev, ki so kmalu zavohali cigaretni dim in začeli stegovati roke proti prižgani cigareti. Prišla je starka, oblečena v krilo, ki je bilo nekoč živo rožnato, udarila nekajkrat po otroških rokah in nekaj momljala.

Odprli smo spalnico. Sredi sobe je stala lepo postlana in z volnenimi odejami pregrnjena postelja. Na steni je visela diploma. (Drago Brajdič, tukajšnji gospodar, je zaposlen pri straškem »Remontu«, diplomo pa je dobil za uspehe pri kegljanju.) Starka je odprla še sosednjo sobo. Ta je bila mrzla. »Gospod, če bi imela še kakšno odejo . . .« je rekla

»Pravijo, da prosjačite . . .«

Žena Ferdinanda Brajdiča, Dragovega soseda, ob obisku ni bila presenečena. »Kar poglejte: skromno je, a sem zadovoljna. Če bi imeli še elektriko . . .«

Dekle, ki je ribala v kuhinji, je morala takoj spet na delo. Tudi fantiča — eden obiskuje šolo — nista smela poslušati razgovora.

»Gospod, jaz vse plačam. Krompir kupim od kmetov, ker ga dobim ceneje.«

»Pritožujejo se, da ste včasih predrzni.«

»Morda imajo samo tak vtis. Nismo vsi Cigani enaki.«

V gozdu, nekaj nižje od barak, je bil šotor, ob njem pa je tlel ogenj. Bolj v dimu kot v plamenu so si na pol oblečeni otroci greli roke in noge. Fantek je bos skakal po snegu okoli šotora. Pri ognju je sedel tudi deklič, ki se je zasmejal, če je kdo kaj rekel. »Dekle je od rojstva gluha.«

Janez bo le v Cegelnici!

Nekega dne v januarju 1965. Na cestnem ovinku v Bučki vasi je stal tovornjak komunalnega podjetja. Janez Brajdič, njegov sin in še eden so razkladali dele barake, ki naj bi jo postavili tik ob gozdu.

»Povem vam, da tukaj ne bom. Ni vode, ni elektrike. Nič bolje kot v hosti v Žabjaku.«

Nekaj tednov kasneje je Janez prisostvoval zboru volivcev v Bršlinu, kjer je lahko slišal, kdo je za in kdo proti njegovi nastanitvi v Cegelnici. Naposled so občani sklenili, da se Janez lahko naseli v tej vasi, ampak pod pogojem, da začne kar najhitreje graditi hišo.

Te dni je Janez slednjič lahko uresničil željo. V Cegelnici si je postavil barako in jo lično opremil. Za začetek že kar majhno razkošno stanovanje! Spomladi pa (da bi že skoraj bilo!) bo začel kopati temelje za pravo, zidano stanovanje. Cegelnica se bo tako že skoraj povečala za novo hišno številko.

Škocjan: vsi za enega

Škocjan, te dni.

Imeli so sestanek, da bi našli rešitev, kako pomagati ciganski družini, ki že leta in leta prebiva pod platneno streho.

»Zakaj ne bi gradili hiše?«

Zdenka Golob-Borčič: VINJETA

Tako je, morajo zgraditi hišo, kot so druge v okolici.

Zmenili so se. Hiša bo stala blizu Dobruške vasi, zgraditi pa jo bodo pomagali vaščani. Še prej bodo izbrali primeren prostor. Hiša mora biti na takem mestu, kjer bo blizu pitna voda in elektrika.

Ciganska družina v Škocjanu, ki pošilja sina na delo v novomeško IMV, se bo tako zlagoma civilizirala.

In tako naprej . . .

Barake – le začasna rešitev

Seveda mora iti tako naprej. V vsakem kraju, ki bo dobil za nove stanovalce ciganske družine, bodo prej ali slej zrasle zidane hiše. Barake so samo izhod v sili, začasno stanovanje Ciganov. Take barake že stojijo v Jedinščici, Cegelnici, postavili pa jih bodo še v Bučni vasi in drugod. Nekatere ciganske družine bodo začasno stanovale v osebnih železniških vagonih, ki jih bodo v ta namen preuredili. Eni kot drugi pravijo, da je tako stanovanje še vedno boljše kot odprt platneni šotor.

Tako bodo dobile stanovanja sprva predvsem družine, katerih člani so zaposleni. Zaposlenih pa je že nad 110. Pri Zavodu za zaposlovanje delavcev so prejšnji mesec registrirali 15 prijav Ciganov, ti pa so se v glavnem že vsi zaposlili. Cigani se zaposlujejo pretežno kot sezonska delovna sila. Seveda delajo tudi v proizvodnji, kjer so se nekateri že izkazali. Ko bodo dobili stanovanja, bo prijav za delo še več. Stanovanje oziroma dom, streha nad glavo je eden izmed važnih pogojev za življenje. Tako rekoč odskočna deska za vse drugo. Zato so bila tudi dosedanja prizadevanja občine, njenih organov, organizacij, skratka vse družbene skupnosti usmerjena zlasti v to smer, namreč, da se Ciganom najprej zagotovi stalno bivališče in s tem onemogoči njihovo nomadsko preseljevanje iz kraja v kraj.

Lov naj zamenja vzgoja

Morda je bil prav s skrbjo, da dobijo Cigani stalno bivališče in primeren dom, narejen največji napredek, odkar govorimo o reševanju ciganskega vprašanja v novomeški občini. Resda še ne bo tako kmalu, ko bomo lahko rekli, da imajo Cigani primeren dom, toda to ne sme nikogar motiti. Spomniti se je treba prejšnjih let, ko je malokdo čutil potrebo (pa tudi odgovornost), da poskrbi za boljše življenje Ciganov, tako življenje, kakršnega imajo pravico živeti po ustavi. Preden smo prišli do spoznanja, da je treba taka vprašanja reševati s humanim pristopom, kjer ne sme biti prostora za kakršnekoli razločke med ljudmi, je preteklo dolgo obdobje. Dolgo pa se je zdelo zlasti zato, ker se je spričo neurejenega življenja samim sebi prepuščenih Ciganov množilo prestopništvo v tej ali oni obliki. Zdaj pa je menda že čas, da vidimo v Ciganih ne le napadalce, tatove — kriminalce, ki jih je treba policijsko onemogočiti, ampak ljudi, ki jim drugačni življenjski pogoji niso dovolili, da bi prej dobili legitimacije civiliziranih občanov. Lov na »ciganske« Cigane ne bo smel biti več splošen, ampak čedalje bolj skrčen, omejen tako rekoč na »neposlušne« posameznike, ki se bodo težje »odrekali« nekaterim navadam, ki ne krasijo lika socialističnega občana.

Dom, delo, šole – pot pravilne prevzgoje Ciganov

Pot preobrazbe je trda, naporna in dolgotrajna. Vodi skozi prevzgojo mlajšega rodu, skozi vse stopnje do popolne civilizacije, skozi proces kultiviranja. Neogibna bodo trčenja s tradicijo, z običaji, načinom ciganskega življenja kot takšnim. Težje bo, ker je vse to zakoreninjeno v Ciganih skozi rodove in seže morda tja do porekla. Toda s pravilnimi prijemi in v vztrajnosti je to dosegljivo. Načrt: dom, delo, šole je v dolenjskih razmerah prikladen in izvedljiv.

Dolgo časa je bilo nerazčiščeno prav vprašanje, kakšen naj bo koncept reševanja. Danes to ni več sporno. Pokazalo se je, da brez skrbi za stalno nastanitev Ciganov ne bo šlo, da je delo tisto, ki naj primerno oblikuje starejše, in da je šola tista, ki naj dokončno izbriše razlike med »ciganskimi« Cigani in Cigani kot enakopravnimi občani.

Odpravimo zgodovinsko sramoto!

Vsakdo si je po svoje prizadeval, da bi bili v dosedanjem delu doseženi čim boljši rezultati. O delu komisije za ciganska vprašanja pri občinski skupščini je pripovedoval njen predsednik *Bernard Windiš:*

»Začeli smo z razporedom ciganskih družin po vaseh. Upoštevali smo tista naselja, kjer je blizu voda, elektrika, šola, možnost za zaposlitev . . . Z ukrepi bi morali doseči, da bi Cigani vedeli, kaj je prav in kaj ne. Precej njihovih otrok zamuja pouk v šoli. Osnovno šolstvo je obvezno, zato bi morale šole dosledneje ukrepati proti tistim ciganskim družinam, katerih otroci zamujejo pouk . . . Vzgojo ciganskih mater smo si zamislili tako, da bi jim razne ustanove skozi predavanja ali tečaje pokazale, kakšna mora biti mati, kaj mora vedeti, kakšno vlogo mora imeti v družini.

Čim bo rešen problem nastanitve, zaposlitve, vzgoje (šola, patronažno delo), bomo lahko rekli, da Ciganov, kot jih poznamo danes, ni več. *Takó* bi se morali preobraziti. Če bi pomagala republika — mislim, da je cigansko vprašanje tudi njen problem — bi vse lažje in hitreje reševali. Republika ima strokovnjake, ki bi lahko znanstveno pokazali pot. Kajti nerešeno cigansko vprašanje pri nas je že kar nekakšna zgodovinska sramota, ki pa jo moramo odpraviti.«

V izolaciji ni civilizacije!

Sekretar občinskega komiteja ZKS Slavko Zirkelbach je mnenja, da je treba v času, ko se teren prilagaja načinu reševanja ciganskega vprašanja, malo bolj spoštovati tudi »uradne« moralne nazore kot do zdaj, kajti neupoštevanje Ciganov kot enakopravnih občanov je v nasprotju z ustavo. Na vprašanje, kakšen naj bi bil koncept za preobrazbo Ciganov, pa je kratko rekel:

»Ciganov ne bomo civilizirali, če jih bomo izolirali.«

Ciganov ne smemo izolirati. Poleg tega, da jim omogočamo stalno naselitev, pot do kruha in preobrazbo, jih moramo vključevati — kot vse druge občane — v družbeno politično delo. Kajti tudi tod gre pot v hitrejše spoznanje, da so eden od pogojev za rešitev dobrine, ki so potrebne vsakemu občanu za njegovo normalno delavnost.

Izkušnje Prekmurcev

To, s čimer se na Dolenjskem ubadamo nekaj zadnjih let, so v Prekmurju že rešili.

Zaposlitev in dom, čeprav v začetku le skromen, jim moramo pomagati doseči — pa bo prej ali slej tudi konec postopaštva in problemov, ki jih zdaj še imamo s Cigani!

V murskosoboški občini živi nad 2.000 že povsem civiliziranih Ciganov. O tem se je prepričal tudi Ljubo Milošević, ki se je nedavno udeležil posvetovanja o ciganskem vprašanju v Murski Soboti.

»Najmočnejši vtis je name naredil že sam sprejem. Sprejeli so me predsednik in sekretar krajevne organizacije SZDL, urednik časopisa »Nekoč in danes« in odbornik Vlado Šarkezi ter predsednik nogometnega kluba, vsi Cigani iz vasi Pušča. Ta vas šteje 50 hiš, ki so večinoma dvosobne. Ženske so skoraj vse zaposlene, za moške pa je zaposlitev težje dobiti. Imajo elektriko, radijske in televizijske sprejemnike, motorje in še marsikaj drugega, kar kaže na stopnjo njihove civilizacije. V vasi je otroški vrtec. Cigani v murskosoboški občini so že tako daleč, da se potegujejo za svojega republiškega poslanca.«

Novomeški koncept je dober!

»Na zunaj je videti taka rešitev idealna,« je pripomnil Milošević, »zadnje čase pa razna dejstva dokazujejo prav nasprotno. Koncentracija je bila morda primerna za začetek, v prvi stopnji civilizacije. Zdaj ni več, ker se želijo mnogi Cigani odseliti iz Pušče in drugih vasi drugam in se pomešati z drugim prebivalstvom. Želje so iz dneva v dan večje, skoraj že zahteve.

Ko sem razmere v murskosoboški občini vzporejal z razmerami na Dolenjskem, konkretno v novomeški občini, sem prišel do zaključka, da je naš koncept dober, pravilen.

Tu bi opozoril na nekaj, kar so ponekod napačno razumeli, to pa je, da mora biti v enem kraju le ena ciganska družina, največ dve. To velja za kraje, kjer Cigani do zdaj niso bivali. Za kraje, kjer Cigani že dalj časa prebivajo, to ne velja. Če bi v krajih, kot je Šmihel pri Novem mestu, kjer živijo Cigani že več let, začeli z odseljevanjem, da bi ustregli napačno razumljenemu pogoju, bi kršili ustavo, ki pravi, da nasilno preseljevanje ni dovoljeno.«

Premalo sredstev za dober načrt

Načela za reševanje ciganskega vprašanja so znana in so dosedanji koraki z njimi uskladeni. Če se kdaj zatakne, je to takrat, ko se sprašujemo: ali je ozorima ali bo sredstev dovolj? Sredstev pa ni ravno na pretek, zato bo reševanje počasnejše. Kot je rekel podpredsednik občinske skupščine Andrej Grča pred sprejemom občinskega proračuna za leto 1965, je za reševanje ciganskega vprašanja trenutno predvidenih le 5 milijonov dinarjev.

IVAN ZORAN

Solidno in hitro očisti oblačila

KEMIČNA ČISTILNICA NOVO MESTO

Germova ulica 5

NESREČE

Ob nadvozu v sadovnjak

28. februarja ob 12.30 je zapeljal s ceste III. reda v Kronovem osebni avtomobil ZG 249-01, v katerem se je Slavko Masnec peljal z Otočca proti Šmarješkim Toplicam. Ko je s precejšnjo hitrostjo pripeljal do nadvoza, je Masnec zavil proti sadovnjaku, kjer se je ustavil. Ranjen ni bil nihče. Škodo cenijo na okoli 40.000 dinarjev.

Mopedist v pešca

28. februarja ob 19.45 je na cesti III. reda v Brezovici pri Šmarjeti mopedist Mirko Zupančič trčil v pešca Janeza Pirnarja, ki je nakladal voz. Pirnar je z vprego vozil hlodovino, v Brezovici pa se je voz prevrnil. Ko je voz znova nakladal, je bila že trdna tema, vendar pa Pirnar, ki je stal na cesti, ni prižgal luči in opozoril na nevarnost. Mopedist Zupančič se je sicer hotel ogniti nesreči, vendar se mu ni posrečilo. Pri trčenju se ni nihče težje ranil. Pirnar je bil videti pijan.

Ogenj v Cegelnici

12. februarja se je vžgala sušilnica kmetijske zadruge v Cegelnici. Vnela se je koruza, ki ni bila dovolj prečiščena in preveč vlažna. Delavcem in gasilcem se je posrečilo, da so požar zadušili, tako da ni večje škode.

Vlomilec v IMV ugotovljen

V prejšnji številki smo poročali, da je bilo v noči od 18. na 19. februar vlomljeno v bife IMV in odneseno okoli 100.000 dinarjev. Preiskovalni organi so nato zbrali dokaze, da je v bife vlomil Marko Zeman, 28, delavec IMP iz Ljubljane, ki je delal pri montaži centralne kurjave v IMV, tam stanoval in spoznal okolico. Pri inventuri v bifeju so ugotovili, da je storilec odnesel večjo vsoto denarja, ki ga je kasneje porabil, da je poravnal dolgove in nakupil obleke zase in svojo zaročenko.

ŠAH

Penko – najboljši na Dolenjskem

»Fortem fortuna adiuvat«. Za pravkar končano šahovsko prvenstvo Dolenjske bi lahko ta stari latinski rek razširili od hrabrih še na dobre. Torej: tudi dobre spremlja sreča. Penko je bil brez dvoma najboljši igralec tega turnirja. S pomočjo sreče pa mu je uspelo, da je osvojil vseh šest možnih točk. Mirno lahko trdimo, da v eni ali dveh partijah objektivno ni mogel doseči več kot polovičke. Za najboljša mesta so bile odločilne medsebojne partije Penka, Avseca in Črnomaljčana Žlogarja. Avsec je proti Penku kot črni zaigral ostro varianto karo — kana. Za matni napad je žrtvoval trdnjavo, žrtev pa je bila nepremišljena in se je lahko že kar v naslednji potezi vdal. Penko je proti Žlogarju igral mirno in počasi, a vztrajno nabiral pozicijsko prednost, ki jo je potem pretvoril v celo točko. Partija med Žlogarjem in Avscem je bila zadnja partija turnirja. Nič čudnega torej, da se je partija, ki je sicer obetala hud boj za drugo mesto, kaj kmalu poenostavila in spremenila v voden remi. Vsi ostali so igrali tako, kot smo jih navajeni gledati. Simon je v prvih igrah igral dobro, vendar jih je nesrečno izgubil in zapadel v malodušje. Ostali trije Novomeščani so igrali po svojih najboljših močeh.

Vrstni red dolenjskega šahovskega prvenstva za letošnje leto je naslednji: 1. PENKO (ŠD Novo mesto) 6, 2. AVSEC (ŠD Novo mesto) 4,5, 3. ŽLOGAR (ŠD Črnomelj) 4, 4.—5. ADAMIČ IN UDIR (oba ŠD Novo mesto) 2,5 6. KRANJC (ŠD Novo mesto) 1,5, 7. SIMON (ŠD Črnomelj) brez točke.

Trije prvo plasirani so dobili pravico do igranja na polfinalnem slovenskem šahovskem prvenstvu. Škoda je, da se letošnjega dolenjskega prvenstva niso udeležili šahisti iz Metlike in Trebnjega. Tako je bilo prvenstvo precej okrnjeno, zlasti še, ker niso igrali tudi nekateri novomeški prvokategorniki.

Razgiban novomeški šah

Šahisti iz Novega mesta nadaljujejo svojo aktivnost: po prvenstvu Novega mesta in Dolenjske se bodo začela nova prvenstva. Za začetek: mladinsko prvenstvo posameznikov in ekip, ter sindikalno ekipno prvenstvo. Šah se v Novem mestu torej vse bolj širi.

KANDIDACIJSKI ZBORI VOLIVCEV SO KONČANI

Kandidacijski zbori volivcev so v novomeški občini za nami, med 162 zbori pa jih je bilo treba zaradi neudeležbe ponovno sklicati le nekaj. Tudi v teh primerih volivcev ni bilo za zbore samo zato, ker niso bili dovolj obveščeni.

Po zborih lahko ugotovimo, da je novi način kadrovanja in izbiranja odbornikov ter poslancev naletel na popolno podporo volivcev. Sestav predlaganih kandidatov je zelo dober, zlasti pa je razveseljivo, da je med njimi več mladih ljudi in tudi precej žensk.

Čeprav še ne moremo postreči z dokončnimi rezultati, ker gradivo vseh kandidacijskih zborov še ni zbrano, lahko posredujemo podatke o kandidatih v nekaterih volilnih enotah za volitve v občinsko skupščino. Podatki o kandidatih za poslance republiške in zvezne skupščine bodo zbrani v kratkem.

Na posameznih zborih volivcev po volilnih enotah so **volivci predlagali za občinske odbornike naslednje kandidate:**

1. volilna enota — Novo mesto, Glavni trg: **Mimi Perc, Justina Čugura, Marija Suhy;**

5. VE — Novo mesto, Ulica Majde Šilc: **inž. Tatjana Lavrič, Ivan Slapnik;**

7. VE — Novo mesto, Žabja vas: **Ivanka Čuček, Božena Vovk;**

9. VE — Novo mesto, Bršlin: **Franc Zagorc, Zvone Čampa, Stane Zupančič str.;**

10. VE — Irča vas: **Danica Berger, Zvone Mihelič, Franc Klopčič;**

12. VE — Birčna vas: **Franc Zagorc, Jože Počrvina, Franc Ilar;**

14. VE — Kamence: **Stane Barbo, Franc Potočar ml., Anton Kostrevc;**

15. VE — Stopiče: **Janez Dragan, Franc Može, Franc Kastelic;**

17. VE — Mali Slatnik: **Anton Ovniček, Angel Lazar, Vladislav Seničar;**

18. VE — Brusnice: **Albin Golob, Anton Gazvoda, Anton Srebrnjak;**

21. VE — Maharovec: **Andrej Drabiž, Franc Krhin, Anton Fabjan, Albin Peterlin;**

23. VE — Vrhpolje: **Anton Kotar, Jancz Bratkovič;**

26. VE — Grmovlje: **Ivan Selak, Jože Jerak;**

28. VE — Zbure: **Franc Perše, Janez Kovačič, Anton Žagar, Franc Novak, Albin Debevc, Franc Anderlič;**

29. VE — Bela cerkev: **Rudi Ferkolj, Jože Vidic, Jože Miklavčič, Jože Prešern, Franc Simončič;**

31. VE — Trška gora: **Franc Kirar, Ivan Medved, Anton Vovko;**

38. VE— Podhosta: **Anton Tisovec, Stane Kumar;**

42. VE — Šmihel pri Žužemberku: **Jože Zelenko, Emezan Praznik;**

44. VE — Ajdovec: **Bogdan Zupančič, Jože Kastelic;**

Zbor delovnih skupnosti:

4. VE — IMV Novo mesto: **Jurij Levičnik;**

8. VE — NOVOTEKS, ISKRA: **Janez Novak, Alojz Hrastar, Stefan Simunovič, Franc Božič, Anica Resnik — Pavlin;**

10. VE — SGP PIONIR: **Anica Jazbec, Jožica Osolnik;**

12. VE — SGP PIONIR: **inž. Alojz Gabrijel Franc Udovč, Miha Jalovec;**

16. VE — PTT, GORJANCI: **Zofka Rotar;**

18. VE — ISKRA, BOR: **Tone Konda, Vekoslav Gabrič;**

22. VE — KOVINAR ELA: **Milan Pergar, Franc Kranjc;**

29. VE — KZ Novo mesto: **Janez Jakše;**

31. VE — ISKRA Šentjernej: **Karolina Gašpir, Jožica Brišar, Edita Zupančič;**

35. VE — osnovne šole Šmihel, Dol. Toplice in Mirna peč: **Franc Slavs;**

37. VE — Osnovna šola Katje Rupena: **Anica Šušteršič, Irena Gostiša, Jožica Rauh, Majda Šuln;**

41. VE — Zdravstveni dom: **Dragica Petrič;**

43. VE — Sodišče, Izpostava Tajništva za notranje zadeve: **Jože Primožič, Vera Savnik;**

45. VE — družbeno politične organizacije: **Milica Šali, Jožica Klajder, Ruža Kovačič.** -ol

Priprave za proračun novomeške občine

Na občinski skupščini v Novem mestu tečejo h' ju priprave za sestavo osnutka proračuna in družbenega plana za leto 1965. Sestavljanje družbenega plana je poenostavljeno, ker bomo letos odvisni samo od lastnih virov financiranja. Preteklo soboto so imeli na občini posvet o proračunu vsi predsedniki svetov, predstavniki družbeno političnih organizacij in nekateri največji »potrošniki« proračunskih sredstev: šolstvo, komunala in uprava. Govorili so o možnostih razdelitve razpoložljivih proračunskih sredstev. Ugotovili so, da je zaradi povečanja prispevka iz osebnega dohodka nekatere izračune treba ponovno pripraviti: tako pri skladu za šolstvo, pa tudi pri drugih organih, ki se financirajo iz družbenih sredstev.

MLADINA IN VOLITVE

Šolski, delavski in kmečki aktivi ZMS v novomeški občini so posvetili pripravam na volitve precejšnjo pozornost. Občinski komite ZMS in Delavska univerza sta za mladino organizirala več predavanj o volitvah.

Nove stavbe v Novem mestu

Takoj ko bodo zbrana potrebna sredstva, bodo pričeli z gradnjo medicinske in ekonomske šole v podaljšku sedanje novomeške vajenske šole. Stavba bo večnadstropna in tudi daljša, kot je njena soseda.

Na novem trgu nasproti Industrije obutve bo stala večja poslovna stavba s petimi etažami. Gradil jo bo PIONIR, ki bo zbral še morebitne druge interesente kot glavni nosilec investicije.

Uspela akademija v tovarni KRKA

Stevilnim proslavam v počastitev dneva žena se je pridružil tudi kolektiv tovarne zdravil KRKA, ki je svojim članom priredil v soboto v dvorani prosvetnega doma v Novem mestu svečano akademijo. Zbrane žene je nagovoril predsednik sindikata inženir Miro Pivk, potem pa je sledil pester kulturni program, kjer so nastopili člani kolektiva, moški pevski zbor Dušan Jereb in baletna skupina osnovne šole iz Novega mesta. Tako uspelih proslav si člani kolektiva še žele. Za praznik žena je kolektiv priredil tudi majhno zakusko v menzi tovarne. Slavljenkam so postregli moški člani kolektiva.

MARJAN GREGORČIČ

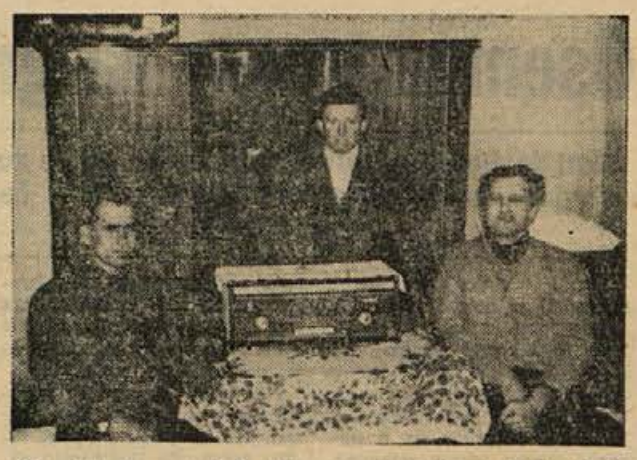

Slepi in hromi Jože Kresc s Sel 16 pri Dolenjskih Toplicah je pred kratkim dobil radioaparat, katerega so mu poklonili Rdeči križ, Zveza slepih in Zveza borcev. Na sliki: sosed Turk in predsednik vaške organizacije RK sta prinesla Kresetu darilo.

V novomeški občini razdeljena pomoč poplavljencem

V akciji za pomoč poplavljenim področjem je bilo v novomeški občini zbranih 4,489.074 dinarjev, ki so jih prispevali kolektivi delovnih organizacij in posamezniki. Posebna komisija za elementarne nezgode je nato proučevala, kako ta sredstva najpravičneje razdeliti.

Davčnim zavezancem, ki so ob lanski poplavi v oktobru utrpeli škodo, je davčna uprava znižala davke za toliko, kolikor je pri njih znašala gospodarska škoda. Razen tega so po vaseh delale še posebne komisije predstavnikov RK, SZDL, socialnozdravstvenih komisij in krajevnih skupnosti ter predlagale, koliko naj bi dobil pomoči v gotovini iz sklada za pomoč poplavljencem še vsak posameznik. Komisije so ob tej priložnosti še posebej upoštevale socialno ogrožene občane.

Ko so bili vsi podatki in seznami zbrani, je komisija za elementarne nezgode pri Občinskem odboru RK Novo mesto razdelila sredstva: na območje Zameškega 710.000 dinarjev; vasi v območju Bele cerkve so dobile 700.000 dinarjev; oškodovanci na področju Šentjerneja 610.000 dinarjev in prizadeti iz Škocjana ter okolice 383.000 din. Vsa preostala zbrana sredstva so naložili v poseben sklad za elementarne nezgode, da bi ob morebitni novi nesreči lahko ljudem takoj nudili pomoč. Zdaj to ni bilo mogoče, ker so denar šele začeli zbirati, ko je bila nesreča že tu.

Z nadomeščeno škodo so bili občani zadovoljni, razen redkih, kakršne je najti vedno, kadarkoli se kje deli denarna sredstva.

KULTURNO ŽIVLJENJE V ŠENTJERNEJU

Kdaj bomo dobili nov projektor?

Zaradi izredno slabega projektorja je upravni odbor prosvetnega društva v Šentjerneju sklenil, naj ima kino samo dve predstavi v nedeljo. Še tako dober film nam pokvari slaba in temna slika ter nerazumljiv ton. Dohodki od predstav so bili tako nizki, da z njimi ni bilo mogoče kriti niti režijskih stroškov. Zato je bil upravni odbor mnenja, da je še vedno bolje omejiti število predstav in s tem povečati obisk v nedeljah, kot pa kino zaradi stalnih izgub sploh zapreti. S tem pa seveda ni rešen obstoj kina. Kljub mnogim televizijskim anteham moramo reči, da si le še želimo videti kakšen dober film. Končno je kino na vasi še vedno glavna in edina redna kulturna prireditev.

In kaj je s toliko časa obljubljanim novim projektorjem? Dobili naj bi vsaj tistega, ki bo v Novem mestu zamenjan z novim!

Pod vodstvom Vlaste Tavčarjev je pripravila dramska skupina KUD »Bratje Pirkovič« Marinčevo »Komedijo o komediji«. Dohodek od vseh treh predstav, ki so si jih Šentjernejčani in okoličani lahko ogledali v soboto 27. februarja in obe prejšnji nedelji, je namenjen za pomoč knjižnici. —A

Predvolilni zbori okrog Šmarjete

V nedeljo, 28. februarja, so na zboru volivcev v Šmarjeti predlagali in sprejeli kandidate za republiški in zvezni zbor. Občani žele s temi kandidati imeti sestanek še pred volitvami, ker bi jih radi seznanili s problematiko tega področja. Razpravljali so tudi o rajonizaciji in potrdili sklep zadnjega zbora občanov in komisije, ki sta soglasno odločila. Nekatera pojasnila o tem je zbranim povedal še inž. Lovko iz Novega mesta.

Tudi zbora občanov v Beli cerkvi in Dol. Kronovem sta podobno potekala. V razpravi o rajonizaciji zemljišč so kmetovalci predlagali za svoja polja III. razred, ker Krka večkrat vse poplavi in tako občutno zniža pridelek.

Na zboru volivcev za Zbure, Brezovico in Grič pri Klevevžu so bili občani zelo zadovoljni, ker so lahko predlagali kandidate, za katere mislijo, da jim bodo največ pomagali pri napredku na vasi. Za občinski in republiški zbor so predlagali po več kandidatov, in volivci se bodo najbrž kar težko odločili, ker poznajo vse predlagane kot dobre gospodarstvenike in napredne ljudi.

Prijeten večer v Ribji restavraciji

Krajevna organizacija SZDL Novo mesto II je v soboto zvečer priredila v počastitev 8. marca svojim članicam in članom lep družabni večer. V programu so sodelovali pevci in recitatorji, zbrane žene pa je pozdravil predsednik KO inž. Jože Kruljac. Obdarili so tudi partizanske matere in vdove. Odbor se na tem mestu zahvaljuje vsem podjetjem, zavodom, ustanovam in posameznikom, ki so finančno pomagali pri izvedbi proslave. Zahvaljuje se tudi upravi Ribje restavracije, ki je za ta večer odstopila prostore. Ob plesu in razvedrilu je prisotnim minil prijeten večer.

Krvodajalska akcija v Toplicah

Na zadnji seji odbora Rdečega križa v Dol. Toplicah so sklenili, da se priključi k temu odboru še krajevni odbor Soteska. Potem so razpravljali o krvodajalski akciji, ki bo 16. marca v Novem mestu. Obvestili bodo vsa podjetja in posameznike ter pravočasno poslali tudi propagandne lepake. Na osemletki bodo organizirali tečaj o prvi pomoči za podmladkarje RK. Tečaj bo vodila fizioterapevtka iz zdravilišča.

Občinska uprava pripravlja program dela

Novomeška občinska uprava namerava predložiti najbrž že na prihodnji seji skupščine natančno izdelan program opravil. Program bo pokazal viške in pomanjkanje zaposlenih; tako bodo tudi vedeli, koliko ljudi potrebujejo za posamezne službe. Program še ne bo zajemal medobčinske službe notranjih zadev, ker se še ne ve, kako bodo ti organi poslovali.

Matični urad Mirna peč

Februarja ni bilo rojstev, niti porok. — Umrli so: Anton Somrak, osebni upokojenec z Vrhovega, 59 let; Frančiška Virc, užitkarica z Vrhovega, 69 let, in Janez Gorenec, upokojenec z Vrhovega, 64 let.

Razširjajte domači pokrajinski tednik DOLENJSKI LIST!

Novomeška kronika

■ LJUDJE SPRASUJEJO po knjižici »Božidar Jakac«, ki jo je izdala založba BOREC v Ljubljani. Navzlic lepim reprodukcijam, biografskim podatkom in spremni besedi te odlične informacije o našem priznanem umetniku poslovalnica Mladinske knjige v Novem mestu še ne prodaja.

■ TRIKRAT VEČJI JE ZAHTEVEK v prošnjah skladu za zidanje stanovanjskih hiš, kot pa je na razpolago denarja za leto 1965. Za razpisanih 85 milijonov je 246 prosilcev, ki pričakujejo od sklada 220,880.000 dinarjev! Za 30 milijonov, ki bodo na voljo borcem NOB, je kar 136 interesentov; težko bo torej vse zadovoljiti. Rok za objavo izida natečaja je podaljšan za en mesec, do 20. marca, ker komisija zaradi slabega vremena ni mogla opraviti vseh ogledov na terenu. Za dodeljevanje kredita bo komisija upoštevala predvsem ekonomske in socialne kriterije.

■ NA LUŽO OB IZTEKU ceste Nad mlini na Partizansko cesto smo že opozorili. Pešci pa so v času odjuge in dežja še vedno v nevarnosti, da jih bo oškropil avtomobil, ki jemlje zalet za vožnjo v klanec. Če tudi današnje opozorilo na »skoraj« lužo ne bo zaleglo, bo postala že kar turistična zanimivost . . .

■ SVETLOBNE REKLAME NA TRGU se še vedno prižigajo kakor pač vreme kaže — z izjemo ene: nad MESARIJO 4 pri Rotovžu, ki ne gori nikoli! Morda so pa električarji pozabili vgraditi stikalo?

■ ZIVILSKI TRG je bil zadnji ponedeljek prav dobro založen, največ pa je bilo jajc in pletenin. Cene: jajca 30—35 din, krožnik motovilca 70 din, krožnik radiča 80 din, krožnik kislega zelja ali repe 60 din, glava zelja 80 din, kilogram fižola 200 din, liter mleka 80 din, kilogram jabolk 120 dinarjev, skodelica smetane 140 din, glava česna 10 din, teloh v šopkih 20 dinarjev.

PARADIŽNIKA V KONZERVAH še tedne in tedne ni v naših trgovinah — v ljubljanskem Supermarketu pa ga imajo 3 vrste: v konzervah (večjih in manjših) ter v stekleničkah (italijanskega). Če so si ga znale nabaviti trgovine v Ljubljani, bi ga morda lahko dobili tudi novomeški trgovci, kaj pravite? Če bi bil tudi kak dinar dražji kot v Ljubljani, bi gospodinje paradižnikov sok rade kupovale, saj je kuhinja kar nekam prazna, če te dobrote ni v shrambi. Mar moramo res povsod zaostajati?

■ GIBANJE PREBIVALSTVA: rodile so: Teodora Kenda s Ceste komandanta Staneta 32 — Dušanko; Marija Papež z Zagrebške ceste — deklico; Sonja Gričar iz Volčičeve 22 — Bojano in Cvetka Novaković iz Paderšičeve ulice — deklico. — Poročila sta se: Ismet Abazović, podoficir iz Novega mesta, in Tomislava Erjavec, bolničarka iz Irče vasi. Umrl je Alojz Kos, uslužbenec iz Koštialove 22, star 52 let.

Več luči na Cesto herojev!

Cesta herojev in njen podaljšek proti Ločni sta še vedno v večni temi. Tu bi bila cestna razsvetljava, kot je urejena proti Bršlinu in Žabji vasi, res nujno potrebna. Upoštevati je treba, da je ob cesti proti Ločni že celo naselje hiš, pekarna, skladišče veletrgovine Mercator, pokopališče, gasilski dom z raznimi servisi in skladišči, veterinarska bolnišnica in obrat tovarne zdravil. Po tej cesti hodijo delavci in uslužbenci navedenih objektov, v novomeške šole pa mnogo otrok iz Ločne, Mačkovca in celo Otočca, obenem pa je tu tudi dostop na avtocesto. Cestna razsvetljava je torej na tej komunikaciji res težko pričakovana. —R

Zanesljiv uspeh: mali oglas v domačem tedniku!

Po Gorjancih v vseh letnih časih

Vse planince in prijatelje narave vabimo na redni letni občni zbor Planinskega društva Novo mesto, ki bo v torek, 16. marca ob 19. uri v dvorani Zavoda za izobraževanje kadrov, ulica talcev 3 (II. nadstropje vajenske šole) z običajnim dnevnim redom. Na zboru bodo pokazali tudi 120 zanimivih barvnih diapozitivov s temo »PO GORJANCIH V VSEH LETNIH ČASIH«.

Pridite — oglejte si krasote naših Gorjancev!

Merjasec, težak 150 kg

Lovci iz Hinj so v preteklem mesecu med Prevolami in Žvirčami preganjali merjasca, težkega 150 kilogramov. Stanko Banko ga je zastrelil, vendar se merjasec ni hotel kar tako podati. Izčrpanega je potem našel Franc Skebe. (Foto: Franc Šporer)

KRONIKA + NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoč v novomeški bolnišnici: **Vinko Pešec**, delavec iz Apnenika, si je v gozdu pri podiranju drevja poškodoval desno koleno, **Franc Bartelj**, mizar s Pugleda, si je na skobeljnem stroju poškodoval prst leve roke; **Ivanu Avscu**, posestniku iz Prelesja, je hlod padel na desno nogo; **Peter Poglavec**, delavec iz Dolnje Straže, si je s kamnom poškodoval levo nogo; **Leopold Trdič**, delavec z Desinca, je padel z mopeda in si poškodoval desno nogo; **Angela Gorenc**, gospodinja z Otočca, je padla in si poškodovala desno nogo; **Simon Popovič**, delavec iz Češče vasi, je padel z mopeda in si poškodoval levo koleno; **Jernej Pekolj**, sin posestnika iz Vrbovca, se je s sekiro vsekal v desno koleno.

Osem mesecev za grdo ravnanje z otroki

Mati je hodila popivat, otroke pa lačne zaklepala v mrzlo stanovanje – Denar za pijačo je moral biti, čeprav otroci niso imeli kaj jesti!

Starši imajo do otrok dolžnosti in zelo žalostno je, kadar nočejo vedeti zanje. Tak je bil tudi primer pri Bogovičevih v vasi Volčje blizu Sromelj. 28-letno mater Vero Bogovič je sodišče v Brežicah obsodilo na 8 mesecev zapora zaradi zanemarjanja vzgoje in nege svojih otrok.

Obsojena je od sredine leta 1963 do marca 1964 zelo grdo ravnala s triletno hčerko Dragico, dveletno Metko in štirimesečno Anito, katera zdaj ne živi več. Ti otroci niso bili deležni nobene topline, njihov dom ni bil dom in mati ni zaslužila imena mati. Po cele dneve in noči jih je puščala same doma brez nadzorstva in brez hrane. V zimi 1963 je Bogovičeva neštetokrat zaklenila otroke v mrzlo stanovanje, sama pa je medtem popivala.

Kot mati je počela nezaslišane stvari in s tem prizadejala svojim malčkom veliko gorja. Za ilustracijo samo tale dogodek: bilo je 11. februarja 1964 v popoldanskih urah: Bogovičeva je privezala dveletno Metko za otroški stol in jo tako postavila k štedilniku. Potem je odšla popivat. Med njeno odsotnostjo se je otroku vnela obleka, začela je goreti in dobila lažje opekline. Mečas vrgla v sneg štirimesečno Anito, ki je kmalu nato umrla za pljučnico. Ni sicer dokazano, da je kriva za brezsrčno dejanje, kljub temu zasluži vso obsodbo.

Vera Bogovičeva je bila zaposlena, prav tako njen mož, toda zaslužek sta v glavnem porabila za pijačo. Tudi mož je rad pijančeval in otrok ni zaščitil pred ženinim ravnanjem. V hiši je bil stalno prepir in kričanje se je razlegalo daleč naokrog. Vaščani tega niso mogli več prenašati. Skušali so vplivati na Vero in njenega moža, da bi bolj skrbela za otroke, vendar vse zaman.

Sodišče je začelo postopek proti Veri Bogovičevi na predlog družbenih organizacij. Nastopilo je precej prič in nekateri so odločno povedali, kaj vse se je dogajalo pri hiši, nekateri pa so se tudi izmikali izjavam, čeprav so prej romali številna anonimna pisma na razne naslove.

Za Bogovičeve otroke je največ skrbela tašča obsojene, vendar jim marsikdaj sploh ni mogla oz. ni upala pomagati. Dala jim je vse, kar je imela, toda denarja ni bilo pri hiši, zato so bili otroci velikokrat lačni. Pogosto so bili zaklenjeni in stara mati si ni upala vdreti v sobo k njim. Snaha jo je celo napadla in ji večkrat z gorjačo prepovedala na silo priti do zaklenjenih otrok. Tako se je dogajalo, da so v mrazu jokali napol goli in lačni pozno v noč, dokler se njihova mati končno ni vrnila, pa še potem ni poskrbela zanje.

Obe deklici, Dragica in Metka, sta od lanske pomladi v dobrih rokah. Ena je pri stari mami, druga pa v reji pri tuji družini. Sodišče je napravilo red in oddahnili so se tudi vsi okoličani. Skoraj ni bilo sestanka, na katerem ne bi obravnavali razmer pri Bogovičevih. V hiši je imel besedo le alkohol, otroci pa so zaradi tega morali pretrpeti toliko hudega.

Specialista za vlome in tatvine za zapahi

Tatvinam in vlomom, ki sta jih lani v naših krajih zagrešila **Alojz Medjimurac** iz okolice Leskovca in **Ivan Vitez** iz Varaždina, je konec. Oba sta že na varnem, pred nedavnim pa sta za vrsto kaznivih dejanj tudi že prejela kazen od novomeškega okrožnega sodišča.

Na razpravi je bilo ugotovljeno, da sta oba obtoženca v noči od 1. na 2. junij 1964 vlomila v Brežicah v zaklenjeno trgovino KZ. Ker denarja nista našla, sta vzela 2 čopiča za beljenje. V noči od 27. na 28. junij sta v Račici pri Vel. Laščah vlomila v zaklenjeno stanovanje F. D., kjer sta vzela več predmetov v vrednosti 20.000 din. Razen tega sta iz omenjenega stanovanja prebila zid v trgovino »Hrana« in tudi tam vzela blaga za 270 din na škodo podjetja in transistor, ki je bil last poslovodkinje.

Dogovorila sta se še za več vlomov: tako v trgovino na Polzeli in v trgovino KZ Krško, vendar teh nista izvršila. Ivan Vitez se je nato sam lotil kraje koles. Zanimivo je, da so mu bila všeč samo črna kolesa. Izpred gostilne Grič v Brežicah je vzel črno žensko kolo, vredno 25.000 din; izpred gostilne Lukež v Brežicah črno moško kolo v enaki vrednosti; v Celju je iz shrambe koles v Ribarjevi ulici spet vzel črno moško kolo v vrednosti 38.000 din; pred brežiškim kinom je vzel črno moško kolo vredno okoli 30.000 din in končno spet črno moško kolo izpred gostilne Grad v Brežicah.

Alojz Medjimurac je pri nekaterih tatvinah pomagal, Vitezu pa je dal na razpolago še svoje prostore v Črncu za shranjevanje ukradenih koles. Razen tega je Alojz Medjimurac avgusta 1962 zažgal svojo hišo v Črncu, da bi prišel do zavarovalnine. Oba sta tako zagrešila več kaznivih dejanj, za katere pa sta prejela zasluženo kazen: **Alojz Medjimurac 5 let strogega zapora, Ivan Vitez 6 let strogega zapora. Poleg tega morata plačati 33.000 din nepovrnjene škode, Medjimurac sam pa mora povrniti krški zavarovalnici še 255.567 din.**

Zaporna kazen za malomarnost na cesti

19. septembra lani ob 11.15 dopoldne je voznik D. K. vinjen privozil s tovornjakom podjetja PREVOZ iz Brežic iz smeri Čatež na most med Krko in Savo. Tam je srečaval nasproti vozečo konjsko vprego Martina Komočarja. Hkrati je s svojim vozilom s prikolico prehitevaj drugo konjsko vprego, namenjeno proti Brežicam. Voznik te vrege je bil Miha Sotelšek. Neprevidno prehitevanje in srečavanje hkrati je nujno pripeljalo do nesreče. Tovornjak je zavozil v škarje ter pri tem z zadnjim delom tovornjaka in prikolico zadel v vprego Komočarja. Potisnil jo je močno v desno ob železno ograjo.

Pri trčenju se je voz razbil, konj si je zlomil zadnjo levo nogo, Jože Tomše pa je bil laže poškodovan. Uničene je bilo tudi 18 m železne ograje na mostu. Malomarni voznik D. K. je povzročil lastniku vprege Martinu Komočarju za 325.000 dinarjev škode. Cestno podjetje je bilo oškodovano za 37.000 dinarjev.

Sodišče v Brežicah je voznika pred kratkim obsodilo na 2 meseca in 15 dni zapora zaradi ogrožanja javnega prometa. Obtoženi je imel kazen še od prej, zato je bil obsojen skupno na tri mesece zapora. Krivde ni priznal. Pri odmeri kazni je sodišče upoštevalo obtežilne okoliščine. Voznik D. K. je bil namreč že prej dvakrat kaznovan zaradi enakega kaznivega dejanja.

Neprevidnost povzročila otrokovo smrt

I. C., kmet iz okolice Krškega, je lani avgusta na dvorišču svoje domačije mlel sadje s pogonom na elektromotor. Ko je delo končal, je kabel izpulil iz motorja ter ga vlekel za seboj čez dvorišče proti skednju, kjer ga je nameraval priključiti na drug motor ter se lotiti novega dela. Opazil pa je, da se je kabel nekje zataknil, zato ga je s stikalom vred spustil na tla ter se obrnil, da bi ga ob kupu opeke, kjer se je zataknil, sprostil.

Za njegovim hrbtom je medtem njegov triletni sinček, ki se je prej mirno igral, nenadoma pograbil vtikalo in trofazni električni tok je otroka na mestu ubil.

Hudo nesrečo je pred kratkim obravnavalo okrožno sodišče v Novem mestu, ki je prišlo do spoznanja, da je oče zelo neprevidno in malomarno ravnal z električno vpričo otroka. Ker pa je bil s svojo smrtjo že tako hudo prizadet, je bil kaznovan le na 2 meseca zapora, pogojno za dobo enega leta.

V SENCI PARAGRAFOV...

V petnajstih letih desetkrat obsojen

Prvič je stopil pred sodnika novembra 1948. leta in bil obsojen na dva meseca poboljševalnega dela, julija naslednje leto pa je »dobil« že šest mesecev prisilnega dela. Decembra 1955 je bil obsojen na 2.000 din kazni, novembra isto leto na tri in pol mesaca zapora, septembra 1956 na 2.000 din kazni, februarja 1958 na štiri mesece zapora, decembra 1960 na 4.000 din, poleg tega pa še na 7.500 din kazni in leto zapora pogojno; septembra 1961 na pet mesecev in 7.500 din kazni, maja lani pa na 25.000 din kazni. Drug »primerek«, vzet iz sodniških zaradi večkratne uporabe niti ne prašnih) aktov: januarja 1950 — dva meseca poboljševalnega dela, julija 1954 — mesec dni zapora, decembra 1954 — osem mesecev zapora, januarja 1959 — leto dni zapora, marca 1961 — 9.000 din kazni, decembra isto leto — sedem mesecev zapora in maja lani — 20.000 din kazni. Se pravi da sta bila naša dva »junaka« obsojena povprečno vsako poldrugo oziroma vsaki dve leti!

In še tretji — na videz milejši — primer: P. F. iz okolice Ribnice si je v dobrih štirih mesecih »sposodil« najmanj osem mopedov, se z njimi kam odpeljal ter jih pustil, njihovim lastnikom pa pozročil celo vrsto preglavic. Ko so raziskovali kraje mopedov, so ugotovili, da je pred tem napravil še okrog deset vlomnih tatvin. Fant je iz dobre situirane družine, zaposlen...

Tretji primer s prvima na videz nima nobene zveze, je pa lep dokaz, kaj lahko človek z leti postane. Iz malega raste veliko. Iz majhnih napak se rojevajo velike, iz majhnih, nepomembnih srečanj s paragrafom nastajajo veliki, usodni konflikti. Mnogo ljudi gre mimo paragrafov mirno, kot bi jih ne bilo. Mirno, pošteno gredo skozi življenje in morebitno trčenje s paragrafom jim je le opomin, kako ne smejo živeti. Trčenja se — navadno — ne ponavljajo več. Drugi (in ni jih malo) pa trčijo v vsak paragraf, najsi počno karkoli. Ko že enkrat tak človek napravi kaj narobe, se delikti ponavljajo, ne da bi se iz tega kaj naučil.

Kdo so taki ljudje in kašni so? So veliki ali majhni zlikovci, so morda kriminalci? Zakaj so takšni? To so vprašanja, katerim je treba iskati odgovor, ki ga morda najlažje najdemo v okolju, v katerem živijo, v alkoholu in pa v »sreči«, da tako radi zaidejo na slaba pota. To pa je predvsem pogojeno s samim človekom... Najsi bo tako ali drugače, človek s tako bogato »sodno« karjero s svojimi dejanji vsekakor ni v ponos okolici, družbi niti imenu, ki ga nosi — — ČLOVEK...

Obsojena zaradi zlorabe položaja

Nič ni tako skrito, da ne bi postalo enkrat očito! To se je izkazalo tudi na sodni obravnavi pred novomeškim okrožnim sodiščem, v kateri je tričlanski senat pod predsedstvom sodnika Toneta Beleta **obsodil bivšega direktorja sevniške Kopitarne Franca Lipovška in obratovodjo na žagi Franca Terana. Prvi je bil obsojen na 8 mesecev zapora, drugi na 2 meseca zapora, ker sta iz koristoljubja zlorabila svoj položaj v podjetju.**

Franc Lipovšek je leta 1961 začel graditi v Sevnici lastno hišo, pri gradnji pa je uporabljal gradbeni material Kopitarne in tudi delavce za delo, pri čemer jim je v tovarni zagotovil brezplačen dopust. Tako je delal vse do konca leta 1962 ter si v tem času pridobil zase ali za druge premoženjsko korist v znesku 445.540 din.

Mimo tega je bivši direktor Kopitarne vzdrževal prakso, po kateri so posamezniki v kolektivu Kopitarne plačevali za uporabo tovornih avtomobilov v lastne namene 30 ali 45 din za kilometer opravljene vožnje. To olajšavo pa je najbolj izkoriščal sam, saj je bilo zanj prevoženih 1982 kilometrov!

Nedvomno je imel pri gradnji svoje hiše še večjo korist, kot mu jo očita obtožba, saj so bili že načrti za hišo izdelani v času, ko je Kopitarna naročila pri Investicijskem biroju v Novem mestu izdelavo nekih projektov. Za načrt je plačal Lipovšek 15.000 din, čeravno je po oceni strokovnjakov vreden najmanj 200.000 dinarjev. Kadar je kupoval gradbeni material, se je posluževal imena podjetja, tako je blago dobil prej kot drugi zasebniki in tudi po grosističnih cenah. Delavci, ki so pomagali graditi njegovo hišo, so uporabljali tovarniško orodje itd.

Razen tega pa sta si s Francem Teranom, obratovodjo na žagi, dala izdelati zase še parket. Teran je namreč pristal na zahtevo direktorja, naj mu na žagi izdelajo parket, hkrati pa tudi zase zahteval enako ugodnost. Parketa na tej žagi sicer niso delali, zato tudi ni bilo evidence o tem delu. Računa nista dobila in tudi ne vprašala zanj, vse dokler se ni začel kazenski postopek.

Z navedenimi kaznivimi dejanji sta obtoženca zlorabila svoj uradni položaj iz koristoljubja, kar je potrdilo tudi več zaslišanih prič. Lipovšek je očitana kazniva dejanja v glavnem priznal, vendar se je skliceval na prakso, ki je bila vpeljana v podjetju že pred njegovim prihodom in se skušal skrivati za sklepe kolektiva oziroma delavskega sveta, katerih pa v zapisnikih ni bilo najti. Trdil je, da je nameraval ves gradbeni material in drugo povrniti ali kako drugače obračunati s tovarno.

Izgovarjanje na račun organov samoupravljanja pa gotovo ni v skladu z ustavnim določilom, ki pravi: delovni ljudje uresničujejo samoupravljanje v enotnem družbeno-ekonomskem sistemu v skladu z ustavo, zakoni in statutom ter so za svoje delo odgovorni.

Po pretepu na Ještovci

Pred dnevi je okrožno sodišče v Novem mestu razpravljalo o pretepu na Ještovci, ki je lansko pomlad vzdignil precej prahu. Kaj se je tedaj zgodilo?

Pri zidanici F. M. se je 10. maja zbralo več ljudi. Tisti, ki jih je povabil gospodar, so pili v zidanici, drugi pa so sedeli zunaj. Naenkrat je nekdo od zunanjih gostov razbil steklenico, drugi ga je začel zmerjati, vedno več se jih je v zadevo vtaknilo, tako da je postalo očitno, da pretep ni več daleč.

Brata K. sta najprej podrla na tla S. L., ki je miril, na pomoč je prišel še F. M. in v hipu so bili vsi oboroženi s koli. Udarci so padali vsevprek in na vse strani. Po končanem tepežu je bilo pravzaprav težko ugotoviti, kdo je koga.

Sodišče je ugotovilo, da sta brata K. lahko telesno poškodovala gospodarja zidanice, ta pa je hudo telesno poškodoval J. K., ki se sploh ni tepel. Tepež je bil precejšnjega obsega, saj je v njem še marsikdo odnesel buške in praske, vendar dokazov za to niso dobili, ker oškodovani tega niso prijavili, niti niso iskali zdravniške pomoči.

Zanimivo je, da so vsi obtoženci navajali, da so bili napadeni od druge strani kot v resnici, vendar so se vsi prostovoljno spustili v pretep in so vsak po svoje pripomogli, da je do tepeža sploh prišlo.

Kaznovani so bili: **F. M. na 5 mesecev zapora, pogojno za dve leti; S. K. 5 mesecev zapora, J. K. na 6 mesecev zapora in F. R. na 3 mesece zapora, pogojno za 2 leti.**

Taki pretepi so bili včasih v našem Podgorju na dnevnem redu, po tolikih letih prevzgoje občanov pa bi človek pričakoval, da se ljudi vsaj nekaj naukov prime, a se nekateri še vseeno drže starih navad. Kazen, ki so jo pretepači v tem primeru dobili, pa bo najbrž le dala ljudem misliti...

V zapor zaradi neplačevanja preživnine!

Občinsko sodišče v Črnomlju je pred dnevi obsodilo S. M. iz Semiča na 4 mesece in 15 dni zapora, ker noče plačevati preživnine za svoja dva nezakonska otroka.

S pogojno kaznijo je bil pred tem sodiščem že prej obsojen na plačilo vzdrževalnine po 3000 din za vsakega otroka, pa denarja kljub temu v celoti ni poslal, zato je pri ponovni obravnavi sodišče preklicalo pogojno kazen in mu izreklo novo zaporno kazen.

Obtoženec trdi, da ne dobi zaposlitve, v resnici pa si zanjo ni preveč prizadeval. Zaposlen je že bil, tedaj so mu tudi odtrgovali preživnino za oba nezakonska otroka, potem je delo pustil in mislil, da mu zdaj nihče nič ne more. Možak pa je krepak in zdrav, zato bi prav gotovo lahko prispeval k vzdrževanju svojih nezakonskih otrok, če bi le hotel. Pri odmeri kazni je sodišče to dejstvo upoštevalo.

Čudne izjeme

Redno plačevanje stanarine je pogoj za pravilno vzdrževanje stanovanjske stavbe. Če tudi povsod po svetu ljudje plačujejo najemnino za stanovanje, pa imamo v Ribnici izjeme. Tako imamo družino, ki stanuje v zgradbi SLP, pa že dve leti ni plačala stanovanja. V drugi zgradbi spet dolgujejo stranke najemnino za pol leta. Ali ni zanimivo: hiše so potrebne popravila — denarja ni — stranke ne plačujejo stanarin, nihče od merodajnih organov pa ne pokrene kaj odločnejšega, da bi ti stanovalci redno plačevali svoje obveznosti do stanovanjske skupnosti. Bo to še dolgo trajalo? —r—

JUNAK DIRKALNIH STEZA - FRANC BABIČ

Obisk pri državnem prvaku v spidveju, ki živi v Krškem

Državni prvak za leto 1964. Zmagovalec dveh dirk od treh, ki so veljale za naslov najboljšega v Jugoslaviji. Tretji na dirki v Sovjetski zvezi, dvakrat drugi na dirkah na Madžarskem. Zmagovalec mednarodne dirke ob otvoritvi zagrebškega velesejma, kjer so sodelovali spidvejisti iz Čehoslovaške, Madžarske, Avstrije in Jugoslavije. Zmagovalec dvoboja z Avstrijo. Skupaj: petkrat prvi, štirikrat drugi in enkrat tretji v različnih spidvejskih dirkah pri nas in v tujini, to je izkupiček našega najboljšega vozača, Franca Babiča iz Krškega v lanskem

Taka je torej športna izkaznica najboljšega športnika Dolenjske za leto 1964. Bil je veselo presenečen, ko smo mu pred dnevi čestitali za zasluženo uspeh in ko smo mu izročili nagrado našega uredništva: lepo zbirko knjig Dolenjske založbe. Prisrčno se je zahvalil za nagrado in rekel, da se je prvega mesta v tej tradicionalni anketi Dolenjskega lista močno razveselil. Seveda je bil takoj pripravljen za razgovor o spidveju. Čisto drugačen je bil tistih trideset minut, ko sva govorila o športu, o njegovih načrtih in o njegovih uspehih: živahen ter sproščen. Res, pravo nasprotje od tistega Babiča, ka smo ga vajeni gledati na motorju: neustrašnega, z železno voljo in jeklenimi živci ter vsak hip pripravljenega za odločilni napad v ovinku, ko mu ni nihče več kos.

– V dolgoletni karieri ste že neštetokrat sedli na motor in zabeležili celo vrsto zmag. Prav gotovo ne bi vedeli povedati, kolikokrat so vam že obesili lovorov venec okrog vratu. Verjetno pa vam je kaka zmaga še posebej pri srcu?

– Res je, zmag ne štejem in tudi števila dirk, na katerih sem nastopil, ne vem. Vsaka zmaga je po svoje najdražja. Ko takole premišljam, se mi zdi, da so mi najbolj pri srcu predvsem uspeh v Linzu, ko sem na conskem svetovnem prvenstvu delil prvo mesto in pa seveda naslovi državnega prvaka, še posebej tisti izpred dveh let, ker je bil pač prvi.

– Lani ste imeli precej nastopov, na katerih ste pobrali veliko lovorik. Bili pa ste tudi poškodovani. Kako je prišlo do nesreče?

– Moram reči, da sem imel lani spomladi precej težav s strojem. 10. maja sem tekmoval na conskem svetovnem prvenstvu v Zagrebu. V eni izmed voženj, ko sva se v Avstrijcem Ziezwohlom borila za čimboljši uspeh, je Avstrijcu odpovedal stroj, zaletela sva se in znašej sem se v betonski ograji. Mojih sanj o morebitnem uspehu je bilo konec: zdravniki pa so imeli precej dela v dvema zlomljenima rebrama. Ta poškodba me je stala potovanje v Rusijo in mi vzela kakih pet ali šest dirk.

– Žena in sin doma prav gotovo z različnimi občutki spremljata vaše nastope?

– Tako je. Sin je seveda navdušen in pozorno spremlja moje dirke, žena pa dirke preživi v velikem strahu. Lahko pa rečem, da se je po tolikih letih mojega spidveja že vživela v ta šport.

– Kako pa se pripravljate?

– Pred dirkami navadno popravljam stroj in treniram na stadionu Matija Gubca v Krškem. Na kakih skupnih pripravah sem bil do zdaj le enkrat. Zdaj bom šel v Crikvenico na trening za trenerje.

– Letošnji načrti?

– Kot vsako leto bom tudi letos vozil na domačih in mednarodnih dirkah. Potovali bomo v Sovjetsko zvezo, Vzhodno Nemčijo, Čehoslovaško, Madžarsko in Bolgarijo. Vesel sem, da mi v tovarni omogočijo, da se udeležujem vseh lirik.

– Mesto Jugoslavije na svetovni lestvici spidveja?

– Niti visoko niti nizko: nekje v sredini smo! Imamo pa veliko slabše stroje od najboljših in manjše možnosti za trening. Če bi se pogoji izboljšali, potem bi se prav gotovo enakovredno borili z vsemi.

JOŽE SPLIHAL

Rokomet v Brežicah

Brežiški rokometni klub je v sredo, 3. marca, začel spomladansko rokometno sezono v prijateljskem srečanju z ekipo Partizana iz Radeč. Igra ni bila kaj prida. Pri domačinih so se odlikovali vratar Brglez, Dogan in trener Šetinc, pri gostih pa Mrežar I, Perger in Koren. Julijan Vidmar iz Brežic je sodil zadovoljivo. Rezultat srečanja Brežice : Radeče — 23:19 (10:8). AB

Uspeh kočevskih telovadcev

V povratni tekmi v orodni telovadbi med pionirji Partizana Ljubljana – Tabor in Partizana Kočevje so bili telovadci iz Kočevja še enkrat uspešni. Po zagrizeni borbi so prepričljivo zmagali z rezultatom 276,3:266,3. Obe vrsti sta dosegli več točk kakor na prvem tekmovanju v Kočevju. Med posamezniki so se v razmaku ene desetinke točke zvrstili trije kočevski pionirji. Zmagal je Furlič (46,1) pred Lunderjem in Koleto. Zastopnik domačega društva je tekmovalcem podelil diplome in spominske zastavice. V Ljubljani sta vrsto vodila Lojze Okoren in Jože Starc ml., sodila pa sta tudi Bižal in Arko iz Kočevja.

ZDRAVNIK VAM SVETUJE

VNETJE ŽELODCA

Vnetje želodca je lahko akutno ali kronično, se pravi, da hitro vzplamti in se tudi hitro pozdravi, ali pa da traja bolezen dalj časa.

Znaki akutnega vnetja želodca, ki najpogostneje nastane zaradi neprimerne ali pokvarjene hrane, so bolečine v predelu želodca, to je pod rebernim lokom in v žlički, slabost, bruhanje, driska, suha usta, iz ust smrdi, jezik je obložen, včasih je tudi visoka vročina. V splošnem se bolnik počuti slabo in negotovo.

Bolnik, ki je obolel za akutnim vnetjem želodca, naj pije en dan samo ruski čaj brez sladkorja ali sladkan s saharinom, potem naj je naslednji dan rižev sluz na vodi ali pa ovsene kosmiče, prepečenec in nato nekaj dni le lahko hrano. Bolezen navadno kmalu premine in posledic ni.

Kronično vnetje želodca je eno najpogostnejših bolezni prebavil. Nastane zaradi stalne slabe prehrane, zaradi stalnega uživanja alkoholnih pijač, kajenja, zaradi ostrih začimb, zaradi prevroče hrane, pa tudi zaradi tega, če hrana ni dovolj prežvečena. Večkrat pa je kronično vnetje želodca posledica kakšne druge bolezni, n. pr. jetike, gnojenj itd. Tudi pomanjkanje vitaminov C in B povzroča to bolezen.

Bolnik s kroničnim vnetjem želodca ima bolečine v žlički, napetost v trebuhu in tožiti, da ga v pasu tišči obleka, včasih mu je slabo, riga se mu, peče ga zgaga, včasih zjutraj bruha, posebno, če je alkoholik. Apetita navadno ni, zato bolnik hujša. Usta so suha, jezik obložen, iz ust smrdi. Bolnik gre na blato neredno. Večkrat so driske ali zelo mehko blato. Če je želodčne kisline malo ali pa sploh nič, lahko pride do slabokrvnosti.

Kronično vnetje želodca zahteva zdravljenje. Najprej je potrebno ozdraviti eventuelna žarišča, n. pr. gnojenje zob. Na vsak način pa je nujno treba opustiti pitje alkoholnih pijač in kajenje, zelo zmanjšati uporabo začimb, uživanje premastnih in težko prebavljivih jedi. Važno je, da jemo večkrat na dan po malem, da ne bi želodec preobremenili. Hrano moramo dobro prežvečiti, ne sme biti ne prehladna in ne prevroča. Če imamo premalo kisline ali pa sploh ne, potem jemljemo pepsan, pepsamin, acynorm in slično, če pa je kisline preveč, pa ulter, libratar in podobno. Če se hoče tak bolnik pozdraviti, mora biti seveda disciplinirana.

Dr. B. O.

Plavalci CELULOZARJA bi radi ostali v ligi

Vesna Breskvarjeva je bila nekoč »prva dama« krških plavalcev. Po njenem odhodu v Kranjski Triglav je postal najboljši plavalec Celulozarja Peter Jesenšek. Tako so se vsaj odločili bralci Dolenjskega lista, ki so mu prisodili v tradicionalni športni anketi mesto med desetorico najboljših. Povprašali smo ga torej, naj nam pove nekaj besed in želja o krških plavalcih letos, nekaj pa tudi o svojih uspehih.

– Zadnja sezona: je bila uspešna ali ne?

– Zame osebno – ne! Lani nisem dosegel svojih najboljših rezultatov iz preteklih sezon. Precej čudno se torej sliši, da sem bil kljub temu kar v treh disciplinah slovenski prvak: na 200 m hrbtno, na isti dolžini mešano in na 100 m prosto. Povedati pa moram, da niso plavali vsi najboljši.

Celulozar je bil četrti v drugi zvezni ligi. To je bil soliden uspeh v konkurenci osmih plavalnih klubov, ki so penili valove, da bi se uvrstili v najkvalitetnejši plavalni razred pri nas. Zdaj, če povem po pravici, nič ne delamo, ker nimamo pogojev za normalno vadbo. Začeli bomo šele takrat, ko se bo začela tudi sezona. Kakor bo pa bo. Starejši so prenehali s plavanjem, mladi pa so nadarjeni, a neizkušeni. Spet bomo plavali v drugi zvezni ligi, da bi le ostali v njej!

– Waterpolo je pač dinamična igra. Zoga precej bolj privlači gledalce?

– Waterpolisti smo bili med najboljšimi v Sloveniji in smo še zdaj pri vrhu. Ker pa nimamo trenerja, mislim, da posebnega napredka letos ne bo, čeprav smo si obljubili, da bomo resno zagrabili za delo.

– Za plavanje je baje veliko zanimanje?

– Res je, zanimanja je toliko, da plavanju brez posebnega razmišljanja prisodimo št. 1 športa v Krškem. Letos bomo tekmovali na raznih prvenstvih: državnih in republiških in seveda ekipno v drugi zvezni ligi. V Sloveniji smo med najboljšimi, takoj za Ljubljančani in Kranjčani. Če bomo dobro trenirali, bomo to mesto prav gotovo obdržali. Naš uspeh pa je precej odvisen od finančnih sredstev, ki jih nikoli nimamo preveč.

– Za konec še dve želji: zase in za klub.

– Za klub: da se obdrži v drugi zvezni ligi, kjer bo letos huda konkurenca, saj bodo v severni skupini razen nas plavali še beograjski Partizan, Odred iz Kikinde in Zrenjanin; v južni pa tekmujejo moštarski Velež, Šibenik, zagrebški Medveščak in POŠK.

Zase: da izenačim rezultate iz preteklih sezon, saj sem bil lani v krizi. Največja želja je, da bi se na 100 m prosto, ki je moja najljubša disciplina, spustil pod magično minuto. AL.

Kočevje : Goranin 3:5

To je bila prva letošnja nogometna tekma. Teren je bil zaradi snega zelo težak. Delničani so bili veliki favoriti, poraz domačih 3:5 (1:2) pa je zelo časten, posebno če upoštevamo, da igra Gorarin v reški podzvezni ligi. Želimo le, da bodo kočevski nogometaši letos dobro igrali. Za goste so bili uspešni Rački dvakrat, ter Štimac in Pleše, zadetka za domačine pa sta dosegla Berlan (11) in Svete ter Briški. Tekmo je zelo dobro sodil domačin Sever. Ljubiteljem in navijačem bi že v začetku sezone priporočali, da opustijo sočne medklice, da bodo tekme bolj športne in kulturne. Sportno obnašanje publike največ koristi moštvu!!

STRELSTVO: občinski strelski odbor je imel 10. jubilejni letni občni zbor, ki se ga je udeležili tudi predsednik Strelske zveze Slovenije Jože Klanjšek — Vasja ter zastopniki okrajne strelske zveze Miha Avšič, sveta za telesno kulturo ObS Kočevje Andrej Arko in predsednik ObZTK Dominik Trobenta. Predsednik Jože Adamič je prikazal delo in razvoj strelcev. Lani so imeli vrsto uspelih prireditev, pomagali so pri organizaciji delavskih športnih iger. Letošnji program je zaradi 20-letnice osvoboditve še posebej obogaten. Izvolili so tudi nov, 11-članski odbor, ki je precej pomlajen. Starejši člani Jože Adamič, Milan Arko, Janez Arko in Tone Hočevar so novemu odboru obljubili vso pomoč. Za zaključek je Jože Adamič predal strelcu Letniku prehodno zlato puščico za leto 1965, 27 članom srebrni znak dobrega strelca ter 7 zlatih znakov za odličnega strelca.

Mladinci predvojaške vzgoje na smučeh

Oddelek za narodno obrambo občinske skupščine v Novem mestu je od 15. februarja do 1. marca v dolenjskem smučarskem centru v Črmošnjicah organiziral smučarski tečaj za mladince predvojaške vzgoje. Na strmih pobočjih Gač se je pod vodstvom tre- nerja Jožeta Brodarja zbralo enajst mladih vojaških obveznikov, ki bodo v bližnji prihodnosti oblekli sive uniforme in odšli na služenje vojaškega roka.

V nedeljo, 28. februarja, so ob koncu tečaja pridobljeno znanje in moč preizkusili na tekmovanju v slalomu in teku na 5 km. Njihov trener Jože mi je ob tej priložnosti povedal:

»Armada potrebuje vsestransko izvežbane ljudi. To je prvi tovrstni tečaj na Dolenjskem in moram reči, da je uspel. Imam trenerski izpit in do nedavnega sem se kot aktiven oficir JLA ukvarjal s poučevanjem mladih vojakov v smučarskih veščinah, vendar nisem upal, da bom uspel s temi fanti toliko narediti. To so večinoma kmečki fantje in preden smo pričeli s tečajem, polovica od njih še sploh ni bila na smučeh, ostali pa so bili več ali manj začetniki. Od prvih negotovih korakov na snegu je minilo štirinajst dni — pa jih poglejte, kako vozijo! Danes bi bili kos marsikateremu staremu smučarju.«

Na tekmovanju so v boju za sekunde pokazali pravo smučarsko veščino. Med tečajem so bila za njih organizirana razna politična predavanja. Največ pozornosti so posvetili novemu volilnemu sistemu in vlogi Zveze mladine na vasi.

S tečaja je prišlo enajst dobrih smučarjev in od sedaj naprej tudi enajst navdušenih ljubiteljev belega športa. D. U.

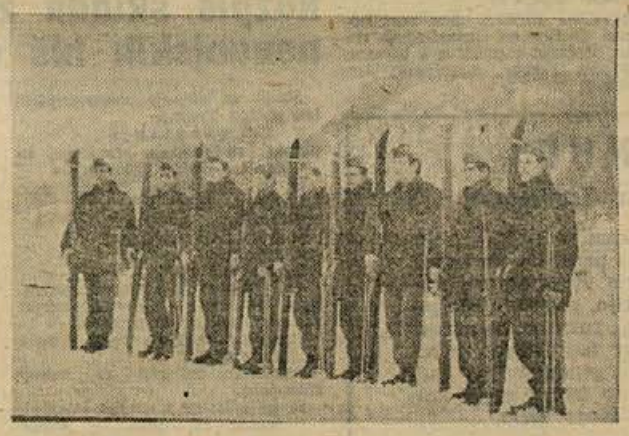

Na Gačah so se novi smučarji prav prijetno počutili

Avtomoto društvo Novo mesto

vabi

vse člane AMD na

OBČNI ZBOR

ki bo v sredo, 17. marca 1965 ob 19. uri v prostorih gostilne Košak, Novo mesto.

Vabi UO AMD!

28

JUGOSLAVIJA

SPENT 1965

Prvo dejanje – žrebanje

● Do uradnega začetka 28. svetovnega prvenstva je še dober mesec, SPENT pa se je dejansko že začel. Pretekli četrtek so namreč žrebali pare za 8 disciplin letošnjega prvenstva: ekipno tekmovanje moških in ženskih reprezentanc tekmovanje posameznikov in posameznic, moške, ženske in mešane dvojice in tekmovanje veteranov. Skrbno pripravljeno žrebanje, ki je dobilo priznanje strokovnjakov ITTF, je trajalo skoraj 18 ur in se je za Jugoslovane v glavnem srečno končalo.

V tekmovanju moških ekip smo vedeli, da bomo dobili eno izmed velesil (Japonsko ali Kitajsko). Rešili smo se za nas skorajda nepremagljivih Svedov, zato pa smo v skupino dobili močne reprezentance Nemčije, ZSSR, ČSSR in Romunije, ki jih bomo lahko premagali le s skrajnim naporom. Z drugim mestom v skupini bi si zagotovili vsaj četrto mesto, kar bi pomenilo korak naprej, saj na zadnjih prvenstvih nismo bili više od petega mesta.

Pri ženskah smo imeli veliko sreče. Prišli smo v skupino s Poljsko, ki je med vsemi osmimi nosilci najslabša. Če zmagamo, bomo prišli med 8 najboljših.

Tudi v tekmovanju dvojic in posameznikov smo imeli srečen žreb. Najmanj težav za uvrstitev med najboljše bo imel Marković. Šele za uvrstitev med 16 najboljših bo igral s Kitajcem. Tudi Vecko in Korpa nimata slabega žreba. Pirčeva ima le v prvem kolu nekoliko težjo nasprotnico, kasneje pa bo imela manj težav. Tudi naši drugi dve predstavnici, Ječmenica in Aničeva, bosta šele v 3. in 4. kolu naleti na težje ovire.

● Slovesna otvoritev bo 15. aprila, finale ekipnega tekmovanja 19. aprila, ostala finala pa 25. aprila ko bo tudi SPENT zaključen.

● Cene vstopnic so različne. V primerjavi s cenami drugod po svetu so sorazmerno nizke: gibale se bodo od 200 do 1000 dinarjev. Najcenejša bodo dopoldanska in popoldanska tekmovanja, najdražji pa finalna srečanja. Permanentne vstopnice so v predprodaji 8400 din, kasneje pa bodo 12.000 din.

France Mikec

Naročite domači tednik bratu ali sinu, ki je pri vojakih!

Posvet zasavskih ObZTK

Na posvetu predstavnikov ObZTK Zasavja o tekmovalni skupnosti Zasavja in tekmovalnem športu, ki je bil 24. februarja in ki so se ga udeležili predstavniki OZTK Ljubljana in ObZTK iz Zagorja, Trbovelj, Sevnice in Brežic so sklenili, da bodo ustanovili tekmovalno skupnost Zasavja za tekmovalni šport, ki bo zajemala naslednja področja: Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Radeče, Sevnico, Krško in Brežice. Vrhovno telo TSZ bo posvetovalni organ, ki ga sestavljajo predsedniki ObZTK. Tekmovalni šport so razdelili na dve skupini: na panoge, ki zahtevajo liga tekmovanja (namizni tenis, košarka, rokomet, nogomet, šah, odbojka in kegljanje) in na panoge, ki zahtevajo medobčinsko sodelovanje (atletika, balinanje, STV, orodna telovadba, streljanje, smučanje, sankanje in plavanje). — ObZTK Zagorje bo vodila košarko in kegljanje, Trbovlje atletiko, STV in smučanje, Hrastnik namizni tenis in orodno telovadbo, Sevnica šah in streljanje, Krško balinanje, sankanje in plavanje, Brežice pa rokomet, odbojko in nogomet. Finančno poslovanje bodo vodile posamezne ObZTK.

ŠAH: začelo se je šahovsko prvenstvo Brežic. Igra 18 šahistov.

ROKOMET: ženska ekipa bo pred začetkom tekmovalne sezone igrala dve prijateljski tekmi. Dvakrat se bodo pomerile s Celjankami. — Moški so v odsotnosti nekaterih najboljših premagali Radeče s 23:19. Pred okrog 50 gledalci je zanimivo tekmo dobro sodil Vidmar.

NAMIZNI TENIS: povratnega srečanja med Artičami in Brežicami še ni bilo. Krivdo za to moramo iskati v pomanjkanju prostorov za redno vadbo, kar Brežičanom otežkoča normalno delo.

Oskar Gerjevič

Zaradi odjuge samo slalom

Na Debencu pri Mirni je bilo pretekli teden občinsko smučarsko prvenstvo osnovnih šol. Namesto v tekih, skokih in alpskih disciplinah v Mokronogu, so tekmovali le v slalomu na Debencu: snežne razmere so bile namreč zelo slabe. 45 starejših in 11 mlajših pionirjev iz vseh petih osnovnih šol in 7 pionirk iz Trebnjega in Mokronoga je startalo v soncu, končalo pa v pravem snežnem metežu.

Na koncu je tekmovalce pozdravil ravnatelj mirenske osnovne šole Vladimir Silvester in izročili zmagovalni ekipi prehodni pokal. Rezultati: mlajši pionirji: 1. Jan, 2. Bukovec (oba Trebnje), 3. Kolenc, 4. Grešak (oba Mirna), 5. Pirh (Mokronog). Starejši pionirji: 1. Jurca (Šentrupert), 2. Tanšek (Trebnje), 3. Kisel (Gaber), 4. Vrabec, 5. Gorenc (oba Mokronog). Pionirke: 1. Sila, 2. Smole (obe Trebnje), 3. Planinšek, 4. Hočevar (obe Mokronog), 5. Zupančič (Trebnje).

NACE BUKOVEC

Nogometni seminar v Kočevju

Na trodnevnem seminarju nogometnih sodnikov LNP v Kočevju je bilo 45 udeležencev. Na njem so predavali znani strokovnjaki Dimič, Tauzes, Jakše in Gvardjančič. Na seminarju so testirali sodnike, polagali norme, osvežili znanje pravil in tolmačili nekatere spremembe statuta.

Po končanem seminarju so sodniki igrali tekmo z domačim moštvom. Kočevje je zmagalo s 5:1 (2:1); gole pa so dosegli Brlan in Radosavljević po 2 ter Magdič za Kočevje. Domači so igrali požrtvovalno, tekma pa je bila dobra priprava za ligaško tekmovanje.

A. Arko

Strelci potrebujejo strelišče

V strelsko zvezo je v Novem mestu včlanjenih blizu 600 članov vseh starosti. Na žalost imajo najmanj mladine iz podjetij in podeželja. V Novem mestu je 13 družin, v okolici pa še 5, kar je še vedno premalo. Res je sicer, da imajo te družine kaj slabe pogoje za delo ker nimajo sobe za streljanje. Tako je zimska sezona v tej dejavnosti sploh mrtva. Klub je že neštetokrat skušal najti kak prostor, vendar ga zaradi premajhnih sredstev niso mogli dobiti.

Po drugi strani pa se jim ne zdi prav, da so vključeni v dejavnost telesnovzgojne organizacije in morajo denarna sredstva črpati prekoobčinske zveze za telesno vzgojo. Prostorov v njihovem domu pa ne morejo uporabljati in so si morali poiskati pisarnico v mestu.

Letos nameravajo kljub težavam razširiti organizacijo med kmečko in delavsko mladino, pa tudi v Novem mestu bodo okrepili strelsko družino Janeza Trdine. Težave s kadri je lanski tečaj le delno rešil in bodo morali spet misliti na podobno akcijo tudi letos.

Priredili bodo nekaj tekmovanj in šli na Zlet bratstva v Karlovac. Vendar brez strelišča ne morejo trenirati in javnost bo morala priskočiti na pomoč z večjimi sredstvi, če bočemo vsaj prihodnjo zimo imeti sodobno notranje strelišče, pa tudi z zunanjim strelliščem, ki ga imajo v načrtu, ne bo nič brez podpore. Več pozornosti tej organizaciji zahteva tudi njen posredni cilj: obramba domovine. Potem bo tudi mladina, ki danes še stoji ob strani, rada stopila v vrste strelcev.

—mrt—

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Petek, 12. marca — **Gregor**
Sobota, 13. marca — **Kristina**
Nedelja, 14. marca — **Matilda**
Ponedeljek, 15. marca — **Klemen**
Torek, 16. marca — **Hilarij**
Sreda, 17. marca — **Ljubislava**
Četrtek, 18. marca — **Edvard**

ČESTITKI

Dragemu **Jožetu Turku**, njegovi ženi **Tilki** in malemu sinčku **Jožkotu** iz Foersterjeve ulice želi vse najboljše in najlepše za praznovanje

družina Brezovar

☆

Ljubemu sinu **Jožetu Stezinarju** iz Kanade želi za njegovo praznovanje vse najlepše in najboljše mama iz Lipovca. Lep pozdrav tudi Lojzetu in vsem ostalim!

ZAHVALE

Ob izgubi našega dragega očeta
LOVRA ZUPANCA
iz Dol. Toplic
se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju bolnišnice v Novem mestu za pomoč in nego, zdravniku Zdravilišča Dol. Toplice, ki je pokojnika negoval v zadnjih dneh, vsem darovalcem cvetja, pevcem in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti.

Sinova Jože in Drago Zupanc z družinama.

—

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, družbeno-političnim organizacijam, Občinskemu odboru ZB Metlika, KO ZB Bereča vas in vsem ostalim, ki so 5. marca 1965 spremili na zadnji poti našega dragega očeta in starega očeta
JANEZA TEŽAKA
Sin Janez in Franc z družinami

MALI OGLASI

PRODAM DVOSTANOVANJSKO HISO z gospodarskim poslopjem. Dol. Straža 37, Straža.

PRODAM TRGOVSKO OPREMO, več smrekovih desk in podpornikov. Turk, Novo mesto, Kidričev trg 1.

PRODAM DIVAN, kuhinjsko kredenco, moško črno obleko in črno suknjo. Alojzija Kunčič, Bršlin 34, Novo mesto.

PRODAM GRAMOFON Emona, polkavč in komodo. Naslov v upravi lista (219/65).

PRALNI STROJ Alba Cygnus ugodno prodam. Naslov v upravi lista (218/65).

PRODAM 6 TRAVERZ, dolgih 3,50 metra. Alojz Korbar, Mala Bučna vas 1, Novo mesto.

UGODNO PRODAM kuhinjsko kredenco. Danica Pirnar, Novo mesto, Paderšičeva 11.

FIAT 1100 ugodno prodam v Novem mestu. Naslov v upravi lista. (tel. štev. 21-368 od 15.00 ure dalje) (217/65).

PRODAM TOVORNI AVTO, 3 tone, dobro ohranjen, za leto 1965 registriran. Mihael Brajer, avtoprevoznik, Trebnje.

KUPIMO GUMI VOZ, nosilnost 1.000—1.500 kg. Gasilsko društvo Globodol, p. Mirna peč.

KUPIM KOMBINIRAN mizarski stroj. Tine Sprajcer, Črnomelj, Belokranjskega odreda 12.

BRIVSKO FRIZERŠKO POMOČNICO sprejmem. Oskrba zagotovljena. Milan Kreutz, frizer, Krško.

TAKOJ SPREJMEM dva mizarska pomočnika za stavbena dela. Hrana in stanovanje v hiši. Plača dobra. Matjaž Kocjan, Splošno mizarstvo Bič, Vel. Gaber.

GOSPODINJSKO pomočnico sprejmem takoj. Možnost dodatne zaposlitve. Kregar, Ljubljana, Gradaška 30.

GOSPODINJSKO POMOCNICO z nekaj znanjem kuhe, sprejmem takoj. Plača dobra. Dr. Miha Žerjava, Ljubljana, Ulica Majke Jugovičev 5.

DEKLE, ki je vajena kmečkega dela, dobi zaposlitev na kmetiji. Plača po dogovoru in socialno zavarovanje. Vsa oskrba v hiši. Stane Kuralt, Žabnica 49, pošta Žabnica, Gorenjsko.

GOSPODINJSKO pomočnico sprejmem k štiričlanski družini. Pokovec, Dalmatinova 8, Ljubljana.

POSTENO GOSPODINJSKO POMOCNICO sprejmem, ki ima tudi veselje do ureditve doma v času turistične sezone. Ivica Eržen, Bled, Grič 5.

ISCEM PARTNERJA za gradnjo dvojčka v Novem mestu. Naslov v upravi lista (216/65).

OPREMLJENO SOBO iščem v Novem mestu ali bližnji okolici. Naslov v upravi lista (211/65).

ZDRAVILIŠCE ROGASKA SLATINA — Proti sladkorni bolezni, protinu in tolščavosti (boleznskemu debelenju) pomaga rogaški »Donat« vrelec. V Novem mestu ga dobite pri Trgovskem podjetju HMELJNIK — telefon 21-129 in STANDARD — telefon 21-158.

DEKLE SPREJMEM k družini z enim otrokom, za pomoč v gospodinjstvu. Zbontar, Ljubljana, Kneza Kocija 26.

POSTENO DEKLE išče štiričlanska družina za gospodinjska dela. Možnost zaposlitve v tovarni. Štefka Ferbar, Ljubljana, Jarška 8.

KINO PROJEKTOR
ugodno prodamo
DPD Svoboda
PODPEČ, p. Preserje.

CENTROMERKUR
Import - Export, Ljubljana, Trubarjeva 1–3

nudi cenjenim potrošnikom v svoji veleblagovnici moško in žensko perilo in pletenine, moške in ženske zapestne ure svetovno znanih znamk, zlato, bižuterijo, gospodinjske potrebščine, gumbe, zadrge, sukanec, pozamenterijo, damske torbice ter vso usnjeno galanterijo. V svoji drogerijski prodajalni pa nudi cenjenim strankam bogato izbiro vsega parfumerijskega in kozmetičnega blaga.

KINO

Črnomelj: 12. in 14. marca egiptovski barvni film »Neznanka«. 16. in 17. marca francoski barvni film »Zoro maščevalec«.

Dol. Toplice: 13. in 14. marca ameriški film »Serifov sin«.

Kočevje »Jadran«: 12. do 14. marca ameriško - jugoslovanski barvni film »Vprašaj katero koli«. 17. in 18. marca španski barvni film »Lažni zakon«.

Kostanjevica: 14. marca francoski film »Mačka nudi krempljes«.

Metlika: 13. in 14. marca nemški film »Skrivnost Y«. 17. in 18. marca jugoslovanski film »Minuta za umor«.

Novo mesto »Krka«: 12. do 15. marca ameriški barvni film »Brezno in nihalo«. 14. marca sovjetski barvni film »Buratinove dogodivščine«. 16. marca gostovanje mestnega gledališča Ljubljana. 17. in 18. marca francoski film »Umreti v Madridu«.

Mokronog: 13. in 14. marca madžarski film »Leila in Gabor«.

Ribnica na Dol.: 13. in 14. marca ameriški barvni film »Veličastnih sedem«.

Sevnica: angleški film »SOS Pacifik«. 17. marca ameriški film »Buster Kiton general«.

Sodražica: 13. in 14. marca italijanski film »Drakut maščevalec«.

Stara cerkev: 13. in 14. marca romunski barvni film »Darclee«. 17. marca francoski film »Hirošima, ljubezen moja«.

Straža: 13. in 14. marca ameriški film »Tonka«.

Trebnje: 13. in 14. marca ameriški film »Apartma«.

GIBANJE PREBIVALSTVA

Matični urad Novo mesto

V času od 1. marca do 8. marca je bilo rojenih 15 dečkov in 15 deklic. — Poročili so se: Anton Lampret, podoficir iz Bršlina, in Ana Hlebec, uslužbenka iz Grma pri Trebnjem; Ivan Kastelic, ključavničar iz Jame, in Jožefa Bartolj, uslužbenka iz Gotne vasi; Karel Andrejčič, kmetovalec, in Florjana Kotar (razvezana Šenk), delavka, oba iz Zloganja. — Umrli so: Marija Bojec, gospodinja iz Koblerjev, 64 let; Julka Žbogar, osebna upokojenka iz Strekljevca, 60 let; Antonija Erjavec, gospodinja iz Stranske vasi, 54 let; Cecilija Gazvoda, gospodinja iz Črmošnjic, 91 let, in Jože Vodopivec, kmetovalec iz Vel. Slatnika, 83 let.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Barbo iz Orkljevca — Darjo, Valerija Ogrinc iz Semiča — Matejo, Rozalija Mervar iz Gornje Straže — Matejo, Ljudmila Gorenc s Studenca — Ireno, Jožefa Kovačič iz Gornje Brezovice — Milana, Anica Lamut iz Dragatuša — Janeza, Marija Kunstek iz Trbinca — Marto, Anica Kotnik iz Velikih Brusnic — Aleša, Marija Banič iz Konca — Franca, Marija Mihalič iz Bršljina — Zdenko, Alojzija Rožemberger z Ruperč vrha — Tanjo, Emilija Strajnar iz Dečje vasi — Jožeta, Marija Bukovec iz Koroške vasi — Jožico, Pepca Staniša iz Hrastna — Štefko, Vera Slovenec iz Šentjerneja — Ireno, Marija Frantar iz Ivančne gorice — Andreja, Veronika Granda iz Dobruške vasi — Viktorja, Ana Korošin iz Sela — Antona, Marija Karlič iz Telč — Alenko, Pavla Bahor iz Obrha — deklico, Ivanka Jenič iz Broda — dečka, Marija Škarja iz Šentruperta — deklico.

PORAVNANA NAROČNINA

vam jamči, da boste vsak teden redno dobili na dom Dolenjski list – zato pripravite 600 din, ko vas bo prihodnje dni obiskal vaš pismonoša s položnico za polletno naročnino!

Pozdravlja vas UPRAVA LISTA

MALI OGLASI V NAŠEM LISTU VAM PRINESEJO ZANESLJIV USPEH!

Razpis sklada za zidanje stanovanjskih hiš občine Trebnje

Sklad za zidanje stanovanjskih hiš občine Trebnje

razpisuje

natečaj za prodajo stanovanj in garaž v blokih v Trebnjem

Sklad proda po sklepu sveta upravnega odbora sklada:

8 trosobnih stanovanj
16 dvosobnih stanovanj
7 garsonjer
8 garaž v blokih.

Vsi prostori so sodobno opremljeni, ogrevanje s centralno kurjavo, običajni skupni prostori.

Pravico do nakupa imajo pravne in fizične osebe.

Prednostni kriteriji za nakup stanovanj:

a) višja lastna udeležba — minimalna 50. odst. — kupne cene;

b) krajši rok vračanja posojila — najdaljši 20 let;

c) višja obrestna mera — najnižja 2 odst.;

d) za garaže ni posojil ter je prednostni kriterij višja cena.

Interesentom so na razpolago v prostorih Skupščine občine Trebnje v sobi št. 6/I, ob delavnikih med uradnimi urami tlorisi stanovanj, cene, kakor tudi podrobni popisi opreme stanovanj.

Rok za vložitev ponudb je 25. marec 1965.

Lastna udeležba za stanovanja in kupnina za garažo mora biti vplačana do 24. aprila 1965 na račun Sklada pri NB Novo mesto 606-11-647/2.

Predsednik Franc Zidar, l. r.

Razpis sklada za urejanje mestnega zemljišča občine Sevnica

Na osnovi 12. člena odloka o urejanju mestnega zemljišča občine Sevnica (Uradni vestnik okraja Celje, št. 52/63) razpisuje SKLAD ZA UREJANJE MESTNEGA ZEMLJIŠČA OBČINE SEVNICA

I. javni tečaj za oddaja mestnega zemljišča v uporabo za zgraditev stanovanjskih hiš na območju ožjega gradbenega okoliša v Sevnici

I. Po tem natečaju bodo oddane v uporabo za zgraditev vrstnih stanovanjskih hiš naslednje parcele (vse iz k. o. Sevnica in vse ob Cesti na Dobravo):

Zap. št.	Št. parc.	Površ. v m²
1	488/7	220
2	488/8	220
3	488/9	215
4	488/10	215
5	488/11	215
6	488/12	215
7	488/13	210
8	488/14	210
9	488/ 210	
10	488/16	220
11	488/17	220
12	488/18	180

II. Površine gradbenih parcel in odškodnina za zemljišče

Površine gradbenih parcel bodo določene povsem točno po potrditvi gradbenih projektov. Odškodnina za zemljišče, ki bo dano v uporabo, bo določena po dokončni izmeri in pogodbi in sicer po 200 dinarjev za m² ter se nakaže na ustrezen račun ObS Sevnica pri NB Sevnica. V vrstnih hišah ima vsako stanovanje skupaj z manipulativnim prostorom svojo parcelno številko.

III. Prispevek investitorjev k stroškom za urejanje mestnega zemljišča

Izklicna cena prispevka za pomezne parcele je 800 din za m². Celotna odškodnina bo določena, ko bo znana točna izmera posameznih parcel.

Sklad za urejanje mestnega zemljišča se zaveže, da bo iz izlicitiranega zneska prispevkov investitorjev k stroškom za urejanje mestnega zemljišča v natečaju v uporabo oddano zemljišče komunalno uredil, v skladu z ureditvenim načrtom, vendar samo do višine izlicitiranega zneska.

Ponudnik mora plačati ob podpisu pogodbe o dodelitvi pravice uporabe na zemljišču 1/5 izlicitiranega zneska.

IV. Pogoji natečaja

1. Natečaja se lahko udeležijo vse fizične in pravne osebe.

2. Natečaj je pismen.

Pismena ponudba investitorja mora vsebovati:

a) ime, priimek, naslov in poklic ponudnika;

b) potrdilo, da je ponudnik vplačal pri Službi družbenega knjigovodstva pri NB Krško — podružnici Sevnica, na račun št. 606-131-687-01-7 varščino v znesku 30.000 dinarjev. (Ta varščina se najboljšemu ponudniku vračuna v znesek, ki ga plača kot prispevek za urejanje mestnega zemljišča, ostalim ponudnikom pa se vrne);

c) številka parcele, za katero namerava ponudnik licitirati.

d) licitirani znesek komunalnega prispevka po m2 in rok plačila tega zneska .

Ponudbe pošljejo udeleženci natečaja skupaj s potrdilom o vplačani varščini v zapečatenem pisemskem ovitku na naslov: Sklad za urejanje mestnega zemljišča občine Sevnica, Občinska skupščina Sevnica, I. natečaj za gradnjo. Poleg tega naj udeleženci natečaja vpišejo na ovojnico tudi št. parcele, ki se licitira. Zaželeno je, da pošljejo ponudniki svoje ponudbe priporočeno. Do poteka roka bodo pisemske ovojnice shranjene v blagajni občinske skupščine.

Sestanek upravnega odbora sklada, na katerem bo določen najboljši ponudnik, bo 27. marca 1965 ob 8. uri v sejni sobi občinske skupščine in bo javen. Najboljši ponudnik bo določen glede na višino komunalnega prispevka in glede na rok, v katerem bo komunalni prispevek plačan.

Parcele, ki so dane v natečaj, so namenjene za graditev stanovanj v 4-stanovanjskih vrstnih hišah

3. Interesenti morajo pričeti z gradnjo v letu 1965 in jo dokončati v letu 1968 Investitor lahko v tem roku odstopi od gradnje in prenese pravico uporabe mestnega zemljišča za gradnjo le sporazumno s skladom za urejanje mestnega zemljišča s tem, da predejo vse pravice in dolžnosti iz pogodbe, sklenjene med prvim investitorjem in Skladom za urejanje mestnega zemljišča, na drugega investitorja. Pri tem lahko investitor zahteva le dejansko realizirane stroške, ki jih je imel v zvezi z gradnjo.

4. Če investitor ne začne graditi v letu 1965, izgubi pravico do uporabe zemljišča; lahko zahteva plačani prispevek za urejanje mestnega zemljišča, sklad pa obdrži zase celoten znesek varščine.

5. Ponudnik, ki kot najboljši izlicitira uporabo mestnega zemljišča, mora ob podpisu pogodbe plačati vse stroške v zvezi s prenosom pravice uporabe mestnega zemljišča

V. Vsi zazidalni podatki in ostale informacije o natečaju so interesentom na razpolago vsak ponedeljek in sredo od 8. do 12. ure ter vsak petek od 8. do 16. ure pri ObS Sevnica, soba št. 24.

VI. Roki: pismene ponudbe bo sklad prejemal do 25. 3. 1965.

VII. Izid natečaja: izid natečaja bo objavljen na oglasni deski skupščine občine Sevnica ter razglašen preko oglasne postaje. Vsak udeleženec bo posebej o izidu obveščen pismeno.

VIII. Opozorilo: upravni odbor sklada ne bo upošteval tistih vlog:

— ki ne bodo vsebovale vseh zahtevanih podatkov,

— katerim ne bo priloženo dokazilo o vplačani varščini,

— in vlog, ki bodo vložene po preteku roka, to je po 25. 3. 1965.

Predsednik sklada:
Frenk Valant, l. r.

OBVESTILO LASTNIKOM PSOV

Obvezno cepljenje proti steklini vseh nad 6 mesecev starih psov na področju občine Novo mesto bo v naslednjih dneh:

15. marca:
ob 8. uri — Jurka vas
ob 9. uri — Gornja Straža
ob 10. uri — Gornje Polje
ob 11.30 — Podturen
ob 12. uri — Dolenjske Toplice

16. marca:
ob 8. uri — Otočec
ob 9.30 — Dol. Kronovo
ob 10.30 — Brezovica
ob 11.30 — Šmarjeta
ob 12.30 — Zbure

17. marca:
ob 8. uri — Šmihel
ob 10. uri — Ruperčvrh
ob 12. uri — Uršna sela

18. marca:
ob 8. uri — Gotna vas
ob 9. uri — Težka voda
ob 10. uri — Nova Gora (Koroška vas)
ob 11. uri — Cerovec

19. marca:
ob 8. uri — Dolž
ob 10. uri — Stopiče

20. marca:
ob 8. uri — Mirna peč — pri postaji
ob 9. uri — Mirna peč — pri Rupenatu
ob 10.30 — Jablan (Sranga)
ob 12. uri — Potočna vas

22. marca:
ob 8. uri — Mali Slatnik
ob 10. uri — Ratež
ob 11. uri — Velike Brusnice
ob 12. uri — Gabrje

23. marca:
ob 8. uri — Dol. Karteljevo
ob 10. uri — Prečna

24. marca:
od 8. do 10. ure — Novo mesto

25. marca:
ob 8.30 — Novo mesto — okolica

Za področje Žužemberk:

15. marca:
ob 9. uri — Dol. Ajdovec
ob 10. uri — Srednji Lipovec
ob 11. uri — Sadinja vas
ob 12. uri — Dvor

16. marca:
ob 8. uri — Lašče
ob 9. uri — Hinje
ob 12. uri — Prevole
ob 13. uri — Žvirče

18. marca:
ob 9. uri — Šmihel pri Žužemberku
ob 10. uri — Poljane
ob 13. uri — Žužemberk

Lastniki naj pripeljajo svoje pse na cepij. kamor jim je najbližje. Natančnejša navodila bodo na razglasnih plakatih. Stroški cepljenja so 600 din.

FRANC PUČKO
veterinarski inšpektor

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: pisan glasbeni spored od 5.00 do 8.00. Poročila ob 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 12.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

PETEK, 12. MARCA: 8.05 Popularen izbor domače orkestralne glasbe. 8.35 Dvajset minut z zabavnim orkestrom bolgarskega radia. 9.35 Pet minut za novo pesmico. 10.35 Novo na knjižni polici. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 KN — Inž. Jože Spanring: Rezultati s sortnimi poskusi ječmena in ovsa. 12.30 Iz oper hrvaških avtorjev. 14.35 Schubert štiriročno. 15.30 Lužiško-srbske narodne pesmi. 20.00 Zvočni mozaik. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.10 Za ljubitelje jazza

SOBOTA, 13. MARCA: 8.05 Ženski kvartet kluba koroških akademikov in moški vokalni kvintet. 9.25 Gojenci glasbenih šol vam igrajo. 9.45 Četrt ure s pevcem Markom Novoselom. 11.00 Nimaš prednosti! 12.00 — KN — Inž. Jože Furlan: Poenostavljeno zalivanje in gnojenje v rastlinjakih. 12.30 Igra vam violinist Edvard Grač. 14.05 Iz baletov Petra Iljiča Čajkovskega. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 17.05 Gremo v kino. 17. 35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov. 18.15 Poje sopranistka Zinka Kunc. 18.45 S knjižnega trga. 20.00 V soboto zvečer. 21.00 Zaplešite z nami. 22.10 Oddaja za izseljence.

NEDELJA, 14. MARCA: 7.40 Pogovor s poslušalci. 8.00 Mladinska radijska igra Pino Vatovec: Tretji udarec. 9.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — I. 10.00 Se pomnite tovariši . . . Uranič—Jevšnik: »Z molčečim junakom Nestlom«. 11.40 Nedeljska reportaža. 12.05 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — II. 14.00—17.00 Danes popoldne (šport in glasba) — vmes ob 16.00 Humoreska tega tedna — James Thurber: Basni za današnji dan. 17.05 Majhen operni koncert. 17.30 Radijska igra Michel Deon: Osebna izkaznica gospoda Badabouma. 20.00 Naš nedeljski sestanek. 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe — Bogo Leskovic: Partita v h-molu. 22.10 V plesnem ritmu z orkestrom Aime Barelli in Max Gregor.

PONEDELJEK, 15. MARCA: 8.05 Jutranji zabavni zvoki. 8.55 Za mlade radovedneže — Smejte se z nami. 9.25 Iz narodne zakladnice. 10.15 Pisan orkestralni intermezzo. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Dr. Janez Banič: Zakaj je potreben veterinarski pregled živali ob nakupu. 12.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Zborovske spladbe Karla Pahorja in Marjana Kozine. 17.05 Iz opernega sveta. 18.15 Zvočni razgledi. 18.45 Narava in človek — Miran Borko: Naše ozračje na meji z vesoljem. 20.00 Nocoj ob dvanajstih. 22.10 S popevkami po svetu.

TOREK, 16. MARCA: 8.05 Beneški fantje in Veseli hribovci. 9.25 Duet Levka in Gane iz opere Majska noč N. R. Korsakova. 10.15 Glasbeni sejem. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Jože Silc: Možnosti foliarnega dognojevanja z dušikom pri žitu. 12.30 Iz koncertov in simfonij. 14.35 Pet minut za novo pesmico. 17.05 Koncert po željah poslušalcev. 18.15 Pol ure s plesnim orkestrom RTV Ljubljana in pevci Ireno Kohont, Barbaro Jarc, Ninom Robičem in Stanetom Mancinijem. 18.45 Na mednarodnih križpotjih. 20.20 Radijska igra Ivan Cankar—Mitja Mejak: Zgodba o Šimnu Sirotniku. 22.10 Melodije za lahko noč.

SREDA, 17. MARCA: 8.05 Glasbena matineja. 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.10 Poje vokalni kvintet Dalmacia 10.15 Melodije za razvedrilo. 10.45 Človek in zdravje. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 Kmetijski nasveti — Inž. Tone Zafošnik: Kako bomo letos opravili rez v vinogradih. 12.30 Uvertura in drugi odlomki iz Thomasove Mignon. 14.35 Kako in kaj pojo otroci pri nas in po svetu. 15.30 Slovenske, dalmatinske in makedonske narodne pesmi v priredbi Rada Simonitija. 17.05 O življenju in delu Johanna Brahmsa. 18.15 Vedri zvoki. 18.45 Naš razgovor. 20.00 Popularne zborovske skladbe in priredbe hrvaških skladateljev poje Komorni zbor RTV Zagreb. 20.40 Koncert slovenskih opernih pevcev. 23.05 Nočni akordi.

ČETRTEK, 18. MARCA: 8.05 Jutranji zabavni zvoki. 9.25 Glasbeni vedež. 9.45 Slovenske narodne v priredbi Miška Hočevarja. 11.00 Nimaš prednosti! 12.05 KN — Jože Kregar: Prve vrtne setve. 12.30 Baročni plesni intermezzo. 14.05 Naši pevci v popularnih operah. 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Igra vam pihalna godba RTV. 18.15 Odskočna deska — 21 .oddaja Pianist Boris Šubrek. 18.45 Jezikovni pogovori. 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer: Jaz, bratje, pa ve mza domovino. 22.10 Plesni zvoki.

RADIO BREŽICE

ČETRTEK, 11. MARCA: 18.00 — Šolska oddaja — Pravljica za najmlajše — Obvestila — Izbrali ste sami — glasbena oddaja.

NEDELJA, 14. MARCA: 10.30: — Poročila iz naše komune — Priprave na volitve v predstavniške organe— Mnenja drugih — Naš prispevek — Za naše kmetovalce — Magnetoskopski zapisek: Obisk v Pečicah — Pogovor s poslušalci — Obvestila in spored kinematografov. 12.05 — Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK, 16. MARCA: 18.00 — Starši sprašujejo — Čestitke — Od torka do torka v brežiškem kinu — Obvestila — Glasbena oddaja: Uvod v umevanje glasbene umetnosti (opera) — nadaljevanje.

DOLENJSKI LIST

LASTNIKI IN IZDAJATELJI: občinsk. odbori SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje

UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR: Tone Gošnik (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, France Grivec, Miloš Jakopec, Marjan Moškon, Jožica Teppey in Ivan Zoran

IZHAJA vsak četrtek — Posamezna številka 40 din — Letna naročnina 1200 din, polletna 600 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 2400 din — Tekoč. račun pri podružnici NB v Novem mestu: 606-11-608-9 — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg 3 — Poštni predal 33 — Telefon 21-227 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje DELO V Ljubljani.